

YUWUPI

A painting of a Native American man in traditional dress, holding a dreamcatcher and looking upwards. The man is depicted in a dynamic, almost dancing pose, with his right arm raised and his head tilted back. He wears a fringed garment around his waist and a necklace. The background is a textured, warm-toned wash of colors, suggesting a natural setting. The overall style is expressive and evocative.

BERTIL THÖRN

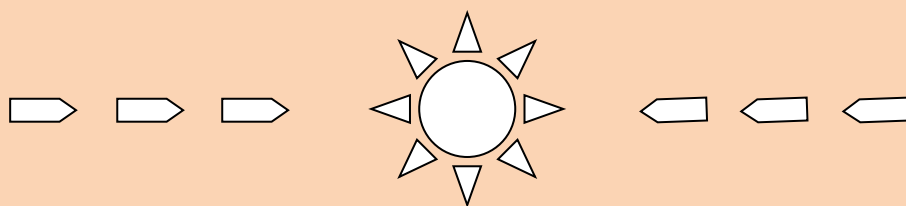
Omslagsbild: Oljemålning av James Ayers

Bild på försättsblad: Richard Hook; Origin of the Medicine Pipe

en E-bok producerad för INDIANKLUBBEN
Helsingborg 2018
Utgåva 1

YUWIPÍ

En berättelse om märkliga ting

BERTIL THÖRN

2018
en E-bok från
INDIANKLUBBEN

Andra E-böcker av samma författare

- ✧ Historien om Crazy Horse
- ✧ Little Bighorn; taktisk blunder eller otur
- ✧ Big Hole 1877; militärens version
- ✧ Striden vid Pierres Hole 1832

Samtliga titlar är upplagda på Indianklubbens hemsida där de kan läsas

*Wakan Tanka, unsimala yo,
Oyate kin nipikte ec'anmi*

*Gud, förbarma dig,
på det att vårt folk må leva*

'When I first come in the spring, fill and light this pipe,' said the Thunder, 'for I bring the rain which makes all things grow.'

"När jag kommer första gången på våren, fyll och tänd pipan", sade Åskan,
"för jag för med mig regnet som gör att allt gror".

FÖRORD

Avsikten med den här E-boken är att i novellform beskriva Oglalasiouxernas livsfilosofi och deras livssituation sådan den kan ha sett sig under 1960-talet. Historien utspelar sig på Pine Ridgereservatet i South Dakota och händelserna är helt uppiktade, men beskriver situationer såsom de utifrån då gällande förutsättningar kan ha uppkommit där och då.

De flesta personer som förekommer i historien är också uppiktade, även om det här och där dyker upp namn på mer eller mindre kända personer som var aktiva på och omkring reservatet under denna tid. Det ska dock inte tolkas som att de händelser som jag har tillåtit mig att sätta in dessa personer i verkligen har förekommit.

Berättelsen är upplagd så att den ska beskriva vardagshändelser som har varit typiska för indianerna på reservatet vid denna tid, deras uppkomst, bakgrund och konsekvenser. Men den ska också berätta om olika religiösa ceremonier och spegla dessa indianers livsfilosofi och levnadssituation sådan den var vid denna tid.

De bostads- och livsmiljöer som jag beskriver är sådana som jag själv har uppfattat dem vid ett antal besök i området, kompletterat med sådan övrig information som jag har hämtat från ett antal böcker, vilka anges i den korta källförteckningen i slutet av boken.

I

Högsommarvärmen låg som en tryckande buffellä över de böljande gräskullarna. Luften var tung och tjock. Det var påfrestande att andas. Som i en svetthydda. Inte ens poppelträden och videsnåren nere vid bäcken tycktes längre med sin skugga kunna ge någon svalka. Gräset - det lilla som fanns kvar - var alldeles gulbrunt, och rasslade irriterande i den heta vinden.

Den gamle mannen satte ner vattenhinken för att vila. Han hade bara gått tjugofem meter från bäcken, där han hämtat dagens dricksvatten, men han var redan andfådd. Och han hade nästan en halv kilometer ytterligare att gå till det lilla huset där på andra sidan kullen. Vägen var egentligen ingen väg. Det var bara en smal stig. Ett slingrande spår i gräset, upptrampat under otaliga vandringar fram och tillbaka mellan vattentaget och Aarons bostad.

Aaron Looks Twice var gammal. Han visste inte riktigt, men han hade varit nästan nyfödd, när soldaterna dödat hans föräldrar och flera av hans syskon där nere där Gildersleaves handelsbod nu låg, den där kalla vinterdagen 1890. Så han antog att han måste vara omkring åttio. Eller kanske ännu lite äldre. Han hade varit så liten, att han naturligtvis inte själv kom ihåg något av den hemska massakern, men han hade hört berättelserna otaliga gånger. Från sitt hus, i utkanten av byn Wounded Knee, kunde han se tornet på den vita träkyrkan. Kyrkan som nu låg på kullen där alla offren hade begravts. Där låg de, alla utan åtskillnad, skändligen nedkastade i en jättelik massgrav. Han hade sett fotografierna. Och han hade stått där uppe många gånger och frågat sig om också hans föräldrar hade kastats ner i den stora gropen.

Han hade alltid undrat hur de såg ut. Han visste inte ens vad de hette. Inte heller vad de hade kallat honom. Namnet Aaron hade han fått på missionen, där han först togs om hand, tillsammans med flera andra föräldralösa barn. Namnet Looks Twice hade han efter den morbror som så småningom tog sig an honom och hos vilken han sedan vuxit upp. Ja, egentligen visste han ju inte ens om det var en riktig morbror. Men han hade alltid kallat honom så.

Dammet virvlade upp i små gråbruna puffar när han, lätt haltande, på nytt började gå uppför slänten och då och då råkade sparka till någon sten eller jordklump. Han såg inte så bra längre. En ögonsjukdom hade gjort honom

nästan blind och den ständiga blåsten, som fick ögonen att rinna, gjorde det inte lättare. Vattenhinken var tung och Aaron hade en besvärlig värk i rygg och höfter. Han snubblade till och spillde vatten på ena byxbenet. Förargad satte han ner hinken på nytt, rätade på ryggen och vände sig långsamt om. Han klämde försiktigt över höftbenen, som om han försökte massera bort den molande värken, medan han ansträngde sig för att se bort över kullarna bortom byn. Där uppe i nordväst, över Maka Sica, som de vita kallade Bad Lands, byggde Wakinyan åter sina molnslott. Där flaxade den stora Åskfågeln med sina vingar och blixtar sköt oupphörligt ur dess ögon. Aaron tänkte att det var gudarnas sätt att visa att de ständigt fanns där och att de hela tiden såg vad de ogudaktiga människorna gjorde. Han var inte särskilt stolt över det sätt på vilket han levt sitt liv. Inte för att han varit sämre än så många andra. Han hade inte gjort något kriminellt. Och han hade inte hemfallit åt den fördärvliga alkoholen som så många andra. Nej, det som istället störde honom var, att han levt större delen av sitt liv helt trolös. Det var först på gamla dagar som han kommit till insikt om all den underbara kraft som utgår från Wakan Tanka. När han tänkte på det kändes det som om han slarvat bort sitt liv. Nu var han gammal och hade ofta värk. Och han kände en stor avsaknad av att inte ha någon skyddsande. Han hade faktiskt deltagit i en hanblec'eya en gång. Men han hade inte förstått hur han skulle göra, och inte haft någon riktig hjälp, så han hade aldrig fått någon vision. Men den gången hade han bara ryckt på axlarna och inte tänkt mera på det. Livet hade gått vidare utan någon större skillnad.

Han hade gift sig och fått barn. Och barnen hade vuxit upp och flyttat. Alla utom yngste sonen, Wayne, som bara hade blivit sittande hemma.

Så hade Aarons hustru dött och med ens hade livet blivit betydligt tristare och mörkare. Plötsligt var det som om värken i ryggen och höfterna kändes mycket mera. Ibland blev det så illa att han mest låg på sängen och stirrade i taket. Aaron Looks Twice sol höll på att gå ner. Ibland tänkte han, att han faktiskt längtade efter att få vandra bort över Vintergatans bro till Ugg-lekvinnans port. Det skulle vara som en befrielse att få slippa ifrån de långa, ensamma dagarna. Livet hade inte haft någon egentlig mening för honom på länge.

Men så tänkte han på Wayne. Det hade inte gått så bra för pojken. Han hade visserligen gått ut skolan och haft planer på att läsa vidare vid universitetet. Men så hade en flicka i byn blivit med barn, fött en pojke, och folk hade börjat tissla och tassla. Det skvallrades om att pojken liknade Wayne. Men Wayne förnekade faderskapet. Det hela slutade med att Wayne alltmer drog sig undan sina, redan tidigare, ganska sparsamma sociala kontakter. Nu satt han mest bara hemma och stirrade ut över kullarna. Han sa inte så

mycket. Aaron var orolig för honom. Ibland hände det att pojken bara försvann och var borta i flera dagar. Aaron hade hört att det inte var ovanligt att Wayne tillbringade sådana perioder i de små whiskystäderna nere i Nebraska. Det hade också hänt, allt oftare faktiskt, att stampolisen tagit hand om honom. Och åtskilliga var de morgnar då Wayne vaknat upp med torr hals och spruckna läppar i häktet i Pine Ridge. Något som fadern aldrig fick veta, men som han ändå hade på känn. Aaron var orolig för sin pojke, men han visste inte vad han skulle göra.

Wayne kände sig mera som en indian när han drack. Då talade han Lakota, om än något stapplande, och då kunde han berätta för alla som ville höra på, om det gamla livet. Det som han själv visserligen aldrig fått uppleva, utan bara hört sin far, och de andra gamlingarna, tala om. Det var svårt att inte veta vad man var. Indian eller vit? Och ingen hade han att rådfråga. Fadern talade bara om att han skulle utbilda sig och skaffa ett yrke. Men vad skulle det tjäna till? På reservatet fanns ju ändå inga jobb! Wayne hade ibland pratat om att flytta. Kanske till Denver, eller till och med ända bort till Los Angeles, där han hade hört att han hade en syster. Men det blev bara prat. Själv intalade han sig att han inte kunde lämna fadern. Den gamle mannen behövde honom. Men samtidigt insåg han, att han egentligen inte var till någon riktig hjälp och då satte melankolin åt honom igen. Ofta hamnade han då på nytt på Jumping Eagles saloon i Whiteclay, eller kanske nere i Rushville eller Gordon, eller någon av de andra städerna just utanför reservatet.

Den senaste tiden hade Aaron återigen haft det besvärligt med ryggen och mest legat på sängen. Wayne visste inte vad han skulle göra. Det var som om han kände att alla förväntade sig att han skulle hjälpa den gamle. Men han hade ingen aning om hur han skulle bete sig. Till slut hade han inte stått ut med att se sin fars plågade ansikte. På nytt hade han därför flytt. Flytt bort från sitt ansvar. Flytt till drömvärlden med hjälp av de billiga vinflaskorna på barerna nere i Chadron. Flytt som så många gånger förr. Men pengarna tog snart slut och han hade ingen annanstans att ta vägen än att söka sig hem till Wounded Knee igen.

Det var tidigt på förmiddagen när han, med verkande huvud och torr hals, öppnade dörren och såg sin far sittande, hopsjunket på sängen, med en gammal tygpåse i händerna. En tygpåse som alltid hängt på väggen över den gamles säng, men som ingen av dem någonsin pratat om. Wayne trodde först att fadern sov, men så såg han att den gamle satt med slutna

ögon och med läppar som rörde sig som i bön. Han såg att kinderna var våta av tårar och han blev med ens både förvirrad och en aning förskrämd. Det här var en ny situation. En situation som krävde något av honom. Först stod han bara tyst, men så brast han själv i gråt. All hans otillräcklighet välldes upp inom honom och han kände hur halsen liksom snördes åt. Han måste göra något!

Så vände han på klacken. Störtade ut genom dörren och sprang till den gamla bilen på baksidan av huset. Han hade tur och lyckades få igång den, trots att batteriet var dåligt. I en sky av damm och stensprut for han iväg över grässlätten, ner mot vägen på södra sidan om kullen. Väl nere svängde han, utan att sakta in, mot öster. Bort från byn. När han rundade kullen hade han så när kört över ett par turister, som just kommit ner från massgraven där uppe på kullen. De hade förskräckta hoppat undan och sett långt efter honom.

- "Jee'sus!... Jäkla fyllo! Dom skulle inte få köra bil dom där rödsकिनnen!"

Kommentaren var både upprörd och syrlig, men Wayne kunde inte höra den. Och han hade troligen inte brytt sig, ens om han hört. Hans ögon var tårfyllda och gårdagens rus gjorde ännu hans hjärna trög. Men nu hade han bestämt sig. Och när han nu äntligen visste vad han ville göra skulle inget få hindra honom. Det var som om han inte kunde komma fram fort nog.

Samuel Reaches satt, som så ofta, på bänken framför sitt hus och lyssnade till alla ljuden, medan förmiddagssolen värmdes honom och mjukade upp hans stela leder. Dagen lovade bli het, men ännu var det skönt att sitta här. Hans ögon var det inte mycket bevänt med, men han kunde tydligt urskilja ljudet från den annalkande bilen. Och han uppfattade att det var någon som hade bråttom. Mycket bråttom!

Hans hustru, som också hört bilen, kom ut på trappan. Hon skuggade med handen över ögonen för att se vad det var.

- "Det kommer en bil", sa hon stilla. "Den kommer häråt!"

Bilen närmade sig med oförminskad hastighet. Det var en röd och vit pickup. Kofångaren var upphängd med ståltråd i ena änden och ett av strålkastarljusen var trasigt. Det gnisslade och skramlade. Dammet yrde om ekipaget när bilen, med en sladd, vände in på uppfarten mot Sam Reaches hus.

- "De' är grabben Looks Twice!"

Informationen kom från Sam Reaches brorson, Richard Red Fox, som satt på trappan och rökte en cigarett.

- "Ja, jag vet", svarade den gamle stilla.

Ingen reagerade för det. Samuel Reaches visste alltid. Alla kände till det. Det var inget märkvärdigt. Samuel Reaches hade många märkliga förmågor. Sådana som man får, om man är en så'n som Samuel Reaches. En så'n som har kontakt med det övernaturliga.

Bilen studsade fram över den ojämna vägen, som mera var ett par hjulspår i gräset än en väg. Kofångare och stänkskärmar skramlade. I en sky av grus och damm stannade den med ett gnisslande framför de tre. Ut hopade Wayne Looks Twice nästan innan bilen hunnit stanna. Men så blev han stående, precis som om han kom av sig, när han såg den gamle på bänken. Han strök sig nervöst över ögonen för att skingra de grå töckendimmorna. Spänt torkade han handflatorna mot byxbenen och harklade sig. Så tog han ett par steg fram emot den gamle medicinmannen. Hans blick flackade för ett ögonblick mellan de tre personerna, som om han inte visste hur han skulle börja. Men så harklade han sig igen.

- "Hau Tunkasila!"

Sam Reaches såg upp på den unge mannen med ett kort leende och svarade med samma artighetsfras:

- "Hau Takoja!"

Sam Reaches hustru, Julie, och brorsonen drog sig tysta tillbaka in i huset. Sättet att hälsa - god dag, farfar - var det urgamla sättet att visa, att man hade allvarliga spörsmål att dryfta. En signal som direkt uppfattades och respekterades av de två. Det här var något som bara angick de två därute.

- "De sa' att du skulle komma."

Wayne blev överrumplad av Sams påstående.

- "Andarna", skyndade sig den gamle att tillägga med ett skratt. Precis som om han hade skämtat. Wayne kastade en förstulen blick på medicinmannen. Han visste inte om gamlingen skojade med honom, eller om han menade allvar. Sam Reaches såg tveksamheten i den unge mannens ögon. När Wayne på nytt tog sats för att framföra sitt ärende satte den gamle upp handen och stoppade honom. Sedan formade han handen, som om han höll

om ett piphuvud och med andra handen låtsades fylla en pipa med tobak.

- "Chanunpa!... Rök först!", sa han stilla och plirade med de dimmiga ögonen. Wayne kände sig lite fånig. Nu skulle han ju haft en pipa, som i gamla tider. Man hade ju alltid en pipa med sig när man sökte upp en av de gamla. Men Wayne hade aldrig ägt någon pipa. Han hade aldrig ens reflekterat över det. Fast nu verkade det ju plötsligt så självklart att man borde ha en. Först kände han sig villrådig, men så fann han sig och fiskade upp det tillknycklade cigarettpaketet ur bakfickan. Det fanns några tillplattade och krökta cigaretter kvar tillsammans med en fimp. Han tömde ut paketets innehåll i handen och valde ut den minst tilltufsade. De andra stoppade han ner igen. Cigaretten gav han till den gamle, samtidigt som han halade fram tändstickor ur byxfickan. Sam Reaches fick eld på cigaretten och drog några bloss. Så reste han sig, vände sig mot väster, drog ett nytt bloss och blåste ut röken, varefter han mumlade något ohörbart. Så vände han sig mot huset, som låg i norr, och gjorde samma sak. Sedan mot öster och söder. Därefter hukade han sig ner, höll cigaretten mot jorden och slutligen upp mot skyn.

- "Ho, Wakan Tanka! Ho, Tunkasila! Unsimala yo! Unsimala yo! Slolya chanunpa iyahpeunciyape lo."

Så räckte han fram cigaretten mot Wayne, som böjde sig fram och tog den. Först bara stod han stilla, som om han inte visste riktigt vad han skulle göra. Det kändes så främmande. Han hade ju aldrig deltagit i någon av de gamla ritualerna. Det var som något som inte hörde hemma i hans värld. Men han hade förstått vad den gamle sa. Åtminstone förstod han orden. "Gud, förbarma dig! Vi sänder dig denna rök, så att vi måtte förstå." Det lät konstigt, men så hade den gamle sagt. Wayne tvekade. Men den äldre mannen manade på honom och till slut vände sig Wayne mot väster och tog ett bloss, precis som han sett Sam göra. Gamlingen nickade och Wayne vände sig mot de andra väderstrecken i tur och ordning och blåste ut rök. Till slut också mot jorden och upp mot himlen. Sam Reaches nickade gillande och tog tillbaka cigaretten. Han släckte den och smulade sönder resterna, som fick falla till marken. Därefter sa han:

- "Mitakuye oyasin."

Wayne upprepade automatiskt, men knappt hörbart:

- "Mitakuye oyasin."

Sam Reaches satte sig på bänken igen och tecknade åt Wayne att slå sig

ner. Det var tyst en lång stund, men så frågade Sam hur det stod till med Waynes far. Wayne hade hela tiden funderat på hur han skulle börja och det här gav honom osökt tillfälle att berätta hur bekymrad han var för sin far. Om faderns svåra plågor och hur orolig han var för att det skulle bli ännu sämre.

- "Jo, det var därför jag kom ..., började han.

Den gamle avbröt honom genast.

- "Ja, jag vet", sa han, "men först måste vi begrunda."

Wayne undrade vad han menade.

- "Det passar sig inte att tala om det på en gång", förmanade medicinmannen efter en kort tystnad, när han såg Waynes bekymrade min. Sedan lade han hastigt till:

- "Hos peyuta wasicu talar man med en gång om problemen. Som om de vore något tekniskt fel. Som ett fel på bilen, som kan lagas bara genom att byta någon del. Du kan inte bli av med dina bekymmer bara genom att byta hjärta, takoja! Vi måste först begrunda."

Wayne slog ner blicken. Efter en stund fortsatte så gamlingen, utan att se på Wayne:

- "Jag har hört att du gjorde flickan med barn."

Wayne vände sig häftigt mot medicinmannen.

- "Nej", svarade han högt, "jag har inte varit med henne. Hon ljuger!"

Så sjönk han tyst ner på bänken igen. Skrapet av en stol, som flyttades, hördes inne från rummet. Sedan blev allt stilla igen. Sam Reaches stirrade bara rakt fram. Wayne såg att hans ögon var halvslutna, nästan som om han sov. Men så började den gamle plötsligt sjunga. Stilla och lågmält. Wayne kunde inte urskilja några ord. Kanske var det inga ord. Wayne visste inte, men han sa inget. När medicinmannen så slutade sjunga sa' han, "Mitakuye oyasin" på nytt. Hans hustru, Julie, som just kom fram i dörren, svarade också, "Mitakuye oyasin" och Wayne liksom kände på sig att han också skulle säga det. Riktigt varför förstod han inte. Det kändes bara så. Han hade aldrig begripit innebörden av de där orden. "Mitakuye oyasin - alla mina släktingar", eller hur man nu skulle tolka det. Men han nöjde sig med att det bara skulle vara så. De vita hade ju också ett konstigt ord, - "amen". Ett ord som de brukade på ungefär samma sätt. Och han förstod inte vad det betydde heller, så han sköt strax tanken ifrån sig och bestämde

sig för att det ändå inte var väsentligt.

En bil for skramlande förbi på vägen och solen hade nu börjat bli riktigt het. Wayne svettades.

- "Det är varmt", sa Sam, precis som om han på nytt hade läst Waynes tankar. "Det är för varmt att sitta här längre. Kom igen i morgon. Men då ska du ha en pipa med dig."

Så reste han sig och vände ryggen åt Wayne. Wayne blev överraskad, men när även Richard Red Fox kom ut på gården förstod han att mottagandet var över.

Medan han sakta gick tillbaka till bilen undrade han över vad som hänt. Inget alls kunde det tyckas. Men ändå kändes det som om något slags process hade börjat. Sam Reaches hade inte utlovat något. Men han hade ju sagt att Wayne skulle komma tillbaka igen, så något var det...

När Wayne kom tillbaka hem fann han fadern liggande på sängen, sovande. Han tog en Coca-Cola-burk ur kartongen under köksbänken, tände en cigarett och satte sig vid bordet. Han stirrade ut över den gulbruna slänten nedanför huset. Regnet tycktes inte kunna göra någon verkan här. Det likasom bara rann ovanpå marken, när det väl kom något. På sina ställen grävde det djupa fåror i den lösa jorden, men en timma efter regnskuren var det alltid lika torrt igen. Det var inte meningen att något skulle växa här. Wakan Tanka hade inte avsett att oglalas skulle odla jorden som de vita gjorde. Det hade han hört fadern säga många gånger, när denne ständigt klagat över hur Indianbyråns folk bara pratade om sina jordbruksprogram. "Jordbruk är kvinnogöra", hade han fräst, alltid lika vresig när saken kom på tal.

Ha en pipa med dig, hade medicinmannen sagt. Wayne rynkade pannan och såg sig om. Var tusan skulle han få en sådan ifrån? Han hade aldrig haft någon. Inte hade han sett om hans far hade någon heller. Wayne funderade ett ögonblick, men så ryckte han på axlarna.

- "Det där är ju bara gammalt skrock ändå", tänkte han, samtidigt som

han släckte cigaretten i en marmeladburk med vatten, som stod på bordet.

Han reste sig och släntrade fram till dörren. Det fanns ingenting att se på där utanför. Bara det trista, bruna gräset. På sina ställen uppblandat med ett eller annat visset tistelstånd. Inga fåglar hördes längre. Det var bara på våren som ängspiplärkan underhöll med sitt drillande. Nu var det bara det eviga vindbruset och det envisa rasslandet i det torra gräset som ständigt susade i hans öron. Ibland hördes stojet av lekande ungar och skällande hundar nere från byn, när det inte dränktes av oljudet från John Goings motorcykelåkande borta på kullen vid soptippen. Wayne kände sig uttråkad. Han var drygt trettiofem redan och hade inte gjort något med sitt liv. Han hade många gånger undrat varför han ens blivit född. Särskilt de dagar han vaknat, med verkande huvud och torr strupe, inne i Pine Ridgearresten. Då kändes det oftast som att han bara ville försvinna. Inte längre behöva finnas till. En gång hade han sett en film på bio om ett par cheyennpojkar som red nerför en kulle rakt i armarna på ett helt soldatkompani. Ibland kunde det hända att han i sina svåra stunder lät sig ryckas bort från verkligheten och inbilla sig att han kunde göra likadant. Då var han för några ögonblick en hjälte. Då var han som en av de riktiga krigarna, som han hört de gamla berätta om. Då skulle man göra sånger om honom. Men så vaknade han till ur sina drömmar och allt blev om möjligt istället ännu mera mördande tråkigt. Han hade redan tidigare kommit till insikt. Han kunde ju inte ens förgöra sig själv! Han var helt enkelt för feg! Han skulle aldrig kunna ta sitt eget liv. Han dög ingenting till! Han var ingenting! I de stunderna grät han. Hade han bara haft tillgång till en flaska då, skulle den på nytt ha blivit hans tröst. Men det hade alltid slutat med att han kommit hem och sett sin far, plågad av sina krämpor. Då hade skuld känslorna på nytt gripit honom och förtvivlan bubblat upp inombords. En förtvivlan över att inte veta vad han skulle göra för att hjälpa. Men nu hade något hänt! Nu hade han bestämt sig! Nu visste han plötsligt vad han skulle göra. Han kände på sig att han skulle kunna betyda något.

Wayne gick ut på trappan. Han öppnade Coca-Cola-burken och satte den till munnen. Bortom byn kunde han se ett par kalkongamar segla i skyn. De var väl över soptippen, tänkte han. Så tittade han igen. Det kunde väl inte vara örnar? Nej, det var säkert bara ett par kalkongamar. Han tänkte på hur fadern berättat för honom, hur han som ung hade fångat örn uppe i Bad Lands. Aaron Looks Twice hade varit en omtalad örn fångare. Man hade till och med kallat honom Aaron Eagle Catcher Without Fear! Det hade varit

ett kraftfullt namn. Ett namn som Wayne gärna själv hade haft. Han undrade hur det kommit sig att fadern hade släppt det.

Coca-Colan var snart urdrucken och Wayne slängde den tomma burken i gräset vid sidan om trappan. Han vände sig om för att gå in. I dörren till sovrummet stod fadern.

- "Jag hörde att du var hemma", sa han. "Var har du varit?"

- "I Porcupine", svarade Wayne, utan att avslöja att han varit hos Sam Reaches.

- "Det var något konstigt", fortsatte den gamle, utan att fråga mera om var sonen varit. "Jag vaknade när du for iväg. Men så somnade jag nog om igen. För plötsligt vaknade jag till på nytt. Det var som om någon kände med sina händer på min rygg. Jag trodde det var du, så jag blev inte rädd. Men när jag satte mig upp så fanns det ingen där! Konstigt..."

Han satte sig eftertänksamt vid bordet. Framför sig lade han upp en gammal tygpåse. Det var den som alltid hade hängt på väggen över hans säng.

- "Konstigt...", sa han igen och gnuggade sig i ögonen.

Wayne tittade på påsen och frågade:

- "Vad är det där?"

Men fadern svarade inte. Han tittade på sina händer, drog ett djupt andetag och lutade sig bakåt mot stolsryggen med en grimas. Man såg att han hade ont.

- "Konstigt...", sa han igen, liksom för sig själv. Det verkade inte som om han hört Waynes fråga. "Konstigt, jag måste ha somnat om igen, för jag vaknade när du skrapade med stolen. Och då, när jag vaknade, visste jag att någon hade sagt att du skulle ha den här!"

Han lyfte upp påsen, fumlade med knuten på skoremman som höll ihop det slitna tyget. Ur påsen halade han småningom fram ett långt föremål, inlindat i en luggsliten skinnbit. Vidare tog han ur påsen fram ännu en lite mindre påse. Wayne såg att den var av mjukt skinn med ett litet pärlbroderi i blått och vitt längs ytterkanterna. Aaron lade den vackra skinnpåsen på bordet och trevade ännu en gång inne i tygpåsen. Till slut lyckades han skaka fram en liten trästav, som även den hade ett blått och vitt pärlbroderi

anbringat på en skinnremsa i ena änden. Nu lade han det avlånga föremålet framför sig och började arbeta med knutarna på de tunna råhudsremmar som paketet var lindat med.

- "Jag begriper det inte", mumlade han, "men jag är säker på att det var någon som sa att du skulle ha den här."

Efter en stund fick han upp knutarna och kunde veckla ut skinnet. I paketet låg ett pipskaft! Wayne stirrade förvånat på det. Hans blick gick från pipskaftet till faderns ansikte.

- "Vems är den där", frågade han helt överrumplad.

Fadern tog försiktigt upp pipskaftet och höll med båda händerna fram det mot Wayne.

- "Nå'n sa att du behövde den här", sa han på nytt, utan att bry sig om Waynes fråga. "Jag har ingen aning om varför, men nå'n sa så", fortsatte han och höll upp skaftet ännu högre för att sonen skulle ta det. "Men du måste tänka på hur du hanterar den", förmanade han med allvarlig röst. "Peka aldrig på någon med den! Och ha den aldrig hopsatt när du inte använder den! Lucy Looking Horse har välsignat den, så den är stark och kan vara farlig, om du inte följer pipans regler. Använd den bara när du måste, och var försiktig med hur du håller den! Den får aldrig ligga på marken!"

Hans röst vibrerade en aning

- "Jag är inte så van själv så det känns lite konstigt", sa han tyst, och man såg att hans händer darrade en smula.

Wayne sträckte sig fram och tog försiktigt pipskaftet i sina händer. Det var lätt. Det syntes att det var gammalt, även om det inte var slitet på något sätt. Det var skuret i något mörkt träslag, och mitt på skaftet var en relief av en liten sköldpadda utskuren. Det var ett vackert hantverk och Wayne kände ofrivilligt en liten ilning efter ryggraden. Varför kunde han inte förklara. Några dammiga, spretiga fjädrar hängde ner från en dekoration av färgade piggsvinstaggar nära munstycket. Aaron sträckte sig tyst fram och slätade till en av dem. En som nästan hade krökts när den legat i påsen.

Wayne öppnade munnen för att upprepa sin fråga, men fadern förekom honom.

- "Jag har själv fångat örnen som dom kommer från", sa han eftertänksamt och strök ännu en gång över fjädrarna. "Jag fick pipan av morbror Looks Twice, när jag togs ut till krigstjänst under Första Världskriget. Men jag förstod inte då hur jag skulle hantera den... Å' inte kom jag ut i nå't krig heller..."

Han lät nästan lite besviken. Hans blick flackade bort mot fönstret för ett kort ögonblick. Så sträckte han på sig.

- "Men lika bra var väl det. Se bara sån't elände det ställer till med där borta i Vietnam. Jag hörde i byn, att Robideaux's pojk' hade blivit av med ett ben."

Han blev tyst en stund.

- "Stackars Milo, vem ska ta hand om honom nu? Han som inte ser nå't alls."

Han strök sig över ögonen, som om han ville markera, att också han hade problem med synen.

Wayne satte sig ner. Han kände sig på något sätt överväldigad utan att egentligen förstå varför. Han höll fortfarande pipskaftet i sina händer. Det kändes liksom... Han visste inte riktigt vad det var... Han funderade. Vördnadsfullt! Ja, det var det nog. Märkligt! Som en slags koppling till det gamla. Plötsligt var han som en av de gamla! Kanske var han till och med *bland* de gamla på något mystiskt sätt. Wayne var stum en lång stund, utan att han märkte det.

- "Vem är Lucy Looking Horse?" frågade han slutligen.

- "Det vet du väl", svarade fadern, nästan lite stött. "Det är hon som vaktar Buffelkalvpipan! Jag fick den här pipan välsignad förra året, när jag bad för dig att du skulle slippa kriget. Det var vid soldansen borta i Green Grass. Där borta på Cheyenne River, du vet. Det var då den där vita prästen, vad han nu hette, körde oss dit bort. Jag och Mathew King och Frank Fools Crow. Fools Crow, från Kyle, du vet, soldansprästen... Det var han som höll dansen det året. Då fick jag pipan välsignad."

Wayne kände sig alldeles överrumplad.

- "Har du bett för mig, att jag skulle slippa åka till "Nam"?"

Han tittade klenetroget på fadern, som stilla nickade och sedan böjde ner huvudet.

- "Och jag som har gått här och undrat varför det aldrig kom något bud. Det är ett helt gäng uppe från Lame Deer som ska iväg nästa månad har jag hört."

Wayne kände sig först nästan lite förolämpad. Som omyndigförklarad på något sätt. Här hade Aaron alltså styrt och ställt med hans liv utan att ens tala om det! Skulle han inte ha rätt att själv bestämma över sådant? Skulle han på det här sättet förvägras att få bli en krigare? Nu när han äntligen hade chansen. En chans som säkert aldrig skulle komma igen. Inte för att han egentligen hade gått och önskat att få fara iväg - men nu, när han inte ens själv hade fått bestämma det... Ja, då kändes det fel. Men så lutade han sig tillbaka mot stolsryggen. Tankarna snurrade. Sam Reaches hade uppmanat honom att ha en pipa med sig nästa gång. Och här var ju pipan! En pipa som tydligen hela tiden hade funnits i huset, utan att han haft en aning om det. Och nu, så bara ligger den här! Just när han som bäst behövde den. Märkligt! Inte kunde väl den gamle gubben där borta i Porcupine.....? Nej, det var naturligtvis slumpen... Men det där som fadern hade yrat om? Att någon hade tagit på hans rygg....? Lite märkligt, och kanske till och med lite kusligt, var det ändå. Wayne kände på nytt en lätt ilning längs ryggraden där han satt med den gamla pipan i händerna. Han hade hört så mycket om pipor, men egentligen aldrig riktigt brytt sig om det. För honom hade det bara varit gamla sagor, som han inte hade haft något intresse för. Först nu kände han att det var något märkligt.

Båda satt tysta en lång stund, innan Wayne lade ifrån sig pipan på skinnet igen, för att fadern skulle kunna återbörda den till sin plats i tygpåsen.

- "Det har funnits en riktig skinnpåse till den en gång", sa Aaron, en smula skamset, "men den sålde jag till Gildersleeve, när vi skulle begrava mor. Jag behövde pengarna då. Jag hade tänkt sälja pipan också. Men jag kunde inte..."

Wayne kände sig med ens glad. Ja nästan upprymd. Glad för att fadern hade behållit pipan, trots att han behövde pengarna. Och glad för att han nu skulle få ärva den. Han kände redan på sig, att den skulle komma att betyda mycket för honom. Det var som om en länk till det förflutna plötsligt

hade kopplats. På något sätt kändes det här betydelsefullt. Blodet dunkade i hans tinningar. Återigen kom den där speciella känslan av att vara indian över honom. Det där som han tidigare bara hade känt ibland, när han var berusad. Men den här gången var det annorlunda. Han hade hela tiden förvisso vetat med sig, att han faktiskt var en fullblodsoglala, men nu tyckte han för första gången att det kändes riktigt bra. Att det var något speciellt med att vara just oglala. Hans ansikte sprack upp i ett leende och han reste sig och gick ut på gården för att slippa visa hur känslorna höll på att ta överhanden med honom.

- "Du svarade mig aldrig på var du hade varit", hörde han fadern ropa efter sig.

Först låtsades han inte höra, men så vände han sig om och ropade tillbaka:

- "I Porcupine..., hos Sam Reaches."

- "Hos Sam Reaches?"

Han hörde hur förvånad fadern lät.

- "Hos Sam Reaches?... Medicinmannen?"

Inget svar. Efter en stunds tystnad kom Aaron ut genom dörren. Han tog sonen om axlarna och vände honom runt, så att han kunde se honom i ögonen.

- "Du menar inte att du varit hos Sam Reaches?" Rösten lät tvivlande. "Varför det? Vad gjorde du där? Han är ju en gammal Wicasa Wakan. Vad hade du hos honom att göra?"

För Aaron verkade det så osannolikt att hans son, som aldrig visat något intresse för de gamla kulturerna, eller ännu mindre för religionen, skulle ha sökt upp en gammal präst!

Wayne var tyst en lång stund. Han böjde ner huvudet, för han hade svårt att se in i faderns vattniga ögon. Han visste inte riktigt hur han skulle förklara.

- "Jag vet inte...", sa han trevande, "jag vet inte riktigt, varken vad jag har gjort eller varför. Men jag kände att jag var tvungen att göra något. Jag kunde inte bara sitta här och låta livet rinna mellan fingrarna. Och jag...",

Han tystnade för ett ögonblick. Men så såg han upp igen.

- "Jag kunde inte se dig gå här och ha så ont längre. Vi måste göra något!"

Han såg länge på fadern, vars ögon nu vattnades ännu mera. Men den här gången var det inte bara sjukdomens fel. Nu var det riktiga tårar. Dock inga sorgetårar, utan en glädjens tårar. Aaron kände sig djupt rörd, samtidigt som han kände en jublande glädje välla upp ur sitt inre. Kanske var inte hoppet ute för pojken ändå! Det var något gudomligt som höll på att hända! Han hade blivit bönhörd. Wakan Tanka hade förbarmat sig över dem!

- "Först hade jag tänkt söka upp Fools Crow. Han är ju Peyuta Wakan också. Men så blev det Sam Reaches i stället. Jag vet inte varför. Det bara blev så. Kanske var det för att jag inte känner till folket där uppe i Kyle. Men Sam's känner vi ju båda." Wayne försökte förklara lika mycket för sig själv som för fadern. Så såg han upp igen.

- "Men nu vet jag inte vad jag ska göra här näst. Jag satte igång nå't utan att tänka efter, och nu vet jag inte vad jag ska göra."

Han såg nästan bönfällande på fadern, som bara log.

- "Kom här!"

Fadern vände och gick in i rummet igen. Han satte sig vid bordet och vinkade åt sonen att också komma och sätta sig.

- "Nu ska du berätta allt för mig om vad som hände där borta hos Sam Reaches!"

Wayne tänkte efter en stund. Men så satte han igång att berätta. Och han berättade allt. Han talade om hur Sam hade verkat som om han visste att Wayne skulle komma. Han talade om hur Sam hade sagt att man måste stilla sig och begrunda situationen. Att det inte gick att bota ryggvärken som de vitas medicinmän gjorde, bara med någon hastig undersökning och några mediciner eller sprutor. Aaron nickade instämmande. Wayne berättade vidare om hur de hade samtalat om hans problem med flickan, och barnet, och om spriten och allt. Aaron nickade igen. "Men det måste ta tid. Vi måste begrunda. Vi måste sjunga över det".... Det var vad Sam hade sagt.

- "Vad menade han med det?"

Wayne såg undrande på sin far. Fadern log på nytt. Han la sin hand på Waynes utsträckta arm.

- "Det kommer att bli bra", var det enda Aaron svarade, medan han nickade och fortsatte att le. "Du ska se att det kommer att bli bra. Men först måste du gå till Sam flera gånger. Frågade han inte efter en pipa?"

- "Jo, det var precis vad han sa. Nästa gång ska du ha en pipa med dig, sa' han"!

Waynes blick drogs automatiskt till tygpåsen på bordet. Aaron såg det och nickade igen.

- "Du får ha tålmod, pojke", sade han sedan, "det kommer att ta tid. Först måste du bjuda honom pipan flera gånger. Han kommer inte att lova dig något, eller ens tala om för dig vad som ska ske, förrän den fjärde gången du kommer. Sådana är våra gamla seder."

Wayne kände nyfikenheten vakna.

- "Här", sa fadern, reste sig och tog fram en bleckburk ur ett skåp. "Här! Den här ska du ha med dig. Det är kinikinik, en speciell tobak, som du ska bjuda Sam på. Och du ska lyssna noga på honom och göra allt som han säger. Precis som han säger!"

Aaron satte sig igen och lutade sig bakåt med en lätt grimas, men ändå med ett leende på läpparna. Han tittade upp i taket och mumlade, halvt för sig själv:

- "Tänk, det var Sams händer som var på min rygg förut. Nu förstår jag.... Det var Sam som talade om för mig att du behövde pipan. Det här kommer att bli bra... Det kommer att bli bra... Det här är Wakan Tankas verk... Det kommer att bli bra..."

Han slöt ögonen och gungade sakta på stolen.

- "Gör precis som han säger", sa han ännu en gång, "så blir det bra. Det kommer att bli bra"....

Wayne kände ett lugn i hela kroppen, som han knappast tidigare hade känt. Så här förtroligt hade han inte pratat med fadern på..., ja så länge han kunde minnas. Och i morgon skulle han bege sig bort till Sam Reaches igen.... Han måste skaffa mera bensin till bilen. Kanske kunde han låna nere

i byn. Kanske av Toby... Eller kanske kunde han få Toby Eagle Bull att skjutsa sig upp till Porcupine. Han bestämde sig för att gå ner till byn direkt.

Aaron Looks Twice sov inget den natten. Men han var ändå nöjd. Redan före soluppgången gick han ut på gården. Wayne hade inte kommit hem, men den gamla pick-upen stod kvar bakom huset. Aaron såg sig om, men haltade sedan bort till en liten jordhög som låg bakom uthuset. Jorden var avskrapad i en ring kring högen och själva högen var platt på toppen. Några stenar låg, till synes, lagda i ett mönster runt jordhögen och utanför dessa var små käppar nedstuckna i marken. Från varje käpp hängde olikfärgade tygremsor. Olika färg för olika väderstreck. På själva kullen låg en solblekt koskalle. Aaron grimaserade, när han tänkte att det egentligen skulle ha varit en buffelskalle. Men turisterna betalade sådana hutlösa priser för dem som souvenirer numera. Pengar som en vanlig indian aldrig skulle ha råd med. Dessutom släpade coyoterna jämt och ständigt iväg med dem. Så han fick nöja sig med en koskalle. Det var i alla fall hans altare. Hans offerplats. Hit gick han när han behövde ha hjälp. Wakan Tankas hjälp!

Först rev han botten lite ogräs som börjat växa på kullen. Så rättade han till några av stenarna, som inte låg som de skulle. Därefter tog han ur jackfickan fram ett långt snöre, på vilket flera små tygpåsar var fastbundna. Kvällen innan hade han suttit vid köksbordet och hackat upp fyra cigaretter i fyra bitar vardera. Bitarna hade han svept in i sexton små tygtrasor, som han klippt ur en gammal skjorta, som ändå skulle kastas. De sexton tobakspåsarna var nu hans offer till gudarna. En till var och en av dem. Sedan han bundit snöret mellan ett par av de vimpelförsedda käpparna rätade han på ryggen och tog fram ett cigarettpaket ur bröstfickan. Wayne hade tagit pipan med sig i går kväll, så en cigarett fick duga. Han tände cigaretten. Därefter vände han sig mot väster, blåste ut några rökpuffar och sa:

- "Tunkasila, unsimala yo! Farfar, förbarma dig över oss! Hjälp Wayne att förstå, och led honom in på den röda vägen. Vår gamla väg."

Så vände han sig mot norr och gjorde om samma procedur. Därefter mot öster och söder. Sedan föll han på knä, höll cigaretten mot marken och mumlade samma ord. Slutligen reste han sig mödosamt, såg upp mot skyarna och upprepade återigen:

- "Tunkasila, unsimala yo! Jag bringar dig det här offret och ber att du förbarmar dig över oss!"

Han blåste ut en sista rökpuff, varefter han släckte cigaretten och smulade sönder resterna över jordhögen. Så stod han tyst en lång stund med nedböjt huvud. Dagen hade gjort hans bara fötter våta och sandkorn gnagde mellan tårna. Det gjorde ont, men det var ändå inget mot de plågor en riktig hanblec'eya skulle ha inneburit. Och Aaron var för gammal för sådant nu.

Solen hade just gått upp och över kullens krön kunde han se hur det vita kyrktornets topp liksom lystes av ljus. Också de vita hade sina offerplatser, tänkte han, även om de var märkvärdigt klumpiga. Han tänkte också, att det var svårt att förstå varför de skulle behöva placera dem just här, mitt bland indianerna! Indianerna som ju inte behövde dem! Men de var ivriga, de där Svartkapporna, och de gjorde ju förvisso en del gott också. Det hände ju att de delade ut mat till exempel, och annat nödvändigt ibland. Det var som en "give away". Men de gjorde det även fastän de inte hade några anförvanter, som gått bort, och som de därför behövde hedra med en gåvofest. Nej, de vita förstod han sig inte på. Varken deras präster, eller de andra heller. Så han hade alltid försökt att hålla sig så mycket ifrån dem som möjligt.

II

Wayne Looks Twice var otålig. Redan när de första solstrålarna trängde igenom de trasiga gardinerna och fick dammet att dansa på ljusstrålen i det kylslagna rummet, där han låg på en sliten madrass direkt på golvet, var han med ens klarvaken. Toby Eagle Bull och hans båda bröder sov ännu. De hade suttit uppe länge kvällen innan och druckit insmugglat öl, medan Wayne berättat om allt han varit med om och allt som skulle komma att ske. Toby hade visserligen lovat köra honom ut till Porcupine, men för den skull tänkte han minsann inte stiga upp så här i svinottan. Nu grymtade han bara missbelåtet och vände sig mot väggen igen, när Wayne försökte väcka honom. Så Wayne fick ge sig till tåls. Han drog på sig byxorna och gick utanför husknuten för att lätta på trycket. Medan han stod där och kände befrielsen öka i takt med den borttrinnande spänningen såg han solstrålarna spela genom de små tornöppningarna i det vita kyrktornet där uppe på gravkullen. I dag skulle något hända, tänkte han. Riktigt vad visste han inte, men han kände på sig att det var viktigt.

Det var först fram emot middagstid som de äntligen hade kommit iväg. Mycket till frukost hade de inte fått. Lite gammalt frybread hade legat i en brödkorg på köksbänken, men det var så segt att det knappt gick att tugga. Så det hade mest bara blivit kaffe. Wayne hade tagit ett par extra sockerbitar. Han hade aldrig riktigt lärt sig att tycka om det där beska, svarta som alla vita sörplade i tid och otid.

På väg ut ur byn hade Toby börjat fråga Wayne en massa om de gamla ceremonierna. Det märktes att han var intresserad, fastän han inte velat visa så mycket av det när bröderna var med. Toby var lite äldre än Wayne. Han hade varit uttagen till krigstjänst i Vietnam förra året, men hade fått stanna hemma, när det upptäcktes att han hade något på lungorna. Något som han inte haft en aning om tidigare. Toby visste egentligen inte riktigt vad det var, och på dispensären, inne i Pine Ridge, hade de bara sagt att det inte var något att göra åt, men att han borde sluta röka. När han kommit hem och berättat det, hade de gamla uppmanat honom att söka upp Frank Fools Crow. Efter en viss tvekan hade han gjort det och Fools Crow hade gått med på att hålla en nattsång för honom. Så berättade han, hur han fått vara med om kusliga händelser i ett mörkt rum. Han kunde inte förklara allt och Wayne fick en ganska suddig bild av vad som försiggått. Wayne hade ändå lyssnat intresserat, för han förstod att det kanske var något

liknande han själv skulle få uppleva. Men några svar på Tobys alla frågor kunde han inte ge. Det var i stället Wayne som enträget fortsatte att fråga om allt som hänt hos medicinmannen där uppe i Kyle. Hade Toby blivit bra då, undrade han. Toby ryckte på axlarna.

- "Ja, jag tror det. Jag känner då inte av något. Jag vet inte vad han gjorde, men jag har inga problem i alla fall. Jag var till en vit peyuta i Hot Springs också. Men där fick jag bara några piller. Dom slängde jag sedan."

Toby blev tyst.

- "Om det nu verkligen var något jag hade, så var det säkert gubben i Kyle som fixade det", sa han efter en stund. "Men det kostade", skyndade han sig att lägga till med ett skratt. "Jag hade ett gammalt pumpgevär. Det fick han. Och så trettio dollar, som jag hade fått för ett jobb nere i Gordon. Men det var det värt. Jag har ju inga problem mera!"

Han var tyst en stund till. Men så sa han, med ännu ett skratt:

- "Ja, så kostade det ju en jädrans massa för all mat till festen, och till tobaken och alla tygbanden. Det kom ju en helsikes massa folk, som skulle vara med på festen efteråt. Folk som jag aldrig har sett, varken förr eller senare. Men det var okey, tyckte jag."

Så vände han sig, åter allvarlig, mot Wayne och sa:

- "Det var nå't läskigt! Flera gånger, där i mörkret, kändes det som om någon gick förbi. En gång var det någon som trampade på min fot. Det var kusligt. Det gick inte att se nå't, men jag är säker på att det var något eller någon som rörde sig i rummet."

Efter en viss tvekan fortsatte han:

- "Och så kändes det som om någon trevade med händer på mitt bröst. Eller... jag vet inte hur jag ska säga... inne i bröstet, liksom. Det var jätteläskigt! Det gick inte att ta tag i något, eller att böja sig undan. Det gjorde inte ont... men det var... läbbigt. Jag var alldeles kall efteråt.... Ja, så var det inte mer."

Han blev tyst igen. Men efter ytterligare en stund ruskade han långsamt på huvudet.

- "Jag undrar hur han gjorde allt det andra."

- "Va' då för nå't?" frågade Wayne, när Toby bara blev tyst igen.

- "Jo, innan ljuset släcktes blev Frank inrullad i en filt och hans händer

bundna på ryggen. Jag tror till och med att de surrade ihop alla hans fingrar också. Jo, och de lindade grova rep om hans kropp, utanpå filten! Men när det var över, och ljuset tändes, så satt han upp som vanligt igen och filten och repen låg på golvet. Jag såg inget och jag undrar hur tusan han tog sig loss!"

- "Det var ju andarna förstås", svarade Wayne hastigt.

Han kände sig liksom säker på det. Det föreföll ganska naturligt, att en så helig man som Fools Crow skulle ha andar till sin hjälp. Annars vore han ju ingen Wicasa Wakan.

- "Jag har hört att han har så många som fyrahundra fem olika andar, som han kan ha kontakt med", tillade han och såg på Toby. Därmed blev det tyst igen.

Sam Reaches satt på bänken, liksom dagen innan, när de kom. De hälsade på samma sätt som förra gången och Sam slog ut med handen och bjöd dem att sitta ner. Sams hustru ropade inne från huset och undrade vem det var.

- "Det är Aarons pojke igen. Han kommer med tobak, tror jag."

Medicinmannen skrattade gott, som om han just kommit på ett bra skämt. Men Wayne kände sig illa till mods. Kanske var det meningen att han skulle haft något med sig, eller sagt något speciellt. Det kändes så dumt att inte veta. Som att vara utanför på något sätt. Att inte tillhöra, eller vara invigd i det som andra verkade vara. Den deprimerande känslan av utanförskap kom över honom igen. Han såg på Toby, som om han sökte stöd. Men Toby tycktes inte märka hans blick. Han var i stället upptagen med att studera alla föremål, som låg på ett litet bord vid sidan. Där var en fågelvinge, med armbågsbenet lindat i skinn. En sötgräsfläta och en märklig skallra, tillverkad av ett litet sköldpaddskal. Där låg också flera små tygpåsar, som man inte kunde se vad de innehöll. Slutligen fanns där en skål med några märkligt formade, ljusgrå stenar. Sam Reaches såg att Toby Eagle Bull tittade på sakerna, men sa inte något. Så kom Wayne att tänk på plåtburken med tobak, som fadern skickat med honom.

- "Oh, ja", sa han, "jag ska hämta nå't!"

Så skyndade han iväg till bilen, förargad på sig själv att han glömt tobaken, nu när han så väl visste vad som förväntats av honom. Och det trots att den gamle medicinmannen så tydligt hade försökt hjälpa honom på traven. Väl tillbaka igen höll han med en nickning fram plåtburken för medicin-

mannen. Sam Reaches tog burken och ropade inåt rummet:

- "Pipan!"

Efter en kort stund kom hans hustru ut med en liten kort pipa, som hon gav mannen, medan hon hälsade på de unga gästerna.

- "Vi väntade på andra besökare", sa hon sedan. "Frank Wittlock skulle komma ner och betala arrendet", tillade hon förklarande, innan hon försvann in i huset igen.

Wayne visste att Wittlock var en vit ranchägare, som höll boskap på reservatet. Han arrenderade mark av flera indianer, särskilt runt Kyle och Porcupine. Men arrende betalades väl inte direkt till de indianska markägarna? Det gjorde man väl inne på BIA-kontoret, i Pine Ridge?! Wayne satte upp ett förvånat ansikte.

- "Nej, det var väl egentligen inte meningen att Frank skulle komma och betala", förklarade Sam, när han såg de frågande blickarna, "det var mera för att göra upp om ny arrendetid. Och så skulle han ha nå'n så'n där forskare, eller lärare, eller vad det var, med sig. Det var någon som höll på att skriva nå't och som ville se om Sam verkligen kunde hitta borttappade saker med hjälp av sina stenar".

Sam Reaches skrattade gott igen, samtidigt som han nickade mot stenarna, som låg i skålen på bordet.

- "Lite cirkus kan vi väl bjuda den där förståsiggpåaren", sa han med en illmarig blick, samtidigt som han tände pipan, drog några bloss och lät röken sila ut genom näsan.

- "Ni förstår", sa han och lutade sig fram, som om han ville berätta en hemlighet, "Frank har berättat en massa för honom och nu har Frank bett mig visa att det är sant. Så jag har lovat att ha en liten uppvisning, mot att han tar med sig lite "nödvändigheter" hit."

Så blev han allvarlig

- "Egentligen skulle jag inte göra så'n't här. Det är för allvarliga saker att skoja med, men Frank bad mig och vi har varit bekanta i så många år. Jag tror inte heller att Inyan Wakan tar illa upp för ett litet skämt. Dom skriver så mycket dumt, dom där - *experterna*", muttrade han sedan lite ilsket och betonade det sista ordet extra och med en syrlig grimas.

Wayne kände sig nyfiken. Han hade hört talas om en annan medicinman,

borta på Rosebudreservatet, som också gjorde något med några stenar och som sedan kunde tala om var bortsprungna hästar fanns. Fast han hade aldrig trott på det.

- "Vad är det för stenar?" frågade han ändå, mest bara för att ha något att säga.

Sam Reaches pekade på skålen med de knöliga stenarna.

- "De kallas Iniskim", sa han allvarligt. "Buffelstenar", tillade han förklarande, när han såg att de unga männen inte förstod.

- "Det finns flera peyuta wakan som har sån'a. Men mina är speciella! Jag har fått dom av en gammal medicinman uppe i Browning, i Montana. En av svartfötternas äldsta medicinmän, Charlie Reevis, eller Crow Chief, som han egentligen hette. Det är för att dom kommer från svartfötterna som dom heter Iniskim. Det är deras namn på dom. Jag vet inte vad det betyder. Jag fick dom en gång under kriget, när jag var där uppe. På den tiden reste jag mycket runt och studerade hur andra gjorde", sa han förklarande. "Med dom kan jag se var borttappade saker finns. Men det går inte att göra om man inte tror på det. Så när den där boksprätten kommer i kväll ska jag bara spela honom ett litet spratt. Ni får gärna stanna kvar och se på, om ni lovar att inte avslöja nå't", sa han med en illmarig blick.

Wayne och Toby såg på varandra och nickade. Okey, de hade ändå inget annat för sig.

- "När skulle de komma då?"

Wayne vände sig på nytt till medicinmannen, som såg upp mot den nedgående solen.

- "När solen passerar över toppen på Phahing Pahá, där borta", sa han och pekade med ett knotigt finger bort emot Porcupine Butte i sydväst. "För resten, jag känner på mig att de redan är på väg", sa han sedan, medan han mödosamt reste sig. "Jag måste gå till skithuset", lade han till, tog sin käpp och släntrade iväg över gårdsplanen.

- "Du skulle ju erbjuda honom pipan!"

Toby lät nästan lite irriterad, när han påminde Wayne om deras ärende.

- "Ja, jag vet, men jag tycker det är så svårt. Jag vet inte riktigt hur man gör, eller vad jag ska säga", svarade Wayne urskuldande.

- "Men jag ska hämta den i alla fall", tillade han och gick bort till bilen igen.

Wayne hann plocka fram pipan och också sätta ihop den, innan Sam Reaches var tillbaka. Han var noga med att hålla den med båda händerna, precis som fadern visat honom, och att inte peka på någon med den. Han höll fram den mot medicinmannen, som höjde sina händer som för att ta emot den. Men i stället för att ta pipan, sänkte han händerna igen. Det hela upprepades flera gånger och Wayne kände sig alldeles förvirrad. Vad skulle det här betyda? Gjorde han något fel? Skulle han göra på något annat sätt? Han såg sig om, som om han sökte någon att rådfråga. Men där fanns ingen och Toby Eagle Bull såg lika frågande ut. Så Wayne försökte åter hålla fram pipan mot medicinmannen. Men han vände sig bara bort. Wayne var förvirrad. Men så kände han någon rycka sig i skjortan. Han vände sig om och såg Toby Eagle Bull nicka bort mot husgaveln. Där stod Richard Red Fox och gjorde tecken som om han ville tala med dem. Wayne såg frågande från den ene till den andre, men så gick han bort till Red Fox.

- "Vad ska det här betyda?" frågade han oroligt, "gjorde jag nå't fel?"

- "Nej", svarade medicinmannens brorson, "det bara är så, att han ska neka att ta emot pipan fyra gånger, innan han beslutar sig för om han ska hjälpa dig."

Nu kom Wayne ihåg. Det var ju det fadern hade sagt. Du måste ha tålmod, pojke, hade han sagt. Du måste bjuda honom flera gånger. Precis så hade Aaron sagt. Wayne förstod väl inte varför, men så här skulle det tydligen vara.

- "Vad gör jag nu då?" frågade han.

- "Stoppa ner pipan igen", svarade Red Fox, "och kom tillbaka en annan dag."

- "Fyra gånger!" upprepade han sedan, vände och försvann bakom huset.

Wayne såg långt efter honom, vände sig sedan mot Toby Eagle Bull och såg att han också var lika frågande. Men det var inget annat att göra än att stoppa ner pipan igen. Toby ryckte på axlarna och de två gick tillbaka till bilen.

Som de stod där vid bilen, och resonerade om de skulle åka hem eller stanna kvar, kom en annan liten lastbil skumpande uppför vägen. Det var

inga indianer. Det syntes på bilen. Även om den inte var ny, så var det en helt annan klass på den, än de skrothögar som de flesta indianer alltid åkte omkring med.

Måste vara Wittlock, tänkte Wayne, medan han försiktigt lade undan påsen med pipan i ett sidofack i bildörren. Han såg i ögonvrån Toby knycka på nacken och förstod att kamraten menade, att de skulle gå tillbaka upp till huset igen för att stanna en stund till.

Väl uppe vid huset igen var redan det nya sällskapet i färd med att gå runt och hälsa. Det var inte bara Wittlock och den där vetenskapsmannen. Det var en hel turistgrupp med högljudda främlingar som nyfiket pekade på och kommenterade allt omkring sig! Wayne och Toby blev stående lite vid sidan och betraktade de nyanlända. Ranchägaren Wittlock kände Wayne igen. Han hade sett honom vid några tillfällen inne i Pine Ridge tidigare. Det var en storvuxen karl med en slokande, gråaktig mustasch. Han var klädd som de flesta ranchägare, i jeans, storrutig skjorta och en dammig, sliten cowboyhatt. På fötterna hade han leriga, snedgångna cowboystövlar. En tuggbuss syntes tydligt i hans ena kind. Ur en av bakfickorna hängde ett par tunna skinnhandskar. Wayne tänkte att det här var den verkliga sinnebilden av Hollywoodmyten. Myten om den ensamme cowboyn. Så tittade han igen. Jodå, snöret från tobakspåsen hängde mycket riktigt ut ur ena bröstfickan. Wayne tänkte ett tag föreslå Toby ett vad, om att det var ett paket Bull Durham, men han höll tyst. Han tänkte på James Stewart och Gary Cooper, och på sin namne, John Wayne, som han hade beundrat i filmen Stagecoach redan för tio år sedan. Det var en film han tyckte mycket om, och även om han visste att det där farliga avsnittet där John Wayne hoppar ner på tistelstängan, mellan de bakre hästarna, egentligen gjordes av stuntmannen Yakima Canutte, som var en indian uppe från Idaho, så tänkte han ibland att han skulle vilja vara som John Wayne. Hjälten som alltid gjorde det rätta. Som alltid visste vad som behövde göras. Som kvinnorna flockades omkring, även när han inte själv ville. För egen del upplevde han bara att han alltid hade otur med tjejer. Han sparkade irriterat till en sten, som dammande for bort genom gräset och råkade träffa en smutsgrå, långhårig hund, som for upp med ett tjut och skrämmd försvann runt huset. Hundskallet gjorde att alla för en kort stund vände sig mot de två. Men ingen sa något och snart hade de återgått till sitt inbördes tjatter. Det var två unga flickor med i gruppen också och Wayne såg att de lutade sina huvuden tillsammans och tisslade medan de fnittrade och knuffade på varandra. Wayne såg att de sneglade bort mot honom och Toby, och han kände sig med ens mycket osäker. Han strök tillbaka den tjocka kalufsen och sparkade till ännu en sten, när han inte riktigt visste vad han skulle

göra. Båda flickorna hade långt, utslaget hår och Wayne sneglade förstulet på Toby, som för att se om han också hade uppmärksammat dem. Så blev Wayne avbruten i sina funderingar av Richard Red Fox, som kom och ropade att de skulle hjälpa honom. De tre gick till det lilla huset på baksidan av Sam Reaches boningshus. Wayne vände sig om en sista gång, just som de passerade husknuten, för att se om flickorna fortfarande tittade efter dem. Men de hade flyttat sig så han inte såg dem längre och han kunde inte undgå att känna ett litet sting av besvikelse.

- "Vi ska göra i ordning för en nattsång", sa Red Fox. "Vi får plocka ut allt från huset och spika upp filter för fönstren. Ta dom där filtarna", fortsatte han och pekade på en hög med tygtrasor, som låg på en bänk alldeles innanför dörren. "Det ligger en hammare och spik någonstans där inne", fortsatte han, medan han själv började bära ut de möbler som stod i det lilla rummet.

Med förenade ansträngningar tömde de snart rummet på dess innehåll och spikade för alla fönster så att det blev alldeles mörkt. Även i dörrkarmen hängde de upp en filt, som senare skulle komma att stänga ute ljuset från dörrspringorna.

- "Nu ska vi göra ett altare", sa Richard Red Fox, när de efter en stund hade röjt färdigt i rummet. "Det ligger en hög med sage bakom huset. Det ska vi strö ut här mitt på golvet", kommenderade han och visade med handen en ungefärlig cirkel i mitten av rummet. "Jag ska bara hämta en del andra grejer".

Red Fox försvann.

Wayne och Toby gick till husets baksida för att hämta knippor av sageriset, som de blivit ombudda. När Wayne böjde sig ner för att ta upp några knippor såg han hålet som ledde in under huset. Det var ett halvmeterstort hål, utgrävt i den lösa jorden. Den utskrapade jorden låg i en hög framför hålet.

- "Titta här", sa han till Toby, som nu också fick syn på hålet.

Han tog en käpp, som låg på marken, och stack in den i hålet.

- "Undrar vad det här är", sa han, medan han rörde om med käppen så långt in han nådde.

Så ryckte han tillbaka handen och släppte käppen. Med ett fräsande och spottande kom en grävling framstörtande ur hålet. Han hade så när sprungit rakt på Wayne, som förskräckt hoppade åt sidan. Med ett grymtande skumpade grävlingen iväg nerför slänten och lämnade de två, både överraskade och lite halvskrämda kvar vid husväggen.

- "Det var som tusan", sa Wayne, när han hämtat sig från överraskningen.

- "Ja, den fick bråttom", sa Toby, lättad över att det inte varit något farligare.

De två skrattade lite ansträngt och återgick till att plocka upp riskvistar från högen på marken.

- "Vi behöver inte vara så noga", sa Red Fox, när han kom tillbaka. "Det är ju ingen riktig nattsång. Sam ska ju bara skoja lite med den där "antro'n" från sta'n", tillade han med ett skratt.

Wayne nickade till svar, men det kändes inte bra. Så kunde man väl inte göra! Kunde man verkligen skoja om sådana saker? Kunde Sam göra något sådant? På något sätt kändes det som att lura sig själv också. Kanske skulle Sam driva med honom också - senare... Varför ställde Sam upp på det här? Gjorde han det för pengar... eller? Wayne öppnade munnen för att fråga, men hejdade sig och höll tyst. Han kastade en förstulen blick på Toby, men hos honom märkte han ingen reaktion. Kanske var det han själv som överreagerade.

Kvällen kom och alla samlades vid det lilla huset för att delta i ceremonin. Inne i huset hade Richard brett ut sagekvistarna i ett jämnt lager mitt på golvet. Så hade han ställt fyra sandfyllda plåtburkar runt sagebädden. I varje plåtburk var en träkäpp nedstucken och vid varje träkäpp var olikfärgade tygremsor fästa. Mellan käpparna var en lina spänd och från linan hängde små tygpåsar med jämna mellanrum. För övrigt var rummet tomt, sånär som på en osande fotogenlykta, som hängde i taket och gav ett gulaktigt, fladdrande sken i det annars helt mörka rummet. Det kändes instängt på något vis redan från början och Wayne såg sig med en viss olustkänsla om bland alla deltagarna som nu började sätta sig på golvet runt väggarna. Det var knappast någon han kände igen. Men där fanns både gamla och unga människor. Ja, där fanns till och med några småbarn, som nu satt i sina mödrars knän. Där var också de två flickorna igen. Men nu var de tysta och satt alldeles stilla, alltmedan Sam började svepa den vita röken från en brinnande sotgräsfläta över sin kropp, samtidigt som han med slutna ögon mumlade något ohörbart. Flickorna såg spända ut. En av dem

hade en kamera i sitt knä, men tycktes helt ha glömt bort den. Den som tidigare hade presenterats som John Forbes-Cunningham, forskare i socialantropologi vid Department of Anthropology, University of Chicago, Illinois, satt också, lätt framåtlutad, och som det verkade, i spänd förväntan. Han hade en liten bandspelare som surrade vid sidan om sig och ett anteckningsblock på golvet framför sig. Wayne tyckte sig se att han redan, på blocket, hade ritat av arrangemanget med sagebädden mitt på golvet. Han var en medelålders man med ljust hår och glasögon. Han hade pratat oavbrutet tidigare och fullständigt bombarderat Sam Reaches med frågor om allt möjligt. Frågor som det syntes på Sam, att han inte alltid ville svara på. Men medicinmannen hade hållit god min och ändå svarat på det mesta, om än något undvikande ibland. Alla frågor var ställda så att svaret nästan var uppenbart. Även Wayne tänkte, att till och med han skulle kunnat svara på det mesta. Man märkte liksom att forskaren redan hade svaren klara för sig, men att han ändå ville höra dem från medicinmannen. På något sätt få bekräftelse på sin egen kunskap. Få det slutgiltigt fastslaget av en verklig expert, en riktig indiansk medicinman. Wayne tänkte för sig själv att han, vetenskapsmannen, säkert hade berättat för sitt sällskap vad som skulle komma att utspelas och nu ställde han frågor på ett sådant sätt att Sam inte skulle kunna undgå att säga precis det som han själv tidigare berättat. Därmed skulle han, vetenskapsmannen, framstå som synnerligen initierad. Wayne tyckte att det kändes surt på något sätt, men så skakade han det av sig och koncentrerade sig på vad som hände i rummet för övrigt. Sam spelade ju med i spelet och forskaren verkade nöjd, "so what the heck".

Nu, här i halvmörkret, hade stämningen tätnat och alla var tysta när Sam mumlade sina ramsor. Wayne såg att forskaren lutade sig mot de två flickorna och hörde hur han berättade vad som skulle komma att hända. Wayne kände sig mer och mer irriterad. Här satt en vit snobb, borta från någon storstad i Östern, och utgav sig för att veta mera om den indianska kulturen än han själv. Det kändes fånigt, att han, som var fullblodsindian, inte visste vad som skulle hända, medan den där sprätten tydligen visste det. Hur kunde det komma sig att han, Wayne, aldrig hade varit med om sådant här? Var det någon som skulle vara hemma i det, så borde det väl vara han! Eller borde han inte vara här alls nu heller?! Var det här bara taskspeleri och humbug? Ett bondfångeri, som bottnade i människors okunskap och som egentligen inte ens borde ha något berättigande i en modern och upplyst värld. Var det därför han medvetet inte hade brytt sig om sådant här tidigare? Tankarna surrade. Under tiden hade två män, som Wayne inte lagt märke till förut, börjat slå på en trumma de hade mellan sig. Nu började de

också sjunga med entoniga röster. Sam Reaches hade bara suttit stilla med nedböjt huvud. Efter en stund lyfte han dock ena handen mot sångarna, som tystnade. Han vände sig till Frank Wittlock, lutade sig fram en smula och sa:

- "Du och jag har varit vänner länge. Du har bett mig om ett tecken. Jag har talat med andarna och de har sagt att det är okey. Inyan Tunkan", han höll fram ena handen och visade upp några av de kantiga, små stenarna, "har lovat att jag ska få visa för er vilken underbar kraft de har och hur de arbetar genom mig. Med deras hjälp kan jag hitta saker som kommer bort. Många tror att det bara är bullshit, men jag vill visa er att det inte alls är det."

Han vände sig nu mot vetenskapsmannen och höll fram en tom Coca-Colaburk.

- "Så, om du vill stoppa i en femtiodollarsedel här", sa han och räckte fram burken.

John Forbes-Cunningham blev något överraskad, rätade upp ryggen och såg sig om bland de andra.

- "Om du stoppar i den här och sedan ber någon gå ut och gömma den någonstans, var som helst, så ska jag fråga stenarna och vi får se hur starka de är."

Han gjorde några uppmanande rörelser med burken mot forskaren för att få honom att ta emot den. Mr. Forbes såg sig en smula villrådigt omkring. Det här var ju inte riktigt vad han talat om för flickorna skulle hända. Men när han tänkte efter så kunde det ju inte skada att spela med i spelet ett tag. Han trevade i sina jackfickor och fick till slut fram en plånbok. Efter att ha rotat i den en stund såg han upp. Han såg en smula generad ut.

- "Jag har faktiskt ingen femtiodollarsedel", sa han med urskuldande röst. "Jag har bara ett par tjugodollar och några femmor... Men det råkar faktiskt bli just femtio dollar", lade han till efter att ha bläddrat lite till.

- "Jag vet det", svarade Sam Reaches stilla. "Andarna har berättat det", tillade han med ett leende. "Men det går bra ändå. Lagg dom bara i burken!"

John Forbes tog med en lätt grimas, pengarna ur sin plånbok, rullade ihop dem och stoppade ner dem i burken. Det kändes som om han höll på att bli lurad, tyckte han, och undrade i sitt stilla sinne vad det var han nu givit sig in på. Men gjort var gjort, och här fanns ju trots allt en chans att se i verkligheten allt han läst och hört om. John Forbes trodde inte för ett ögonblick att medicinmannen verkligen skulle kunna hitta pengarna, om de blev

ordentligt gömda. Så han gaskade upp sig och sa:

- "Okey, kan du säga var pengarna finns så är de dina."

Den gesten tyckte han att han kunde kosta på sig. Det var ju förmodligen tämligen riskfritt. Han sträckte fram burken mot medicinmannen igen. Men Sam pekade bort mot dörren och sade:

- "Så, ge nu burken till Harold Fast Horse där borta!"

En ung man som suttit vid dörren reste sig och gick fram till de båda. Forskaren sträckte fram burken och indianen tog emot den. Därefter vände han sig mot Sam, som om han väntade på att få nya order.

- "Knyckla ihop burken, så att pengarna inte kan ramla ut", uppmanande medicinmannen, "sedan går du ut och gömmer burken någonstans utanför huset - var som helst."

Fast Horse nickade, lade burken på golvet och trampade på den så att öppningen kom att tillslutas. Sedan tog han burken med sig och lämnade rummet.

När dörren stängdes började trumman dunka igen och Sam Reaches tog fram en pipa, som han stoppade och tände. Han blåste ut rök mot de fyra väderstrecken, under tiden som han muvlade ännu flera ohörbara böner. Efter en stund tände han på nytt eld på sötgräsflätan och lät den doftande röken svepa runt stenarna. Därefter lade han ner dem på en bit skinn vid sidan om pipan och nickade sakta åt brorsonen, Richard Red Fox.

Trummandet och sången tilltog i styrka, och ett par män till stämde in i sången, som nu blev mera gäll och gick upp i ett högre tempo. Red Fox tog ur en papperspåse fram en vinda med tunna läderremmar. Han tog av sig skorna. Därefter klev han över linan med tygpåsarna och satte sig på huk bakom medicinmannen, som vände sig halvt om och lade händerna på ryggen. Richard Red Fox började binda ihop medicinmannens fingrar med läderremmarna. Han surrade höger och vänster hand tillsammans långt upp mot handlederna. Man såg att han drog till knutarna ordentligt, för Sam Reaches grinade illa emellanåt. Den gamle medicinmannen hade ett par urtvättade jeans på sig. De snedgångna cowboystövlarna hade han tagit av sig och satt utanför den lilla inhägnaden. Han hade också tagit av sig den rutiga skjortan och på överkroppen hade han bara en kortärmad undertröja. Det lätt gråsprängda håret var flätat och flätorna var lindade med rött

flanelltyg. De hängde ner på hans bröst, där man också såg en liten pärlbroderad läderpåse, i form av en ödla, eller orm, som hängde i en rem om hans hals. Hans ansikte hade åter blivit uttryckslost, efter att Red Fox blivit färdig med surrningen av hans händer. Han viskade något till brorsonen, som ingen annan kunde höra. Red Fox nickade till svar. Så hjälpte han medicinmannen att resa sig, varefter han gick till sin plats och hämtade en stor filt, som hade legat på golvet där. Med hjälp av ännu en ung indian började han sakta och metodiskt att svepa in medicinmannen i filten. När han svept om den gamle mannen hela filten tog han ur papperspåsen upp ytterligare läderremmar och snodde dem runt, runt kring Sam, från topp till tå. Han fäste remmarna med ordentliga knutar. Wayne räknade till sju knutar bak på Sams rygg och i varje knut fäste Red Fox kvistar av sage. Han drog till så att medicinmannen flera gånger höll på att falla omkull och de båda medhjälparna fick skynda sig att stötta den gamle. Till slut svepte de två även in Sam Reaches huvud i ett extra skyнке, och medicinmannen var nu helt insvept och kunde varken se något eller röra sig. Man hörde att han sa något till Red Fox, som fick luta sig fram för att kunna höra. Red Fox nickade och tog tag i Sam, samtidigt som han bad ytterligare en av åskådarna om hjälp. Med förenade krafter lade de tre ner den inlindade Sam

Reaches på sagebädden på golvet. Sedan tog Red Fox fotogenlampan, blåste ut ljuset och trevade sig tillbaka till sin plats.

Mörkret blev kompakt. Wayne hörde hur en av flickorna drog andan och hur flera personer flyttade på sig och makade sig till rätta. Något av de små

barnen gnydde lite, men tystades ner av sin mor. Så blev allt tyst. Trumman hade också tystnat för ett ögonblick. Luften var redan ganska kvalmig i det lilla rummet. Det osade av den utblåsta fotogenlampan. Men det doftade också från de färska sagekvistarna på golvet. Wayne lutade sig fram, som för att se bättre, men mörkret var ogenomträngligt. Han hade bara som en svag aning av att han såg medicinmannen liggande där på golvet, orörlig som en trästock. Men han kunde inte avgöra om det bara var hans fantasi, eller om han verkligen såg något. Så hörde han ändå hur Sam Reaches började mumla något igen. Det gick inte att urskilja några ord och ljudet lät som om det kom från ett annat rum. Sam höll på en stund, men när han slutade så hördes flera av åskådarna runt väggarna själva mumla sitt:

- "Mitakuye oyasin, Mitakuye oyasin!".

Därefter började trumman dåna igen. Och nu var det ett betydligt häftigare larm. Sången steg och sjönk och Wayne uppfattade, att det var betydligt flera som nu sjöng med. Så, plötsligt, hördes en smäll! Det lät som om någon slog på husväggen med något tillhygge. Så en smäll till! Och nu kände Wayne att det var under golvet. Det var alldeles där han satt och han kände genom golvplankorna hur det kom flera slag. Han hörde flera av åskådarna flytta på sig, men han kunde inte se något i mörkret.

Det var varmt nu, olidligt varmt, och Wayne började svettas. Han tyckte det var en smula obehagligt, men kunde inte göra så mycket åt det. Han satt där han satt. Rusa ut? Nej, det kunde han ju inte göra. Han insåg att han då skulle förstöra hela ceremonin. Han trevade efter Toby Eagle Bull, men hittade honom inte. I stället kände han något hårigt, som en hund, eller något annat lurvigt. Kanske ett skinn av något slag. Hastigt drog han åt sig handen och såg sig om, som för att se om någon lagt märke till hans reaktion. Men mörkret var fortfarande kompakt och varken han, eller någon annan, såg något. Så hördes några smällar till och när trummans dån för ett ögonblick avtog lite, tyckte han sig urskilja grymtande läten. Han kom att tänka på grävlingen, men sade sig själv, att den måste ha blivit så rädd, att den säkert inte skulle komma tillbaka förrän till natten. Grymtandet fortsatte dock och då och då hörde han det tydligt över sången och trummandet. Småningom blandades det också med ett pipande, eller visslande läte, som han inte riktigt kunde lokalisera. Varken vad det var eller var det kom ifrån. En och annan smäll och duns förekom fortfarande och plötsligt hörde han någon ropa till, som i rädsla eller överraskning. Samtidigt kände han själv ett vinddrag i ansiktet. Han var säker på att någon gått förbi helt nära, men han kunde inget se. Direkt därefter var det något som puttade till hans

ena fot, som han hade utsträckt framför sig. Förskräckt drog han till sig foten och satte sig upp på huk. Han var nu säker på att något rörde sig i rummet, men kunde varken se eller höra vad det var.

Så hördes nya ljud. Den här gången liknade det den spröda klangen av små klockor. Han hörde också ljudet av de skullror som Sam Reaches hade lagt på golvet. Åtminstone trodde han att det var det. Ungefär samtidigt som tanken på skullrorna for genom hans huvud såg han det för första gången. Ett litet ljussken som glimmade till för en kort stund alldeles under taket.

Efter en stund syntes flera små ljusblink. Det var som när man försöker tända en cigarettändare utan att lyckas få eld på den. Överallt i rummet dök de upp. Inte helt olika de små eldflugor man kunde se dansa om höstkvällarna. Wayne blev fascinerad. För ett ögonblick glömde han trummandet och bara tittade efter var nästa gnista skulle dyka upp. Hans ben höll på att domna bort och det gjorde ont i knäna av att sitta som han gjorde, så han satte sig ner och sträckte ut benen igen. Men med detsamma kände han på nytt, hur han liksom fick en spark på benen och han hasade sig bakåt, ända till han stötte emot väggen. Det hela var kusligt. Mörkret var fortfarande helt ogenomträngligt och trummandet öronbedövande. Svetten bara rann av honom och han kände sig alldeles omtöcknad av allt oväsen. Någonstans lät det som om en stol välte, men Wayne var säker på att det inte funnits några möbler i rummet. Han hade nu tappat allt begrepp om hur länge det hela hade pågått.

Plötsligt slutade trummandet och sången helt abrupt. Det blev alldeles tyst. Ljuspunkterna hade slutat att blinka, men det hördes fortfarande något som liknade ljudet av fladdrande vingar. Till slut dog även det bort och då kunde man höra Sam Reaches röst från rummets mitt:

- "Ho, waná!"

Wayne kände hur någon vid hans sida började treva sig fram i mörkret. Han antog att det var Richard Red Fox. Efter en stunds muttrande och skrapande hörde han så hur någon fick fatt i fotogenlampan, hur bygeln som lyfte glaset gnisslade och så flammade en eldslåga upp och lampan tändes igen. Ljuset kändes starkt och irriterade ögonen. De flesta böjde ner sina huvuden, eller höll upp händerna för att skärma av ljuset. När ögonen anpassat sig, såg Wayne hur Sam Reaches satt upp i mitten av sin lilla inhägnad. Hela platsen var alldeles demolerad. De tidigare jämnt utströdda kvistarna av sagebrush hade skrapats ihop här och där, eller sprättats ut bland åskådarna. Linan med tobakspåsarna låg hoprullad på golvet - framför den vite

vetenskapsmannen! Wayne var inte säker, men han tyckte att det saknades flera påsar! Men det märkligaste av allt, och han hörde flera av deltagarna överraskade kommentera det, var att Sam Reaches satt där, mitt på golvet, befriad från såväl filt som rånremmar och med händer som inte längre var bundna! Filten låg prydligt hoprullad vid hans sida, men remmarna var borta. Nej, nu såg han dem. De låg, också de prydligt hoprullade, vid sidan om Harold Fast Horse, som nu åter satt alldeles innanför dörren! Hur, och när, hade han kommit in igen...? Wayne hade inte en aning. Han sökte Toby Eagle Bulls blick, men Toby bara satt med gapande mun. Hans ansikte var alldeles vitt och hans blick var fixerad på medicinmannen. Waynes blick gick också tillbaka till den gamle mannen i rummets mitt. Svetten flödade från gamlingens ansikte och han såg verkligen tagen ut. Ändå satt han nu, med huvudet lyft, alldeles stilla och tyst. Till slut sträckte han på sig, såg sig om och utbrast:

- "Jädrar, va' här är stökigt!"

Det var som att dra tappen ur tunnan. Folk runt omkring började skratta. De sträckte ut benen. En del reste sig upp och andra flyttade sig eller bytte ställning, alltmedan man uppsluppet började prata med varandra. Sam tog upp sin pipa och tände den. När han väl skickat den vidare, och den börjat vandra runt bland de andra deltagarna, lyfte han på filten, som låg vid hans sida. Där låg den hopknycklade Coca-Cola-burken!

Det blev dödstyst i rummet. Alla stirrade på burken. Det var samma burk! Sam Reaches gjorde ett tecken åt vetenskapsmannen, att han skulle komma och ta burken. John Forbes-Cunningham såg sig villrådigt om. Han visste inte vad han skulle tro, men Frank Wittlock nickade åt honom och till slut hasade vetenskapsmannen sig fram och hämtade burken. Sam Reaches pekade på burken och nickade, medan han uppmanade den överraskade Forbes att öppna den. Forbes såg sig om igen, som om han letade efter något att slå upp den med. Men så började han bända och klämma på den för att få en öppning stor nog för att kunna se in i den. Där låg pengarna! Alla de femtio dollarna, hoprullade, precis som han själv hade stoppat i dem! John Forbes-Cunningham var förstummad. Han visste inte vad han skulle tro. Han var säker på att han inte sett någon komma in under tiden det varit mörkt i rummet. Men där var pengarna! Det var ingen tvekan om att det var samma burk som Harold Fast Horse fått med sig ut för att gömma. Fast Horse förresten ja! Vetenskapsmannen tittade hastigt bort mot dörren. Han var ju inne igen! Gick han inte ut när han väl hade fått burken? John Forbes visste inte säkert. Han såg sig om igen.

- "Fantastiskt!", hörde han ranchägaren Wittlock viska, "fantastiskt!"

Själv visste han inte vad han skulle tycka. Det måste ju vara något hokus pokus intalade han sig. Men han kunde inte förklara vad. Han såg i tur och ordning från Sam Reaches till Red Fox och till Fast Horse och de andra som hade agerat som något slags funktionärer. Alla såg de allvarligt på honom. Var det något nedlåtande han såg i deras blickar? Det kändes lite som om de drev med deltagarna, och särskilt då med honom, fick han för sig. Men så skakade han olusten av sig och sträckte fram burken mot den gamle medicinmannen, som med ett leende tog emot den.

- "Välförtjänt", sa Forbes slutligen, "verkligen välförtjänt. Mycket skickligt! Var så god!... Men, hur i Herrans namn?" tillade han sedan med ett frågande uttryck i ansiktet.

- "Inyan Wakan", svarade medicinmannen. "Det var stenarna som visade mig var burken var och andarna som förde den tillbaka hit. Samma andar som befriade mig från svepningen."

Han svepte ut med armen mot filtbunten, men det var den enda förklaring han gav. Han vägrade svara på några andra frågor. Wayne Looks Twice vände sig om och såg på Toby Eagle Bull. Toby skrattade tyst och de båda reste sig.

Det var skönt att komma ut i den svala natten igen. Luften där inne hade varit väldigt dålig mot slutet. Människorna stod i små klungor och pratade om vad de just upplevt. Wayne tittade bort mot de två flickorna, men de såg honom inte. De var fullt upptagna med att diskutera sina intryck med den store ranchägaren, som bara skrockade och skrattade.

Aaron skakade på huvudet när Wayne, dagen efter, berättade för honom om Sam Reaches uppvisning.

- "Han borde inte hålla på så där", sa den gamle och skakade med en misslynt grimas på huvudet, "det kan inte vara Inyan Tunkans mening, att hans andar ska vara några cirkusartister."

Aaron muttrade. Man kunde se att han kände sig störd av det inträffade. Men så sträckte han upp sig igen.

- "Sams kraft kommer att ebba ut, om han håller på så där! Du borde kanske fara upp till Fools Crow istället."

Men Wayne skakade på huvudet. Han hade bestämt sig. Det fick bli Sam

Reaches. Wayne var mentalt redan en god bit in i sin egen process. Det insåg han nu. Och de första stegen var redan tagna. Hade man sagt A, så fick man också säga B, tänkte han.

Sam hade sagt att Wayne skulle komma tillbaka om en vecka. Och att han då skulle försöka få med sig Everett Chasing Hawk och Nicki Ramoz. Nicki var visserligen ingen fullblodsindian, men han var ändå en god sångare och som sådan hade han hjälpt Sam i många nattsånger förr.

- "Då är det nära", sa Aaron. "Kanske han kommer att göra det redan nästa gång."

Aaron lät blicken glida ut över slänten och bort mot byn i väster.

- "Gå ner till byn", sa han sedan. "Gå till affären mitt emot BIA-kontoret. Köp lite rött bomullstyg och en påse tobak. Där kan du också fråga efter Chasing Hawk. Han brukar finnas där i närheten."

Han vände sig mot sin son.

- "Jag tror han sätter upp en lowanpi för dig snart", sa han stillsamt.

Den gamle mannens ögon blänkte av sinnesrörelse.

Wayne blev stående kvar när fadern, stödd på en käpp, haltade in igen.

- "Snart får jag en egen yuwipi, en egen nattsång, en riktig lowanpi", tänkte han. Han kände spänningen stiga.

Wayne hade inte köpt något bomullstyg. Han förstod inte vad det skulle vara till och han hade tyckt att det kändes fånigt att fråga fadern. Så han hade helt enkelt struntat i det. Det kan jag göra nästa gång, hade han sagt till sig själv, precis som om han ändå behövde ursäkta sig. Inte heller hade han fått tag i Everett Chasing Hawk. Men han hade lämnat ett bud på bensinmacken, att han hade sökt honom. Kanske var han uppe i Montana, hade man sagt. Han hade visst släktingar däruppe och ibland for han dit och då kunde det hända att han var där i flera veckor. Så Wayne fick ta sig ensam ut till Porcupine ännu en gång.

Också där hade han otur. Sam Reaches var inte hemma...! Wayne kände sig lite bortkommen, där han stod i gårdsdammet med sin pipa, utan att ha någon att bjuda den till. Först kände han sig en smula besviken. Ja, faktiskt, rent av lite sårad. Betydde han inte något? Men så tog ilskan överhanden.

Så här gjorde man bara inte! Sam hade ju sagt, att Wayne skulle komma den här dagen - och så var han inte ens hemma! Men Sams hustru, Julie, såg lugnt på honom och försäkrade att:

- "Jo då, visst, han var väntad. Det hade inte blivit något missförstånd. Sam skulle nog komma snart. Kanske i eftermiddag, eller kanske i morgon..."

Det riktigt kröp i kroppen på Wayne. Det här var något han aldrig lärde sig att leva med. De gamlas sätt att se på tiden. Hade man avtalat en tid så måste det ju vara det som gällde. Men inte för de gamla långhåren inte! Nej, de struntade fullständigt i sådant. Wayne var säker på att Sam Reaches inte ens hade en klocka. Kanske kunde han inte ens läsa av en klocka! Och det här var ändå det tjugonde århundradet!!! Lite förargad, men också lite villrådig, frågade han ändå till slut:

- "Men var är Sam någonstans? Var kan jag söka honom?"

Kanske hade han varit lite hård i rösten, för han såg hur leendet försvann ur Julies ansikte. Åskan, som mullrat i söder en stund, gav sig nu till känna igen. Den här gången betydligt närmare och betydligt ljudligare.

- "Där", sa hon, och lyfte ett knotigt finger och pekade mot Porcupine Butte. "Där är han. Han talar med andarna. Men han är hemma igen, så fort han har fått besked."

Wayne vände sig om och såg bort mot Porcupine Butte i sydväst. Plötsligt kände han tvivlet och frustrationen över att inte vara så där helt övertygad. Vad var det han höll på med?! Förlitade han sig på en gammal gubbe, som säkert inte kunde klockan, och som sprang ut i kullarna och menade att han kunde prata med andarna? Åskan var faktiskt ingen ande! Det var elektriska urladdningar mellan positivt och negativt laddade partiklar i atmosfären. Så mycket hade han i alla fall lärt sig i de vitas skola... Eller var det kanske inte så...? Var det också bara en bluff från de vitas sida, för att förlöjliga de gamla indianska lärorna? Wayne var förvirrad. Sakta gick han, utan ett ord, bort och satte sig i bilen. Julie såg långt efter honom. Så skakade hon upp-givet på huvudet och gick in igen.

- "Det kan inte vara lätt att vara ung", tänkte hon.

III

Det började regna, och det smattrande ljudet av regnstänken på biltaket var sövande. Wayne satt med halvslutna ögon och väntade. Först hade han tänkt åka hem, men så blev han ändå sittande kvar. Till slut måste han ha somnat. Eller hade han inte det ...?

Han hade i alla fall sett hur molnen växte till sig som jättelika skulpturer. Det var som om kullarna hukade under dem. Som om hela naturen böjde sig i underdånighet. Ur molnen hade han hört en röst, men han hade inte förstått något. Rösten hade blivit till ett väsende och han tyckte sig ha sett ögon i molnet. Ögon ur vilka det sköt ljungande blixtar. Så, med ens, hade han plötsligt förstått vad det var rösten hade förmedlat. Det var märkligt! Ena stunden var det bara en röst. Nästa stund förstod han allt, precis som om hans egen far berättat det för honom.

- "Du är inget förmer än någon annan varelse i Universum", hade rösten sagt. "Passa dina tankar! Se dig om! Allt har liv och betyder lika mycket som du!"

Det var ingen tvekan. Det måste ha varit ett budskap från Andarna! Ett bud till honom som människa, att Gudarna inte tänkte tolerera några arroganta översittarfasoner. Ett bud riktat till alla människor, att de skulle komma ihåg att de inte var något annat än pyttesmå kryp, som seglade runt i det stora okända, på precis samma villkor som allt annat levande - djur, fåglar, fiskar och växter. Wayne kände att han faktiskt inte hade några som helst andra rättigheter än den lilla gröna gräshoppan, som just kämpade sig upp för bilens våta vindruta.

Regnet hade upphört och molnen sjunkit iväg bort över Bad Lands. Ett jetflygplan målade sin kondensstrimma över himlen. Kanske var det på väg till Rapid City. Eller kanske till Denver. Eller till någon av de stora städerna ute på västkusten. Ibland längtade han efter stadslivet. Det stora utbudet. Den moderna livspulsen. Ljusen. Alla affärerna. De moderna kvinnorna...

Så kändes det just nu, för ett kort ögonblick. Vad gjorde han egentligen med sitt liv? Borde han inte protestera mot Gudarna, som ville tvinga honom att underordna sig allt. Till och med en sketen gräshoppa! Hur kunde han tillåta att sådana ogripbara känslor fick styra honom? De må vara hur

mycket gudomliga som allra helst... Han var en modern människa, och han trodde innerst inne på sin egen förmåga! Han kunde inte tillåta något outgrundligt, mörkt inre, att styra sig! Men så skakade han de tankarna av sig. När han vände sig mot norr såg han regnbågen avteckna sig mot de blå-svarta, bortdragande molnen. För ett ögonblick kände han frestelsen att peka på den. Kanske bara på trots. Kanske bara för att bevisa, att det gamla talesättet, att fingrarna då skulle svullna, inte var något annat än nonsens. Men han avstod från att göra det. I stället makade han sig till rätta i bilsätet med en suck och till slut somnade han igen.

Han vaknade med ett ryck. Det hade blivit alldeles mörkt. Någon lyste upp mot gården med ett starkt ljus. Han skuggade med handen för ögonen. Men han kunde inte se något. Så svepte ljuskäglan vidare. Wayne såg att det var en bil nere på vägen. Det såg ut som en polisbil. Men det var svårt att se, för rutorna i bilen, där han satt, var alldeles immiga. Han torkade sidorutan med ärmen. Jo, det var stampolisen!

- "De jävla grisarna!", tänkte han.

Hans hjärta började slå fortare. Vad skulle han göra? Stamrådets poliser kunde vara ganska hårdhänta. Men så tänkte han, att jag har ju inget gjort, jag behöver inte vara rädd. Polisbilen satte sig sakta i rörelse. Först såg det ut som om den skulle fortsätta förbi avtagsvägen, men så svängde den sakta upp mot gården.

- "Shit!", muttrade Wayne, tyst för sig själv och satte sig upp.

Han kände instinktivt på sig att det var hans bil som poliserna blivit nyfikna på. Ett tag funderade han på om han skulle smita ut på andra sidan och gömma sig. Men det fanns inte mycket att gömma sig bakom, så han blev sittande kvar. Polisbilen stannade något tiotal meter bort, med strålkastarna riktade mot Waynes bil. Dörren på passagerarsidan öppnades sakta och Wayne tyckte sig se någon komma ut och ställa sig i skydd bakom den. Så hörde han en röst som ropade:

- "Kom ut! Sakta!!! Å' med händerna över huvudet...!"

Wayne kände skräcken gripa tag i sig. Men han tänkte ändå inte sätta sig till motvärn. Då, om inte förr, visste han hur det skulle gå. Därför öppnade han försiktigt dörren, stack upp båda händerna över dörrkanten och satte ena foten på trappsteget. När han så skulle svänga ut även andra benet fastnade cowboystövelns klack i tröskelkanten och han förlorade balansen för ett kort ögonblick. Reflexmässigt sänkte han armarna för att ta emot

sig. Omedelbart såg han polismannen kasta sig in i bilen igen, ännu en strålkastare tändas och ett rungande:

- "Upp med båda händerna där vi kan se dom, för helvete!", från polisbilens högtalare.

Wayne åttlydde skyndsamt uppmaningen, samtidigt som han gick runt dörren och blev stående, fullt synlig, i strålkastarljuset. Återigen såg han en av poliserna komma ut i skydd av bildörren.

- "Vem tusan är du? Är du ensam?", hörde han polisen ropa.

- "Wayne Looks Twice... från "the Knee"! Jag är ensam!", svarade Wayne genast.

En stark handstrålkastare tändes och svepte över bilens fönster, för att sedan riktas mot Wayne.

- "Okey, å' va' tusan gör du här mitt i natten då? Är du full nu igen? Eller hade du värre saker på gång, djävla nigger?!"

Wayne märkte tydligt föraktet i rösten.

- "Okey, kom fram hit, där vi kan se dig ordentligt!", fortsatte rösten.

Wayne lydde. Han sänkte armarna, när han började gå framåt. Direkt såg han en pistol blänka till över dörrkanten, och hörde ett strävt:

- "Händerna på huv'et, för fan!", eka ur bilens högtalare igen.

Wayne rykte till och hans armar for upp så långt han kunde sträcka dem. Sakta fortsatte han framåt. Strålkastarljuset bländade honom, så att han hade svårt att gå. Han satte ner fötterna försiktigt i varje steg. Ändå snubbade han flera gånger. Men nu var han noga med att trots allt hålla armarna lyfta.

- "Jag har inget gjort", sa han, en smula skrämt.

- "Va' i helvete gör du här då? Mitt i natten!", hörde han den föraktfulla rösten igen. "Ger mig fan på att du skulle in i huset!"

Det var kolmörkt och luften var både rå och kall. Ja, det måste väl vara mitt i natten, tänkte Wayne. Han hade ingen aning om vad klockan kunde vara.

- "Måste ha somnat", sa han. "Jag satt och väntade på farfar Reaches."

- "That'll be the day! Du är väl ute efter nå't fruntimmer förstås", hörde han rösten muttra.

Så hörde han polisen fråga någon annan i bilen:

- "Har dom nå'n dotter, eller annat lammkött h r?"

Wayne hörde inte svaret, men s g figuren bakom bildörren sänka pistolen och sakta komma fram i ljuset. Det var en av stampoliserna nere från Pine Ridge: Wayne kände igen honom till utseendet, men visste inte vad han hette. Med pistolen gjorde polismannen tecken åt Wayne att gå framåt.

- "In i bilen med dig!", beordrade han.

- "Checka om han har nå't vapen först," hördes en röst inne från bilen.

- "Okey, ställ dig där först då!"

Konstapeln pekade mot polisbilens motorhuv.

- "Benen isär!"

Wayne lydde, fortfarande med händerna i vädret.

- "Jag har inga vapen", sa han.

- "  de' tror du att vi g r på, va. N ' du, vi litar aldrig på en lusig pr rie-nigger! De' e' därför vi fortfarande finns i k ren. Vi vet hur vi ska ta reda på s n't. H ll händerna i styr nu!"

Wayne kände hur polisen, som nu kommit fram bakom honom, trevade igenom hans fickor och kläder. När han inte hittade något vapen muttrade han och beordrade in Wayne i bilen.

Väl inne i bilen s g Wayne att polisens kollega, som satt vid ratten, var ännu en av Pine Ridgepoliserna. Men det här var en halvblodsindian, som han kände. Det var en släkting till Maria Martinez, nere från Whiteclay. Maria, som han en gång hade s llskapat med en tid. Men nu fanns det inget familjärt i polismannens uppträdande.

- "Va' sa' du att du satt  ' väntade på? Hade du tänkt dig att hitta på nå't sattyg, eller va' hade du i kikaren?"

Innan Wayne svarade såg han att ljus tändes inne i huset.

- "Jag sa ju att jag bara satt  ' väntade på Sam. Fråga farmor Reaches!", tillade han, och pekade bort mot huset, där dörren försiktigt hade öppnats och Julie Reaches yrvakna ansikte syntes dörrspringan.

Polisen stack upp huvudet över bildörren och ropade:

- "God kväll farmor! Ursäkta att vi st r så har dags, men vi har en gök h r

som påstår att han sitter å' väntar på Sam Reaches. Känner farmor igen...", han stack in huvudet i bilen igen och frågade:

- "Va' sa' du att du hette?"
- "Wayne... Wayne Looks Twice", svarade Wayne.
- "Wayne Looks Twice... Känner farmor igen honom?"
- "Jo", svarade Julie Reaches, "det är rätt att han sitter och väntar på Sam' som kommer när som helst."
- "Då så", svarade polisen torrt, "då kan vi kanske åka vidare. Men det såg skumt ut, så vi tyckte det va' bäst å' kolla."

Wayne gick tillbaka till sin bil, medan polisbilen sakta rullade nerför uppfartsvägen igen och försvann ut på vägen mot Wounded Knee. Han kände sig uppjagad och var tvungen att gå bakom bilen för att tömma sitt vatten. Knäna skalv och han kände hur det ryckte i magmusklerna som något slags krampryckningar. Han svettades i händerna och under armarna, fastän det var kallt, och plötsligt började han frysa. Han frös så han skakade och han var tvungen att hålla munnen halvöppen, för att tänderna inte skulle skallra. Det kändes otäckt. Han tog ett djupt andetag. När jackan stramade över bröstet kände han konturerna av den. Han trevade med darrande händer under jackan och fick till slut fram pipan. Han såg på den. Aaron Looks Twice pipa, som han nu hade fått ärva. Den kändes kall i hans händer. Men samtidigt kändes det ändå som om det strålade ut värme från den på något sätt. Den var både kall och varm. Han höll den vågrätt framför sig.

- "Tänk på hur du håller den", hade Aaron sagt. Det kändes märkligt att stå där med pipan i sina händer. Det var som om han genom den var länkad till det gamla på något sätt. På nytt fick han den där känslan av att vara någon. Att betyda något. Han tänkte på hur polisen hade uppfört sig och med ens slog det honom! Den där tuffheten var inte något annat än en maskering av polismannens egen rädsla. Han hade alltså varit starkare än polisen! Han hade segrat! Det var som en coup! Kunde det vara så? Ja, det måste vara så! Polisen hade varit rädd för honom! Det var han som var starkast! Plötsligt kom han att tänka på grävlingen, som hade skrämt honom den där dagen, när Sam Reaches hade haft sin lilla "uppvisning". Hokala, grävlingen, djuret som var så litet, men ändå så stridbart. Som inte backade för något. Hans folk hade alltid respekterat det lilla djuret för dess djärvhet. Han hade hört att det för länge sedan till och med hade funnits en krigarförening som kallades Ihoka... Ett namn som de tagit efter just

grävlingen. Han tänkte, att om han levt på den tiden, skulle han kanske ha varit en Ihoka... Eller kunde det vara möjligt att man kunde vara en Ihoka nu också? Kanske var han en Ihoka! Vem kunde veta? Just nu kände han sig i alla fall betydelsefull! För oavsett om han var en Ihoka eller ej, så var han i alla fall en fullblodsoglala!

Han höjde pipan mot månen utan att tända den. Han bara stod där, med armarna uppsträckta.

Han sa inget, men med ens kände han en styrka strömma igenom sin kropp. Han slutade skaka och ett lugn spred sig i hans inre. Molnen, som tidigare kommit och gått och ibland skymt månen, hade nu helt skingrats och månen, som nästan var full, spred sitt bleka ljus över gården där han stod. Det var tyst och spöklikt, men Wayne kände ingen rädsla. Kunde det vara så att månen - Hanhepiwi - hade något att göra med hans liv? Var det kanske till och med Hanhepiwi som var hans skyddsande? Eller skulle Hanhepiwi komma att sända honom något annat tecken? Wayne hade många frågor, men han fann inga svar.

Wayne stod så en stund, men inget mera hände. Då han inte visste vad han skulle göra, kröp han in och satte sig i bilen igen. Ljuset i husets fönster hade slocknat. Luften var nu fuktig och lite kall efter regnet. Det var rått och det blev kallt även inne i bilen. Månljuset glimmade i de otaliga vattensamlingarna. Wayne såg genom bilrutan upp mot månen, men inget mera hände. Hur skulle han egentligen veta om Andarna kallade på honom? Han tänkte, att säkert var det bara inbillning, att månen kunde ha något med det att göra. Han drog jackan tätare omkring sig. Wayne kände sig ensam. Han önskade att han haft någon att tala med. Någon som kunde hjälpa honom med alla hans frågor. Någon, som i gamla tider, tänkte han. Då, när en farbror, eller annan äldre krigare, alltid tog sig an en ung man och lärde honom allt han behövde veta. Åtminstone var det så gamlingarna nere vid fiket i sta'n hade sagt att det gick till. Han önskade nästan att han levt hundra år tidigare. Trots att han egentligen inte visste så mycket om hur det var då. Han visste ju bara det han hört gamlingarna berätta. Men det han snappat upp verkade ändå bra mycket bättre än det här livet.

Han höll pipan tätt tryckt mot sitt bröst. Han hade särat på skaftet och

pip huvudet, så att pipans kraft inte skulle skada någon. Med ett skevt leende tänkte han för ett ögonblick, att pipan kunde liknas vid ett gevär. En dödligt farlig tingest när den var hopsatt. Faktiskt precis som ett gevär, som ju bara var ett stycke trä och metall, när slutstycket var borttaget. Så kunde det vara med pipan också. Åtminstone var det vad Aaron Looks Twice alltid predikat.

Han satt så en lång stund, utan att göra något. Inget hände. Han undrade hur länge det skulle dröja innan det blev ljus. Han hade ingen klocka på sig, och där det skulle suttit en i bilens instrumentpanel, var det bara ett tomt hål sedan många år tillbaka. Men himlen var ännu mörk och det var förmodligen åtskilliga timmar kvar till gryningen. Wayne önskade att han haft en radio i bilen. Men det hade han aldrig haft råd med. För resten skulle den säkert ändå bara blivit stulen. Wayne nickade till. Den påtvingade stillheten gjorde att kroppsfunctionerna gick ner i viloläge igen och han började på nytt bli sömning. Han sträckte på sig, men kylan gjorde att han snart kröp ihop igen och efter en stund sov han djupt.

Hundar skällde långt borta. Wayne hörde det, men ändå vaknade han inte. Det var som om hundskallen var en del av drömmen. Som om ljuden passade in, trots att det inte fanns några hundar i hans dröm. Ljuden tillhörde hans värld på något sätt, precis som man alltid hörde en massa olika ljud utan att ens notera dem. De bara fanns där. Kanske skulle han ha vaknat om de *inte* hade hörts. Då hade det varit något som saknats. Men han var nog halvt medveten ändå, för delar av hans dröm började liksom försvinna. Suddas ut och bli mera osammanhängande.

Det var inte längre någon handling i den, men han såg fortfarande figurer. Kvinnor. Flera kvinnor. De bara fanns där utan att göra något. Han kände igen några av dem. Det var Maria Martinez, från Whiteclay. Syster till en av de poliser som undersökt honom tidigare under natten. Och han såg Julie Reaches - och så såg han en annan flicka. En ung flicka. Kanske var det någon av flickorna som varit med hos Sam Reaches senast. Nej, nu såg han! Det var Calandra Red Bird! Flickan som han enligt byskvallret skulle ha gjort med barn.... Han vaknade med ett ryck. Vad hade hon i hans dröm att göra? Vad var det för en dröm han haft? Men nu märkte han att han inte kunde komma ihåg något från den. Bara Calandra Red Birds ansikte. Han kände sig med ens illa till mods på något sätt. Hon hade sett så underlig ut. Hennes blick hade varit alldeles stel och kall, och hon var alldeles kritvit i hyn. Nästan lite blåaktig. Han gnuggade sig i ögonen. Det var kallt och han frös. Vad kunde det här betyda? En skälkning gick genom hans kropp.

Kanske var det kylan. Men nej, han var ganska säker på att det var av olust. Något som liknade sorg - eller rädsla.

Han trevade efter cigaretterna. Mest för att ha något att göra. Elden från tändstickan lyste upp bilens inre. Det var imma på rutorna och han försökte torka med ärmen. Men det blev inte torrt och han såg inget, så i stället öppnade han dörren och klev ut. Gräset var vått. Luften var kall och han drog igen jackan, när han gick runt bilen för att återigen släppa sitt vatten. I öster fanns nu en tydlig rodnad på himlen. Under molnkanten fanns till och med en skarp ljusstrimma, som förebådade solens uppgång. Men det skulle ännu dröja en god stund innan det var riktigt ljust. Han stod så och betraktade ljuset under molnen, medan vattnet rann av honom. Det ångade i den kyliga luften. Då hörde han hundarna igen. Men samtidigt hörde han också något annat. Han vände sig om och såg neråt vägen mot Wounded Knee. Det gick en stund... men där var det igen! Det var inget att ta fel på. Någonstans där borta satt en uggle och hoade. Skinnet knottrade sig på hans armar, och det var inte bara på grund av kylan. Han tänkte genast på sin far. Det var i den riktningen! När en uggle hoade så där skulle någon dö! Det visste han. Det visste alla... Och det var åt det hållet... Hans första tanke var att starta bilen och åka hem, men så skakade han på huvudet. Nu lät han sin vidskepelse skena iväg med honom igen. Det där var ju bara gammalt skrock! Inte skulle han låta fantasin driva iväg honom nu. Här hade han ju suttit och väntat hela natten. Inte skulle han då ge sig av nu. I varje fall inte bara för att en uggle hoade där borta...

Han kände på sig att Sam Reaches skulle komma snart. Och om det nu verkligen skulle ske idag, det där som han sett fram emot så länge, så inte skulle han då sumpa det bara för en hastig ingivelse, som dessutom inte var särskilt rationell. För det var idag det skulle hända. Det var han tämligen säker på. Ugglan fortsatte sitt hoande och han sparkade irriterad till en sten, som skramlande for in under bilen. På nytt såg han Calandra Red Birds ansikte för sitt inre. Han strök sig över ögonen. Varför, tänkte han. Varför drömmer jag om henne nu? Det var ju länge sedan, och det hade egentligen aldrig varit något mellan dem. Han visste med sig själv att han inte var far till hennes barn, även om de hade varit ihop en del. Det där riktigt intima förhållandet hade aldrig uppstått. Hennes bröder hade aldrig accepterat honom. De var Bad Face-folk, uppe från Oglala ursprungligen och skyllde honom för att vara en Mato! Han förstod inte så mycket av det där. Men han hade frågat Severt Young Bear en gång, och då fått veta hela historien om

hur Old Smokes släktingar hade dödat Mato-klanens ledare, Bull Bear, en gång för länge sedan. Och hur den där händelsen för alltid hade splittrat oglalastammen i en Shota- och en Mato-fraktion, som aldrig tycktes kunna bli riktigt sams. Han tyckte det verkade dumt, men så var det, och det var inget han kunde göra något åt. Visst hade han tyckt om Calandra, men det var ett passerat stadié nu. Han förstod alltså inte vad hon hade i hans dröm att göra.

Han började gå neråt vägen. Mest för att ha något att göra, och för att kanske få upp värmen i sina frusna lemmar. Men han gick inte så långt. Det kändes meningslöst att bara gå, så därför vände han snart om. Just som han skulle krypa in i bilen igen, råkade han kasta en blick bort mot det lilla gårdshuset, där Sam utförde sina nattsånger. Direkt hajade han till! Ändå kunde han inte riktigt säga vad det var som fångade hans uppmärksamhet. Hela gården låg tyst och öde. Inget rörde sig och inga ljud hördes. De båda husen låg där tysta och mörka. Det var som ruvade de på hemligheter. Några tunna dimslöjor steg upp från slutningen och svepte förbi husen. Då såg han det igen! Det var något i fönstret på det lilla huset! Han kunde inte urskilja vad det var. Men något var det. Det var då helt säkert. För ett kort ögonblick blev det mörka fönstret ljusare. Som om någon med ljusa kläder gått förbi där inne. Det hände några gånger till, men Wayne kunde inte se annat än själva ljusskiftningen. Så såg han också sådana där små ljusblänk, som han sett under Sams uppvisning förra veckan. Wayne tyckte det var kusligt. Hans puls ökade markant, men ändå drogs han obevekligt mot det okända. Han måste se vad det var. Sakta gick han mot huset. Halvvägs framme för hjärtat upp i halsgropen på honom. Han tvärstannade. Där stod någon alldeles invid dörren! En ljusklädd gestalt utan egentliga konturer. Det var mera som ett obestämbar ljussken. Ändå intalade han sig, att det var en människa han såg. Wayne stod som fastfrusen. Nu tyckte han sig till och med se, att det var en kvinna. Men han kunde inte urskilja några anletsdrag. Samtidigt hörde han tydliga dansar och skrapljud. Det lät som om det kom inne från huset. Och nu såg han mera av de fladdrande ljusskenen i fönstret. Wayne andades häftigt, men han hade ändå inte en tanke på att fly undan. Hade inte kvinnan något i händerna? Det verkade som om hon sträckte fram något mot honom. Fortfarande kunde han inte avgöra om det verkligen var en kvinna. Han böjde sig fram och kisade med ögonen. Men det gick inte att se. Nya dimslöjor svepte förbi huset. Först såg det ut som om den ljusa figuren skulle svepas med av dimman, men den var fortfarande kvar när dimman skingrats. Ytterligare några dansar hördes från huset och så rasslade det som när grus och sten rullar på marken. Wayne tog

mod till sig. Han tog fram pipskaftet ur jackan. Med pipan utsträckt framför sig började han sakta gå mot figuren. Då hörde han en röst. Det lät som om den kom från husets baksida. Han stannade igen.

- "Vem är det?" ropade han lågmält, med spänd röst.

Han fick inget svar. Bara några grymtande läten. Han gick försiktigt runt husknuten. På nytt hörde han grymtandet. Det lät som en man som harklar sig. Men han såg ingen. Ljudet blandades med mera skrapljud. Så såg han något mörkt som rörde sig vid marken, samtidigt som han kände en frän lukt. Och nu såg han var grusrasslet kom ifrån. Det var grävlingen, som var tillbaka och höll på att skrapa ut mera grus ur hålet under huset. Wayne gick lättad, nästan lite förargad, fram mot hålet, men ryggade genast tillbaka. Där satt nämligen grävlingen i tunnelmynningen och väste. Dess ögon lyste i mörkret. Wayne undslapp sig ett litet utrop av överraskning:

- "Va' gör du här?!"

Med ens kände han sig dum. Både för att han blivit rädd, men också för att han talat till grävlingen, som om den skulle kunna förstå vad han sade.

- "Äsch!", sa han sedan och spottade på marken.

Han stoppade tillbaka pipskaftet innanför jackan och sprätte förargad iväg lite grus, med stövelspetsen, mot grävlingen, som ryckte till och väste på nytt.

- "Ge dig iväg!", sa han så, ilsket, och vände sig om för att gå tillbaka till andra sidan huset igen.

Just som han började gå hajade han till. Vad var det han hörde? Någon talade till honom. Ganska tyst, men ändå fullt hörbart. Han vände sig om igen. Det fanns ingen där. Han såg sig om, men kunde inte finna någon. Han kisade i mörkret, men det fanns absolut ingen där. Då hörde han det igen.

- "Var inte rädd", tyckte han att någon sade.

Han tog något steg närmare huset igen. Grävlingen satt nu fullt synlig uppe på grushögen. De vita strimmorna på nosen lyste i mörkret. Inte kunde det väl vara den?... Men det fanns ingen annan där!...

- "Var inte rädd", upprepade rösten, "Jag skyddar dig!"

Wayne hörde det tydligt. Men det fanns absolut ingen människa där!... Kunde det vara?... Ja, det måste vara grävlingen som talade till honom! Wayne bara stirrade på den. Han förstod inte alls hur det gick till. Men han

hörde grävlingen tala! Vad skulle det här betyda?

- "Hämta medicinknytet på andra sidan huset. Det ska skydda dig om du bara gör som jag säger."

Wayne var alldeles förstummad. Han hörde klart och tydligt, och han förstod vartenda ord! Grävlingen hade talat till honom! Det var så klart som allra helst! Wayne tog sig om huvudet. Det här var ju vansinnigt! Han såg sig om, som om han ändå inte riktigt litade på sitt eget omdöme. Var det någon som drev med honom? Nej, det fanns ingen där. Han visste inte vad han skulle göra. Till slut bestämde han sig. Han tog ett steg närmare och lutade sig fram för att säga något. Men grävlingen bara fräste, snodde runt och försvann ner i hålet. Wayne blev överraskad och ryggade tillbaka. Han hade blivit skrämmd av grävlingens häftiga rörelse. Men så rätade han på ryggen, såg sig om igen och vände ansiktet upp mot skyn.

- "Ho, Tunkasila, unsimala yo! Ha förbarmande med mig! Jag har inte levt på ett rättfärdigt sätt, men jag har inte förstått bättre!"

Tårarna trängde fram och vätte hans kinder. Han förstod inte vad som pågick. Det kändes både skrämmande och underbart. Det var något stort som höll på att hända. Han insåg att det kanske till och med var något gudomligt som höll på att yppas för honom. Han kände sig väldigt liten och obetydlig, men han bestämde sig för att förlita sig på Tunkasila. För nu var han säker på att det här var Andarnas verk.

Ta medicinknytet, hade grävlingen sagt. Wayne snodde runt på klacken och hastade runt huset. Kvinnofiguren var borta! Men på marken låg en liten skinnpåse. Han anade, att det kanske varit den han tyckte att kvinnofiguren hållit i sina händer förut. Han stirrade på den en stund, som om den utstrålat något farligt. Men så tog han mod till sig, höjde sig ner och tog upp den. Det var en liten skinnpåse med några enkla pärldekorationer. Den hade sett mycket större ut när kvinnan hållit den i sina händer, tänkte han. Försiktigt lossade han remmen som höll ihop den. I påsen låg en liten oval sten. Den var alldeles slät. Färgen var nästan lite rödaktig. Han kunde inte se så tydligt i mörkret, men han tyckte, att det var som något slags mönster på den. Den var i storlek som ett litet hönsägg, men alldeles platt. Den kändes nästan varm när han höll den i handen, och faktiskt tyckte han sig se att den liksom utstrålade ljus på något sätt. Det var uppenbart, tänkte han, att stenen var ämnad för honom. Ändå visste han inte vad han skulle göra med den. Han fick fråga Sam Reaches, tänkte han. Sam skulle säkert veta. Så han stoppade ner stenen i påsen och knöt igen på nytt. Därefter stoppade

han påsen i bröstfickan, vände och gick tillbaka till bilen.

Tiden släpade sig fram. Wayne var både hungrig och törstig nu, men han satt envist kvar i bilen och väntade. Han var säker på att Sam Reaches ändå snart skulle komma.

Det hade varit ljust en god stund, när Richard Red Fox kom uppför slänten med två hästar. Han band dem vid stolpen, som TV-antennen satt på, och försvann in i huset. Men han kom snart ut igen. Nu med ett par filter i famnen och en sportbag i en rem över axeln. Han såg bort mot Waynes bil, men gjorde inget tecken som tydde på att han sett Wayne. I stället lös-gjorde han hästarna, efter att ha surrat filtarna bakom sadeln på den ena. Själv satt han upp på den andra och red bort över gården, mot söder - bort mot Porcupine Butte. Wayne kände en önskan att få följa med. Han var på väg att ropa efter Red Fox, men ångrade sig och blev sittande kvar i bilen.

Ytterligare någon timme förflöt. Solen hade brutit igenom molnen och det hade blivit så varmt i bilen, att Wayne var tvungen att krypa ut. Han satt på trappsteget när Julie, Sams hustru, kom ut ur huset och vinkade åt honom.

- "Kom in och få en kopp wakhalyapi", ropade hon.

Wayne var inte nödbedd. Han var nu ordentligt törstig. En kopp kaffe skulle inte vara fel. Medan han hastade över gården tänkte han på hur svårt det måste vara att fasta för att få en vision - en uppenbarelse. Här hade han bara varit utan något att dricka över natten, och ändå var han så törstig. Om han skulle "sitta på berget" så skulle han vara tvungen att avhålla sig från både mat och vatten i fyra dagar och fyra nätter! I varje fall hade han hört att det var så det gick till i gamla tider. Wayne grimaserade vid tanken. Han slickade sig omedvetet om de torra läpparna. Fyra nätter på berget! Det skulle han aldrig klara....

Julie berättade att Richard Red Fox var iväg för att hämta Sam. De skulle säkert komma snart. Wayne hade förstått det. Han var redan inne på sin andra kaffekopp, fastän han egentligen inte tyckte om kaffe. Och inte hade Julie något socker heller. Hon använde inte själv, för hon hade diabetes. Men idag gick det bra ändå... utan socker. Kaffet rann så underbart ner i

Waynes torra strupe.

Det var varmt i köket och Wayne satt och blev sömnig. Han hade inte sovit så mycket under natten och Julies ständiga pladder gjorde honom trött. Hon talade om allt möjligt, men han hörde inte ens hälften. Att han inte svarade stort mer än ja eller nej någon gång ibland tycktes inte heller bekomma henne något. Det var mest skvaller om allt och alla och Wayne kunde inte bidra med något, som Julie inte redan visste. Till slut avbröt han henne ändå.

- "Vad är klockan?" frågade han.

Julie blev tyst en stund. Så slog hon ut med armen och pekade upp mot ett gammalt väggur, som hängde över dörren.

- "Den har inte varit igång sedan blixten slog ner här, "55", sa hon. "Sam säger att det är Iktomi som förstört den, för att han inte vill att vi ska jagas av Wasicus tidmonster."

Hon skrattade till lite för sig själv.

- "Sam säger att det finns ett monster bland Wasicu som äter tid. Ju mer han äter, ju fortare tar tiden slut!"

Hon skrattade igen. Wayne drog också på munnen. Han hade egentligen aldrig riktigt förstått den där galghumorn, som var så utmärkande för många av fullbloden. Och det trots att han ansåg sig själv vara fullblodsindian. Men den här historien var ju faktiskt inte så dum.

- "Tidmonster", muttrade han tyst.

Just nu tyckte han att tidmonstret gärna hade kunnat få ta en rejäl tugga. Det kändes nämligen som om han suttit här i en evighet och väntat. Klockan måste vara långt liden på förmiddagen vid det här laget. Skulle då aldrig Sam Reaches komma?

IV

Molnen hade börjat dra upp igen. Trots att han känt sig alldeles uttorkad, hade kaffet gjort sin verkan, och nu tryckte det på igen. Wayne ursäktade sig och släntrade ut över gårdsplanen, bort till uthuset. Men han gick inte in, utan fortsatte bara runt knuten och ställde sig på baksidan. Då såg han dem. Det var två ryttare som kom emot honom. Han såg inga detaljer, för solen bröt just igenom och bländade honom. Men han trodde sig förstå att det måste vara Red Fox och Sam Reaches. Åtminstone önskade han att det var så...

Det dröjde ännu drygt tio minuter innan de två slutligen red in på gården. Red Fox nickade tyst åt Wayne, när han red förbi. Sam Reaches stannade dock.

- "Hau Takoja!" sa han", i det han böjde sig fram och lade en hand på Waynes axel, "du har varit otålig. Du är som Wasicus. Bara frågar efter tiden. Lyssna i stället till vinden, min son. Lyssna och du ska finna svaren på mycket av det som plågar dig."

Så blev han tyst, såg en stund på Waynes frågande ansikte och rätade slutligen på sig.

- "Kom in och ät!" sa han, samtidigt som han på nytt manade på hästen.

Wayne stod tyst kvar och såg efter honom. Lyssna till vinden, tänkte han, med en fnysning... Hur skulle han någonsin kunna höra något i vinden? Var det inte bara ett sån't där meningslöst uttryck, som de där mystikerna slängde sig med. Han var minsann inte begåvad med några sådana där övernaturliga krafter som Sam hade. Hur skulle han bära sig åt för att kunna förstå vindens budskap? Han skakade på huvudet. Kände sig otillräcklig. Han hörde förvisso vinden susa runt uthusknuten, men han kunde då inte uppfatta varken ord eller andra signaler. Han såg sig om. Allt var öde. Inget rörde sig utom det långa, brunbrända gräset, som vajade i vinden. Gräset, som böjde sig undan för vinden, men alltid reste sig upp igen. En tanke slog honom. Var *det* kanske ett budskap? Var *det* ett tecken menat för honom? Kunde det vara så att gräset avsåg, att visa honom hur han kunde möta alla övermäktiga motståndare? Han som så ofta kände sig i underläge i alla möjliga situationer. Var det så att gräset hade svaret på det problem han för länge sedan hade givit upp hoppet om att kunna ändra på. Kanske... Gräset besegrade ju alltid vinden, fastän det i en första anblick tycktes få

vika sig! Ja, så var det! Gräset reste sig alltid när vinden blåst av sig sin aggression! Så enkelt var det! Så skulle han också göra! Han kände instinktivt att det skulle komma att fungera. I stället för att låta sig frustreras av att inte kunna stå emot i en konfliktsituation - att inte kunna argumentera emot. I stället för att låta sig provoceras till att bli arg, skulle han låta de andra, vilka de än måtte vara, få avreagera sig först. Han skulle bara låta det rinna av sig. Då skulle han kunna stå stark i vetskapen, att ingen längre kunde göra honom illa. I varje fall inte med ord! Så skulle han göra! Wayne kände plötsligt en tillfredsställelse. En förunderlig lättnad inombords, och han log för sig själv, när han sakta började gå mot huset igen. Lyssna till vinden, min son, hade gamlingen sagt... Vinden skulle komma att bli hans vän. Det kände han på sig. Det var som om vinden redan viskade saker till honom....

Alla åt under tystnad. Wayne var inte hungrig, men han slevade ändå i sig av den varma soppan. Vildlöken gav en stark, men ändå god smak åt den annars ganska tunna soppan. Och Julies frybread var härligt fluffigt, men ändå inte segt. Julie var känd för sitt goda frybread. Det kunde man äta hur mycket som helst av, även om man inte var hungrig. Även om Wayne egentligen inte var bekant med Julie, så hade han ändå många gånger ätit av hennes bröd. Hon bakade alltid till Missionens julbasar, något som Aaron alltid varit noga med att gå på. Och då hade Wayne fått lov att följa med för att skjutsa fadern. Själv hade han aldrig känt sig särskilt trakterad av de där Svartrockarnas jippon. Men, det var klart, man fick ju en anledning att fara in till sta'n. Och det var på en så'n basar han första gången träffat Calandra. Han rös till lite vid tanken på henne, men skakade genast känslan av sig igen.

Sam Reaches sörplade och åt. Hans näsa rann och då och då torkade han sig om munnen och under näsan med rockärmen. Han hade varken tagit av sig rocken eller baseballkepsen. Det var en grön keps, som det stod John Deere på. En gråsvart hårtuss hängde ner under skärmen, mitt fram i pannan, och man såg att han varit ute i vildmarken i flera dagar. Han var lindrigt ren! En bit in på sin andra tallrik rätade han på ryggen, rapade ljudligt och harklade sig. Han lutade sig fram över bordet och såg ut genom fönstret, som om han sökte efter någon.

- "Ingen här va'?" sa han, och såg sig om bland de andra.

Richard Red Fox sköt undan stolen, reste sig och gick till dörren.

- "Nej, det finns ingen här", sa han, efter att ha stuckit ut huvudet.

Sam Reaches pekade mot en låda uppe på ett hörnskåp.

- "Ta ett par", sa han och pekade igen.

Red Fox drog fram sin stol, klättrade upp och plockade ur kartongen fram ett par ölfaskor. Wayne gjorde stora ögon. Hur tordes Sam ha alkohol så öppet? Tänk om stampolisen kom på honom.

- "Frank Wittlock "glömde" dom när han var nere i förra veckan", förklarade Sam med ett illfundigt leende, när han såg Waynes undrande blick.

Wayne förstod då, att det hade ingått i priset för Sams lilla "uppvisning". Det var annars inte så lätt att smugla in sprit på reservatet, även om det bara gällde lite öl. Sam tog ett par ordentliga sväljar direkt ur flaskan, rapade så ljudligt igen och höll fram flaskan mot Wayne. Men Wayne skakade på huvudet. Han hade föresatt sig att inte mera röra någon form av alkohol. Sam såg på honom, därefter på de andra, innan han med en axelryckning satte ner flaskan på bordet igen och fortsatte att äta av sin soppa. Den sista skvätten av soppan torkade han upp med en brödbit. Innan han sedan stoppade det sista brödet i sin mun, bröt han en liten bit, som han höll upp mot taket, samtidigt som han mumlade något ohörbart. Därefter lade han smulorna på bordshörnet, innan han stoppade resten i munnen och med ett belåtet stön lutade sig bakåt mot väggen. Han slöt ögonen och blev sittande så en lång stund. Ingen annan sa något heller. Alla liksom bara väntade. Wayne undrade, om han kanske skulle ta fram pipan nu. Han visste inte om det kunde vara tid nu, eller om han kanske skulle vänta på något tecken från Sam Reaches. Men vad värre var, han visste inte ens vad han skulle säga. Så, i sin obeslutsamhet förblev han tyst. I stället kom han på sig med att irriteras över en droppe, som hängde under den gamle mannens näsa.

- "Ska han aldrig torka bort den?" tänkte han.

Det kändes nästan som om han själv hade en näsa som rann och instinktivt, utan att kunna hindra det, strök han, med baksidan av handen, under sin egen näsa. Då släppte droppen och föll ner på gamlingens bröst. Samtidigt öppnade Sam munnen och började tala. Han satt bakåtlutad och vägde på stolen. Hans ögon var fortfarande slutna, när han, halvt mumlande, började prata.

- "Jag har talat med de bevingade", började han. "Jag har talat med Wanbli, som kan flyga högre än alla andra, och som ser allt vad som händer i världen."

En ny droppe hade formats under hans näsa. Han var tyst en stund, innan

även den droppen föll ner på hans bröst.

- "Jag har till och med talat med Wakinyan", sa han sedan, med något som liknade ett litet skratt.

Så lät han stolen falla ner på alla fyra benen igen med en smäll. Han öppnade ögonen och såg stint på Wayne, i det han lutade sig fram över bordet. Han flyttade undan ölflaskan och pekade sedan med ett smutsigt finger på Wayne.

- "Passa dig för att drömma om Wakinyan!" sa han förmanande, "det är så satans besvärligt för dom som gör det!"

Han sänkte fingret igen och såg sig om bland de andra.

- "Jag har hört att det fortfarande ska finnas nå'n Heyoka kvar bland Shaiyelas uppe i Montana. Han heter Wesley, nå'nting..."

- "Whiteman," fyllde Red Fox i lågmält.

Sam var tyst en stund, som om han tänkte efter.

- "Ja, kanske... Eller, jag har också hört Black Bear, eller nå't sån't.... Men, skit samma, det måste vara satans så besvärligt att göra allt bakvänt. Det skulle vara skojigt att träffa honom nå'n gång", sa han, mest för sig själv. "Jag har hört att han går i pälsjacka på sommaren och i bara skjortan på vintern."

Sam skakade på huvudet och blev tyst igen. Men så lutade han sig åter fram mot bordskanten.

- "Jag har talat med de bevingade", sa han på nytt, "jag har frågat vad vi ska göra åt dina problem. Först fick jag inga svar, men i går hände nå't, som gör att jag tror att åtminstone ett av dina problem kanske är ur världen. Jag tror att det kan komma att förändra din situation..."

Han tystnade, som om han tänkte efter. Som om han inte riktigt visste hur han skulle gå vidare. Wayne satt på helspänn. Skulle Sam nu komma med de förlösande orden? Skulle Sam nu äntligen säga att han tänkte hålla en Yuwipi för Wayne? Det hade gått nästan en hel månad sedan han första gången frågade Sam om hjälp. Hjälp och vägledning, om vad han skulle göra för att fadern skulle slippa den plågsamma ryggvärken. Men också vad han skulle göra med sitt eget liv. Hur han skulle veta vad hans roll var. Vad han var ämnad för. Hur han skulle ställa sig till flickan, som påstod, att det var hans barn som hon nu ensam fick dra försorg om. Plötsligt såg han Calandra Red Birds ansikte för sitt inre igen. Det var något kusligt med

ansiktet. Precis som han hade upplevt det i drömmen. Något annorlunda, något främmande, något han inte kunde reda ut.

- "Det hände nå't i går", började medicinmannen igen, "nå't som ändrar din situation..."

Han lutade sig fram och såg forskande rakt in i Waynes ögon.

- "Av Wanbli fick jag veta att du hörde en ugglan igår."

Wayne hoppade till. Hjärtat for upp i halsgropen på honom.

- "Far", tänkte han.

Kunde det vara så ändå, att det hade hänt något med hans far. Hade han till och med dött? Tanken som först hade kommit för honom i går kväll, när han hörde ugglan. Det som han då direkt hade slagit ifrån sig. Men nu, när Sam sa så här... Kunde det ändå kanske vara så?... Hans tankar snurrade.

- "Gjorde du det?" hörde han slutligen Sam fråga.

- "Ja... va' då?"

Wayne visste inte riktigt vad Sam hade frågat om.

- "Hörde du en ugglan igår?" Sam upprepade frågan.

- "Ja", svarade Wayne, "i går kväll, neråt vägen mot the Knee." Sam nickade och lutade sig bakåt.

- "Då är det som Wanbli förtalte mig. Du har nog blivit av med ett av dina problem.... Men samtidigt har du kanske fått ett nytt...", lade han till.

Han tystnade igen, som om han ville att orden riktigt skulle sjunka in.

- "Takoja, ett av dina problem är ur världen. Wanbli berättade för mig att flickan Red Bird... Det var så hon hette, va'?"

Wayne sa inget. Bara gapade. Men Richard Red Fox nickade, och Sam fortsatte:

- "Flickan Red Bird ... finns inte mera! Och inte pojken heller", lade han till, med en djup suck, och lät hakan falla ner mot bröstet.

Det blev alldeles dödstyst i rummet. Tankarna blev på nytt ett enda virrvarr i Waynes hjärna.

- "Calandra... finns inte mer? Vad menar du, Tunkasila? Har hon farit bort från byn? Har hon flyttat? Eller bara rest bort en tid? Vart?..."

Wayne staplade frågorna på varandra. Mest kanske för att han behövde få ordning på sina egna tankar.

- "Nej, död", sa medicinmannen lågmält. "Hon har gått till Ugglekvinnan. Hon, och pojken, började sin långa resa i går kväll."

På nytt blev det tyst. Även de andra hade tagits med fullständig överraskning.

- "Hur?" lyckades Wayne pressa fram efter stund, med påtagligt ansträngd röst.

Han kände hur en klump började växa till i halsen. Även om det inte hade varit något emellan dem på länge, och även om han inom sig var ganska säker på att det inte var han som var far till pojken, så hade han ändå levt så länge med den här situationen, att han inte bara kunde rycka på axlarna åt det hela. Han kände djupt inom sig något som liknade samhörighet. En samhörighet som plötsligt höll på att brytas. Som om något av honom själv höll på att brytas loss.

- "Hur?" upprepade han på nytt med skälvande röst.

Men Sam bara skakade på huvudet.

- "Det vet jag inte", svarade han tyst, "bara att hon har börjat sin resa."

Då stod det plötsligt klart för Wayne. Det var det som varit så underligt med Calandras ansikte. Det han sett i drömmen. Hon hade varit alldeles blek och färglös. Det hade varit den döda Calandra Red Birds ansikte han hade sett! Wayne blev alldeles kall. Det måste ju betyda att han också var synsk, eller på något sätt plötsligt hade fått en förmåga att uppleva sådant som vanliga människor troligen inte upplevde. Vad skulle det betyda? Han började darra. Så öppnade han munnen, men inga ord formades. Det var så många frågor han ville få besvarade, men hjärnan ville inte ens sortera tankarna.

- "Calandra död", tänkte han. "Hur? Varför?"

Tankarna irrade runt. Det verkade så meningslöst.

- "Pojken också?" frågade han till slut, fastän han ju redan visste.

Sam Reaches bara nickade.

- "Har du pipan med dig?" frågade medicinmannen.

Wayne reagerade inte. Först när Richard Red Fox tog honom i armen blev han medveten om Sams fråga. Han spratt upp ur sina tankar.

- "Va', pipan? Ja, visst, här!"

Han trevade fram på bröstet som om han fortfarande hade haft jackan på sig. När han blev varse att han inte hade det, sköt han irriterad tillbaka stolen, reste sig och såg sig sökande om i rummet. Jackan hängde på stolsryggen.

- "Ah, här!" sa han och trevade i jackans innerficka.

Så fick han fram pipan, vände sig om och sträckte fram den mot Sam Reaches. Han råkade därvid peka mot medicinmannen med skaftet. Med ens hörde han Julie dra efter andan och samtidigt såg han Sam Reaches hastigt luta sig åt sidan.

- "Inte så!" hörde han Sam utropa, samtidigt som han kände medicinmannens händer kring sina handleder. "Peka aldrig på någon så där med en pipa! Det kan vara livsfarligt. Du får för resten inte ha pipan hopsatt så där heller! Det där är ingen vanlig rökpipa! Det är en stark pipa. En pipa som kan göra mycket skada om den hanteras fel."

Wayne kände sig dum. Han visste ju faktiskt allt det där, men han hade glömt sig i sin iver. Rodnande ursäktade han sig och fick så småningom, efter mycket fumlande, också fram tobaken.

Sam Reaches såg forskande på honom en lång stund, sedan pipan gått laget runt och rökts efter konstens alla regler.

- "Jag vet vad dina problem är, pojke", började han. "Du har kommit till mig för att be om hjälp med att reda upp ditt liv. Det är bra! Men vi måste be Andarna om hjälp. Jag har talat med dom och dom är villiga att hjälpa. Men du måste göra allt som de begär. Och göra det på rätt sätt! Jag kan hjälpa dig med det. Om du går med på det, så är jag säker på, att vi ska hitta den rätta vägen för dig. Vi ska hitta den röda vägen och vi ska kunna göra slut på dina problem. Det är jag helt säker på."

Sam lutade sig bakåt och såg upp i taket, som om han tänkte på vad nästa ord skulle bli.

- "Men jag bad om hjälp för far också", pressade Wayne fram, halvt om halvt viskande.

Det kändes nästan som om han krävde för mycket.

- "Ja, ja..., de' är det lättaste. De' kommer vi att kunna göra. Aaron är ju redan övertygad om att andarna kan hjälpa, så de' blir inget problem. Nej,

problemet är med dig, min son. Du har inte upplåtit dina sinnen för andarna än, så därför måste vi få dig att se och förstå. Vi måste få dig att se den röda vägen. Vi måste få dig att förstå din roll. Att öppna dina sinnen. Att se livets mening."

Han gjorde en kort paus innan han lutade sig fram över bordet mot Wayne.

- "Du behöver ha en egen sicun", sa han och såg Wayne djupt i ögonen. "En ande, en hjälpare, som du kan rådfråga när du behöver. Jag har en känsla av att du egentligen redan har träffat den, men du inser det inte ännu.

Sam Reaches pratade med en entonig röst. En långsam, tystlåten framtoning, som nästan verkade en smula hypnotisk. Han satt fortfarande framåtlutad över bordet och såg Wayne stint i ögonen hela tiden. Wayne skulle just till att svara och berätta om grävlingen och om kvinnan, som funnits därpå gården, och sedan bara försvunnit. Men Sam satte upp en hand och tystade honom.

- "Jag kan hjälpa dig", fortsatte han, med samma hypnotiska röst, "men vi måste hålla en nattsång, och före det måste du "sitta på berget"!"

Det klack till i Wayne. Han, "sitta på berget"! Det skulle han aldrig klara! Han skulle aldrig klara av att fasta och plåga sig under så mycket som fyra dagar, även om han trodde sig veta att det som kallades fyra dagar numera egentligen "bara" bestod av två dagar och två nätter! Åtminstone var det vad han hade hört de gamla gubbarna nere på bänken utanför Crazy Horsefiket nere i Pine Ridge föraktfullt fnysa, när de talade om moderna tider. Just nu hoppades han ändå att det verklig var så det var. Men ändå... Han, ensam, utan kläder, i ur och skur på någon avlägsen, enslig plats! Nej, det skulle han aldrig klara, tänkte han. Hur skulle han kunna stå emot naturens obändiga krafter? Tänk om det blev storm och slagregn! Han skulle just protestera när Sam satte upp handen igen.

- "Vi ska hjälpa dig", sa han. "Andarna ska hjälpa dig. Vi ska be alla mina fyrahundra fem andar om hjälp. Om du bara litar på dom kommer du att klara det. Lyssna till vad de har att säga dig! Följ bara mina råd och be till andarna, så kommer dom att skydda dig! Inget kommer att hända dig! Bara du gör som jag säger!"

Wayne förmådde inte protestera. Sams hypnotiska röst gjorde honom dåsig. Hans blick var fortfarande fångad av medicinmannens stirrande ögon. Efter en stund fortsatte den gamle:

- "Vi ska först ha en inipi, så att vi får förklara för andarna och så att du

får rena dina sinnen och dina tankar. Och en pipa har du ju redan", sa han sedan eftertänksamt, medan han vördnadsfullt strök över pipskaftet. "Den är stark och kommer att hjälpa dig att komma i kontakt med andarna. Bara du öppnar dig. Jag vet att du har en sicun redan, men vi måste få dig att förstå det. Vi måste få dig att inse, att du kan prata med din rådgivare och få hjälp."

Wayne blev ivrig och öppnade munnen på nytt för att berätta om upplevelsen med grävlingen. Hur han hade talat med den, och förstått vad den sa - och om stenen... Stenen! Nu kom han ihåg den också. Han trevade i skjortfickan och fick fram skinnpåsen.

- "Den här fick jag..." började han, men blev på nytt avbruten av medicinmannen, som lade ett finger över sin mun.

Wayne såg frågande på honom.

- "Inte nu! Vi måste göra det i rätt ordning", sa den gamle. "Så att vi inte irriterar andarna. Vi måste ha en inipi först!"

Så tog han ändå skinnpåsen, öppnade den och höll ut stenen i sin hand. Han synade den noga. Därefter nickade han belåtet.

- "Vi måste ha en Iktomi lowanpi, så att vi kan ge den här Inyan ett namn. Vi måste väcka upp din sicun, som ska ta sin boning i den här stenen, så att den alltid finns till hands och kan hjälpa dig", sa han, precis som om han hela tiden känt till att Wayne hade hittat just den här stenen.

Wayne fick nästan intrycket av att medicinmannen bara hade väntat på att han skulle ta fram den. Sam synade stenen på nytt.

- "Den kommer från Underjordsfolket", sa han sedan, efter att ha vänt på den ett par gånger. "Det är bra!"

Han blev tyst en stund, men så lade han ner stenen på skinnpåsen, vände sig mot Richard Red Fox och viskade något, som Wayne inte kunde uppfatta. Därefter lutade han sig tillbaka, slöt ögonen och mumlade något ohörbart för sig själv. En lång stund satt han så, innan han reste sig, gick bort till hörnskåpet och plockade fram en liten resväska. Ur den tog han en kvist från en knippa torkad sage. Han tog stenen, svepte sagekvisten omkring den och stoppade den tillbaka i skinnpåsen.

- "Tag vara på den här", sa han vänd mot Wayne. "Du ska komma tillbaka i morgon kväll. Då ska du ha den med dig. Och så ska du ha färgade tygremsor och sju små tobaksoffer. Tygremsorna ska vara i svart, vitt, rött, gult, grönt och blått. Tobaken ska vara inlindad i små skinnbitar. Ja, Aaron

vet...", sa han sedan med en handrörelse, samtidigt som han satte ner resväskan på golvet. "Du ska också ha med dig något vi kan äta efteråt", förmanade han vidare. "Aaron ska komma med och du kan försöka leta reda på Everett också."

- "Vilken Everett?" frågade Wayne.

- "Chasing Hawk", svarade Sam. "Han som brukar hjälpa mig att sjunga."

- "Ja, visst ja, han..." sa Wayne dröjande. "Jag sökte efter honom förra veckan, men det verkade inte som om någon visste var han var då."

- "Men nu vet dom", svarade Sam lugnt. "Nu kommer du att hitta honom. När vi ska ha en nattsång hittar vi honom alltid. Så, gå nu pojke och kom igen i morgon kväll som jag har sagt."

Sam Reaches reste sig och alla andra följde hans exempel. De följde Wayne ut på gården och stod där, i eftermiddagssolen, när han klättrade in i pick-upen, startade och försvann i ett dammoln neråt vägen.

Wayne bestämde sig för att åka raka vägen ner till byn och leta upp Toby Eagle Bull. Men han fann honom redan nedanför kyrkan på gravkullen, där Larry och Leon Bisonette hade satt upp ett salustånd för att kränga souvenirer till turisterna. Tillströmningen var inte över sig och affärerna gick dåligt. Men det var i alla fall så pass att de båda bröderna tyckte, att de hade något att göra. De skämtade om hur ilsken gamle Gildersleeve var nere i sin Trading Post vid ån. Hur han tyckte att indianerna konkurrerade om *hans* kunder.

- "Precis som om han har nå't privilegium, nå'n förturs- eller ensamrätt på turisthandeln. Det är inte mer än rätt åt honom", sa Toby Eagle Bull, "det är ju vi, om nå'ra, som har rätt till den här handeln. Det är ju vårt land och vår mark. Det är vår kultur. Här ska fan i mej inte nå'ra vita komma och ta för sig!"

De andra höll med, även om de alla tyckte att gubben Gildersleeve egentligen var rätt hygglig. Det hände ju till och med, att man kunde få låna lite bensin av honom då och då. Och det var inte alltid han ens skrev upp det i boken. Det gav osökt Wayne ett tillfälle att ta upp sitt egentliga ärende.

- "Är det nå'n som kan låna mig femtio dollar?" frågade han.

- "Va' ska du med så mycket till? Ska det bli fest?" undrade Larry med en förvånad min.

- "Nej - ja - på sätt och vis", svarade Wayne, och berättade hela historien om hur han varit hos Sam Reaches och blivit lovad en nattsång för att lösa sina och faderns problem.

- "Så nu måste jag köpa tyg, tobak och matvaror som Sam har bett mig. Dessutom måste jag ha bensin, för den är slut. Jag kommer nog inte ens runt kullen på det jag har kvar", slutade han uppgivet.

Alla såg allvarligt på honom, men ingen lovade honom någon hjälp.

- "Har ni?" frågade Wayne otåligt igen.

Men de bara skakade på huvudena och mumlade att de var lika fattiga som han.

- "Men gå ner å' fråga Gildersleeve", föreslog Toby, "du kanske får kredit."

- "Det får jag aldrig", svarade Wayne och suckade. "Men jag får väl göra ett försök. Bilen får jag lämna här ändå."

Han nickade åt de tre. Just som han vände sig och skulle gå, sa Leon Bisonette:

- "Du hörde väl om smällen uppe vid Scenic i går?"

Toby Eagle Bull drog häftigt efter andan och Larry satte en armbåge hårt i sidan på brodern. Leon satte upp ett oförstående ansikte. Wayne vände sig mot dem igen.

- "Nej", sa han, "vad var det?"

Leon såg frågande på sin bror. Han förstod fortfarande inte vad han sagt för något, som kunde vara fel, men nu blev han tveksam hur han skulle gå vidare.

- "Va' då?" sa Wayne igen uppfordrande och såg från den ene till den andre. "Va' då för smäll?"

- "Wayne", sa Toby Eagle Bull en smula dröjande... "Shit, hur ska jag säga? Fan, Leon, att du inte kan hålla käften!"

Han kastade en ilsken blick mot den oförstående Bisonette-brodern.

- "Wayne", sa han så igen, "det var en olycka igår - en bilkrasch. En sak som du kanske inte skulle höra om på det här viset."

Wayne kände att musklerna knöt sig i magen.

- "Va' menar ni?" sa han otåligt. "Ut med det, så jag får veta! Har ni nu

sagt A, så får ni förbanne mej säga B också! Vad har det för resten med mig att göra? Jag var ju uppe hos Sam hela dagen."

- "Ja, vi vet ju inte om du bryr dig egentligen", började Larry lite urskul-dande.

- "Nej, då så. Ut med det då, så får vi väl se!" fräste Wayne.

Nu kände han sig riktigt irriterad. Men han fann ändå inget som gjorde att det här skulle kunna ha något samband med honom. Inte heller hade han någon som helst föraning. De tre såg på varandra. Till slut tog Toby Eagle Bull mod till sig och tog till orda igen.

- "Wayne", sa han stilla och lade en hand på Waynes arm. "Det var en dödsolycka uppe i krysset ovanför Scenic i går eftermiddag. Calandra..."

Mera hörde inte Wayne. Det var som en blixtnedslags slagit ner i hans huvud. Han kände att hans knän nästan gav vika och det liksom slog lock för hans öron. De tre vännerna såg hur färgen försvann ur Waynes ansikte. Leon drog hastigt fram tältstolen han hade bakom saluståndet och Wayne fick sätta sig. Hans blick hade blivit glasartad för ett ögonblick och de tre såg undrande på varandra. De visste inte vad de skulle göra. Men så kom Wayne till sig igen. Han såg tyst från den ene till den andre.

- "Calandra?" sa han frågande, med en röst, som inte var helt stadig. "Calandra Red Bird?... Och pojken?"

- "Ja, pojken också", svarade Toby med nedslagen blick och något grötigt i rösten.

Det blev tyst igen. Bisonettepojken trampade nervöst omkring. Larry skrapade med stövelklacken i parkeringsplatsens grus. Waynes näsa började rinna och han torkade irriterat av fukten med jackärmen.

- "Hur?" sa han sedan tyst, utan att egentligen rikta frågan till någon av dem.

De tre såg ånyo på varandra. Stämningen hade blivit tryckt. Alla kände sig obehagliga till mods. Men så sträckte Wayne upp sig. De andra såg, att han nu hade fått tillbaka fattningsförmågan.

- "Toby", sa han, "hur gick det till?"

Toby Eagle Bull harklade sig, såg ner i marken en stund och sparkade till en sten, som råkade ligga just där. Men så tog han mod till sig igen och

började berätta:

- "Jag har bara hört det sedan efteråt, av snuten som var där uppe", sa han lite urskuldande. "Men enligt honom så ska det ha gått till så, att Calandra var på väg in till Rapid för att sälja några pärlarbeten hon gjort. Hon hade grabben med sig", sa han, lite dröjande, samtidigt som han kastade en förstulen blick på Waynes ansikte. Efter en kort paus fortsatte han så:

- "När hon kom upp till korsningen, och skulle ut på 44:an, kom det en dåre från Rapid City i bra fart. Han har antagligen blinkat, som om han skulle svänga höger, ner mot Scenic, för Calandra tycks ha kört ut i korsningen framför honom. Men den tokfan svängde inte, utan fortsatte rakt fram. Han tog henne rakt i sidan..."

Han slog med den knutna högra näven rakt in i den vänstra handflatan, som om han ville visa hur det gått till.

- "Hon måste ha dött direkt", sa han med en suck och slog på nytt ner blicken. "Det fanns inte tillstymmelse till bromsspår, enligt snuten. Calandras bil välte och tog eld. Dom hade inte en chans."

- "Fy fan", pressade Leon fram och såg på de andra.

- "Den andre då?" undrade han sedan.

- "Ja, han överlever väl, men han blir nog aldrig människa mer. Han var full som en skit!..."

Det blev tyst igen. Wayne kände tankarna virvla runt. Han kände faktiskt inte så mycket för Calandra, men pojken... Varför skulle det behöva hända pojken? Han hade ju sannerligen inte gjort någon nå't ont! Å' så den förbannade spriten! Wayne kände hur ilskan började bubbla honom. Han vände sig bort från de andra. Alkoholen... Alltid den förbannade alkoholen.... De vitas förgörande gift. Som genom alla tider hade ställt till så mycket elände för indianerna. Något som de aldrig tycktes kunna hantera. Han visste ju faktiskt av egna erfarenheter. Så kom han att tänka på hur han hört att de gamla först kallat det "Mni Wakan" - Heligt vatten! Han fnyste. Nu skulle de se, de gamla - förbannad olycka var vad det var! Varken mer eller mindre. Han såg ut över kullarna. Det brunbrända gräset vajade på sluttningen där nere mot bäcken. Han märkte hur blicken blev suddig av tårarna som steg upp i hans ögon. Han ville skrika ut sin vrede och sin maktlöshet, men så såg han på gräset igen. Han såg på hur det böjde sig och gav efter för vinden och han mindes morgonens tanke där ute på Sams bakgård. Han skulle inte låta sig provoceras. Han skulle hålla sig kall. Inte låta sinnet rinna iväg med sig. Då hörde han plötsligt hur vinden viskade till

honom:

- "Calandra får det bättre dit hon kommer!"

Med ens stod det klart för honom. Det var ingen katastrof som hade inträffat! Det här var andarnas sätt att hjälpa henne! För Calandra hade livet troligen inte haft någon större mening. Det var nu hennes *riktiga* liv började! Med ny tillförsikt vände han sig mot de andra igen. Han klappade Tony Eagle Bull på axeln och nickade åt de andra två.

- "Hechetu welo", sa han stilla.

- "Va'?" sa Larry, som inte förstod lakotaspråket, och såg frågande på de andra.

- "Det är okey", förtydligade Wayne, "det är bra".

Han nickade en gång till, vände och började sakta gå över parkeringsplatsen ner mot handelsboden. Han kände instinktivt på sig, att de andra såg långt efter honom, men han vände sig inte om. Han kände sig både glad och ledsen på samma gång. Ledsen därför att den inträffade olyckan verkade så meningslös, så destruktiv. Att andarna kunde var så grymma, att de tillät att en liten, sexårig pojke, så oskyldig och fylld av liv och förväntningar, inte någonsin skulle få chansen, att uppleva allt han borde få uppleva. Och det bara för att ett meningslöst alkoholrus fördunklat en annan människas omdöme. En människa, som också borde fått uppleva något annat. En som skulle ha behövt andarnas hjälp. Som skulle behövt få känna betydelsen av att vara något. Kanske en krigare, kanske en hjälpare, kanske en kulturbringare. Någon som fått känna, att han betydde något för någon annan. Då hade aldrig behovet av att fly in i rusets värld uppstått, och då hade aldrig den ödesdigra händelsen behövt inträffa. Men Wayne kände sig samtidigt glad. Glad för att han själv nu tyckte sig ha kommit till insikt. För att han ånyo kunde tänka klart. Han hade övervunnit sin egen frustration. Han hade bemästrat sin ilska och sin sorg. Han kände sig stark. Vinden hade hjälpt honom på nytt. Han vände sitt ansikte mot vinden. Tårarna, som nu rann nerför hans kinder, var inga sorgens tårar. De var tårar av lättnad och av tacksamhet. Tårar av rörelse och vördnad inför de naturens krafter som han nu kände strömma genom sin kropp. Han stannade upp och sträckte sina armar mot skyn. Tyst bad han andarna om hjälp. Han hade känt dödens kalla andedräkt.

Då slog det honom, att han faktiskt just nu stod på en dödens plats. Det var precis här, just där han nu stod, som mer än etthundrafyrtio män,

kvinnor och barn hade mött döden i form av armésoldaters kulor och bajonetter för lite drygt sjuttio år sedan. Kanske var det just här som hans egen farfar och farmor och flera av hans farbröder och fastrar fallit. Nu låg de troligen där uppe i den stora massgraven på kullen. På kullen, där kanonen stått, och där nu den vita träkyrkan ständigt minde om, att det var de nya herrarna som bestämde även här på reservatet. Han kastade en förstulen blick upp mot kullen, men så vände han igen och fortsatte ner mot Gildersleaves handelsbod.

Aaron hade flera gånger berättat, att en av stridsklubbarna, som nu hängde på väggen i det lilla museet bakom affären, en gång hade tillhört hans far, Waynes farfar. Men Wayne visste inte vilken det var, eller om det ens var sant och om den fortfarande fanns kvar där. Kanske var det någon turist som nu hade köpt den och hade den liggande hemma hos sig på någon bänk eller i någon låda. Turister... vita människor... varför skulle de ha rätten att bara ta över det som egentligen borde ha tillhört honom? Han stannade till ett kort ögonblick och vände sig återigen om upp mot kullen. Hade hans farfar ens hunnit att använda klubban till att försvara sin familj med? Eller hade han stupat direkt för soldaternas eld den där kalla dagen, när så många oskyldiga människor bara mejades ner av soldaternas eld. Soldater som han hade hört hade tillhört den där omtalade general Custers regemente. Skulle hans folk ständigt behöva förföljas av den mördaren? Var det inte nog med vad han hade gjort mot deras vänner cheyennerna nere vid Washita och mot hans eget folk vid Little Bighorn? Skulle de ständigt behöva vara på sin vakt mot honom?... Men så ryckte han på axlarna, vände och fortsatte vandringen ner mot handelsboden.

Till sin förvåning fick han kredit, mot löfte att betala igen när socialförsäkringschecken kom i slutet av månaden. Så han plockade ihop en hel kartong med matvaror, förutom de färgade bomullstygen och tobakspåsarna, precis som Sam hade föreskrivit. Han var fortfarande överraskad att det hade gått så lätt att få kredit. Men kanske hade det hjälpt till att handlaren, Clive Gildersleeve, genast förstod att det skulle bli en yuwipifest. Han hade alltid varit intresserad av indianernas heliga ritualer. Något som bidrog till att indianerna hade lättare att acceptera just honom framför flertalet andra vita på reservatet. Ja, han hade faktiskt till och med ett flertal mycket goda vänner bland indianerna i området. Vänner, som hade givit honom många av de saker som han nu hade i sitt lilla museum. Men där fanns också mycket som han hade köpt, och kanske inte alltid betalat vad det egentligen

var värt. Wayne undrade till exempel vad fadern hade fått för pippåsen, som han berättat, att han sålt. Han var också nyfiken på vilken det var av alla som hängde där på väggarna eller låg i montrarna. Så han frågade gubben Gildersleeve, som först inte låtsades komma ihåg vilken det var, men som sedan, en smula misstänksamt, pekade ut en som låg i en monter. Det var en sliten hjortskinnspåse, med ett vackert mönster av färgade piggsvinstagg. Wayne kände en plötslig lust att bara ta den, men han behärskade sig. I stället vände han på klacken och gick, utan att säga ett ord.

Väl ute ur handelsboden började han fundera över hur han nu skulle ta sig ut till Porcupine igen. Han hade ju ingen bensin till bilen och krediten han fått hade bara räckt till varorna. Men när han på nytt passerade bröderna Bisonettes souvenirstånd slog Toby Eagle Bull följe med honom. Toby var fortfarande en smula osäker på Waynes reaktion inför den tragiska nyhet som de tidigare avslöjat. Men efter en stund insåg han att inget hade förändrats mellan dem. När han så hörde om Waynes bekymmer med bilen, kände han det nästan som en skyldighet att hjälpa till. Som en chans att gottgöra, om han nu tidigare hade bidragit till att ge Wayne bekymmer. Så han lovade att fråga sina bröder om de möjligen kunde skramla ihop tillräckligt för att fylla tanken. Wayne var tacksam och sa, att han ändå var tvungen att gå med ner till byn för att leta efter Everett Chasing Hawk. Kanske fanns det någon där som visste var man kunde finna honom.

- "Har du sett honom nyligen?" frågade han vänd mot Toby.

- "Nej, inte på länge", svarade Toby Eagle Bull dröjande.

Så blev de två tysta en lång stund.

V

Halvvägs ner till byn kom en bil skramlande efter dem. De steg åt sidan och såg sig om. Bilen bromsade in och stannade i ett dammoln framför dem. En medelålders indian i svart cowboyhatt, med en randig hökfjäder i hattbandet, stack ut huvudet genom det nedvevade sidofönstret. Mannen spottade ut den slutrökta cigarettstumpen och försökte liksom fäkta bort det uppvirvlande dammet med handen, innan han hasade ner solglasögonen på näsan, så att han kunde se över dem.

- "Ser ut som om det ska bli Yuwipi", sa han med en spörjande blick. "Kola, är det du som är Looks Twice?"

Wayne blev så överraskad, att han först inte kom sig för att svara. Han tyckte sig känna igen Everett Chasing Hawk, men han visste inte säkert.

- "Everett...?" sa han stammande, med ett frågande uttryck i ansiktet. Sedan fann han sig och svarade på mannens fråga.

- "Ja..., jo, det är jag som är Wayne Looks Twice, och jag ska ut till Sam Reaches, som ska hålla en Yuwipi för mig och min far. Är det inte du som är Everett Chasing Hawk?"

- "Jepp", svarade mannen kort.

- "Jag hörde att du hade sökt mig tidigare, så jag tänkte att jag måste komma och hjälpa till. Du vet, kola, jag känner på mig när gubben Reaches behöver mig. Jag var just in till Gildersleeve och hörde där, att du precis hade gått, sa jag tänkte det var lika bra att plocka upp dig direkt."

Även om det kunde förefalla märkligt att Chasing Hawk skulle dyka upp just här och nu, och dessutom veta att Wayne sökte honom, för att han behövde hans hjälp, så var inte Wayne direkt överraskad. Trots den till synes slumpartade turen kändes det ändå inte onaturligt. Det här var något som hörde till oglalas kultur. Alla visste att det var som någon slags samhälllig plikt, att hjälpa till när en Yuwipi skulle sättas upp. *Okichiya*, eller i vardagligt tal bara *okiya*, hette det på oglalaspråket - att hjälpa till - att finnas till hands, att vara ett stöd för yuwipiprästen, under den *Lowanpi* - nattsång - som han just stod i begrepp att genomföra. Så det kändes naturligt att Chasing Hawk nu erbjöd sin hjälp. Men hur han kunde veta att det var just idag, och att Wayne var just här, och behövde hans hjälp just nu, det

förstod inte Wayne. Det måste ha med Sam Reaches kraft att göra, tänkte han. Men nu var inte tid att fundera på det. Och Chasing Hawk vinkade otåligt, att de skulle hoppa in i bilen.

- "Men jag måste hämta far först", protesterade Wayne.

- "Ja, vi åker väl upp dit först då", svarade Chasing Hawk. "Ni bor väl där borta på kullen, va?" sa han och nickade med huvudet i riktning mot byn.

- "Jo, alldeles runt kröken, där borta", svarade Wayne och pekade, efter att ha satt ifrån sig kartongen på bilens flak.

Så klättrade de båda in och Chasing Hawk svängde ut på vägen igen.

- "Vi skulle haft Nicki med oss också", sa Chasing Hawk efter en stund. "Nicki Ramoz. Men snuten sydde in honom i går kväll. Det hade varit nåt bråk nere i Chadron. Jag vet inte vad det var, men det var väl det gamla vanliga". Han suckade. "Vi får klara oss utan honom. Men Sam blir inte glad", sa han och såg på det två över glasögonkanten.

- "Vad är det för fel på far din?" frågade han så.

- "Å", svarade Wayne, "det är ryggen. Ibland är det så illa, att han varken kan ligga eller sitta".

Chasing Hawk nickade. Sedan blev de alla tysta ända till de kom fram till gårdsuppfarten.

- "Här", sa Wayne och pekade. Men så sent, att Chasing Hawk inte fick stopp på bilen i rullgruset, utan fick backa lite för att kunna svänga av på uppfarten.

Aaron hade varit färdig redan när de kom. Wayne undrade i sitt stilla sinne hur han kunde ha vetat om att de skulle komma. Men ingen sa något. Toby hade lämnat dem och gått ner till byn, men de andra hade styrt raka vägen ut mot Porcupine igen. På vägen dit hade Chasing Hawk plötsligt svängt av på en liten grusväg, som slutade framför en uppallad, gammal husvagn. Ett koppel lösa hundar sprang dem skällande till mötes och ut från husvagnen kom en äldre, halvklädd man. Håret var rufsigt och det såg ut som om han hade sovit.

- "Skynda på!" ropade Chasing Hawk genom det nedvevade bilfönstret. "Vi ska till farfar Reaches! Yuwipi!"

- "Okey, okey", svarade den gamle buttert och försvann in i husvagnen

igen.

- "Gilbert Makes Noise in the Woods", sa Chasing Hawk med en presenterande gest mot husvagnen. "Han var själv präst en gång, men han har slutat nu sedan han blev osams med Henry Crow Dog. De hade nå'n konstig tävling i nå't jädrans trollmakeri, å' Crow Dog satte nå'n förbannelse på Gilbert, som gjorde att hans krafter försvann. Fan vet... Men Gilbert la' av i alla fall. Se'n dess är han bara med å' sjunger. Å' nu när Nicki inte kan komma får Gil duga", sa han förklarande.

Det dröjde och Chasing Hawk började bli otålig. Han tände en ny cigarett, stack ut huvudet genom fönstret igen och ropade på nytt:

- "Gil, kommer du inte nå'n gång! Vi har inte hela da'n på oss!"

Inget svar. Hundarna sprang nosande omkring bilen och morrade åt Chasing Hawk, när han ännu en gång stack ut huvudet.

- "Vi åker nu om du inte kommer", ropade han in mot husvagnen. Då öppnades myggnätsdörren och Gilbert Makes Noise in the Woods blev synlig igen. Nu hade han fått på sig en storrutig skjorta och en gammal, sliten cowboyhatt.

- "Ni måste köra mig in till sta'n först", sa han, samtidigt som han slängde upp en gammal, sliten trunk på bilflaket.

- "Va' då?" sa Chasing Hawk irriterat, "det har vi inte tid med nu."

- "Jo, jag måste in först", muttrade den äldre, samtidigt som han öppnade bildörren och gjorde tecken åt Wayne att kliva ur.

- "Du är ung, pojke, du får sitta där bak", sa han bara kort.

Wayne såg sig förvånad om, men varken Aaron eller Chasing Hawk sa något, så han fann för gott att hasa ner från sätet och klättra upp på flaket. Genom de öppna fönstren hörde han hur Makes Noice förklarade för Chasing Hawk, att "Lag och Ordning" hade hans systerdotter, Myrtle, i arresten igen. Hon hade varit alldeles galen och ingen hade kunnat tala med henne. Så de hade sänt bud efter honom. Chasing Hawk svarade inte, utan satt bara tyst en stund. Men så startade han bilen och snodde runt så sten och grus yrde. Hundarna sprang vettskrämda åt alla håll och Wayne for omkull på flaket, innan han lyckades få tag i en lastögla, där han kunde hålla sig fast. Väl nere vid vägen bar det av mot Pine Ridge igen. Wayne andades ut och hasade sig upp till en bekvämare ställning, med ryggen mot bilhytten. Nu,

när det gick lite lugnare, kunde han genom den sönderslagna bakrutan åter höra vad de andra talade om.

- "De' är åt helvete", hörde han Makes Noice säga. "Hon går på nå'n sorts psykpiller som gör henne alldeles vild. Förra gången var här ute. Då fick hon fatt på ett gevär. Jag sökte henne längs hela bäcken där nere. Till slut hittade jag henne. Då låg hon och sov. Men när jag kom fram, for hon upp och försökte skjuta mig."

Han blev tyst en stund.

- "Det är ett helvete", sa han sedan, "hon borde inte ta dom där förbannade pillren. Hon måste ha hjälp av en riktig hjärnskrynkclare. Det har hjälpt förut. Vi måste få tag i den där Lewis... Han har fått ordning på henne förr."

Så blev han tyst igen. Ingen sa något annat heller på hela vägen in till Pine Ridge. Väl utanför "Lag och Ordning" bromsade Chasing Hawk in. Gilbert Makes Noice steg ur bilen. Wayne hörde hur Chasing Hawk ropade åt honom:

- "Du får gå med Gil in, om han behöver hjälp att hålla henne. Vi kan inte stå här med bilen. Vi åker och tankar så länge."

Makes Noice vinkade åt Wayne, som lydigt klättrade ner från flaket. Men det lät otäckt, det där. Wayne visste inte vad som väntade honom.

- "Måste få tag på den där Lewis", muttrade den gamle mannen, när han sneddade över gräsmattan upp emot arrestlokalen.

- "Men först får vi se hur det är. Kom med nu så vi får det gjort! Men passa dig om hon får ett anfall! Man vet aldrig vad hon hittar på."

De ringde på vaktklockan och efter en stund kom en polis och öppnade.

- "Jaså, där är du äntligen", hälsade han den gamle, "det var förbanne mig på tiden! Först hade vi ett helvete med henne, men nu är doktor Lewis här, så nu går det bättre. Vem är det där du har med dig?"

Polismannen nickade bort mot Wayne.

- "Det är Looks Twice grabb. Looks Twice från The Knee", sa Makes Noice, utan att se varken på polisen eller på Wayne.

Man såg på honom att han var spänd.

- "Vi var egentligen på väg ut till Porcupine, men så fick vi ju komma hit först. Var är hon?"

Nu såg han upp på polismannen, som vände om och vinkade åt dem att följa med.

- "Först in här!" kommenderade polisen. "Jimmy, se efter att de här inte har nå't på sig!" ropade han sedan in mot ett annat rum. "Jag går och låser igen."

Ut kom ännu en polis. Det var en storvuxen indian. Wayne hade sett honom förut, men visste inte vad han hette.

- "Okey", beordrade polismannen, i det han pekade mot väggen, "händerna på väggen! Isär med benen!"

Han började känna igenom alla fickor. Vidare runt deras kroppar, längs byxlinningen, samt ner längs båda benen. Wayne hade en fällkniv.

- "Den här tar jag så länge", sa polismannen. "Du får den tillbaka när du går. Okey, ni kan gå in", sa han sedan och pekade längs korridoren.

- "Undersökningsrummet", ropade han efter dem, när de hunnit en bit.

De två gick ner längs korridoren. Gången var smal och utan fönster. Alla dörrar var stängda och Wayne tyckte det kändes olustigt. Det luktade instängt och den oskärmda takbelysningen gav ett kallt ljus mot de vita väggarna. Det slog Wayne hur rätt hans far egentligen hade. Aaron hade alltid sagt att de vita var konstiga som bara strävade emot naturen och gjorde allting kantigt. Här såg man det verkligen tydligt. Alla väggar var raka och alla hörn kantiga. Alla dörrar var rektangulära. Även bordet längst borta i gången var kantigt. Ja, till och med belysningen i taket var fyrkantig. Det var ju märkligt, att de alltid envisades med att göra allting kantigt, när det mesta i naturen annars är runt! Såg de inte, eller var själva naturen också något som de kände sig tvungna att besegra?

- "Här", sa Wayne, när Makes Noice gick förbi en dörr, där det stod "Undersökningsrum" på en skylt.

- "Ja, ja, jag såg inte", muttrade den gamle.

Wayne tänkte för ett ögonblick - **gubben kan inte läsa** - men så ryckte han på axlarna. Makes Noice öppnade försiktigt en springa i dörren och kikade in. Så öppnade han dörren helt, vinkade med sig Wayne, och klev in. På en brits vid den bortre väggen låg en kvinna. På stolen bredvid henne, i vit rock, satt en person, som Wayne antog var en läkare. Läkaren vände sig om och såg på de två.

- "Det var bra att farbror kom", sa han stilla, samtidigt som han reste sig

och sträckte fram handen mot Gilbert Makes Noice in the Woods.

- "Och vem är du då?" sa han sedan och såg frågande på Wayne.
- "Wayne Looks Twice", svarade Wayne.
- "Han är med mig", förklarade Makes Noice.
- "Ja, jag kan se det", sa läkaren med ett hastigt leende.
- "Ja, det vill säga, att vi var egentligen på väg ut till Porcupine. Men så var vi tvungna att komma in här. Så det är därför han är med mig... jag menar... för att han också skulle ut till Porcupine", fortsatte Makes Noice, något osammanhängande, när han märkte att en förklaring behövdes.
- "Jaha", sa läkaren och vände sig mot sin patient igen.

Han förstod att han inte skulle få någon ytterligare förklaring. Och han behövde heller ingen. Han trodde sig förstå, att det här kunde vara pojken som Sam Reaches hade talat med honom om, men han lät inte undslippa sig något. Inte heller behövde han någon mera förklaring, då det inte gjorde någon skillnad för hans åtagande för kvinnan där på britsen. Hon låg alldeles orörlig, som om hon sov. Men hennes ögon var öppna och Wayne såg att hennes händer darrade.

- "Hon har fått lite lugnande, så hon kanske kan somna en stund", sa läkaren och tog kvinnans hand för att känna på pulsen.
- "Jag tror det är okey nu", sa han efter en stund, "men när hon kom in här höll hon på att riva ner både väggar och tak. Vet farbror hur hon har det nu egentligen?"

Makes Noice såg plågad ut.

- "Ja, jag antar att hon har ett helvete", sa han sedan tyst. "Inga pengar, ingenstans att bo, ingen som bryr sig."

Han såg lite skamsen ut.

- "Vi har inte plats", sa han sedan, som om han ville ursäkta sig själv.

Han drog fingrarna genom det grånande håret.

- "Dessutom tål hon inte Maggie", la han till med ett ursäktande tonfall.

Så blev det tyst. Läkaren höll fortfarande kvinnans hand i sin. Kvinnan, som dittills inte visat något tecken på att hon var medveten om deras närvaro, vände nu sakta blicken mot den gamle mannen. Wayne tyckte sig se en glimt av ilska flamma upp i de blodsprängda ögonen. Sakta höjde hon

armen och pekade med ett darrande finger mot Gilbert Makes Noice.

- "Maggie kan fara åt helvete!" sa hon med låg röst. "Och du också!... Ni kan alla fara åt helvete!"

Hon höjde rösten och den vibrerade av harm och stridslystnad.

- "Du kommer bara hit när "äpplena" säger åt dig, men när du vet att jag behöver hjälp, då skiter du i mig!"

Den sjudande ilskan fick hennes röst att spricka upp i falsett. Hon försökte sätta sig upp, men doktor Lewis höll henne nere och hon blev på nytt lig-gande stilla. Wayne såg att hennes ögon tårades och snart skakade hennes kropp i takt med ljudliga snyftningar. Makes Noice vände sig besvärad bort och Wayne visste inte heller vad han skulle göra. Han var inte ovan att se socialt utslagna människor. Människor påverkade av droger, förtvivlade eller rädda, sorgsna eller ilska. Men så här intimt, och nära, hade han inte varit med om det förut. Det kändes som att tränga in på bara huden,... ja ända in under huden på en hjälplös, fullständigt utlämnad människa. Sam-tidigt tyckte han inte att han hade något med det att göra. Och han tyckte inte heller att han kunde göra något. Därför kändes det extra jobbigt att bara stå så där vid sidan om och passivt se på.

Något liksom brände honom på bröstet. Han lade instinktivt handen över den brännande punkten. Stenen! Det var stenen han hittat ute på Sam Re-aches gård. Han tog upp den ur bröstfickan. Påsen var alldeles varm. Sakta öppnade han skinnpåsen och skakade ut stenen. På nytt tyckte han sig se att den liksom glödde. Han såg på den en stund. Så tog han mod till sig, gick fram till britsen och tog kvinnans hand. Han placerade, utan ett ord, stenen i hennes darrande hand, som omedelbart slöt sig om den. I kvinnans ögon såg han ett ljus tändas och han kände sig plötsligt både kall och varm om vartannat. Han visste inte vad han skulle säga, så han förblev tyst. Doktor Lewis såg upp på honom och nickade sakta.

- "Hecheto welo. Le waste yelo", sa han bara stilla.

Wayne reagerade ett ögonblick för det lite märkliga i att en vit man använde lakotaspråket. Det var ju ändå inte så vanligt. Men så försvann tanken igen. Läkaren hade ju bara bekräftat att det var bra, det han gjort.

Kvinnan andades ut, sjönk tillbaka på britsen och slöt ögonen. Hennes händer slutade darra och läkaren strök henne sakta över håret. Wayne tyckte hon var vacker, även om hennes ansikte var härjat.

Doktor Lewis reste sig och vinkade åt de andra att följa med honom ut ur rummet. Väl ute vände han sig till Wayne, sträckte fram handen och sa:

- "Thomas Lewis. Det är jag som är läkare på mentalsjukhuset. Jag tror inte vi har träffats tidigare."

Wayne tog den framsträckta handen och tryckte den.

- "Nej", sa han kort.

- "Vad var det med den där stenen?" frågade läkaren nyfiket, efter en stunds tystnad.

- "Inget", svarade Wayne kort utan att se på honom.

- "Nähej..."

Läkaren såg forskande på Wayne, men sa inget mera. Så vände han sig till Makes Noice.

- "Jag tar henne till kliniken senare", sa han. "Hon behöver komma ifrån lite."

Han var tyst en stund och såg ner i golvet medan han tänkte. Så skakade han sakta på huvudet och tecknade åt de båda att sätta sig.

- "Hon har berättat ett och annat för mig", började han.

Han såg ner i golvet och pratade nästan som för sig själv.

- "Vi måste försöka hitta ett sätt att få igång henne igen, innan hon går ner sig alldeles."

Han vände sig till Gilbert Makes Noice, men såg ånyo ner i golvet i golvet igen, innan han fortsatte.

- "Hon berättade att hon varit på arbetsträning i Omaha, men att hon längtade hem. Så hon stack. När hon så småningom kom tillbaka till Pine Ridge, tog hon in hos din syster. Hennes barn var tydligen där..."

Han såg på nytt upp på Makes Noice för ett kort ögonblick, som om han förväntade sig ett svar, eller en bekräftelse. Men Makes Noice sa inget. Satt bara tyst och väntade. Så läkaren fortsatte igen efter en kort tystnad:

- "Det första dom gjorde var att be henne panta sin transistorradio. För pengarna fick de en flaska billigt vin. De hade suttit ute på kullen, ovanför huset, och delat på flaskan. Allt tog slut på mindre än en halvtimme. Sedan började visst din syster klaga på Myrtles mamma, och snart var alla i luven på varandra. Det blev ett helsikes slagsm..."

Thomas Lewis blev avbruten av den indianske polisen, som öppnade dörren från undersökningsrummet och ropade:

- "Hej, du, grabben! Hon vill prata med dig."
- "Med mig?"

Wayne såg frågande, först på polisen och sedan på de andra två. Men de såg också precis lika frågande ut.

- "Ja, just du... Nu!" sa polisen... otåligt.

Läkaren tecknade med handen åt Wayne, att det var okey, och Wayne reste sig. Han kände hur magmuskulerna drog ihop sig och han blev torr i munnen.

- "Vad vill hon mig?" sa han undrande.

Men läkaren nickade bara mot dörren och sa stilla:

- "Det är inget farligt. Gå du bara in och lyssna på vad hon har att säga. Det hjälper henne att få prata. Gå du!"

Han pekade och nickade ännu en gång mot dörren. Wayne såg än en gång från den ene till andre, men så vände han och gick bort till undersökningsrummet, där polisen höll upp dörren för honom.

- "Inget påhitt nu!" Polisen spände ögonen i honom. "Jag sitter i rummet där ute", sade han sedan och pekade på ännu en dörr i rummets bortre hörn. "Ifall hon skulle bli våldsam", lade han till när han stängde dörren efter Wayne.

Så försvann han ut i det andra rummet och Wayne var ensam med kvinnan, som fortfarande låg på britsen med slutna ögon. Wayne såg på henne. Han visste inte vad han skulle göra, så han blev bara stående innanför dörren.

- "Kom och sätt dig", sa kvinnan med mjuk röst, och utan att öppna ögonen. "Jag är inte farlig. Jag lovar att inte bita dig", lade hon till, med ett lätt skratt, samtidigt som hon vred på huvudet och såg på Wayne. Wayne såg att hon fortfarande höll handen med stenen knuten.

- "Vad heter du?" frågade hon sedan.

- "Wayne Looks Twice", svarade han, samtidigt som han drog fram en stol och satte sig vid sidan av britsen. Han såg att hennes ögon var fuktiga. De var mörka och trots att de var en aning blodsprängda tyckte han att de var vackra. Hon strök undan en hårslinga ur ansiktet och höll upp handen med stenen.

- "Vad är det här?" sa hon frågande. "Är du nå'n slags medicinman?"

- "Nej", Wayne såg bort och kände sig en smula dum, "nej, jag är ingen peyuta. Det där är bara en vanlig sten... Men jag har faktiskt fått den av Underjordsfolket och något sade mig att du skulle ha den", skyndade han sig att lägga till, när han kände att det borde finnas någon förklaring till varför han gjort som han gjort.

Det var tyst en stund. Kvinnan såg på stenen. Så såg hon upp på Wayne igen.

- "Den känns alldeles varm", sa hon. "När jag fick den av dig var det som om något försvann ur min kropp. Något som hade gnagt. Jag kände mig med ens så lugn. Vad var det?"

Hennes blick sökte Waynes, och hon satte sig upp.

- "Får jag prata med dig om mina problem?" frågade hon så plötsligt.

Wayne blev överraskad.

- "Det hjälper mig att få prata", förklarade hon, när hon såg att Wayne tvekade.

- "Ja... Javisst", stammade Wayne, "men jag kan nog inte göra något för dig", lade han till. "Dessutom är vi på väg ut till Sam Reaches. Han ska hålla en Lowanpi för mig, och vi måste fara. De andra väntar".

Kvinnan tog tag i hans arm.

- "Bara en kort stund", bad hon.

- "Okey då."

Wayne drog fram stolen lite och satte sig till rätta.

- "Till farfar Reaches... Då tror du i alla fall då..." sa hon, med en frågande blick.

- "Vadå?" Wayne visste inte riktigt vad han skulle svara. "Nej... men Sam... jag vet inte riktigt."

Han funderade en stund, men så sade han:

- "Det är för far. Han har det så eländigt i ryggen, och Sam säger, att han kan fixa det..."

- "Jaha", svarade kvinnan och Wayne tyckte sig se en spjuveraktig glimt i hennes ögon för en kort sekund. "Ja, ja, du får ha vilken orsak du vill. Det

angår ju inte mig."

Hon såg forskande på honom ett ögonblick, men så fortsatte hon:

- "Jag heter Myrtle. Myrtle Schwarz... Ja, jag var gift med en tyskdjäväl en gång."

Hon viftade avvärjande med handen.

- "Men det var länge sedan. Gilbert, där ute, är min morbror. Jag har inget emot honom. Det är hans kärring jag inte kan med. Hon bara hackar på mig jämt..."

Hon såg forskande på Wayne.

- "Är det säkert att du vill lyssna på mig en stund?" frågade hon försiktigt.

Wayne nickade och hon sjönk tillbaka på britsen med en suck.

- "Jag har en massa ungar", sa hon efter en kort stund. "Jag vet inte ens var alla är. Gud hjälpe mig!"

Hon såg upp på Wayne.

- "Kan du tänka dig, en mor som inte ens kan hålla reda på sina ungar!"

Hon skakade på huvudet och vände blicken upp mot taket. Hennes ögon tårades på nytt.

- "Vad ska det bli av det här samhället?" mumlade hon, mest för sig själv.

- "Jag bor ihop med en nu också", sa hon efter ännu en kort paus, "men den bastarden sitter inne... Igen!", lade hon till. "För femte gången! Stöld, och våld mot tjänsteman, och allt fanstyg som går att hitta på. Men nu vet jag åtminstone var han är. Å' jag skiter för resten i vilket. När han är ute slår han mig bara. Dom påstår att han har ihop det med nå'n hora nere i sta'n å' att dom ska gifta sig... fast vi inte är skilda!... Men, skit samma, mig gör det inget!.."

Hon blev tyst igen. Wayne skruvade på sig. Han undrade hur länge de andra tänkte vänta. Men samtidigt kände han en dragning till kvinnan där på britsen. Han ville inte gå. Inte riktigt än...

Hon reste sig på ena armbågen, sträckte sig fram och grep om hans arm.

- "Sitt en stund och prata med mig", bad hon.

- "Okey", svarade Wayne, samtidigt som han lade sin hand på hennes.

Han kände att hjärtpulsen ökade. Hon såg honom djupt i ögonen.

- "Jag är ingen dålig människa", sa hon stilla, "men du ska veta att det inte är lätt. Fan, ta mej, det är inte lätt!"

Hon brast i gråt och Wayne flyttade sig över till britsen. Han tog henne i sina armar. Hon skakade i hela kroppen och han strök henne sakta över håret. Hennes hår luktade inte precis gott. Hon hade väl inte tvättat det på ett tag, tänkte han. Men det hade ju inte han heller, när allt kom omkring.

Konstigt, sån't tänkte han aldrig på annars. Han klappade henne sakta på skuldrorna och hennes snyftningar avtog efter hand. Hon torkade sig om näsan med skjortärmen och trevade i jeansfickorna efter en näsduk utan att finna någon. Wayne hade inte heller någon, men torkade i stället hennes tårar, så gott han kunde, med baksidan av sin hand. Hon lutade sig tack- samt mot hans bröst och plötsligt kände han sig förlägen.

De satt så en stund innan hon sköt honom ifrån sig. Hon såg tacksamt på honom och viskade tystlåtet ett tack. Så torkade hon än en gång näsan, knyckte trotsigt på nacken, så att det långa håret sveptes tillbaka över axlarna.

- "Det är för djävligt", sa hon sakta, "men jag ska inte ge upp! Jag ska nog ordna det, bara jag hade någonstans att ta vägen."

Hon drog efter andan.

- "Jag är fyrtiotre", sa hon sedan. "Förra året var jag i Omaha - på arbets- träning... Jag hade de minsta med mig där. Men det var ett helvete, varje dag, att inte veta var dom andra var. Förstår du?"

Hon såg forskande på Wayne, som bara nickade. Nu började det kännas jobbigt igen. Han hade alltid tyckt att han haft nog med sina egna problem. Att behöva engagera sig i andras också kändes tungt. Så därför hade han nästan alltid medvetet hållit sig för sig själv. Det var ett sätt att slippa ta ställning. Ett sätt att inte behöva tänka mer än nödvändigt. Och det var som att det bara kändes svårare och svårare med åren, det där att dela andra människors problem. Och problem fanns det gott om i hans värld. Så mycket att han blev trött av att bara tänka på det. Han suckade, men kvinnan låtsades inte märka det.

- "Jag stod inte ut. Begriper du? Jag kunde inte stanna där, även om jag hade det bra. Jag var ju tvungen att komma hem för att leta efter ungarna."

Hon såg ner på sina händer ett kort ögonblick. Hon vände på dem, som om hon sökte efter något. Wayne öppnade munnen för att säga något, men

hon tystade honom.

- "Låt mig få prata lite. Jag behöver det", bad hon.

Wayne förblev tyst.

- "Mamma har aldrig brytt sig om mig", fortsatte hon efter en stund. "När jag var liten hittade dom mig en gång, uttorkad och utsvulten, har dom sagt. Så dom tog mig till min mormor. Jag lärde inte känna min riktiga mamma förrän jag var åtta. Då tog hon mig tillbaka och så stannade jag hos henne under de första skolåren. Då gav hon bort mig igen. Det var samtidigt som hennes dåvarande gubbe åkte in för misshandel. Men mormor ville inte heller ha mig, så hon slog mig i skallen med en sko, eller vad det var. En kärring nere i byn tog hand om mig. Jag tror inte vi var släkt. Jag vet inte... När jag var tretton skickade dom mig till en vit familj i Oelrich. Jag skulle vara barnvakt åt deras ungar. Men det blev inte så länge. De skickade mig snart tillbaka till skolan. Fast därifrån rymde jag, och så blev jag på smällen. Efter det tog myndigheterna hand om mig och satte mig i fosterhem hos en vit präst. Det kändes för djävligt kommer jag ihåg. För min mamma skrev under en massa papper för det. Jag minns att det kändes precis som att hon sålde mig."

Myrtle blev tyst en stund och hennes kropp skälvde till som om snyftningarna skulle börja igen. Men så ryckte hon upp sig och fortsatte:

- "Senare betalade jag farsan trettio spänn i månaden för att vakta min unge. Det funkade ända tills gubben åkte in igen. Jag tror det var femte, eller sjätte gången de sydde in honom. Det var då jag skar mig första gången. Båda handlederna. Men dom hittade mig och fick stopp på det innan det var för sent."

Hon såg på sina armar och höll fram dem så att Wayne också skulle se. Man kunde se ärrn på båda handlederna.

- "Så blev jag med barn igen och fick lov att gifta mig. Det var en tyskdjävvel nere från Gordon. Den fan bara skrek och slog mig, men som madrass dög jag. Så jag fick ytterligare en unge. Gud, vad den kar'n slog mig! Nästa unge föddes för tidigt. Honom gav jag bort till min kusin, men det dröjde inte länge förrän jag fick flera och karlsloken bara gapade och skrek och påstod att jag gift mig med honom, bara för att ge ungarna ett namn. En gång försökte han till och med skära mig med en trasig flaska. Efter det försökte jag själv ta livet av mig ett par gånger till, innan jag äntligen lyckades samla ihop mig och lämna honom. Han sitter inne nu, tror jag. Och lika bra är det."

På nytt blev hon tyst, som om hon tänkte tillbaka på sitt liv. Hon skakade sakta på huvudet och torkade sina fuktiga kinder innan hon började tala igen.

- "Mamma bryr sig inte. Hon bara lever på bidraget - som hon förresten för det mesta super upp. Jag brukar ge henne vad jag kan, för jag vill inte se henne så där. Moster och morbror, ja inte Gil, utan en annan, bodde i Kalifornien ett tag. Där hade dom det bra, men dom hade så'n hemlängtan, så dom kom också tillbaka hit till "the rez". Morbror var med om en bilkrasch, och den andre dog, så nu sitter han inne för det. Fast jag tror egentligen inte det var hans fel. Men resten av familjen tog in hos mig så länge mina pengar räckte. Till slut var jag tvungen att flytta, men min bil blev kvar, å' nu säljer dom alla delarna från den för att ha nå't att leva på. Jag var helt pank och ungarna behövde mat och kläder. Katolska kyrkan hjälpte mig en hel del."

Hon suckade, men fortsatte efter en stund.

- "Ja, du vet, det finns faktiskt massor av familjer som har det så där. Bara sitter där. Utan mat, utan bränsle, utan allting. "

Hon ryckte på axlarna och fnös.

- "När de egentligen skulle kunna vara nå'n annanstans och kanske ha det bättre. Fy fan, det är så ruttet! Men det är ingen annans fel. Bara deras eget! Dom kan själva göra nå't åt det, om dom bara bestämde sig!"

Efter en kort tystnad, då hon svepte med blicken upp emot taket, fortsatte hon:

- "När jag kommer ut härifrån, ska jag förbanne mig leta upp mina ungar. Jag ska hitta dom, även om jag inte har en aning om var jag ska leta. Om jag se'n kan fixa de saknade grejerna till bilen, ska jag ta mig tillbaka till Omaha. Där är det i alla fall mycket lugnare. Vet du nå'nstans jag kan bo?"

Hon såg plötsligt spänt på Wayne. Men han skakade bara på huvudet.

- "Kan du inte bo hos Gilbert? Han är ju tydligen din morbror ändå."

- "Nej", sa hon sorgset. "Jag tål inte hans kärring. Hon bara skäller."

- "Ja, då vet jag inte", sa Wayne.

Myrtle sjönk ihop lite och de blev tysta båda två.

Plötsligt hördes skrik och buller från korridoren. Wayne såg upp. Den

stovvuxne indianpolisen kom farandes genom rummet och slet upp dörren till korridoren. Där ute såg Wayne ett par andra poliser komma släpande på en sprattlande figur. Han kunde inte se vem det var, men han såg att poliserna hade batongerna dragna och antog att det var något fyllo som blivit våldsam. Det var inget märkvärdigt med det. Det hade han sett många gånger, när han själv blivit hitsläpad. Bara, att det här var lite ovanligt, för att det var mitt på blanka eftermiddagen.

- "Från Jumping Bulls", hörde han en av poliserna säga.

Han hörde också något om en kniv. Så slängde de in figuren i ett rum mitt emot och stängde dörren. Från rummet hördes sedan högljudda röster och dunsar som om någon välte möblemanget. Sedan ropade någon på doktor Lewis och både han och Gilbert Makes Noice kom ut från någonstans längre ner i korridoren. Makes Noice stack in huvudet i undersökningsrummet och vinkade otåligt åt Wayne.

- "Kom nu, vi måste iväg!"

Wayne såg hastigt på Myrtle, men hon sa inget mera. Så han reste sig och följde efter Makes Noice ut mot korridoren. Då ropade Myrtle efter honom. Han stannade i dörren och vände sig om.

- "Tack för att du lyssnade", sa hon med ett ansträngt leende. "Kanske vi ses nå'n gång."

- "Ja, kanske det", svarade Wayne.

Ett tag kändes det som om han ville stanna kvar, men Makes Noice drog honom otåligt i skjortan och han klev ut ur rummet.

Det var blod på golvet hela vägen i korridoren. Och det var blod på dörren och dörrposten mittemot.

- "Milda makter, vad höll dom på med?" utbrast Wayne och såg sig om.

- "Skit i det!" svarade Makes Noice, "kom nu så vi kommer ut ur det här dårhuset innan dom slår ner oss också!"

Den gamle skyndade iväg ner genom korridoren och Wayne följde efter. Men innan de hann ut fylldes ytterdörren upp av den stovvuxne indianpolisen.

- "Och vart ska ni ta vägen då?" sa han med stridslysten röst. När han inte fick något svar fortsatte han:

- "Ni har inte sett något alls! Killen hade råkat ut för en olyckshändelse, men doktorn är redan här, så det fixar sig. Ni har inte sett något annat! Eller hur?"

Han spände ögonen i de båda.

- "Ne., nej, för tusan, vi har inte sett ett skit", svarade Makes Noice, "och vi bryr oss inte heller, så släpp ut oss nu! Vi har inte gjort nå't! Vi kom ju bara hit för att "Lag och Ordning" kallade på oss. Eller hur? Du tog ju själv emot oss!"

När han inte fick något svar försökte han tränga sig förbi polisen, som dock stod kvar dörröppningen och fortsatte att späna ögonen i de två.

- "Inte ett ord! Ni har inget sett! Kom ihåg det!"

- "Okey", svarade Wayne, "jag har ingen aning. Jag har faktiskt inte sett nå't, men det måste tydligen vara tusan så känsligt, som du går på."

Han kände adrenalinet rinna till, men i samma ögonblick ångrade han sin lösmynthet, när den storvuxne polisen sände honom en svart blick. Han satte upp båda handflatorna i luften i en ursäktande gest och polisen lugnade ner sig.

- "Okey, ni kan gå, men den där kniven kan bli kvar här till nästa gång. Du gör dig bara illa på den", sa han spydigt till Wayne, som just då inte brydde sig det minsta om kniven, bara han fick komma ut.

Han tyckte att det hela höll på att ta en otrevlig vändning.

- "Jag antar att doktor Lewis fixar Myrtle en tid, men se'n borde du offra dig och ta hand om henne", sa polisen sedan till Makes Noice, när de två passerade ut på trappan.

- "Det ska du inte lägga dig i", svarade den gamle trotsigt, utan att se sig om, och de två skyndade nerför trappan och över gatan till den väntande bilen.

- "Det var förbanne mig på tiden", utbrast Chasing Hawk, när de klättrade upp i bilen igen.

- "Såg ni vad dom svinen hade klubbat den stackars saten?" viskade han sedan, i det han lutade sig fram mot de två.

- "Nej vi såg ingenting, och vill inget veta", svarade Makes Noice stingsligt. "Kör nu, så vi kommer härifrån nå'n gång!"

Chasing Hawk såg med höjda ögonbryn på den gamle mannen.

- "Det var värst vad du blev ilsken. Har dom petat på dig också?"

Efter en kort tystnad fortsatte han:

- "Du vet väl vem det var?"

- "Nej", svarade Makes Noice, "och jag skiter fullständigt i vilket! Kör nu, så vi kommer ut till den där förbannade trollkarlen nå'n gång!"

Det blev tyst i bilen. Chasing Hawk och Wayne såg på varandra. Så ryckte Chasing Hawk på axlarna och startade bilen. De hade alla nu trängt in sig i hytten och det var mycket trångt. Wayne slog bakhuvudet i Winchestergeväret, som hängde i bakrutan, men sade ingenting. Det var tyst ända till bilen rullade ut ur samhället. När de passerade danshuset vände sig Chasing Hawk till Wayne igen och sa:

- "Det var en av bröderna Means. Jag undrar vad han gör här nu? Han håller väl till på Rosebud nu för tiden, efter att han flyttade tillbaka från Kalifornien. Det är ändå inte ofta man ser honom här, så nå't är det säkert på gång."

Efter en kort paus fortsatte han, samtidigt som han lutade sig fram mot Wayne:

- "Jag har hört att dom håller på att sätta ihop nå'n rörelse borta i Minneapolis, som dom kallar "CIA". Dom har fan i mig humor också", flikade han in med ett skratt, "det ska visst vara nå't slags Black Power-rörelse för inju'ns, eller nå't sån't. Red Power alltså, du vet. Ja, jag vet inte så noga. Men jag har hört att dom hänger snutarna i hälarna, så fort grisarna ska ner å' röja i slummen. Men det påstås att terrorn har minskat sedan dom började med det. Å' de' e väl bra..."

Han kliade sig i nacken och spottade ut tuggummit genom det öppna fönstret.

- "Men jag har hört annat också", lade han till med en menande blick över solglasögonen. "Annat som inte är så bra... Det lär vara ett gäng med gamla kåkfarare, suputer och slagskämpar som har slagit sig ihop med dom. Ja, jag vet inte..."

- "CIA?", frågade Wayne, med en undrande blick.

- "Ja, det betyder naturligtvis nå't. "Concerned Indian Americans", eller

nå't sån't, har jag hört. Men det är ju naturligtvis taget så att det ska bli just "CIA". Det visar väl ganska klart vilka dom är ute efter, eller hur? Så därför tror jag nog att dom egentligen är mera ute efter att få ställa till bråk än att faktiskt offra sig för stackarna i gettona. Ja, fan vet, om dom inte till och med tar betalt för det skydd dom ger! Det skulle inte förvåna mig om den där Means är med bland dom där. Han har alltid varit en upprorisk en. Det skulle vara typiskt..."

Det blev tyst igen. Wayne hade egentligen bara lyssnat med ett öra. För honom betydde det där just ingenting. Han tänkte mest på Myrtle. Det hade känts skönt att hålla om henne. Hade han varit själv hade han nog stannat lite längre. Och just nu kände han sig inte längre så engagerad av tanken att vaka igenom ännu en natt ute hos Sam Reaches. Men allt var ju ordnat, så det var väl bara att följa med... Wayne suckade.

Det var redan en hel del folk samlade hos Sam Reaches, när de kom dit på eftermiddagen.

- "Har du maten med dig?"

Det var Richard Red Fox som kom dem till mötes och frågade. Wayne lyfte ner kartongerna från flaket.

- "Här", sa han.

- "Okey, vi tar in det i köket", svarade Red Fox, och de två hjälptes åt att bära in matvarorna i huset. Sam Reaches hustru, Julie, tog emot dem med ett leende och kikade nyfiket ner i varje låda, tillsammans med flera andra äldre damer, som också befann sig i köket. Många som Wayne inte kände igen.

- "Blir nog bra", sa Julie och nickade mot Wayne, "nu ska vi bara ta itu med valpen också."

Wayne kände ett sting av olust när han hörde det. Han förstod att han skulle bli tvungen att äta hund. Det ingick i ceremonierna, men han hade aldrig riktigt kunnat förlika sig med tanken, och han kände på sig att han skulle tycka att det smakade illa. Men så slog han tanken ifrån sig och gick ut på gården igen.

- "Var är farfar Reaches?" frågade han Richard Red Fox, när de kommit ut.

- "Vet inte", svarade Red Fox, "men jag kan tänka mig att han är nere där

i skogsdungen."

Han pekade ner mot videbuskagen längs bäcken, bortom uthuset.

- "Eller så är han uppe på Porcupine Butte någonstans", fortsatte han, med en svepande armrörelse - mot söder.

- "Men kom nu, vi har mycket att göra", sa han sedan och gick bort mot det lilla gårdshuset. "Vi måste ut med alla möbler igen. Å' så ska vi spika för fönstren", lade han till.

Wayne följde tyst efter. Väl komna på baksidan av huset tog Wayne Red Fox i armen och sa tyst:

- "Vet du vem bröderna Means är?"

Richard Fox stelnade till. Han såg prövande på Wayne ett kort ögonblick.

- "Är du med dom?" sa han sedan med en tydligt irriterad underton.

- "Nej... Jag vet inte... ", stammade Wayne, överraskad av den tvära reaktionen. "Nej, jag vet inte ens vem det är. Det var därför jag frågade."

Wayne såg nästan ursäktande på Red Fox, som fortfarande var misstänksam. Det var tyst en stund. Så tog Red Fox tag i Waynes jacka och drog honom med sig längre bakom huset. Han såg runt knuten innan han lutade sig fram mot Wayne och frågade viskande:

- "Är du för eller emot?"

- "Mot vad då?" frågade Wayne oförstående.

- "AIM, förstås!" sa Red Fox, nu märkbart irriterad. "Du menar inte att du inte vet vad det är?"

Han såg misstroget på Wayne, som i sin tur nästan kände sig lite dum.

- "Borde jag veta det då?" sa Wayne i brist på bättre svar.

- "Ja, det borde du förbanne mig", svarade Red Fox burdust. "Dom djäv-larna håller på å' ställer till nå't sattyg. Jag känner på mig att dom kommer hit också snart. Å' då, om inte förr, lär du nog märka vad de är för ena!"

Han såg sig osäkert om. Så pekade han med tummen över axeln.

- "Chasing Hawk, där borta, är med dom... tror jag. Honom ska du passa dig för", viskade han på nytt. "Ja, såvida du inte själv är med dom förstås... Är det säkert att du inte är det?" Han såg en smula oroligt på Wayne, som bara skakade på huvudet.

- "Nej", svarade han. "Jag vet inte ens vad det är... Säkert..!"

Red Fox sa inget mera, och Wayne var också tyst, medan de började bära ut alla möbler på gården. Sedan spikade de upp filter för fönstren och Red Fox skickade ut Wayne att hämta stora buntar av nyskuren sage från högen, som låg bakom huset. Det strödde han ut i en jämn matta i en cirkel mitt på golvet, precis som han kom ihåg att de hade gjort förra gången. I vart och ett av de fyra väderstrecken ställde de sedan ut plåtburkar fyllda med jord.

- "Det är från grävlingens hög", sa Red Fox, mera som i förbigående och pekade mot stugans bakvägg.

Wayne nickade tyst, men tänkte samtidigt, vad kan det vara för speciellt med det då. Grus som grus, tänkte han.

- "Kommer från Underjordsfolket", sa Red Fox, precis som om han hade läst Waynes tankar. "Allt som kommer från underjorden är heligt", lade han till när han såg att Wayne ändå inte förstod.

Wayne nickade och såg för sitt inre hur han mött grävlingen föregående natt.

- "Vad är det för märkvärdigt med en grävling?" frågade han sedan, medan de rätade på ryggarna efter att ha spikat upp filter även vid dörrposten.

- "Hokala?" svarade Red Fox med en förvånad min. "Vet du inte att allt som lever under jorden har magiska krafter? Hokala - grävlingen, är en av de allra kraftfullaste. Farfar Reaches får hjälp av Hokala i sina nattsånger. Du får väl själv se så småningom."

Han tystnade på nytt, gick ut genom dörren, men kom snart in igen.

- "Var har du tobaken?" frågade han.

- "Vilken tobak?"

Wayne visste inte vad Red Fox menade.

- "Det var ju meningen att du skulle ha sju små tobaksoffer med dig!" svarade Red Fox irriterat. "Säg nu inte att du inte har det!"

Tonen var skarp.

- "Jo... nej..., de' var ingen som sa det", stammade Wayne alltmedan han kände färgen stiga på sina kinder. För samtidigt kom han ihåg, att Sam

Reaches hade sagt, att han skulle binda små tobaksoffer på en lång lina och ha med sig till kvällen.

Red Fox slog ut med händerna.

- "Shit!" utbrast han. "Utan tobaken blir det ingen nattsång. Vi får åka ner till byn å' skaffa".

- "Det går inte", svarade Wayne, "jag har inga mera pengar!"

Red Fox såg långt på honom, innan han vände på klacken och utan ett ord gick upp mot bostadshuset. Wayne stod tyst kvar. Han kände sig bedrövad. Skulle han nu gå miste om sin nattsång, som han hade väntat så länge på, bara för att han hade glömt. Han satte sig med en suck i dörröppningen och såg ut över slänten ner mot bäcken. Han visste inte vad han skulle göra. Det var sannerligen inte lätt att vara indian. I varje fall tänkte han tydligen inte som en sådan. Men å andra sidan blev det ju heller inte ett dugg bättre när han försökte vara som de vita. Han satte armbågarna på knäna och lutade huvudet i sina händer. Han såg återigen ut över slänten. Det gula gräset vajade sakta för vinden. Inget annat syntes. Han sänkte blicken och suckade. Inget dög han till, tänkte han. Allt han gjorde blev fel. Det kändes jobbigt. Han suckade igen och lät huvudet sjunka ner mot bröstkorgen.

Då såg han den! Där på marken, mitt emellan fötterna, låg den. Stenen! Det var samma sten som han haft i påsen och som han hade givit till Myrtle. Han stirrade misstroget på den. Jo, visst var det samma sten! Det kunde bara inte finnas två så lika stenar. Eller kunde de' det? Han tog försiktigt upp den. Den kändes varm.

En kort vindstöt fick gräset att böjas och på nytt hörde han något som lät som röster. Men den här gången blev han varken förvånad eller rädd. På något sätt kändes det naturligt. Han försökte inte ens tyda rösterna. Bara accepterade att de fanns där. Att det var röster som talade till honom. Han nöjde sig med det. Tids nog skulle han komma att förstå. Han kände det på sig och blev med ens alldeles lugn. Han gned med tummen över stenen, som han höll i handen. Den var alldeles slät. Han stoppade den i bröstfickan. För sin inre syn såg han en kort stund Myrtles ansikte. Det var härjat, men han tyckte att ögonen log mot honom.

VI

Som han satt där i sina funderingar, såg han rörelser nere i videsnåren vid bäcken. Ut ur buskagen kom en figur insvept i en brokig flit. Snart nog insåg han, att det måste vara farfar Reaches. Medicinmannen kom sakta gående uppför slänten. På vägen stannade han fyra gånger. Varje gång vände han sig mot alla fyra väderstrecken och sträckte sina händer mot skyn. När han kom närmare såg Wayne, att Sam Reaches hade en liten pipa i sina händer. När han, alldeles nedanför huset, utfört sin ceremoni för fjärde och sista gången, såg han upp mot Wayne och frågade oväntat:

- "Har du någon öl med dig?"

Wayne blev överraskad av frågan, som verkade helt malplacerad. Men han fann sig ändå och skakade på huvudet.

- "Damn it! Det var så satans varmt där nere," förklarade medicinmannen. "Ja, ja, det får väl ordna sig ändå."

Han harklade sig och spottade i dammet vid sidan om Wayne.

- "Du har ingen tobak med dig heller," sa han sedan, precis som om han redan visste.

Wayne blev helt ställd.

- "Nej... nej... jag glömde det."

Wayne stammade och visste inte hur han skulle förklara.

"Jag..."

Han blev avbruten av medicinmannen, som höll upp en hand i en tystande gest.

- "Men Aaron har," sade han stillsamt.

Så fortsatte han upp mot boningshuset utan att säga något mera. Wayne såg efter honom. Vad menade han med att, "Aaron har..."?

Wayne strök av sig baseballkepsen och rev sig i håret. Så skakade han på huvudet och följde i Sams fotspår upp mot gårdsplanen. "Aaron har..."! Han skakade på huvudet igen. Skulle fadern ha gjort i ordning alla

tobakspåsarna utan att säga något? Skulle han inte ha lagt märke till det? Och varför skulle Aaron ha gjort det utan att säga något? Det var ju han, Wayne, som skulle få en nattsång. Det var ju han som hade fått order att ha med sig sju små tygpåsar med tobak. Hur kunde fadern veta att Wayne fått den uppmaningen? Han kände hur han blev arg på sig själv igen. Hur kunde han bara glömma något sådant? Nu när han äntligen skulle få en egen nattsång!

Från huset hördes stöj och skratt. Han skulle just gå in, då fadern mötte honom i dörren. Wayne öppnade munnen för att fråga om tobaken, men Aaron bara vinkade att han skulle följa med. De gick bort till Chasing Hawks pickup. Ur en liten låda på flaket tog Aaron fram en papperspåse.

- "Här," sa han. "Ge den här till Red Fox!"

Wayne visste med ens vad det var. Han behövde inte ens titta.

- "När gjorde du i ordning det här?" frågade han lite uppgivet, men ändå med tacksamhet rösten.

- "I går kväll," svarade fadern.

- "Det var ju jag som skulle ha gjort det," fortsatte Wayne en smula irriterat.

Det kändes som om alla andra visste vad som skulle göras, men att han inte begrep något. Han kände för ett ögonblick den där känslan av utanförskap igen. Det var jobbigt.

- "Jag har gjort den för dig, min son," sa Aaron, utan att låtsas om den irriterade tonen i sonens röst. "Gå nu och lämna den till Red Fox!"

Så vände han om och gick tillbaka in i huset igen. Wayne såg efter honom. Man märkte att den gamle mannen hade ont i höfterna. Han haltade och liksom hjälpte till med axlarna när han skulle lyfta vänstra foten. Wayne flyttade blicken till hans fötter. Den gamle hade ett par pärlbroderade mockasiner på sig. Det var länge sedan Wayne sett honom ha det. Han gick annars alltid omkring i ett par gamla militärkängor, som sett sina bästa dagar. Men i dag var tydligen en speciell dag. Wayne kände på nytt det där pirret i magen. I dag var hans stora dag! I dag skulle det ske! Han undrade om han skulle komma att ha några förnimmelser av... ja, riktigt vad visste han inte. Eller om allt skulle vara ungefär som vanligt. Han var faktiskt lite bekymrad för att det inte skulle vara något speciellt. Men ändå visste han inte riktigt vad det var han förväntade sig. Han kände på stenen i

bröstfickan. En lätt rysning gick genom hans kropp. Innerst inne visste han med sig att något särskilt skulle hända. Det kände han på sig.

Richard Red Fox hade tagit hand om påsen med tobaksoffren och lagt in den i bönehuset. Men sedan hade han gått nerför sluttningen och försvunnit in bland träden nere vid bäcken. Han hade burit på en hel bunt med gamla filter. Wayne lade märke till, att den slingrande rök han tidigare också noterat komma upp bland träden, nu blev tätare för ett tag. Men så tänkte han inte mera på det, för hela tiden strömmade det till nya människor från alla håll. Några kände han igen, men långt ifrån alla. Stämningen var hög. Alla skrattade och pratade med varandra och med Wayne. Men när han försökte gå in i köket blev han vänligt men handfast utmotad av Julie, som förklarade, att det inte var någon plats för honom.

Solen hade för länge sedan passerat förbi Porcupine Butte och det var långt lidet på eftermiddagen. Wayne började känna sig hungrig. Men så tänkte han på hundvalpen, som han sett att några av de äldre kvinnorna hade strypt med en tunn lina tidigare på eftermiddagen och sedan svett över en öppen eld ute på gården. Men vad de gjort med den sedan visste han inte, för de hade stojande, som småflickor, försvunnit in i köket och dit hade han alltså inte tillträde.

Dagens värme hade inte på något vis givit med sig, även om solen nu snabbt dalade. Den skulle dessutom komma att gå ner bakom en molnskärm, som dragit upp nere i sydväst. Man väntade åskväder nere i Nebrasikas sandkulleområde. Det var varningar för häftiga regn både i Sioux County och Box Butte. Det hade han hört på radion inne i Gildersleeves handelsbod tidigare på dagen. Men ännu syntes inga tecken på att det skulle sprida sig norröver. Han tänkte på nytt på, att han kanske skulle komma att "sitta på berget". Tänk om Sam menade att han skulle göra det redan nu! Kanske redan nu i kväll! Det var han definitivt inte förberedd för. Han skulle aldrig klara det. Rädslan grep honom och han såg sig omedvetet om. Tänk om ovädret drog upp. Men så lugnade han sig igen. Sam hade ju bara sagt det så där i förbigående. Och inte kunde han väl mena, att Wayne skulle sättas ut utan att ha fått någon som helst vägledning. Nej, det skulle säkert komma senare.

Harold Fast Horse hade kommit uppför slänten, från dungen vid bäcken, just som solen nådde molnkanten. Han hade försvunnit in i huset. Men strax därefter hade en hel procession kommit ut på gården. I spetsen gick Sam Reaches insvept i sin brokiga filt och med en pipa i sina händer. Bakom honom kom Aaron Looks Twice med ett par frottéhanddukar slängda över ena axeln. Efter dem gick flera äldre män, som Wayne inte kände. Bland dem var det en man med långa flätor och med ett ansikte som automatiskt förde tankarna till foton Wayne hade sett på gamla indiankrigare. Han hade ingen aning om vem det var. Men där var också Chasing Hawk och Gilbert Makes Noise in the Woods och sist kom Harold Fast Horse, bärandes på en hink och en skopa.

Sam Reaches vinkade till Wayne att komma med.

- "Ho Takoja! Kom så går vi till Inipi", sa han och började gå bort mot slutningen.

De andra följde efter honom och resten av folket ställde upp sig på gården för att se processionen dra iväg. Aaron fick ta Wayne i armen, men snart var de alla på väg nerför slutningen. Waynes hjärta började bulta. Han hade aldrig varit med om en Inipi förr, men han visste vad det var. Han kände till att det var ett svettbad, som man alltid gick igenom innan man tog del i någon religiös ceremoni. Ja, Inipi var i sig självt faktiskt en sorts ceremoni. Något som man inte bara gjorde för att rena sig själv och sina sinnen. Nej, det var minst lika mycket för att komma i kontakt med de Andar som skulle hjälpa till i den efterföljande ceremonin.

Sakta och högtidligt vandrade processionen nerför slänten. Fyra gånger stannade Sam Reaches på vägen och mumlade några ohörbara böner. När han stannade sista gången kunde Wayne se in mellan träden. Nu såg han var röken, han tidigare sett över dungen, kom ifrån. Det han såg var en uppröjning inne bland träden, alldeles intill bäcken. I gläntan stod en kulpformad hydda, täckt av de filter som Red Fox tidigare burit ner. Red Fox själv stod snett bakom hyddan, men han syntes över den, för den var inte högre än att den räckte honom upp i brösthöjd. Något tjugotal meter framför öppningen brann en eld. Det var därifrån röken kom.

Processionen gick nu högtidligt fram till hyddans ingång, som vätte mot väster. Wayne tänkte att det var konstigt. Han hade alltid trott sig veta att hyddors öppningar skulle vara mot öster. Speciellt i samband med ceremonier hade han antagit att det var viktigt. Men så var det inte här. När han

försiktigt viskade i sin fars öra, att han läst någonstans, att det skulle vara annorlunda fick han bara som svar att:

- "Ja, de där antropologerna skriver så mycket dumt!"

Fast Horse gick ner till bäcken för att fylla hinken med vatten. Under tiden började alla klä av sig. Alla utom Chasing Hawk, som tydligen inte skulle vara med i ceremonin, trots att han tågat med i processionen. Wayne fick en handduk av fadern och började klä av sig han också. Några behöll underkläderna på. Andra klädde av sig helt nakna. Sam behöll filten svept om kroppen. När de nu stod framför hyddan och väntade på att Sam skulle krypa in, noterade Wayne att man på marken hade lagt upp en liten sträng av jord från hyddans ingång och något tiotal meter ut. Strängen slutade i en liten jordkulle och Wayne antog att det skulle fungera som något slags symbol. Kanske ett altare, eller något sådant. Men han visste inte och ville inte fråga mera. Det var heller ingen som sa något. Så han förblev ovetande. När Fast Horse kommit upp med vattenhinken pekade Sam Reaches på Aaron och sa:

- "Du ska sitta närmast mig!"

Sedan vände han sig till Wayne med orden:

- "Och du sitter vid chatku!"

Wayne hade ingen aning om vad det var, men fadern lutade sig fram och viskade till honom:

- "Det är mitt emot ingången. Det är hedersplatsen."

Så pekade Sam på en av de äldre männen och fortsatte:

- "Så du får gå in efter John Killsright här".

Den äldre mannen nickade mot Wayne och log.

- "Vi kryper in medsols, i tur och ordning," sa han och nickade på nytt. "Håll dig efter mig!"

Wayne ställde sig bakom honom.

- "Sam ska gå in först, så vi får vänta lite", sa John Killsright sedan, samtidigt som han halvt vände sig till Wayne igen.

Wayne bara nickade. Det kändes nervöst. Tänk om han skulle komma att göra något fel. Det var så mycket han skulle vilja fråga om. Men det passade

inte nu och han fick väl vänta och se, tänkte han. Sam hasade så ner filten på sina höfter, lyfte pipan mot skyn och mumlade en kort bön, innan han mödosamt böjde sig ner och kröp in i den lilla öppningen på hyddans västra sida, vars täckning Red Fox nu hade vikt åt sidan. Wayne kunde se Sam krypa, på alla fyra, runt hyddans insida och ta plats längst bak, mitt emot ingången. Väl där började han breda ut sagekvistar omkring sig och Wayne såg att han också lade ner små saker på marken framför sig. Men vad det var gick inte att se. Slutligen tog medicinmannen så fram en fläta sötgräs, som han tände eld på. När den väldoftande röken hade fyllt hela hyddan och Sam liksom strukit den över såväl sin kropp som över pipskaftet, tog han en nypa tobak och höll upp den mot hyddans tak innan han stoppade den i pipan. Samma procedur upprepades med flera små nypor av tobak som offrades till vart och ett av de fyra väderstrecken innan de också placerades i pipan. Allt ackompanjerat av ljudliga "Hau" från deltagarna utanför hyddan. När så pipan väl var fylld reste sig Sam på nytt och kom tillbaka ut ur hyddan. Han gick fram till den lilla jordhögen, där han ställde ner pipan, så att den lutade mot en liten träställning alldeles intill jordhögen. Wayne förstod nu att det var som han antagit. Att jordhögen skulle fungera som något slags altare. Därefter var det så äntligen dags för de andra att träda in i hyddan. Sam hukade sig på nytt och kröp in först. Därefter kom de andra sex i tur och ordning. Sist av dem alla, Harold Fast Horse, som först lyfte in vattenhinken och skopan till Sam. Wayne såg nu att en grop var grävd i hyddans mitt och han förstod, att det var där stenarna skulle placeras. Stenarna som skulle värma upp hyddan. Han hade hört att det var så man gjorde och att det skulle bli fruktansvärt varmt. Han undrade hur han skulle klara det. Nu såg han också vad det var Sam hade lagt på marken. Det var små tobaksoffer, som låg utlagda i vart och ett av de fyra väderstreckshörnen runt gropan i hyddans mitt.

När alla var på plats, och Sam hade fått vattenhinken inom bekvämt räckhåll, blev det alldeles tyst för ett ögonblick. Alla begrundade vad de skulle komma att vara med om. Kanske några bad en egen liten bön. Andra bara satt tysta. Efter en stund lutade sig dock Sam fram i öppningen och ropade till Red Fox:

- "Wana!"

Wayne kunde genom öppningen se Richard Red Fox ta en grep och gå bort till elden, där han efter en del pustande lyckades krafsa fram en stor sten. Med stenen balanserande på grepen kom han fram till öppningen. Där lämpade han försiktigt in den stora, glödgheta stenen och släppte ner den i gropan i hyddans mitt. Medan han gick tillbaka till elden för att hämta ännu en sten baxade Sam och Fast Horse, med hjälp av ett par käppar, den första

stenen i läge mitt i gropen. Med ens fylldes hyddan av en behaglig värme. Men Wayne tyckte inte att det var så besvärande och tänkte, att allt prat han hört nog säkert var överdrivet. Nästa sten placerades i den bakre delen av gropen och de följande stenarna så medsols runt i gropen i de fyra väderstrecken. För varje sten som lämpades in mumlade alla ett unisont tack:

- "Hi ye! Pilamayo!"

På de fem grundstenarna staplades slutligen ytterligare två stenar, och när sju stenar var på plats vinkade Sam åt Red Fox, som hämtade pipan och räckte över den till medicinmannen. Sam såg sig om bland deltagarna, tog sig om hakan och funderade en stund, innan han slutligen sa:

- "Den första pipan ska normalt tändas av den som sitter i chatku. Men det är ju unge Looks Twice Junior, och han har aldrig varit med om det här förut utan är här för att lära. Så jag tror...ja, vi låter John föra hans talan i kväll i stället."

Efter en viss tvekan, och först efter att han fått ett mumlande medhåll av de andra, räckte han så försiktigt över pipan till John Killwright.

Svettpärlor hade redan börjat formas på John Killwrights panna och han strök bort en droppe, som höll på att rinna ner i hans ena öga, innan han med en hastig blick på Wayne nickade och tog emot den framsträckta pipan. Med dess munstycke rörde han lätt vid den närmaste stenen innan han höll upp pipan mot hyddans tak och sedan i tur och ordning mot de fyra väderstrecken. Först därefter lutade han sig fram och tände den. Efter några korta puffar vände han sig till Aaron, som satt till vänster om honom. Samtidigt som han räckte över pipan sa han tyst:

- "Ho Kola!"

Aaron tog emot pipan, upprepade offerrörelserna och blåste ut några rökpuffar, innan han i sin tur lämnade pipan vidare till Sam Reaches med det något mera vördnadsfulla:

- "Ho Tunkasila!"

Pipan vandrade så varvet runt tills den slutligen var tillbaka hos John Killwright. Han rensade omsorgsfullt ur den och skickade den sedan under tystnad vidare till Sam Reaches. Sam höll den vördnadsfullt i sina händer en kort stund. Han mumlade något ohörbart, innan han försiktigt vek undan filten, som halkat ner en smula i hyddans öppning och lämnade ut pipan till Red Fox. Wayne kunde se hur Red Fox på nytt stoppade den och sedan placerade den mot ställningen vid den yttre jordkullen. Men den här gången med skaftet pekande mot norr.

Efter en kort tystnad vände sig Sam Reaches till Wayne och förklarade:

- "Den här första pipan, vi nu har rökt, ska påminna oss om White Buffalo Cow Woman. Det var hon som första gången kom med den heliga pipan till vårt folk, och visade oss hur vi skulle använda den. Låt oss nu be till Andarna i väster!"

Så lutade han sig fram mot hyddans öppning och beordrade Red Fox att stänga ingången med orden:

- "Yuhpa yo!"

Det blev för ett ögonblick alldeles mörkt, men Waynes ögon vände sig fort och de nästan glödande stenarna gav ett svagt, men skimrande och behagligt ljus i hyddan. John Killwright lutade sig fram en aning och torkade på nytt undan svett droppar, som envist rann ner över hans panna. Wayne såg att några av de andra försiktigt makade sig bakåt en smula och han förstod med ens varför, när Sam Reaches tog en skopa vatten ur hinken och skvätte det fyra gånger på stenarna. Det fräste ilsket och Wayne ryggade tillbaka lite när het ånga slog emot honom. Men det gick fort över och Wayne såg på nytt upp på Sam, som nu med hög, entonig stämma vände sig mot väster och började be. Det var ett egendomligt tal. Wayne förstod inte ens vad Sam sa, men alla andra nickade med jämna mellanrum instämmande. Wayne kände sig efter en stund alldeles gripen. Var det verkligen Sam som lät så? Och vad sa han egentligen? Och vilken konstig röst han hade. I falsett och pipigt, nästan som en kvinnoröst. Så ändrade Sam tonläge igen och nu började han sjunga. En entonig sång, som inte heller den tycktes ha några ord. I varje fall inga som Wayne kunde uppfatta. Men alla de andra sjöng efter hand med och till slut kändes det också naturligt för honom att stämma in. Han följde mest bara mumlande med i rytmen, alltmedan han kastade förstulna blickar omkring sig på de andra. Ingen tycktes dock ta någon notis om honom. Alla var helt upptagna med sin sång. Flera av dem satt med slutna ögon och ibland höjde de händerna upp mot hyddans tak. Värmen från den fuktiga ångan hade nu fyllt hela hyddan och Wayne kände hur svetten började rinna över hela kroppen. Det kändes konstigt att andas. Det liksom stack i näsan och lukten av sage hade han aldrig känt så starkt som nu. Den entoniga sången och värmen gjorde honom dåsig där i halvmörkret. Men inte så där som att han ville somna. Nej, mera på ett avslappnat, skönt sätt. Wayne fortsatte att sjunga med i de ordlösa sångerna. Men så tystnade Sam, rätade upp sig och alla de andra mumlade ett unisont:

- "Hau!"

Därefter rullades filtarna på hyddans sidor upp. Sval luft strömmade in i hyddan och kylde snabbt av de varma kropparna. Wayne upplevde för ett ögonblick, att det var det plötsligt inrusande ljuset som var kallt och han darrade till en smula, samtidigt som han strök sig över armarna. Sam tog så en skopa vatten och drack några ljudliga klunkar, varefter han hällde resten av skopans innehåll över sitt huvud. Så tog han en ny skopa och skickade den vidare till Fast Horse, som satt mitt emot honom på andra sidan om ingången. Fast Horse drack också innan nya skopor skickades runt, så att alla fick svalka sig. Var och en mumlade sitt "Mitakuye oyasin", som tack, när de lämnade tillbaka skopan till Sam Reaches. Sedan alla druckit och några gnidit sina kroppar med sagekvistar kom pipan in igen. Nu var det till de norra Andarna Sam vände sig och samma procedur upprepades igen. Pipan gick varvet runt och var och en mumlade på nytt sitt "Mitakuye oyasin" efter att ha rökt.

Så stängdes hyddan ingång på nytt och Sam stänkte ånyo vatten fyra gånger på stenarna. Återigen fräste det och sprätte om dem. Den här gången tyckte Wayne att det blev ännu varmare. Nästan obehagligt... Han lutade sig bakåt för att komma undan ångan, men den svepte ändå in honom och han satte instinktivt handen för näsa och mun samtidigt som han höll andan. Han såg att John Killsright lutade sig ner mot marken och när han gjorde likadant märkte han att det gick lättare att andas. Svetten bröt nu fram allt ymnigare och det började svida i ögonen, när han inte längre kunde torka bort det salta vattnet, som rann i strömmar utför hans panna. Ett tag kände han paniken komma och ville rusa ut. Men han besinnade sig och snart kändes det bättre. John Killsright harklade sig och spottade på stenarna, som med ens fräste till igen. Wayne tyckte att det verkade ovärdigt. Men ingen annan tog någon notis, så han intalade sig, att det var väl okej då. Så tog Sam på nytt upp sina entoniga böner och hela proceduren med de långa sångerna startade om igen. Det var sövande. Den intensiva värmen och det entoniga ljudet gjorde Wayne en smula yr och han lutade sig försiktigt tillbaka mot hyddans grenstomme. Men trädgrenarna var varma och han ryckte till och satte sig upp igen. Han kände en domnande känsla i ryggen och han undrade hur Aaron hade det i sina höfter att sitta så där obekvämt på marken utan något stöd. Han sneglade på fadern, som satt med slutna ögon och ansiktet vänt mot hyddans tak. Men den gamle sjöng med i sången och man kunde inte alls se på honom, om han nu hade ont. Det tunna, gråsprängda håret hängde i stripor över hans ansikte och Wayne tänkte för ett ögonblick, att här satt en gammal krigare. Precis så här måste det ha sett ut i de gamla tiderna. Hans blickar drogs också till

den andre äldre mannen, med de långa flätorna. Det var också som att se någon från den gamla tiden. Han kände stoltheten välla fram inom sig. Stoltheten över att tillhöra ett folk, som trots allt förtryck, ändå inte hade övergivit sina gamla traditioner. Traditioner som var så starka, och satt så djupt rotade, att inte ens hundra års hjärntvätt förmått suddas ut dem. Det måste vara något speciellt med sådana traditioner! Något annat än de vitas traditioner, som ju många gånger inte var annat än något man gjorde bara för att det stod i almanackan, eller för att det gav anledning till en fest eller något sådant. Han tänkte på hur de vita han kände kunde gå i kyrkan på söndagarna, för att sedan resten av veckan inte skänka en tanke åt sin Gud. Han hade aldrig funderat över det tidigare, men det var ju märkligt egentligen. Vad var det då för mening med att bekänna sig till en religion? Han försjönk i tankar.

Han märkte inte ens att sången hade upphört förrän John Killwright stötte honom i sidan med armbågen. Då spratt han till, torkade sig i ögonen och ursäktade sig rodnande. Han såg i ögonvrån hur Fast Horse, på andra sidan stengropen log och han visste inte riktigt hur han skulle uppfatta det. Men så skakade han det av sig och tog en rejäl klunk vatten ur skopan när det blev hans tur.

Ytterligare två gånger stängdes hyddan efter att pipan vandrat runt. Och ytterligare någon timme rann bort under entonigt mässande och sjungande. Men efter att slutligen såväl de östra som södra Andarna också åberopats och de sista skoporna vatten, med sitt vassa fräsande, stänkts över de nu alltmer mörknande stenarna, så förklarades ceremonin avslutad. Wayne hade ingen aning om hur länge de hade suttit i svetthyddan, men det måste ha varit i flera timmar. Mödosamt kröp nu alla deltagarna sakta ut ur hyddan, medsols, i tur och ordning efter Sam Reaches. Väl ute släppte så den ceremoniella stämningen och alla började prata och skoja med varandra i en mera vardaglig ton. Man talade om hur varmt det hade varit och hur en av stenarna hade spruckit när Sam hållt kallt vatten på den. Flera av deltagarna gick direkt ner till bäcken och tvättade av sig, medan andra nöjde sig med att bara torka sig med några sagekvistar, eller med de handdukar de haft med sig. Sedan klädde alla på sig och man återvände i smågrupper upp till husen.

Solen var nu sedan länge nere bakom den allt hotfullare molnkanten och skymningen hade börjat sänka sig. Men ovädret höll sig borta och de allra flesta stod i små klungor ute på gården och pratade och skojade.

Stämningen var glad och uppsluppen. Många människor, flera av dem som Wayne inte ens kände, kom fram till honom, klappade honom på axlarna och önskade honom lycka till. Det kändes bra. Det kändes att här hörde han hemma. Alla här hade något gemensamt. Alla var de indianer!

Wayne undrade vad som skulle hända nu. Men han behövde inte vänta länge. För så fort Red Fox kommit tillbaka upp från bäcken, bärandes på alla filter och andra redskap som använts i ceremonin i svetthyddan vinkade Sam med sig hela sällskapet bort emot det lilla huset på gården. Det trånga rummet fylldes snabbt av uppsluppna och förväntansfulla människor. Men Wayne stannade kvar utanför ännu ett tag. Där var, precis som förra gången, en blandning av både gamla och unga. Många som Wayne inte alls kände. Men den här gången var det bara indianer. Nu fanns inga vita med. Inga nyfikna, sensationslystna åskådare. Bara en samling seriösa, troende människor, som alla nu såg fram emot ett givande möte med det stora okända. Individer som var ivriga att få kontakt med, och kanske få hjälp av dessa Andar, som de visste skulle komma i kväll, precis som Sam hade bett dem. Alla visste ju att Sam hade de rätta kontakterna. I kväll skulle många kanske kunna få hjälp med de bekymmer man hade. Med ryggvärken, eller med de obehagliga sugningarna i magen, eller vad det nu var. Kanske med de svåra utslagen på yngsta flickans ben, eller kanske med det mera prosaiska felet med den gamla bilmotorn som ständigt vägrade att gå. Kanske tordes man till och med be Andarna om hjälp med lite mera pengar. För det var ju något som det alltid var brist på och något som det inte gick att klara sig utan i det här samhället. Inte ens om man bara höll sig hemma på reservatet.

Det var ett sorlande och ett pratande överallt. Alla talade med varandra om allt möjligt. Alla tycktes känna varandra, men Wayne undrade om det verkligen var så, för själv kände han ju knappast någon. Och egentligen vore det ju märkligt om det skulle vara så. Men ändå kände han sig inte utanför. En ung kvinna, med ett litet barn i en barsele, bjöd honom på tuggummi och en äldre man tog honom om nacken, boxade honom lätt i bröstet och önskade honom lycka till. Wayne kände sig delaktig. Det kändes att det här var hans värld - hans folk. Här kände han sig som en jämlike. Ett tag undrade han om det bara var för honom som den här samlingen hade kommit till. Eller om det fanns flera människor här som också hade bett Sam om hjälp och som nu väntade lika ivrigt som han. Han undrade, att om det nu ändå var så att tillställningen var inkom för honom, om alla andra då visste,

att det var han som var huvudpersonen och att det var därför de var så vänliga mot honom. Och så kom den där pirriga känslan igen. Känslan av att vara uppmärksammad. Förväntades det att han skulle göra något särskilt? Skulle han agera på något speciellt sätt? Säga något, eller göra något? Han visste inte och det kändes nervöst. Ett tag tänkte han fråga Sam. Men Sam var så upptagen av den äldre mannen med de långa flätorna, att han inte ville tränga sig på. Därför blev han lite överraskad när Sam plötsligt, med den äldre mannen i släptåg, kom fram och lade sin hand på hans axel och sade:

- "Takoja, här är en vän till mig, som du kan komma att ha mycket hjälp av, om du bara öppnar dina sinnen."

Så vände han sig till den äldre mannen igen med orden:

- "Oscar, det här är unge Looks Twice, som jag talade med dig om. Han behöver se på sig själv. Han har bara sett sin utsida. Sin spegelbild. Han behöver ha hjälp med att se vad som finns inuti. Jag menar att han borde "sitta på berget". Men för det behöver han ha en hjälpare. Jag vet att han redan har en, men han själv har inte insett det än. Ändå vet jag att han kommer att lyckas med det, för jag ser att han har kraften. Och jag vet att du kan hjälpa honom, om han bara låter dig göra det."

Den äldre mannen nickade och såg mönstrande på Wayne. Han hade stora, vänliga ögon, men ansiktet var fårat och väderbitet. Håret var tunt, och lite smått gråfärgat, men det var ändå välvårdat och han bar det mittbenat och flätat som i gamla tider. Flätorna var lindade med rött flanellyg, ombundet med smala läderremmar. Den rutiga skjortan var felknäppt och byxorna hölls uppe med en repstump i stället för ett riktigt bälte. Men på fötterna hade han de underbaraste mockasiner Wayne hade sett på mycket länge. Mönstren var inte de vanliga geometriska mönster som till exempel hans far hade på sina mockasiner. De här var i stället översållade av sirliga blom-mönster. Mannen log när han såg att Wayne tittade på dem.

- "Chippewa," sa han förklarande, samtidigt som han sträckte fram handen.

- "Fått dom av en kvinna jag känner uppe på Turtle Mountain-reservatet. Hon kom ner där som liten med Rocky Boys band. Traditionellt mönster. Kommer väl egentligen någonstans öster ifrån tror jag."

Wayne tog hans framsträckta hand.

- "Oscar One Stab," sa mannen, "jag ska hjälpa Sam i kväll. Han har bett mig ge din sten sin Sicun."

- "Min sten?"

Wayne såg frågande från mannen till Sam Reaches.

- "Ja, du visade mig en sten du fått av Underjordsfolket," svarade Sam, "din skyddsande ska bo i den och hjälpa dig i det du ska göra så småningom. Oscar är en god Stendrömmare, som jag har känt länge, och han kan hjälpa dig att få kontakt med din skyddsande. Lyssna bara på honom så ska du se att det ordnar sig!"

- "Stenen - den gav jag ju till Myrtle!" tänkte Wayne.

Det klack till i honom. Men så mindes han, att han ju faktiskt hade hittat en till som var precis likadan. Han trevade i bröstfickan,,,jo där var den. Han tog fram den, höll den i sin utsträckta hand och lät Oscar One Stab beskåda den en stund. Den gamle mannen nickade belåtet.

- "Har du inte en påse också?" frågade han stilla.

- "Jo visst."

Wayne trevade i bröstfickan igen och fick fram den lilla skinnpåsen. Den gamle mannen sträckte fram handen och tog emot både stenen och påsen.

- "Det här blir bra," sa han. "jag kan ta hand om de här så länge."

Han vägde stenen lätt i handen och vände på den. Så nickade han belåtet igen och stoppade ner både stenen och påsen i byxfickan.

- "Du ska sitta framför mig, sedan när vi börjar," sa han och lutade huvudet fram emot Wayne. "Vad var det nu du hette igen?"

- "Wayne... Wayne Looks Twice. Jag bor nere i Wounded Knee."

- "Ja just,.. så var det ja. Jag heter Oscar One Stab. Jag bor just nu nere i Harrison. Ja det vill säga inte i byn, utan en bit utanför. Jag hade ett tillfälligt jobb på utgrävningarna vid Agate Fossil Beds, men det är slut nu. Där fanns det märkliga stenar må du tro. Det är ju meningen att det ska bli något slags museum där, eller nåt, tror jag.. Jag har sett en del av grejerna som gamle gubben Cook hade samlat på sig. Ja, jag menar inte alla stenar och fossil, utan alla fina saker han hade fått av vårt folk. Red Cloud själv lär ju ha varit där ofta. Där finns mängder! Där finns bland annat ett knivbryne, som dom säger att Crazy Horse har haft! Jag har sett det. Ser inte mycket ut för världen, men ändå. Tänk dig..., självaste Crazy Horse...!"

Han blev tyst en stund. Wayne tänkte:

- "Vad är det egentligen för märkvärdigt med den där Crazy Horse. Det verkar ju nästan som om han är något slags Gud, eller nåt, så som alla pratar om honom. Kan en människa verkligen vara så där helt igenom perfekt, som han framställs i alla berättelser? Är det inte bara ett slags önsketänkande? Visst, alla folk behöver ju kanske ha sina hjältar. Är det här vad Oglalas behöver? Är Crazy Horse bara någon slags symbol?"

Han avbröts i sina tankar av Oscar One Stab, som började tala till honom igen.

- "Tunkan,,,ja du vet väl att heliga stenar alltid kallas så, har en märklig kraft. Universum är fullt av Andar, som kan hjälpa oss människor. Varje gång en person, som har haft en skyddsande, dör så frigörs Anden och kan tas över av någon annan. Alla borde ha en skyddsande. Och det är inte alls svårt. Men skyddsandar bör ha en Tunkan att bo i. Och du hade ju verkligen en fin en! Från Underjordsfolket och allt. Du ska se att det här kommer att bli bra!"

- "Hur kan det komma sig att stenar kan ha så'n kraft?" undrade Wayne.

- "Jo, ser du, stenar är det äldsta som finns. Det är bara sten som består i alla tider. Inyan, klippan, är ju, som du säkert vet, en av de fyra främsta Gudarna... Eller... det vet du väl?"

Oscar One Stab såg undrande på Wayne, som hastigt såg ner, men ändå nickade lite försiktigt. Han visste inte riktigt vad han skulle svara. Han hade ju förvisso hört talas om att det fanns flera Gudar. Så många som sexton, trodde han sig ha hört. Och han visste att de värderades i något slags olika inbördes ordning. Att de hade olika rang. Men han hade också hört att alla sexton egentligen bara var en och samma Gud, fast i olika skepnader. Han hade alltid tyckt att det var konstigt och han hade aldrig riktigt förstått sig på det. Så nu visste han inte vad han skulle svara. På sätt och vis kunde han ju kanske säga att han visste en del. Men skulle han vara riktigt ärlig, så var det ju inte så mycket. Han förblev tyst. Oscar One Stab såg forskande på honom. Till slut lade han sin hand på Waynes axel.

- "Ja, ja. Jag ska berätta allt det där för dig senare," sa han förtröstansfullt. "Men nu ska vi först se till att din Ande får någonstans att bo. Kom med mig!"

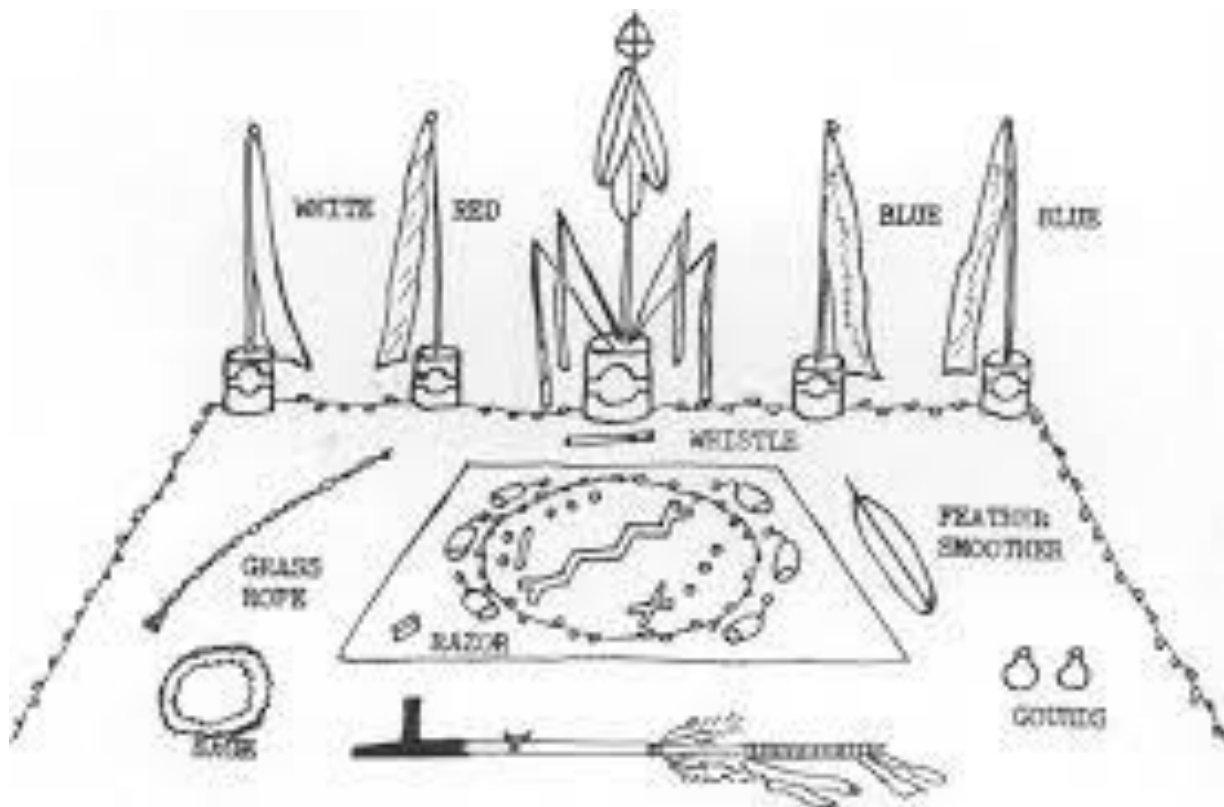
Den äldre mannen vände och började gå bort mot det lilla huset på gården. Wayne såg efter honom. Det var något visst med den gamle - något

obestämbar. Något som Wayne inte riktigt kunde sätta fingret på. Ändå kände han instinktivt, att han tyckte om mannen. De hade bara träffats en kort stund, men redan tyckte Wayne att han hörde ihop med den gamle på något sätt. Kanske var det de vänliga ögonen. Eller den lågmälda rösten. Det liksom strålade ut lugn och harmoni från honom. Wayne kände att det här var en person, som han skulle kunna fråga om nästan vad som helst. En sådan, som han så ofta önskat, att han haft tillgång till i alla svåra stunder. Nu kanske han kunde få svar på alla frågor han hade.

Wayne följde efter One Stab. Inne i bönehuset var det redan trängsel. Det var många som fortfarande rörde sig fram och tillbaka. Men några satt redan på golvet, eller på filtrullar, kuddar, hopvikta jackor eller andra mjuka föremål. Någon satt på en trälåda. Andra stod i grupper. Någon lutade sig mot väggen och andra återigen var fortfarande på väg ut eller in i huset. Alla pratade med varandra. Många skrattade och stöjade och sorlet var påtagligt i det lilla, trånga rummet. I taket hängde den osande fotogenlampan, som Wayne kom ihåg sedan förra gången. För övrigt noterade han att rummet inte var arrangerat riktigt på samma sätt som då. Det låg visserligen sage på golvet nu också. Och i mitten fanns en fyrkantig plats, avgränsad med linor. Linor som det hängde tobaksoffer på. Precis som då. Men det fanns inget altare, som det som Sam hade haft. I stället stod där bara en stor bleckburk alldeles intill inhägnaden. En bleckburk som det en gång hade varit gurkor i. Wayne såg att den var full med jord och antog att den, eller dess innehåll, senare kanske skulle komma att tjänstgöra som något slags altare. Han iakttog allt med spänd nyfikenhet. Trots att det bara var andra gången han upplevde något sådant här, kände han sig redan betydligt mera hemtam i miljön och nu såg han med spänning fram emot vad som skulle hända.

Wayne gick fram och ställde sig bakom Oscar One Stab, som nu stod alldeles utanför inhägnaden och samtalande med Sam Reaches. Sam, som hade tagit av sig på överkroppen och om fötterna, satt själv på huk inne i inhägnaden och knöt fast färgade tygremsor vid långa käppar, som var nedstuckna i de sandfyllda burkarna i inhägnadens fyra hörn. Wayne noterade att det var svarta remsor i det västra hörnet, röda i norr, gula i öster och vita i söder. Han hade förstått att det fanns en symbolik i dessa färger, men han visste inte vad. Men det var ju just de här färgerna Sam hade föreskrivit att han skulle skaffa.

Sam Reaches gjorde nu ett tecken åt Richard Red Fox, som stod nere vid dörren. Den yngre medhjälparen försvann ut och snart började folk strömma in i huset igen. Det lilla rummet var snart alldeles sprängfyllt och Wayne höll på att bli bortknuffad från platsen just framför inhägnaden. Men Oscar One Stab hade ju sagt åt honom att han skulle sitta där, mitt fram, så han tog mod till sig och knuffade tillbaka. Ingen tog illa upp. Alla bara log och klappade honom på axlarna och till slut kunde han sätta sig på sin plats.

One Stab hade nu också tagit av sig om fötterna och på överkroppen och klivit in i inhägnaden. Där tog han den stora gurkburken och hällde ut all jorden på golvet mitt framför Wayne. Så tog han fram den lilla trumman han hade haft med sig. Med den plattade han till jordhögen. De sista ojämnheterna slätade han ut med en örnfjäder. På den plana ytan ritade han så med sitt finger olika mönster. Det var linjer och punkter, men Wayne kunde inte se något särskilt mönster. Hela tiden mumlade medicinmannen ohörbara ramsor. När han väl var färdig lyfte han både händerna och blicken mot taket och satt så tyst en stund. Därefter suddade han ut figurerna han gjort i sanden och ritade i stället nya. Wayne kunde inte heller nu se vad allt föreställde, men han kunde se linjer som han antog skulle symbolisera blixtrar. Och han såg något som föreföll att likna ett ansikte. One Stab avslutade sin lilla ceremoni med att strö ut tobak över hela altaret och offra en pipa åt alla de fyra väderstrecken. Vid sidan om altaret låg det flera små

skallror och Wayne kände igen sina egna tobaksoffer, som nu var bundna vid den röd-och svartmålade käpp, som satt nedstucken i burken närmast altaret. Vid sidan om altaret stod också en skål med vatten.

Sam Reaches tog nu till orda.

- "Tiderna förändras" sa han. "Borta på Rosebud har Henry Crow Dog nu satt upp något slags jippo, som han kallar "sitt paradiset". Där predikar han sitt eget hopkok bland en massa hippies från L.A. Och dit kommer rikt folk från Chicago, New York och Minneapolis och betalar hela förmögenheter för att få vara med om cirkusen."

Han fnyste föraktfullt.

- "Jag tror dessutom att dom håller på med något annat också där borta. Nå't som jag inte vet riktigt vart det leder, men som definitivt inte har med religion att göra."

Han satt tyst en stund, innan han fortsatte:

- "Och uppe i Kyle sitter Fools Crow och håller hov för alla som vill höra på. Han skryter med att han varit nere i New Mexico och trollat fram stora fågelflockar på en stor idrottsarena inför tusentals jublande åskådare. Så'n't har ju inte heller med religion att göra."

Han blev tyst en stund igen. Men så reste han sig, pekade på Wayne och sa:

- "Men vår vän Wayne här har kommit till oss, för att han vet att vi högtidlighåller de gamla ritualerna. För att han vet att vi är seriösa och gör allt som det ska vara. Och för att han vill ha hjälp. Den hjälp som han vet att Andarna kan ge, om man bara gör det på rätt sätt. Så därför ska vi nu alla hjälpas åt så att Andarna kan komma hit och vägleda oss, så att vi i vår tur kan hjälpa honom."

Han såg sig om i rummet och sade med adress till alla de församlade:

- "Därför är det nu viktigt att det inte finns någon här som inte tror, eller som stör vår ceremoni på annat sätt. Finns det någon kvinna här som har sin period, så måste jag be henne lämna rummet nu. Och jag vill varna alla som inte är säkra på att ni verkligen tror på det som ska hända här. Stannar ni kvar kommer ni att bli utsatta för Andarnas vrede! I värsta fall kan det bli så att Andarna vägrar komma. Därför måste jag be alla som inte är helt övertygade om betydelsen av det vi nu ska göra att lämna rummet."

Det blev lite oroligt en stund. Alla såg på varandra. Några flyttade på sig en smula, men ingen gjorde någon min av att vilja gå ut. Sam såg sig om åt alla håll. Till slut nickade han och sade:

- "Okej då, det är bra! Då är vi redo att sätta igång."

Efter en kort paus fortsatte han:

- "Wayne här har kommit till mig för att få hjälp. Han har kommit till mig, för att han vet vilken kraft jag har. För att han vet att jag kan hjälpa honom med hans problem. Fast egentligen är det ju Andarna som ska hjälpa honom, även om dom gör det genom mig. Och jag har varit i kontakt med Andarna, som har sagt mig, att dom är villiga att komma hit i kväll och hjälpa oss. Men Wayne är ung och förstår inte så mycket än av allt det underbara som utgår från Wakan Tanka och därför behöver han ledning i det han tänker företa sig. Och han behöver allas vårt stöd, för han kommer nämligen att göra något stort. Även om han inte vet om det än."

Wayne såg att Sam Reaches plirade illmarigt på honom och han undrade vad den gamle medicinmannen egentligen hade i sinnet. Men nu tänkte han minsann inte backa ut. Nu fick det bära eller brista.

Sam Reaches fortsatte i sin predikande ton:

- "Wayne är ung och oerfaren. Han har inte förstått att söka sig någon skyddsande än. Därför är han vilsen och vet inte riktigt varken vad han är eller vad han ska göra. Men vi ska nu i kväll hjälpa honom att finna sin egen kraft. Han ska träffa sin skyddsande och lära känna den kraft han alltid kan vända sig till när han behöver. Jag vet att han egentligen redan har träffat sin hjälpare, men han vet det inte själv. Så vi behöver alltså visa det för honom. Men först måste vi välsigna den Tunkan som hans skyddsande ska bo i. Så därför har jag bett min vän, Oscar One Stab här, att komma hit idag och hjälpa oss med det."

Han lade sin hand på One Stabs axel och fortsatte:

- "Oscar här är en duktig Stendrömmare. Vi har känt varandra i många år och vi har alltid kunnat arbeta bra ihop. Inte som en del andra medicinmän, som bara vill ha all äran för egen del! Oscar kan alla ritualer som behövs för att en Sicun, en Ande, ska kunna ta sin boning i en välsignad sten. En sten som vi sedan måste kalla Tunkan!"

Sam böjde sig ner och tog upp en fläta sötgräs. Han tände eld på den och svepte den doftande röken runt över allt i rummet. Han lät röken svepa över sig själv, över sin medhjälpare och, symboliskt, över alla i rummet. Han svepte den runt altaret, med alla saker som låg där. Slutligen höjde

han den mot taket medan han tyst mumlade sina böner. Efter att ha släckt glöden i gräsflätan igen vände han sig på nytt till församlingen med orden:

- "Så, nu har röken från sötgräset här fått alla eventuella onda Andar att ge sig av. Så även om det ändå skulle finnas någon här, som inte har helt rena tankar, så ska det nog gå bra ändå. Den ceremoni vi nu står i begrepp att utföra är inte enbart till för Wayne här. Alla som är här i rummet, och som verkligen menar allvar med att vara här, kommer att kunna dra nytta av kraften hos de Andar som kommer hit i kväll. Andarnas verk kommer nämligen att skydda er mot allvarlig sjukdom i hela ert liv, om ni bara öppnar era hjärtan och tar emot dem när de kommer."

Han lade ner gräsflätan igen, nickade till Oscar One Stab och klev ut ur den lilla inhägnaden.

VII

Allas blickar riktades nu mot Stendrömmaren. Han satt tyst och orörlig framför altaret som i bön. Så tog också han upp sötgräsflätan, tände den och svepte ännu en gång röken över altaret och över alla de saker som fanns där. En sista gång växlade han blickar med Wayne innan han vände sig till Richard Red Fox och nickade. Red Fox reste sig, gick fram och blåste ut lågan i fotogenlampan. Ett förblindande mörker omslöt alla. Fotogenoset dränkte för ett ögonblick dofterna från sötgräs och sage. Wayne blinkade och torkade sig i ögonen. Men mörkret var ogenomträngligt och han kunde inte ens se handen framför sig. Han hörde hur de andra människorna rörde sig, när de satte sig tillrätta. Någon fnissade lätt, då Red Fox undslapp sig en svordom, efter att ha snubblat på någons fötter på väg tillbaka till sin plats. Någon hostade. En annan harklade sig. Ett barn gnydde lite men tystades ner av en viskande röst. Så blev allt stilla och tyst.

Wayne tyckte att det var lite konstigt, att man hade släckt ljuset utan att One Stab hade blivit inlindad i filter, så som Sam Reaches hade blivit förra gången. Men så tänkte han, att det kanske bara var Sam som genomförde den här ceremonin på det viset. Eller var det kanske så, att det i kväll skulle ske något annat, än det han var med om när den där vetenskapsmannen varit här. Wayne satt i spänd förväntan. Han ansträngde sig till det yttersta för att om möjligt kunna se något. Men han blev bara trött i ögonen och fick torka sig om och om igen. Han såg ingenting. Och det gick också en lång stund innan han ens hörde att medicinmannen gjorde något. Det första han då hörde var ett svagt rasslande. Han antog att det måste komma från de skallror han sett ligga bredvid altaret. Ljudet blev undan för undan starkare och det lät också nu som om det kom från olika platser i rummet. Wayne såg sig om för att försöka få syn på några rörelser. Men allt var bara becks svart. Så hörde han hur Oscar One Stab började mumla. Först uppfattade han inga ord, men så småningom kunde han urskilja orden:

- "Wakan Tanka, unsimala yo, oyate kin nipikte ecanmi."

Om och om igen upprepade medicinmannen entonigt sin mening:

- "Gud, ha förbarmade med oss, så att vårt folk må leva vidare."

Därefter började trumman dåna och den första sången togs upp. Samma sång upprepades fyra gånger, varefter en ny sång med detsamma tog vid. Nu mycket högre och i ett snabbare tempo. Flera sånger sjöngs omväxlande med böner. Vid flera tillfällen hörde Wayne, att även åskådarna i rummet stämde in i böner, eller läste upp egna böner. Så kom den första smällen, tätt följd av flera andra. Han hörde dunsar och slag mot såväl väggarna som mot golvet. Vid ett tillfälle kände han riktigt hur golvbräderna vibrerade av ett slag som måste ha träffat alldeles intill honom. Men han blev inte rädd den här gången. För nu visste han ju att det skulle vara så. Han förstod att det var Andarna som nu höll på att ta sig in i huset. Så hörde han en kvinna med darrande röst åkalla Andarna för att få hjälp att bli av med något ont hon hade i magen. Flera andra uttalade också önskemål om allihanda hjälp. Man hörde att det var både kvinnor och män, även om Wayne tyckte att det var flest kvinnor som hördes. Eller så inbillade han sig bara det. Alla kvinnor bad inte heller om hjälp för egen del. En kvinna, som han speciellt lade märke till, bad för sin man. Hon uppmanade Andarna att göra något åt hans svåra alkoholproblem. Man kunde höra på henne att hon säkert hade det mycket svårt för egen del och kanske såg det här som en chans att kunna få en lite drägligare tillvaro. Wayne undrade för ett ögonblick vad det berodde på, att kvinnan inte upplevde, att hon kunde få någon hjälp av samhället med det här, utan istället fick lov att söka sig till sådana här trollkonster. Men i samma ögonblick kom han på sig med, att han nu faktiskt ifrågasatte det han själv hade sökt sig till. Han tänkte på att Sam Reaches hade uppmanat alla som inte trodde att lämna rummet innan ceremonin började. Han hann inte ens tänka tanken klart, förrän han hörde en av skullrorna komma skramlande genom luften och i nästa stund kände han ett lätt slag i pannan. Han hickade till av överraskning och hukade sig ner, men inga flera slag kom. Han hade fått sin varning!

Så såg Wayne det första blinkande ljuset. Han hade väntat länge på det, men där var det. Ett kort, blåaktigt ljus. Som en gnista, eller en liten uppflammande låga, som genast sloknade igen. Men den följdes snart av flera, samtidigt som rummet fylldes av en mängd olika ljud. Det var både mänskliga och omänskliga läten. Höga tjut, brummande och visslande läten. Läten som av djur och fåglar. Men också mänskliga läten. Viskande röster, gnälliga röster, mörka och ljusa om vartannat. Det gick inte att uppfatta några ord, men det lät ändå som mänskliga röster. Som någon som talade ett främmande språk. Men där fanns också andra läten. Läten som varken var det ena eller det andra. Wayne tyckte det kändes kusligt. Hela tiden dånade trumman och oväsandet var öronbedövande. Smällarna mot väggar och

golv hördes ännu tidvis, även om det inte längre var så ofta. Han kunde höra skullrorna svepa runt rummet, som om någon gick runt och skakade dem. Han kände också med jämna mellanrum vinddrag, som om någon hade gått förbi. Eller var det kanske som vingslag från en fågel, tänkte han. Men han kunde aldrig se eller uppfatta någon rörelse. Mörkret var och förblev kompakt. Bara de små blåaktiga gnistorna syntes med jämna mellanrum. Han fascinerades av de små ljusblänken. Stundtals var han så upptagen av att följa deras uppdykande att han glömde allt annat. Därför blev han överraskad när Oscar One Stab plötsligt började tala till honom. Först reagerade han inte på tilltalet. Han var så omtöcknad av allt oväsen, och av den förtätade stämningen i rummet, att det gick en stund innan han förstod, att det var till honom som medicinmannen talade.

- "Wayne,... Wayne Looks Twice," hörde han nu medicinmannen säga, "Wayne Looks Twice, det här är din dag. Du har undrat över mycket. Det här är ditt tillfälle att upplåta dina sinnen och möta de Andar som kan hjälpa dig... Wayne Looks Twice, nu har du din chans att möta din hjälpare och lära känna honom och hans kraft... Tala om för oss, Wayne, vad det är du vill ha hjälp med, och Andarna här ska visa dig hur du kan gå vidare!"

Wayne hade nu kommit tillbaka till sina sinnens fulla närvaro. Stendrömmaren hade uppmanat honom att säga något. Att avslöja vad det var han behövde ha hjälp med. Men hur skulle han säga? Vad var det egentligen han behövde ha hjälp med? Det slog honom att han egentligen aldrig hade klarat ut det ens för sig själv. Nu, när det förväntades, att han skulle beskriva det i några korta ord, visste han inte vad han skulle säga. Det kändes bara tomt. Visst var det mycket han undrade över, och visst var det mycket han skulle vilja få hjälp att förstå. Men att bara så här direkt formulera det i några konkreta fraser... nej det kunde han inte.

Han kände nästan något av panik komma. Han insåg att han måste säga något, för att det förväntades av honom. Men vad?

- "Jag har hört Hokala tala till mig," sa han så utan att han egentligen visste riktigt hur det gick till. Det liksom bara kom för honom. Orden bara slank ur honom.

- "Jag förstod vad han sade till mig," fortsatte han, "hur kan det vara möjligt, och vad betyder det?"

I samma ögonblick kände han något pälsliknande och varmt mot utsidan av sin hand. Ungefär som pälsen på en strävhairig, smutsig hund som stryker sig mot en. Han ryckte förskräckt till sig handen och ansträngde sig till det yttersta för att kunna se. Men det gick inte. Han såg ingenting och automa-

tiskt drog han sig tillbaka, ända till han stötte ihop med personen bakom sig. Det hade bara varit ett mycket kort intryck av att något rörde vid honom. Han hade blivit rädd, men det intrycket gick snabbt över och kontakten med personen bakom fick honom att flytta tillbaka igen. Mest för att han kände trycket av att inte göra något som störde ceremonin. Men det kändes kusligt och helst hade han velat springa ut ur rummet. Hans nerver var på helspänn.

- "Ah - Hokala - då är det som jag drömde."

Han hörde medicinmannen slå ihop händerna.

- "Det är grävlingen - Hokala - som är din hjälpare! Din skyddsande. Det är Hokalas Sicun som ska ta sin boning i din Tunkan, min son. Du är välsignad, för Hokala är en mäktig skyddsande. En stark kraft som kommer att kunna hjälpa dig igenom alla dina svåraste stunder."

En ny plötslig smäll hördes mot golvplankorna i närheten av Wayne och han förnam också ljudet av skallror från olika ställen i luften omkring sig. Samtidigt uppfattade han även skrapande ljud. Det lät som när en katt vässar sina klor på en trädstam eller staketstolpe. För ett kort ögonblick fick han för sig att han också kände samma fräna doft som när han blivit skrämmd av grävlingen där bakom huset första gången han såg den. Men det kanske bara var inbillning, för det försvann med detsamma.

Trummorna dånade vidare och flera av deltagarna stämde upp sina röster och framförde önskningsor om hjälp för sig själva eller för någon i deras familj. Återigen kände Wayne vinddrag, som av vingslag, i sitt ansikte. Men alla de märkliga ljuden och rösterna höll ändå så sakteliga på att dö ut. Även visslingarna och skallrandet avtog undan för undan. Till slut var det nästan tyst. Det märktes tydligt när trummandet plötsligt också upphörde. Man kunde höra hur Stendrömmaren andades tungt. Han lät andfådd. Man hörde också att han rörde sig inne i sin inhägnad, men det gick fortfarande inte att se något alls. Plötsligt hörde man hur han under grymtande och stönande började slå på golvet. Wayne antog att det var med sina bara händer som medicinmannen bankade på golvplankorna. Det måste till och med vara på altaret han slår, tänkte han sedan, när han hörde hur gruset krasade. Så, med ens, ropade medicinmannen upphetsat:

- "Nu! Tänd ljuset! Det har skett! Tunkasila har varit här!"

Det skrapade och knarrade när någon borta vid dörren började treva sig fram i mörkret. Wayne antog att det var Richard Red Fox. Så hördes slamret med fotogenlampan och ljudet av en tändsticka som skrapades mot ett plån. En eldslåga flammade upp och snart spred lampan sitt fladdrande sken över de församlade igen. Wayne böjde ner ansiktet för ett kort ögonblick, medan hans ögon sakta vande sig vid ljuset igen. När han så slutligen såg upp kunde han se Oscar One Stab, sittande rak i ryggen och med ett triumferande uttryck i ansiktet, pekande på en liten sten, som såg ut som om den höll på att växa upp ur sanden. Det var Waynes sten! One Stab såg sig om, alltmedan han pekade på stenen. Flera av deltagarna satte händerna för sina munnar. Det gamla tecknet för överraskning och förvåning. Wayne såg sig om. Vad var det för märkvärdigt med det här? Det var väl helt uppenbart att medicinmannen själv hade placerat stenen där! Han hade ju haft stenen hela tiden! Hur kunde folk verka så överraskade av det? Wayne tyckte för ett ögonblick att folks reaktion verkade lite löjlig. Men så insåg han, att det här naturligtvis hörde till ritualen. Det var ju givet att alla som var här själva bidrog till att antingen upprätthålla stämningen eller förstöra den. Han insåg att det han var med om inte bara var en föreställning där han endast var åskådare. Han var i själva verket en del av föreställningen! En föreställning, som inte skulle bli vad den var avsedd att bli, om han och alla andra vägrade spela sina roller. Det var så ju traditioner fördes vidare. Han hade börjat inse att traditioner kanske var viktiga. Varför, visste han dock inte riktigt. Det bara kändes så. Ett folk utan traditioner var antagligen ett fattigt folk. Ett folk som inte var något! Så därför kändes det viktigt för honom, att just hans folk - oglalas - var ett folk med rika traditioner. Det kändes bra. Därför var det naturligtvis viktigt att spela med i spelet. Så Wayne satte också handen för sin mun och undslapp sig ett litet:

- "Ah-h!"

Oscar One Stab tog skålen med vattnet och drack några klunkar. Så hällde han försiktigt lite vatten över altaret och stenen framträdde nu tydligt mot den våta jorden. Därefter räckte han över skålen till Richard Red Fox, som i sin tur gick varvet runt bland deltagarna och bjöd dem att dricka. Var och en tog en liten klunk av vattnet och mumlade sitt "Mitakuyee oyasin". När alla hade druckit, och Red Fox väl var tillbaka framför Stendrömmaren, tittrade han i skålen och stönade. Han muttrade vresigt att var och en väl kunnat dricka lite mera. För nu var det hans plikt att tömma skålen, och det var mycket vatten kvar! Någon i församlingen hördes spefullt viska, att hade det bara varit vin i skålen i stället för vatten, så hade han säkert inte haft några svårigheter att tömma den. Spridda fnissningar hördes i lokalen,

när Red Fox kastade en mörk blick mot muntergöken, innan han tog ett djupt andetag och satte skålen till munnen.

Innan han druckit färdigt reste sig en medelålders kvinna och började tala. Hon sa att hon länge haft besvärliga smärtor i magen och att hon därför nu hade sökt sig till den här Yuwipiceremonin för att få hjälp av de Andar hon visste skulle komma. Wayne tänkte, att det här måste vara kvinnan som hade talat alldeles efter att ljuset hade släckts. Hon fortsatte vänd till Sam Reaches med orden:

- "Det här var visserligen ingen vanlig Yuwipi, men ändå kände jag att Andarna var hos mig. Kanske Stendrämmaren" - hon vände sig kort mot Oscar One Stab - "också har samma krafter som farfar Reaches?"

En kort stund blev hon stående, tyst, som om hon väntade på svar. Men ingen sade något och då vände hon sig till Sam igen och fortsatte:

- "Jag förstår att det måste ha varit flera av Andarna som kom till mig. För jag hörde flera olika röster viska till mig, ömsom i ena örat, ömsom i det andra. En del var på Lakota, men en del var på engelska."

Så blev hon tyst ett kort ögonblick igen, innan hon skrattade till helt lätt och såg sig om bland de församlade:

- "Man vet ju inte vad man ska tro," sa hon småleende, "men en av dom frågade, om vi inte kunde gå hem till mig istället!"

Allmän munterhet utbröt i lokalen, men kvinnan blev snart allvarlig igen och satte upp en hand för att få fortsätta.

- "Jag hörde också röster som talade språk jag inte alls förstod. Och så med ens kände jag som händer som trevade på min hals och kring min mun. Men jag blev inte rädd, för röster viskade till mig att jag skulle sitta stilla. Jag kände en stark doft av sötgräs... och.. ja... jag tror det måste ha varit tobaksrök. Det som kändes som händer trevade så ner på kroppen och började röra sig runt min mage. Ett tag var det nästan ända bak på ryggen också. Men så plötsligt stack det till i magen. Det liksom brände, eller sved. Men det gick snart över och så var det inget mera. Men när ljuset sedan tändes så låg det här på marken alldeles framför mig!"

Hon höll upp ett litet föremål så att alla skulle se. Det var ett litet fågelben. Bara några centimeter långt.

- "Jag är säker på att det inte låg där när nattsången började!"

På nytt vände hon sig till Sam Reaches och frågade:

- "Kan det ha varit Andarna som hittade det här i min mage? Kommer jag att bli bra nu?"

Sam Reaches reste sig och gick fram till kvinnan. Han tog det lilla fågelbenet, höll upp det mot ljuset och vred och vände på det en stund. Det var alldeles tyst i lokalen, medan han studerade det. Wayne hörde att det hade börjat blåsa utanför och på avstånd mullrade åskan på nytt. Sam Reaches vände sig mot kvinnan igen.

- "Utan tvekan," sa han, "det här är Andarnas verk. De har hjälpt dig att bli av med det onda. Kom nu bara ihåg att vara tacksam mot Andarna. Sänd dem dina böner ofta och tänk på hur du lever. Åk inte så mycket ner till whiskystäderna och ät inte så mycket av Wasicus skräpmat! Det här ska du bränna upp så fort som möjligt!"

Han gav det lilla fågelbenet tillbaka till kvinnan, som tog det och satte sig igen. Flera av deltagarna lutade sina huvuden tillsammans och talade viskande med varandra. Några vände sig mot kvinnan, log och nickade. En äldre man böjde sig fram, nickade också mot kvinnan i det han förde sin hand, med handflatan vänd nedåt, snabbt i en vågrät rörelse framför bröstet och sa:

- "Waste!"

Kvinnan nickade tillbaka och satte sig sedan tillrätta igen.

Under tiden hade Sam Reaches gått fram till Aaron. Wayne såg sin far sitta alldeles spikrak i ryggen och med ett leende på sina läppar. Medicinmannen lade sina händer på Aarons axlar och frågade hur det var med honom.

- "Din son har bett för dig:" sa han, "bett för dig, så att du skulle bli fri från dina ryggbesvär. Har du haft någon kontakt med Andarna?"

Aaron reste sig, till synes utan problem, och vände sig till församlingen.

- "Det är märkligt," sa han. "Jag har inte hört några Andar tala till mig. Jag har heller inte känt något. Men jag är ändå säker på att de har varit här och jag kan ju se att de har gjort något med mig. För nu har jag inte ont, varken i höfterna eller i ryggen längre. Jag kunde resa mig upp nu, utan problem, som alla kunde se, och jag är säker på att jag kommer att kunna gå hem härifrån utan min käpp."

Han lyfte sitt ansikte upp mot taket och viskade:

- "Pilamayo Tunkasila!"

Därefter sträckte han också sina händer upp mot taket och mumlade ytterligare tacksägelser. Så omfamnade han Samuel Reaches och de två stod så en stund, medan flera av de församlade också mumlade tacksägelser och böner. Därefter satte sig Aaron ner igen på sin plats, samtidigt som han sträckte ut sin hand mot sonen. Wayne tog den utsträckta handen och kände en varm tacksamhetskänsla välla upp inom sig. Det verkade som om hans ansträngningar hade givit resultat ändå, även om han innerst inne egentligen aldrig riktigt trott på att något sådant skulle kunna hända. Han visste för resten fortfarande inte vad han skulle tro. Men kunde det ändå vara möjligt att Andar kunde utföra mirakel? Kunde det verkligen vara möjligt att bota sjukdom på det här sättet? Det verkade märkligt. Han hade förvisso hört mycket om sådant tidigare. Och nu hade han ju sett det med egna ögon! Eller var det...?

Han tänkte aldrig tanken helt färdigt. Plötsligt slog det lock för hans ena öra. Det brände till på kinden. Det kändes nästan som om han fått en örfil. Samtidigt kom det en så kraftig vindstöt, att dörren öppnades. Filten som hängde i dörröppningen sveptes ut och det häftiga vinddraget blåste så när ut den fladdrande lågan i fotogenlampan. Richard Red Fox reste sig och stängde dörren igen. Sam Reaches såg på One Stab.

- "Det verkar som om vi har någon med orena tankar här," sa han.

Han tog en fläta sötgräs, tände den och svepte med den runt omkring i hela rummet. Under tiden mumlade han något ohörbart. Wayne antog att det var böner, men det gick inte att höra några ord. Till slut släckte dock medicinmannen den glödande gräsflätan igen och sa:

- "Så ja, nu har vi nog fått bukt med det. Det måste ha varit någon orolig Ande som dröjde sig kvar för att ställa till djävulskap för oss. För det är väl ingen som sitter här och vill någon annan något illa?"

Han såg sig om i församlingen, men ingen sa något. Till slut tittade han på Wayne, som plötsligt kände sig väldigt skyldig. Men ingen av de två sade något och Sam Reaches satte sig efter en kort stund ner igen. Samtidigt reste sig Oscar One Stab och gick fram till en medelålders man, som satt i närheten av dörren.

- "Du, Melvyn Rock, har förlorat en häst och ville veta om jag kunde se var du kunde finna den. Jag har sett en plats med två stora klippbranter. Nedanför är en lerfylld grop. Där ligger grimman, men någon häst har jag

inte sett. Vill du leta ska du fara över till Manderson. Där, väster om byn, ska du finna en plats med många gamar i luften. Där är platsen som jag har sett. Går du förbi platsen med lergropen kommer du till en inhägnad. Bortom den ska du hitta ett område med täta buskage. Där kan du leta. Men jag vet inte säkert om du kommer att hitta något. Det är allt jag kan hjälpa dig med. Jag tror egentligen inte att du kommer att hitta din häst, men grimman får du ju tillbaka. Du har också bett mig avslöja vem som kan ha tagit hästen. Men vad ska det tjäna till? Det blir bara onödiga stridigheter då. Ingen vinner något på det. Och det ser inte ut som om någon annan har tjänat något på det här heller. Och, som sagt, grimman får du ju tillbaka, om du gör som jag säger."

One Stab rörde vid mannens huvud med en fjäder, som han höll i handen. Mannen böjde ner sitt huvud och mumlade ett knappt hörbart:

- "Ohang!"

Oscar One Stab vände sig sedan till Wayne. Han tog sin pipa och räckte över den till den unge mannen med en uppmaning till honom att tända den. Sedan de två hade rökt ut pipan och offrat åt de fyra väderstrecken, skrapade One Stab ur pipaskan över altaret. Eller rättare sagt, över vad som var kvar av det. För nu var det helt demolerat. Sanden och jorden var kringspridd över hela golvet och linan med Waynes tobaksoffer låg avsliten vid sidan. Flera tobaksoffer saknades. Några av käpparna med offertyg låg avbrutna och slängda på golvet, och en av bleckburkarna, som de varit nedstuckna i, låg också kullvält och med all jord utspridd över golvet. Men mitt i all röra kunde man se Waynes sten, som liksom kommit upp ur gruset och jorden. One Stab tog stenen. Han höll upp den så att alla skulle kunna se. Med den andra handen fiskade han upp den lilla skinnpåsen ur byxfickan. Skinnpåsen lade han framför sig på gruset. På påsen lade han så några små kvistar av sage, som han bröt från de rester som ännu låg på golvet i hans närhet. Därefter höll han på nytt upp stenen mot taket. Han höll den nu med båda händerna och mumlade några ohörbara fraser, som dock slutade med ett fullt hörbart tack:

- "Pilamayaya Tunkasila!"

Därefter förde han stenen mot påsen, som om han skulle lägga den ifrån sig. Men mitt i rörelsen ångrade han sig och höjde sina händer i luften igen. Tre gånger upprepades det, innan han den fjärde gången fullföljde rörelsen och lade ner stenen på skinnpåsen. Så tog han en av sina skullror och förde

den i cirklar över stenen, samtidigt som han läste nya böner över stenen. Därefter lade han skallran ifrån sig och såg upp på Wayne.

- "Hokala har varit här," sa han och pekade på märken i sanden vid sidan om stenen.

Wayne såg nu till sin förvåning flera märken som faktiskt liknade spårstämplor av ett djur försett med klor. Han hade aldrig tänkt på hur en grävlingens spårstämplor såg ut, men det här skulle mycket väl, åtminstone med tanke på storleken, kunna vara spår av en grävling. Hur i Herrans namn hade de kunnat komma dit? Wayne kände sig överraskad.

- "Hokala, grävlingen, är din skyddsande," sa One Stab och såg Wayne i ögonen. "Hokala har varit här, och nu har hans Ande tagit sin boning i din Tunkan. Du ska studera Hokala och hans sätt, min son. Du ska alltid lita till vad Hokala säger till dig. Och Hokala kommer alltid att vara med dig när du behöver hjälp. Lyssna bara och var uppmärksam så finns alltid Hokala där med dig. Du får aldrig någonsin skada eller döda en grävling. Men om du finner en död grävling kan du, om du skär upp hans buk, i blodet som då samlas i bukhålan, se hur din och dina vänners framtid kommer att bli. Du kommer att kunna se om du ska bli gammal eller om du ska dö ung."

Han såg forskande på Wayne, som kände en lätt rysning längs ryggen. Hur skulle det kännas att få veta hur framtiden skulle bli? Ville han verkligen det? Tänk om det då skulle visa sig att han skulle dö ung?

Wayne torkade sig om munnen och såg ömsom på medicinmannen, ömsom på stenen. Båda var tysta. Men efter en stund tog One Stab upp stenen, stoppade sagekvistarna i påsen och lade därefter också ner stenen i påsen och knöt till. Så räckte han fram påsen mot Wayne, som tog emot den medan medicinmannen på nytt förmanade honom:

- "Lyssna på Hokalas röst! Då vet du alltid vad som är rätt att göra. Studera Hokala och ta efter hans goda sidor. Hokala är nästan alltid ensam. Men han är ändå stark. Hokala är inte stor, men alla vet att han är tapper. Det är inte många som kan besegra Hokala. Hokala är också klok. Hokala är en av de viktigaste av Underjordsfolket. En av de mest betydelsefulla. Eftersom du kan se att Hokala nästan alltid är ensam, men ändå alltid klarar sig, så kan du av det dra lärdomen att det inte är fel att vara ensam. Med Hokala till din hjälp är du heller egentligen aldrig ensam. Hokalas hjälp är stark."

Medicinmannen höll kvar Waynes hand en stund, under det att han hela tiden såg honom rakt i ögonen.

- "Jag ska hjälpa dig att finna Hokalas vägar," sa han förtröstansfullt. "Jag ska berätta för dig om varför Tunkan är så betydelsefull och varför just Tunkan är platsen för en hjälparens Ande. Om du sköter om din Tunkan så kommer den att skydda dig för alla faror. Om någon sjukdom eller olycka hotar så kommer Tunkans egna Andar att väcka dig om natten och varna dig. Det är små, centimeterstora varelser, som kommer att uppenbara sig för dig och ge dig varningar och råd. Tunkan kommer också att hjälpa dig att drömma kraftfulla drömmar. Stanna kvar här sedan vi ätit, så ska jag berätta allt för dig! Då ska du få höra historien om Stenpojken."

Wane hade aldrig hört talas om något som hette "Stenpojken". Men han tyckte ändå att det var spännande med allt det där gamla, lite mystiska. Så han nickade och tänkte, att det skulle bli intressant att höra. Han tänkte i sitt stilla sinne, att det ändå måste vara något märkligt det där med att han tidigare hade träffat på en grävling vid huset och då tyckt sig höra grävlingen tala till honom. Kunde det verkligen vara så att han hade någon övernaturlig kraft som gjorde honom speciell? Han ville egentligen fråga One Stab, men insåg att han fick ge sig till tåls till de två blev ensamma. Han funderade på om det kunde finnas något sätt för honom att bättre förstå vad som hade inträffat de senaste dagarna. Mer och mer stod det klart för honom att det här kunde han bara inte rycka på axlarna åt. Han kände att han var tvungen att veta mera. Därför kändes det bra att One Stab hade lovat tala med honom. Han såg på den lilla påsen. Vägde den i handen en stund. Men så stoppade han ner den i bröstfickan och lutade sig tillbaka. Han såg i ögonvrån att Sam Reaches log mot honom och nickade.

Red Fox hade äntligen druckit ur resterna av vattnet i den stora skålen och ställde den ifrån sig med en ljudlig rapning. Han såg på Sam Reaches, som nickade till svar på den outtalade frågan. Red Fox lämnade rummet, samtidigt som Sam annonserade att maten var färdig. Sam Reaches fick ett litet fat från någon vid dörren och klev in i det som tidigare hade varit det inhägnade altaret. Från fatet tog han några små bitar mat, höll upp dem mot taket och sade på engelska:

- "Ha förbarmade med oss! Hjälp de fattiga och svaga, så att de också kan leva ett gott liv."

Därefter kastade han matbitarna över sin axel in i ett mörkt hörn av rummet. Det avslutade ceremonin och både Sam och Stendrömmaren klädde på sig igen, medan folket började strömma ut på gården. Wayne dröjde sig

kvar en stund. Han såg One Stab samla ihop alla offerflaggorna, tobaksoffren och så mycket som gick av sagekvistarna. Han stoppade allt i en papperspåse, som någon gav honom. Så räckte han påsen till Wayne och sa:

- "Det här ska du bränna när vi kommer ut. Kom nu och låt oss äta lite hund!"

Richard Red Fox och Harold Fast Horse hade redan börjat ta ner alla filter och skynken som täckte fönster och dörrar när Wayne klev ut i mörkret. Det var kyligt och rått, men luften kändes underbart ren och frisk, efter att ha andats den skämda luften i det lilla trånga rummet under flera timmar. Wayne drog djupt efter andan flera gånger och såg upp mot himlen. Det var nu molnigt, men regnet höll sig borta. Då och då hördes åska nere i sydväst och man kunde ibland se ljussken återspeglas i molnbankarna. Wayne stod så en stund. Han hade alltid varit fascinerad av åskan. Han tyckte om att se det mäktiga skådespelet ute över prärien. Samtidigt var han rädd... Ja, rädd kanske han inte var; men... hur skulle han säga... respektfull kanske. Han kände sig liten och utlämnad när åskvädret släppte lös sina krafter alldeles i hans närhet. När det pågick som värst önskade han att det skulle gå över fort. Men när det väl drog bort kände han alltid något som liknade besvikelse. En saknad över att det inte fortsatt längre. Det hade alltid varit så. Varför visste han inte. Han hade aldrig sagt något till någon om det. Han hade hört talas om att det i gamla tider var så att alla som drömde om åskan fick lov att bli Heyokas. Han visste inte så mycket om vad det var, men han hade hört att det var mycket svårt för alla som blev det. De var visst tvungna att göra allt bakvänt. Tvärt emot som det skulle vara. När de menade ja, så skulle de säga nej. När det var varmt skulle de klä på sig mycket kläder och ständigt klaga över att de frös, och när det var kallt skulle de gå barfota i snön, fläkta sig med solfjädrar och beklaga sig över att de var så varma. Det lät märkligt och han förstod inte vad meningen skulle vara med det hela. Kanske kunde han fråga Oscar One Stab om det också, tänkte han.

Just som han stod där och funderade kom One Stab fram till honom, lade sin hand på hans axel och sa:

- "Jag sa att du skulle bränna det där."

Han pekade på påsen som Wayne fortfarande höll i ena handen.

- "Men om du vill kan du ta offertygen och leta reda på nå'n kvinna som kan sy dig en stjärnfilt av dom. Såna stjärnfiltar är bra att ha om man blir förkyld. Då ska du bränna "big root" (Geranium), luta dig över röken och

hålla filten över huvudet så att du kan andas in röken. Det tar bort förkylningen."

Stendrämmaren gick skrockande upp mot huset och Wayne stod en stund och såg efter honom. Så såg han ner på påsen. Jaha, vad skulle han nu göra då? Men till slut ryckte han på axlarna, gick bort till den lilla eld som muntert brann mitt på gårdsplanen och satte påsen försiktigt i utkanten av elden.

- "Jag vet ändå ingen kvinna som skulle kunna göra mig en sådan stjärnfilt," tänkte han, medan han stod och såg hur påsen mörknade på sidan närmast elden, hur det började ryka om den och hur den plötsligt flammade upp och dess innehåll föll ut i elden. Men just som han såg hur tygstyckena tog eld och sakta förvandlades till aska kom han att tänka på Myrtle. Det klack till i honom. Han kände hur det liksom hettade till en smula i kinderna. Men så ryckte han på axlarna, såg sig om och tänkte att det var säkert bara värmen från elden.

Sakta gick han bort mot huset, där alla människor nu stöjade och glammade. Flera hade mättermosar, plåtkrutor och allehanda burkar och påsar med sig. De flesta stod och pratade och skojade med varandra i små grupper. Många gick omkring men stannade till, en här en där, för att växla några ord med några andra. När han kom närmare möttes han av Ewerett Chasing Hawk, som tog honom om skuldrorna och gratulerade honom till den nya stenen. Andra kom också fram och dunkade honom i ryggen och önskade honom lycka till.

- "Vem ska du ge offertygen till?" hörde han någon fråga.

- "Va' då?"

Han vände sig överraskad om för att se vem det var som frågade. Men han kunde inte se vem av dem det varit. Det stod flera yngre indianer där och bara flinade åt honom. Ett par flickor, som också ingick i gruppen, fnittrade till.

- "Jag... Nej, jag har ingen att ge dom till," stammade han. "Dom brände jag upp."

Han slog ut med händerna och flinade själv upp sig lite förläget. Men så vände han och gick bort mot de bord och bänkar som var utsatta vid sidan om köksdörren. Där hade Julie och hennes medhjälpare nu börjat duka fram mängder av mat. Närmast bordet stod eller satt flera äldre män och kvinnor. Och där var både Sam Reaches och Oscar One Stab. Där fanns också

en annan äldre man, som Wayne hade lagt märke till suttit och sovit när ljuset tändes igen inne i rummet efter ceremonin. Wayne drog lite på munnen när han tänkte, att det fanns flera som nog inte brydde sig så mycket om ceremonierna, men gärna kom på alla tillställningar där det vankades mat. Men så var nu en gång för alla hans folks seder och bruk. Och det var väl inget fel i att dela med sig av vad man hade. Han hade många gånger sett inne i Rapid, hur åtskilliga vita levde helt utanför samhället. De bodde i trappuppgångar, i parker, i parkeringshus... Ja överallt där de kunde få tak över huvudet. Det verkade inte som att de andra vita brydde sig ett dugg om dem. Wayne hade många gånger undrat över hur man kunde vara så grym. Bara tänka på sig själv, när det var så uppenbart att det fanns andra i närheten som behövde ha hjälp. Att man inte hjälpte några indianer var kanske inte så svårt att förstå, med tanke på hur den allmänna inställningen till indianer var här i området. Men att man inte ens brydde sig om sitt eget folk! Nej, de vita förstod han sig inte på. Det var precis det som Aaron också alltid hade sagt. De vita hade ingen medmänsklighet! De såg bara alla sina "greenbacks!" Sådana människor gjorde man bäst i att hålla sig undan!

De flesta hade nu samlats kring borden. Ett par karlar kom ut med en stor gryta från köket.

- "Här kommer valpen!" sa en av dem, när de satte upp grytan på bordet.

De äldre, närmast bordet, började nu plocka fram medhavda tallrikar och bestick, koppar, bleckmuggar och glas.

- "Nu skulle vi ha haft en "grytdans", men vi har ingen Heyoka här bland oss som kan göra det," sa Sam Reaches. "Så vi får väl ta det som vanligt i stället."

Julie såg på honom och nickade.

- "Men du kan väl ta huvudet ändå!" sa hon så frågande.

- "Jo, det kan jag väl," svarade Sam, gick fram till bordet och fiskade länge och väl i grytan med en lång grillgaffel.

Till slut hade han funnit vad han sökte och fick upp hundvalpens huvud. Han såg sig om bland de församlade.

- "Det här ska John ha," sa han och gick fram till den äldre mannen, som hade suttit och sovit under ceremonin, "för han är äldst bland oss här idag."

Han lämpade av hundhuvudet på den äldre mannens tallrik, innan han fiskade upp nya bitar och efterhand delade ut dem bland resten av de äldre deltagarna. Det räckte inte till alla och Wayne kände en betydande lättnad över att inte behöva äta något av hunden. I stället fick han en tallrik rykande het wahangpi - köttsoppa med en blandning av potatis, vildlök och allehanda andra grönsaker. Till det fick han en stor bit av Julies härliga "fry-bread". Efter det fick han en rejäl tallrik wozapi - (chokecherry pudding), en slags grötliknande kräm gjord på plummon eller körsbär, hopkokade med mjöl. Efter flera påfyllningar avrundades så festen med allehanda bullar, kakor och kex och till det litervis med kaffe. Maten var väl tilltagen, men allt gick åt, sedan gästerna även fyllt sina medhavda termosar, kannor och burkar. Först när grytorna och kastrullerna var tomma satte sig alla till ro, tände sina cigaretter och började småprata med varandra. Sam Reaches satte efter en stund ifrån sig sin kaffemugg på bordet och nickade bort mot den gamle, som han kallat John. Denne satte också ifrån sig sin tallrik, torkade sig om munnen, reste sig och sa:

- "Mitakuye oyasin!"

Alla andra svarade med ett gemensamt mumlande:

- "Hau!"

Samma procedur upprepades sedan för var och en av de äldre personerna som satt närmast borden. Det var tecknet på att nattsången var till ända. Folk började ta farväl av varandra och dra sig mot sina bilar. Flera småbarn, som somnat tidigare, vaknade och en del började gnälla. En hund skällde, men blev snabbt åthutad och försvann gnällande, med svansen mellan benen, bort ur ljuset. Ljuset som strömmade ut på gårdsplanen, från de upplysta fönstren och dörrarna. Wayne satt lugnt kvar på ett av trappstegen och betraktade folklivet. Han höll också hela tiden ett öga på Oscar One Stab, som dock för tillfället tycktes ha glömt bort sin adept.

- "Jag ska berätta allt för dig senare," hade han ju sagt.

Men han kanske inte menade nu - i kväll. Wayne kunde inte hjälpa att han först kände något som liknade besvikelse. Skulle han strunta i det och åka hem, eller skulle han stå på sig och påminna Oscar? Åka hem för resten! Det hade han inte tänkt på. Hur skulle han komma hem? Han och fadern hade ju åkt med Chasing Hawk hit ut. Chasing Hawk syntes inte till någonstans. Hade han åkt utan att säga något? Och var fanns Aaron? Var han också kvar här någonstans, eller hade han åkt med någon annan utan att säga något? Wayne reste sig och gick bort mot platsen där Chasing Hawk

hade ställt sin bil. Där fanns ingen bil! Wayne såg sig om, men fann ingen han kunde fråga.

- "Shit!" utbrast han besviket, och lite ilsket, medan han såg sig om ännu en gång.

Han såg upp på natthimlen. Molnkanten nere i sydväst hade kommit närmare, men skulle kanske inte dra ända hit upp. Ändå hade han ingen lust att börja vandra någonstans i mörkret. Det var alldeles för långt att gå ända ner till Wounded Knee. Det fick bli något annat. Kanske fanns det någon annan kvar som han kunde lifta med. Wayne vände och gick tillbaka till huset.

Det var inte så många kvar på gårdsplanen längre. One Stab vände sig om när Wayne kom fram i ljustet.

- "Ah - där är du ju! Jag trodde du hade farit," sa han och vände sig mot Wayne. "Vi skulle ju ha ett litet samtal, du och jag. Sam säger att vi kan stanna i det lilla huset i natt."

Wayne bara nickade. Han hade blivit överraskad. Det kändes betydelsefullt, men han lyckades ändå hålla minen. Nu skulle han kunna diskutera med Stendrämmaren helt ostört. Det var ju nästan för bra! Det var mycket han ville fråga om. Nyfikenheten bara vällde fram inom honom. Men nu fick han passa sig. Artigheten påbjöd att man skulle hålla sig lite avvaktande i sällskap med en äldre. Det skulle vara ofint att börja fråga om en massa redan från början. Wayne kände sig otålig, men lade band på sig. Ryckte bara på axlarna och låtsades att inte vara alltför intresserad.

- "Okej!" sa han bara och blev sedan stående tyst vid sidan om gruppen.

Gruppen bestod förutom av One Stab och Sam Reaches också av Richard Red Fox och en annan äldre man från Porcupine. Wayne såg också, till sin förvåning, ytterligare en känd medicinman stå och samtala med Sam Reaches. Det var George Poor Thunder uppe från Kyle. Med sig hade denne också någon yngre man. Någon som Wayne inte kände igen. Men han blev förvånad, för han visste att både Sam och George var Yuwipipräster och inte alltid de bästa vänner. Dessutom hade Poor Thunder inte varit med under själva ceremonin. Åtminstone hade Wayne inte lagt märke till honom. Han måste ha kommit senare. Kanske i något annat ärende. Wayne uppfattade också att Poor Thunder var väldigt upprörd över något och han började lyssna till vad de gamla hade att avhandla. Ganska snart stod det klart

för honom, att Poor Thunders ilska berodde på att Stamrådet alldeles nyligen hade arrangerat en Soldans och annonserat ut den som ett vanligt turistjippo, vilket som helst! Allt i syfte att tjäna pengar!

- "Det hade kommit folk ända borta ifrån Minneapolis, och från Denver," sa Poor Thunder, "och dom hade betalt inträde! Å' dom hade fått lov att fotografera hur som helst! Det hade blivit som showbiz. Allt hade varit en enda stor skandal! Det hade varit som vilken vanlig kommersiell marknad som helst. Men ändå hade man kallat det för Soldans! Det var oerhört! Å' så hade dom fått gamle Charles Red Cloud att klä ut sig i sin fjäderhuva, och kallat honom Soldanspräst, när Frank Fools Crow vägrade komma ner till dom!"

Wayne såg att Poor Thunder var alldeles högröd av ilska. De andra höll med honom.

- "Och pengarna man dragit in hade bara åkt rakt ner i Stamrådets skattekonton! Ja, ingen kunde ju för den delen veta var dom hamnade sedan! Men någon redovisning hade inte skett. Och några besked kunde man inte få om vad de skulle användas till. Nu måste det bli ett slut på vad den där förbannade BIA-maffian, som kallades Stamråd, kunde få ta sig för! För det här hade definitivt varit att gå för långt! De gamla heliga ceremonierna kunde man bara inte få skända på det här viset!"

Sam Reaches höll visserligen med, men menade att man ändå inte kunde göra så mycket åt det.

- "Halvbloden, som sitter i Stamrådet, går ju alla i Indianbyråns ledband. Det vet ju vem som helst. Å' det är ju BIA som har pengarna och som därför bestämmer allt här på reservatet. De traditionella ute på landsbygden har inget att säga till om. Nej, inte ett skit! När det gäller pengar och affärer, då är det BIA som bestämmer. Och "äpplena", dom där velpottorna, som är röda utanpå men vita inuti, och som har myglat sig in i Stamrådet, ja, dom håller bara med! Där kan man inte vänta sig något annat. Ja, tusan vet, om det inte var i deras fickor dom där pengarna hamnade till slut! I varje fall en hel del av dom!"

One Stab backade undan lite från de argumenterande. Han lutade sig fram mot Wayne och sa stilla:

- "George är lite upprörd. Det ska visst bli nå't slags möte, tror jag. Fools Crow har skickat Poor Thunder ner här för att få ihop folk. Pete Catches ska visst var med. Å' det sägs att Tom Bad Cobb och Vincent Chips också kommer. Dom ska visst vara borta hos Crow Dog, på Rosebud."

Han sneglade förstulet bort mot de äldre männen, som fortsatte sin heta ordväxling.

- "Fast jag vet inte om det blir nå't av det. Inte med så många präster, som alla är avundsjuka på varandra. Å' va' dom ska hos Crow Dog att göra begriper jag inte. Han har ju själv egna cirkusföreställningar där borta, å' tar bra betalt av alla som kommer, har jag hört. De' kommer aldrig att bli nå't av det här. Tro mig!"

Han tog Wayne i armen och drog honom med sig åt sidan.

- "Vänta här!" sa han, "jag ska bara leta reda på ett par till, som ska vara med."

Så gick han in i huset. Wayne blev stående. Han visste inte vad som skulle ske. Men han tänkte att han fick väl vänta en stund och se.

Det dröjde inte heller länge förrän Oscar One Stab kom tillbaka.

- "Kom nu!" sa han, "vi ska gå bort till lilla huset. Dom andra kommer snart."

- "Vad ska vi göra?" frågade Wayne lite försynt.

Han visste inte om det kunde uppfattas som ohövligt att fråga, men han tyckte ändå att han nu behövde få veta vad som väntade honom.

- "Ah, jag lovade ju att berätta för dig om Makterna," svarade den gamle. "Jag ska nog berätta allt för dig i sinom tid."

Medicinn mannen såg upp mot stjärnorna, som ännu syntes på den norra delen av himlen.

- "Men nu har jag lovat att berätta om Stenpojken för ett par unga folk, som är här ända från New Mexico, eller Arizona, eller var det nu var. Å' så tänkte jag att du har ju fått en Tunkan idag, så du kan också lika gärna höra på. Å' kanske lära dig lite om varför vi ska ära och hedra Tunkan. Å' varför vi betraktar Tunkan som en Gud. Så, om du kommer med nu, så ska jag berätta."

De gick in i det lilla huset på gården. Red Fox hade satt tillbaka möblerna igen, så nu fanns det stolar att sitta på. Men Wayne sjönk ändå ner på golvet, med ryggen mot väggen. Han tog ett djupt andetag och såg sig om. Luften var ännu inte helt utvädrad och det luktade lite instängt.

Fotogenlyktan brann fortfarande och kastade sitt fladdrande ljus i en ganska snäv cirkel omkring sig. Skuggorna spelade på väggarna, samtidigt som Wayne genom fönstret på södra sidan såg återskenet av en och annan blixtnere över Sandkulleområdet, i Nebraska. Det var egentligen inte så långt bort, tänkte han. Men oh, så ödsligt och förvillande det där landet där nere var. Där skulle han inte vilja vandra omkring ensam. Så annorlunda det var mot de tallklädda höjderna här på Pine Ridge. Det var som två helt skilda världar. Och ändå var det så nära. Han hade varit nere där någon gång, tillsammans med andra, och letat efter bortsprungna hästar. Och en gång hade han och några kompisar givit sig av på motorcyklar. De hade tänkt åka till en av de hundratals sjöarna för att bada. Men de hittade aldrig och de höll på att alldeles komma vilse. Han hade ända sedan dess varit rädd för det där landet. Det var så stort och skrämmande. Det var visserligen underbart vackert i all sin storhet och med alla sina rullande gräsklädda kullar. Särskilt när alla solrosorna blommade. Men samtidigt var det grymt på något sätt tyckte han. Alla kullar såg precis likadana ut och det var omöjligt att orientera sig, om man väl en gång förlorade riktningen. Här kunde en människa lätt förirra sig bort och aldrig mera komma ut igen. Han rös en smula vid tanken. Han hade hört talas om flera sådana fall. Om cowboys som givit sig ut efter boskap och aldrig mera hörts av. Om jägare som bara hade försvunnit. Det måste vara ett land fullt av osaliga andar, tänkte han. Det måste vara ett skräckens och dödens land. Han undrade hur det skulle kännas egentligen, att plötsligt förstå att man var vilse i ett sådant land. Instinktivt grep han efter den lilla läderpåsen i bröstfickan. Han kände stens konturer i den och han tog upp den och höll den mot sin panna en kort stund. Spänningen, som för ett ögonblick hade gripit tag i honom, släppte och han stoppade tyst tillbaka stenen igen. Han lutade sig bakåt och försjönk i tankar. One Stab satt också tyst, nästan som försjunken i bön. Ingen sade något. De båda bara väntade. Ett avlägset, enstaka åskmuller var det enda som hördes då och då.

VIII

Wayne spratt till när dörren öppnades och en ung kvinna med ett par halvstora barn steg in. Hon blev stående tyst alldeles innanför dörren. Barnen höll sig halvt om halvt bakom henne. Hon böjde ner huvudet i en blygsam gest och undvek att titta på de båda männen. Wayne höll alldeles på att tappa fattningen. Med ens var han klarvaken. Det här var den vackraste kvinna han någonsin hade sett! Han var tvungen att titta en gång till. Jodå, han hade aldrig skådat något liknande! Pulsen ökade markant. Långt, glänsande, kolsvart hår böljade utslaget ner över kvinnans smala skuldror. Det finskurna ansiktet var i alla avseenden perfekt. Allt var så välproportionerat. Han kunde inte se hennes ögon, då hon stod med blicken nedslagen. Men han tyckte sig ha uppfattat, just när hon kom in, att hon hade stora, mörka ögon. Kvinnan var lång och slank och hon var mycket smakfullt klädd. Till snäva blå jeans och röda cowboyboots bar hon en utsökt hjortskinnsjacka med långa fransar och påsydda applikationer. Kring halsen hade hon ett stort silversmycke med inlagda, ljusblå stenar. Det var ett sådant som han hade sett en gång i skyltfönstret på en av antikaffärerna inne i Rapid City. Han visste att den stilen var vanlig nere i Sydvästern. Wayne upplevde med ens att han själv var ganska sjaskigt klädd och inte alltför ren. Han satte sig upp ordentligt mot väggen igen och försökte fånga kvinnans blick med sin. Men hon gav honom bara en mycket hastig blick, för att så snabbt titta ner igen. Wayne blev alldeles torr i munnen. Det här var ett sådant där tillfälle då hjärnan liksom helt stannade av och vägrade fungera. Han visste inte vad han skulle göra. Han förbannade sin oförmåga att tänka klart, medan han kände hur en rodnad började stiga upp på hans kinder. För ett ögonblick tyckte han sig se att Oscar One Stab hade lagt märke till hans förlägenhet och hur ett småleende spelade på den gamles läppar. Men så bröts äntligen förtrollningen av att One Stab reste sig och gick fram till kvinnan. Han tog henne i hand och hälsade henne och barnen välkomna.

- "Det här är fröken Topaha och hennes barn," sa han förklarande, vänd till Wayne, som också reste sig.

- "Shirley? Var det så du hette?" sa han frågande, nu vänd mot kvinnan igen.

Hon bara nickade till svar.

- "Jaha, Shirley Topaha - Wayne Looks Twice," sa han så med händer utsträckta mot de två i en presenterande gest.

- "Och det här är...?" sa han sedan med en frågande min och böjde sig fram mot de två barnen, som nu drog sig ännu mera bakom sin mor.

Kvinnan föste fram dem och sade med en mjuk och återhållsam röst:

- "Det här är Jaime och det här är Kevin. Jaime är fem och Kevin är sju år. Vi kommer från Tuba City, i Arizona och vi är här för att hälsa på en faster till pojkarna."

Hennes röst var som sammet och Wayne kände att han blev alldeles svettig i handflatorna. Han harklade sig och skulle säga något, men rösten bar inte riktigt och han fick hosta till en gång till. Så sträckte han ändå fram handen mot kvinnan och sade:

- "Wayne Looks Twice. Jag är från Wounded Knee, som ligger här borta, han knyckte med nacken, och jag är bara här för att..."

Så visste han inte riktigt vad han skulle säga. Det var inte så lätt att förklara allt det där han själv knappt ens börjat uppfatta kring alla gamla ceremonier och sådant. Och förklara hur han nu plötsligt hade börjat ta del av sådana saker. Hur förklarade man det med några få ord för en person som säkert inte hade en tanke på sådant? Kanske inte ens visste något om det. Det såg ju ut som om den här kvinnan kom från ett modernt samhälle. Han kände sig hopplöst lantlig och gammalmodig. Tuba City - han hade inte en aning om var det låg, eller vad det var för en plats. Men det lät stort. Säkert var det här en modern storstadskvinna, som nu hade tagit med sina två söner ut på en spännande utflykt. Han kom på sig med att redan fantisera kring, hur de säkert hade flugit första klass upp till Denver och där hyrt en bil, av den lyxigaste typen, för att sedan köra hit upp, så att pojkarna skulle få se ett riktigt indianreservat. Säkert hade de redan varit på alla turistställen i Black Hills också. Sett Flinta-figurerna i Bedrock, ormarna i Reptil Garden, badat i äventyrsbaden och sett djuren i Bear Country. Säkert bodde de flott på Alex Johnson inne i Rapid...

Så slog det honom, att han nu bara stod tyst och höll kvinnans hand i sin. Det var en smal och vacker hand med långa fingrar och välvårdade naglar. Först kunde han inte slita sin blick ifrån den. Han kände sig alldeles svag i sina knän och på nytt kom rodnaden över honom. Så släppte han med ens hennes hand, som om han hade bränt sig på den, och försökte förgäves hitta några mera ord att säga. Men det blev bara ett osammanhängande stammande. Han kände sig dum. Tiden tycktes stå stilla och situationen kändes alltmer pinsam. Men så hörde han kvinnans röst igen och med ens

släppte förtrollningen. Hon klappade honom lätt på armen och sa med ett mjukt skratt:

- "Ja, jag vet att du varit här hos farfar Reaches och fått en Tunkan i kväll. Oscar här har berättat allt för mig. Jag själv kom ganska sent, för vi har varit och hälsat på pojkarnas faster här i Porcupine. Jag heter Shirley Topaha. Jag är egentligen Hopi, från Moenkopi Village, nere i Arizona, men jag har varit gift med en Lakota härifrån, så vi kommer hit ibland och hälsar på. Och nu har Oscar lovat att berätta för pojkarna om Stenpojken. Jag tycker det är viktigt att de får lära sig om sin faders folks gamla traditioner, även om han inte längre själv kan berätta för dem."

Hon slog ner blicken igen och Wayne kände instinktivt, att hon just närmat sig ett speciellt känsligt ämne. Men han förstod inte vad och ville inte fråga.

Det var tyst en kort stund innan Oscar One Stab tog fram ett par stolar och bjöd dem att slå sig ner.

- "Jag har lovat att berätta för Jaime och Kevin här om Stenpojken," sa han, "och då tänkte jag att du kunde ju lika gärna också höra på. Så slå er ner nu ska jag berätta!"

Själv satte han sig på en stol en liten bit ifrån de andra. Han satt så att det fladdrande ljuset från fotogenlampan föll bakom honom och lämnade hans ansikte i skugga. Den unga kvinnan sade åt sina båda söner att sätta sig på golvet. De både lydde tyst och satte sig tillrätta framför henne. Wayne drog sig lite mer åt sidan och återtog sin plats på golvet, med ryggen mot vägen. På det viset kunde han hela tiden se både medicinmannen och den unga kvinnan utan att behöva vrida på huvudet.

På nytt blev det tyst en liten stund medan One Stab liksom funderade på hur han skulle börja.

- "Wayne här har varit med om en lowanpi - en "nattsång" - i kväll och fått en Tunkan," började han lite trevande. "Han har fått en Tunkan för sin skyddsande. Hans skyddsande är Hokala, grävlingen, och han har berättat för mig att han har hört Hokala tala till honom," sa han i det han lutade sig fram mot de båda pojkarna.

- "Är det inte märkligt att han kan förstå vad en grävling säger?" sa han så stillsamt och frågande, medan han spörjande såg från den ene till den andre.

Båda nickade, men sa ingenting. En av pojkarna vred på huvudet och såg på Wayne för ett kort ögonblick, precis som om han värderade honom. Som om han undrade vad Wayne var för en konstig typ. Talat med en grävling...!

- "Men det är egentligen inte så märkligt," fortsatte One Stab och satte sig upp på stolen igen. "Det är många som har förmågan att tala med djur. Många som har starka band med saker i naturen. Saker som kan ge skydd och hjälp. Tänk på," sa han så uppmanande, "att allt i naturen har en Sicun - vad är det de vita säger - en själ. Allt har en själ. Allt har liv och allt betyder lika mycket här på Moder Jord. Allt! Till och med minsta lilla myra och mask. Ja, allt har betydelse. Och vi, människor, är inte ett dugg mera betydelsefulla än fåglarna eller insekterna, eller bladen på träden. Det borde vi tänka på lite oftare. Många människor tycks till och med helt ha glömt bort det. För en del verkar det faktiskt som om de tyckte, att det bara fanns de själva som betydde något i hela världen. Ni har ju säkert fått lära er att inte vara elaka mot andra barn. Att inte slåss eller bråka med, å' att ta hänsyn till andra människor omkring er. Men precis på samma sätt är det med allt i naturen. Tänk er att djur och växter har precis samma betydelse som vi människor. Då inser ni att vi måste vara rädda om dom också. Just för att de faktisk.... ja, man skulle kunna säga... är just precis som oss andra! Och då inser ni kanske att det inte är så märkvärdigt att man också faktiskt kan tala med och förstå både djur och växter. Den som säger sig inte kunna det har bara inte försökt tillräckligt mycket. Har bara aldrig tänkt på att också djur och växter är varelser med en Sicun.

Han lutade sig tillbaka och blev tyst en stund för att orden skulle sjunka in ordentligt. Den äldre av pojkarna sneglade förstulet bort mot Wayne igen, men hans mamma puffade lätt på honom och pojken vände sig framåt igen.

- "Jo, jag sa just att Wayne har fått en Tunkan i kväll," fortsatte så One Stab. "En Tunkan är en sten. En speciell sten som kan vara hemvist för en skyddsande. Inyan, stenen eller klippan, som ju Tunkan är en del av, är en av våra Gudar. Vi betraktar den som en Gud, därför att den är det äldsta som finns. Det är bara stenen som består i alla tider. Och jag ska nu berätta en historia som visar varför vi bör se på stenen med vördnad. Det är en berättelse om något som hände för mycket länge sedan och som låter så här."

Han såg från den ene pojken till den andre igen och satte sig sedan tillrätta på stolen. Så började han.

- "De här gamla historierna om våra Gudar ska egentligen bara berättas på vintern, och bara om natten. Men vi gör väl ett undantag idag, bara för att ni kommer så långt ifrån. Men natt är det ju i alla fall..."

Han såg med ett leende upp på kvinnan innan han fortsatte.

- "Så här var det..."

Oscar One Stab strök sig om hakan med ena handen, såg upp mot taket och tänkte efter en kort stund. Så fortsatte han:

- "Berättelsen jag nu ska berätta för er handlar om Inyan Hoksila - Stenpojken. Den är mycket gammal, precis som Inyan själv, Klippan, som ju är en av våra gudar. Jag antar att er far har berättat för er om våra gudar, medan han fortfarande levde?"

Han lutade sig fram mot de två pojkarna och sade det sista närmast som en fråga. Men han väntade inte på något svar, utan lutade sig snart tillbaka igen och fortsatte:

- "Man kan berätta den här historien på många sätt, och den kan vara så lång så att vi skulle kunna hålla på hela natten. Men jag ska bara berätta det viktigaste, så att det inte blir så sent. När ni sedan blir större och tänker tillbaka på den här kvällen, ska ni kanske börja förstå vad historien vill tala om för er. För det är aldrig så lätt att inse det genast. Så är det med alla våra gamla berättelser. De har alla något att lära ut, men det är inte alltid så lätt att omedelbart förstå vad det är. Så lyssna nu noga och försök att komma ihåg!"

Så berättade han:

- "Fyra föräldralösa bröder levde ensamma och i avskildhet från stammen. De hade byggt sig en fin och bekväm hydda, även om den bara bestod av videgrenar, björkbark och lera. När de hade byggt hyddan färdig delade de upp ansvaret mellan sig. Den äldste brodern hade bestämt, att han och de två näst äldsta skulle svara för all jakt, medan den yngste brodern skulle sköta alla hushållssysslorna, som att laga maten, hämta ved och vatten, hålla hyddan ren och fin och sådant. Då bröderna alltid gav sig av tidigt om morgnarna för att jaga och sällan kom hem förrän sent, så hade den yngste brodern gott om tid att samla ved för vinterns behov. Han hade redan samlat flera stora högar med torra grenar och annat brännbart. På det här sättet gick dagarna och de fyra bröderna levde gott och hade det bra.

En dag, när den yngste brodern som vanligt var ute och samlade bränsle, hörde han något som prasslade i snåren. När han såg sig om upptäckte han en ung kvinna, som stod inne bland slånbärssnåren. Hon log mot honom.

Vem är du, och var kommer du ifrån, frågade han överraskad.

Jag är en föräldralös flicka, som inte har några släktingar kvar i livet längre. Jag kommer från byn i väster. Jag fick veta av kaninen, att det bodde fyra ensamma bröder här och att den yngste skötte hushållet för dem. Så jag tänkte att jag kunde gå hit för att se om de ville ta mig in i sin gemenskap. Jag skulle kunna sköta hushållet åt dem. Det skulle betyda mycket för mig, för jag har inga släktingar och ingenstans att bo.

Hon såg så ömklig ut att den yngre brodern genast tänkte, att jag tar den stackars flickan med mig hem. Jag bryr mig inte om vad mina bröder kan ha att säga om det. Så han sa till flickan:

Kom syster, du kan gå med mig hem. Jag är säker på att mina bröder också gärna tar emot dig som en syster.

När de kom tillbaka till hyddan satte flickan genast igång med hushållsbestyren och lagade till den härligaste middag. När bröderna så kom hem blev de överraskade av att se en flicka sitta vid elden i deras hydda. Så snart de kommit in i hyddan gick den yngste brodern ut, och efter en stund följde hans äldste bror efter. Den äldre brodern frågade:

Vem är flickan i hyddan och var kommer hon ifrån?

Så den yngste brodern berättade hela historien för honom. När den äldre brodern hört allt tyckte han också synd om den föräldralösa flickan och gick tillbaka in i hyddan. Där vände han sig till flickan och sa:

Syster, du är föräldralös, precis som vi. Du har inga släktingar och ingenstans att bo. Vi vill vara dina bröder och vår hydda skall vara ditt hem. I fortsättningen kan du kalla oss bröder och du ska vara vår syster.

Oh, så glad jag blir att ni vill ta mig till er syster. I fortsättningen ska jag vara som om vi alla hade samma föräldrar, svarade flickan.

Och hon höll sitt ord. Hon såg efter allting och skötte hyddan, så att den alltid var ren och i bästa skick och bröderna prisade från den stunden sin lycka att ha fått en så fin syster. Hon såg alltid till att de hade rena och fina kläder hängande vid sina bäddar och hon beredde alla skinn och pälsverk som bröderna förde med sig hem från sina jaktture. Skinn som hon staplade i prydliga högar längst bak i hyddan. När indianer har gått långt och är trötta i fötterna har de för vana att måla fotsulorna, då det lindrar verken och tar bort trötthetskänslan. Så varje gång bröderna kom hem efter en längre tur, och lade sig ner för att vila, tog hon fram sina färger, blandade dem med talg och målade brödernas fötter, ända upp till anklarna. Hennes mjuka händer och talgens läkande effekt gjorde att de under hennes behandling alltid snart föll i en drömlös och uppfriskande sömn.

Det, och andra liknande goda handlingar, gjorde att hon snart vunnit brödernas hjärtan helt och fullt. Ingen riktig syster kunde någonsin varit mera älskad och avhållen än deras adopterade halvsyster. På morgnarna, när bröderna steg upp, var hon alltid där och kammade deras långa, glänsande svarta hår och målade ringen kring deras skalplock med bjärtröd färg. När de återvände från sina jakter var hon genast framme och tog hand om deras byte, som hon gjorde i ordning och hängde upp utom räckhåll för kringströvande hundar och coyoter. Hon såg till att jägarna hade var sin ställning, på vilken de hängde upp sina pilbågar och sina pilar. För det ansågs bringa olycka för en jägare att låta sina pilar röra vid marken, sedan de tagits ur kogret.

Här levde de alla lyckliga till en vacker dag, när den äldste brodern överraskade dem med att säga att han nu tyckte att de hade så gott om kött, att han tänkte ge sig ut på en vandring och besöka den närmaste byn väster om deras tillhåll. Han uppmanade bröderna att stanna hemma och hjälpa deras syster och att samla mycket ved till bränsle. Själv skulle han återvända igen om fyra dagar och då kunde de fortsätta att fylla på sina matförråd inför vintern.

Han lämnade dem tidigt nästa morgon, och det sista de såg av honom var när han passerade över en hög ås väster om deras hydda. Fyra dagar kom och gick, men inga tecken på att brodern skulle återvända.

Jag är rädd för att det kan ha hänt vår bror något, sade flickan.

Det är jag också, svarade den näst äldste brodern. Jag måste gå och söka efter honom. Kanske han är i fara och behöver ha hjälp.

Så den andre brodern gav sig också iväg i samma riktning. När han kom upp på åsens krön satte han sig ner och studerade landskapet framför sig länge och väl. Bortom dalen bredde en stor slätt ut sig, som såg ut att vara många mil lång, men som slutligen ändå övergick i en serie kullar och åsar liknande den han nu satt på. Han lade alla landmärken noga på minnet och började till slut att sakta gå nerför åsens västra sluttning. Snart kom han till en bäck, som han hade sett uppe från åsen. Men han blev överraskad över hur annorlunda den var, mot vad han sett uppe från höjden. Där uppför hade han tyckt att det var en glittrande, liten ofarlig bäck. Nu fann han den vara en bubblande, kokande, lerig ström med höga, nästan lodräta strandbrinkar. Längre stod han och övervägde hur han skulle göra. Han funderade på om han skulle gå uppför eller nerför strömmen för att hitta ett ställe där han kunde ta sig över. Han hade just beslutat sig för att gå nerför

strömmen, när han av en slump råkade titta upp och fick syn på en tunn rökpelare som steg upp från en kulle längre bort. Han närmade sig platsen med stor försiktighet. När han kom närmare såg han att röken kom från själva strandbrinken på andra sidan av strömmen och i slutningen upptäckte han en dörr. Som han stod där och såg på dörren och undrade vem som kunde bo på ett sådant märkligt ställe öppnades plötsligt dörren och ut kom en mycket gammal gumma. Hon såg sig om och när hon fick syn på den unge mannen ropade hon:

Mitt barnbarn, var kommer du ifrån och vart är du på väg?

Den unge mannen svarade:

Jag kommer från östra sidan av den här åsen och jag är ute och söker efter min bror som gick den här vägen för fem dagar sedan och inte har kommit tillbaka ännu.

Då svarade den gamla häxan, för det var en sådan hon var:

Din bror kom den här vägen. Han stannade och åt middag hos mig, men sedan fortsatte han vidare mot väster. Men nu, min sonson, gå över på den där stockbron, som går över strömmen där nere, och kom in och ät tillsammans med mig. Jag hade just gjort maten färdig och steg ut för att se om det fanns någon hungrig vandrare som jag kunde erbjuda att dela maten med mig.

Så den unge mannen fortsatte utmed strömmen till han fann ett par stockar som var lagda över vattnet som en smal gångbro. Han gick försiktigt över och var snart tillbaka vid den gamla gummans boning.

Kom in min sonson, sa hon inbjudande, och ät. Jag förstår att du måste vara hungrig.

Snart satt han och åt glupskt av den goda maten. När han var färdig sa han:

Farmor, jag tackar dig för den goda maten och för den vänlighet du har visat mig. Jag skulle gärna stanna och hålla dig sällskap här en stund, för jag förstår att det måste vara ensamt att sitta här alldeles själv. Men jag är mycket angelägen att finna min bror, så jag måste ge mig iväg med det samma. När jag kommer tillbaka med min bror lovar jag att vi ska stanna hos dig ett tag på nytt.

Ja, ja, min sonson, svarade hon, men innan du går kan du väl göra mig en tjänst. Din bror gjorde det åt mig och det hjälpte mig för ett tag, men nu har det kommit tillbaka igen. Jag har nämligen så ont i min rygg. Ända uppe

ifrån skulderbladen och ner till där revbenen tar slut. Det enda som hjälper är att någon sparkar mig i sidan.

Men eftersom hon var en häxa, så var det bara hennes sluga list för att övermanna sitt byte. Hon hade nämligen en vass spik under sin pälsmantel och den var placerad så, att när den sista sparken utdelades, så trängde spiken in i offrets fot och offret föll genast förlamad till marken!

Den unge mannen fann det hela en smula märkligt, men han ville ändå hjälpa den gamla gumman, som varit så vänlig mot honom, så han svarade:

Javisst, om det bara inte gör dig ont kan jag väl sparka dig i sidan som du vill.

Nej då, min sonson, du behöver inte vara orolig för att det skulle skada mig. Tvärtom, ju hårdare du sparkar ju lättare blir jag av med den besvärliga ryggvärken.

Hon lade sig ner på golvet och rullade över på den högra sidan, så att han skulle komma åt att sparka henne i den vänstra sidan, där hon sa att det onda satt.

Som han ställde sig i ordning för att ge henne den första sparken kastade han en hastig blick bort i ett hörn av rummet och såg ett avlångt föremål, insvept i en filt, liggande mot väggen. Han tyckte det verkade mystiskt och skulle till att gå bort för att se vad det var, när gumman jämrade sig och sa:

Skynda på sonson, jag dör om du inte sätter igång och sparkar mig!

Jag kan titta sedan, när jag är färdig med henne, tänkte den unge mannen, och började sparka som hon sa. För varje spark han gav henne ropade hon bara:

Hårdare, hårdare!

Sju gånger fick han sparka henne, innan han kommit till det ställe där hon sade att smärtan upphörde. Men när han gav henne den åttonde sparken, så träffade han spiken. Sparken var hård och spiken trängde rak igenom hans fot. Omedelbart föll han förlamad till golvet och den gamla häxan var inte sen att rulla in honom en filt och placera honom vid sidan av brodern, som redan låg i den bakre delen av rummet.

När inte heller den andre brodern återvände gav sig den tredje åstad för att leta efter de två som nu saknades. Han mötte dock samma öde och lurades också han av den gamla häxan.

Ha, ha, skrattade hon, när hon fångat den tredje. Nu har jag bara en till att fånga. Sedan behåller jag dem här ett år, innan jag förvandlar dem till hästar, som jag kan sälja tillbaka till deras syster. Jag hatar henne, för att det var egentligen jag som skulle ha flyttat till bröderna och skött om deras hushåll. Jag skulle ha gift mig med den äldste brodern, men hon hann före mig. Men nu ska jag få min hämnd på henne. Nästa år kommer hon att driva och rida sina bröder utan att hon vet om det.

När inte heller den tredje brodern kom tillbaka, så grät systemen och bönföll den sista brodern att inte ge sig av och söka dem. Men han var tvungen att gå och så gick det även för honom som med de tre andra.

Nu var den stackars systemen nästan som förryckt. Hon vandrade dag och natt genom skogar och över berg i hopp om att kunna finna några spår efter dem. Men allt hennes sökande var förgäves. Hökarna i skyn hade inte sett bröderna sedan de korsade strömmen. Vargarna och coyoterna sade att de inte hade sett något alls ute på den stora slätten och nu hade hon så smått börjat vänja sig vid tanken att bröderna för alltid var borta.

En dag, när hon satt bredvid den lilla bäcken som rann förbi deras hydda och kastade små stenar i den, medan hon funderade på vad hon skulle ta sig till, fick hon tag i en alldeles vit, slät och rund liten sten, som hon också kastade i vattnet. Men det var något märkvärdigt med den stenen, för så snart den hade kommit i vattnet började den växa. Så hon tog upp den igen och såg på den, innan hon på nytt kastade den tillbaka i vattnet. Den här gången började stenen anta en form som såg ut som ett litet barn. Så hon tog ännu en gång upp stenen, bara för att återigen kasta i den. Men nu fick stenen liv och den började ropa:

Ina, Ina (mor, mor).

Flickan tog då barnet med sig hem och gav det soppa och eftersom det var ett märkligt barn växte det fort upp och blev till en kraftig pojke. Redan efter tre månader hade pojken vuxit upp till en stor och kraftig yngling. En dag sa han till flickan:

Mor, varför lever du här alldeles ensam? Och vems är alla de här fina kläderna och sakerna som finns här i hyddan?

Då berättade hon för honom om de försvunna bröderna.

Oh, jag vet var de är, svarade han då. Gör mig en mängd pilar. Jag ska söka reda på mina morbröder.

Hon försökte övertala honom att inte ge sig iväg, men inget kunde hindra honom och han sa:

Min far sände mig till dig, så att jag skulle kunna återfinna mina morbröder åt dig. Inget kan skada mig, för jag är av sten och mitt namn är Stenpojken."

Oscar One Stab lutade sig nu tillbaka och blev tyst en stund. De båda pojkarna hade suttit som tända ljus under tiden han berättat och Wayne såg nu, att den yngste såg upp på sin mor med ett leende i sitt ansikte. Hon klappade honom lätt på huvudet och log tillbaka.

- "Pappa har berättat många sagor för er," sa hon, "men den här tror jag inte ni har hört."

Det var tyst ännu en kort stund, innan Oscar åter tog till orda:

- "Modern, när hon insåg det lönlösa i att försöka övertala honom, satte igång och gjorde så många pilar, att de fyllde ett helt koger. När det var klart, så var också pojken klar att ge sig iväg. Och iväg begav han sig. Men när han kom till den gamla häxans boning så syntes ingen till. Pojken knuffade dock upp dörren, och där var hon, i full färd med att laga mat.

Hej, mitt kära barnbarn, du kommer just i tid till middagen. Sitt ner så ska vi äta innan du fortsätter din vandring, sa hon inbjudande.

Så Stenpojken slog sig ned och började äta middag tillsammans med den gamla häxan. Hon bevakade honom noga, men medan hon var upptagen med att dricka sin soppa passade han på att kasta hastiga blickar omkring sig. Till slut fick han syn på de fyra byltena som låg vid den motsatta väggen. Han anade genast att det var de fyra morbröderna som låg där."

Nu kunde inte den yngste av de båda pojkarna hålla sig längre. Han såg upp på sin mor och man såg att hans ögon glittrade av spänningen. Han tog tag om hennes ben och hasade sig närmare. Modern tog honom beskyddande om axlarna, lutade sig fram mot honom och viskade att han skulle sitta stilla och lyssna. Den större pojken sa inget, men Wayne såg, att han också var engagerad av berättelsen, även om han emellanåt hade passat på att snegla bort mot Wayne.

Oscar One Stab bytte ställning på stolen och fortsatte:

- "När de så småningom hade slutat äta, tog Stenpojken fram sin lilla pipa, fyllde den med kinikinik och började röka, medan han funderade på hur den gamla häxan hade lyckats lura hans morbröder. Men han kunde inte räkna ut det, så när han rökt färdigt reste han sig och gjorde sig redo att gå. När den gamla häxan såg att han tänkte ge sig av sa hon:

Sonson, vill du inte göra mig tjänsten att sparka mig i vänstra sidan. Jag har så'n plågsam ryggvärk att det nästan tar livet av mig och det är bara när någon sparkar mig ordentligt i sidan som jag blir bra.

Okey, farmor, svarade Stenpojken.

Så den gamla häxan lade sig ner och Stenpojken måttade en första spark mot hennes sida. Men han rörde henne knappast och hon fick säga till honom:

Sparka så hårt du kan. Du behöver inte vara rädd för att göra mig illa, för det kan du inte.

Men då tog Stenpojken i allt vad han kunde och genast bröt han två av hennes revben. Häxan satte igång att tjuta och tiggde och bad honom att sluta, men han fortsatte att sparka på båda hennes sidor, ända till han sparkat loss alla hennes revben. Därefter hoppade han upp på hennes rygg och bröt ryggraden på den gamla häxan, så att hon dog. Så gjorde han upp en stor eld ute på gården, släpade ut henne och kastade henne i elden. Så slutade den gamla häxan, som hade planerat att göra hästar av hans morbröder."

Den yngste pojken satte sitt pekfinger i munnen, tog ännu ett stadigt grepp om sin mors ben och såg upp på henne med en blick fylld av skräckblandad förtjusning. Men han sa inget och modern bara log mot honom och klappade honom ånyo på huvudet.

- "Tyckte ni det var otäckt?" frågade One Stab, i det han lutade sig fram mot pojkarna.

Den äldre pojken bara skakade på huvudet, men Jaime nickade lite försiktigt och såg än från One Stab till sin mor, som dock bara log och sa:

- "Men Jaime, det är ju bara en saga. Å jag vet att den inte är slut än. Lyssna vidare på farbror Oscar, ska du få höra."

- "Härnäst började Stenpojken hugga långa, slanka videgrenar, som han sedan stack ner i marken i en cirkel," fortsatte One Stab.

- "Grenarnas toppar drog han ihop så att de kom att bli som en liten hydda. Därefter tog han den gamla häxans filter och fällar och med dem täckte han över hyddan, så att den blev i det närmaste lufttät. Så strödde han ut sage i ett tjockt lager på golvet och i mitten placerade han rödglödande stenar, som han först hettat upp i en eld. När han väl hade hyddan färdig, bar han ut alla sina morbröder ur häxans boning och placerade dem på bädden av sage i sin hydda. Därefter hällde han vatten på stenarna och genast bildades en mängd ånga i den lilla hyddan. Han väntade en stund och lyssnade. Till slut tyckte han sig höra ljud som om någon andades där inne. Så han tog ännu en skopa vatten och slog på stenarna. Snart hörde han nu ljud inifrån som om någon höll på att röra sig. När han så hade slagit på en tredje skopa vatten kunde han höra en röst som klagande sa:

Vem du än är, gode vän, så väck oss inte till liv om du bara avser att skälla oss till döds igen!

Är ni alla vid liv? ropade då Stenpojken.

Ja, det är vi, blev svaret.

Då så, då är ni välkomna ut, sade Stenpojken och drog av alla filter och fällar, så att all ångan steg upp i luften och spred sig över nejden, för att slutligen samla sig som en ring kring de högsta bergstopparna. Det var så bergen där fick namnet Smoky Range. Morbröderna, när de hörde vem pojken var, kände sig mycket lyckliga och tacksamma och de återvände tillsammans till den oroligt väntande systemen."

Här tystnade Oscar One Stab på nytt och Wayne trodde för ett ögonblick att historien kanske redan var slut. I så fall undrade han vad det egentligen var han hade hört. Inte tyckte han att han förstått någonting av vad den här historien skulle berätta. Det var ju bara något trams, som han inte såg någon mening i. Men så tog One Stab till orda igen.

- "Det här", sa han, "är början på historien om Stenpojken.

- "Nu har jag inte berättat alla detaljer, för det skulle bli alldeles för långt för pojkarna att sitta och lyssna på. Men jag har berättat det viktigaste på ett förenklat sätt. Historien berättar för oss hur svetthyddan kom till och vilka underbara saker den kan innebära för folket."

Ja, naturligtvis, tänkte Wayne, det var ju klart, när Stenpojken väckte upp morbröderna så gjorde han det ju med hjälp av ångan i en svetthydda. Att han inte tänkte på det, när Oscar berättade. Han hade varit så koncentrerad på att lyssna till orden, att han inte hade tänkt på innehållet. Han hade inte använt sin egen fantasi, utan bara väntat på att berättaren skulle beskriva allt och att det skulle vara på ett sätt som i verkligheten. Det var tydligt att han själv måste vara mera öppen och använda sin egen fantasi, annars kunde han ju kanske lika gärna vända tillbaka till sitt gamla vardagliga liv. Det liv som hela tiden bara hade bestått av saker som han såg eller kunde ta på, eller kunde göra själv. Han hade aldrig egentligen låtit sin fantasi flöda, tänkte han. Han hade aldrig funderat över saker som inte hade en naturlig koppling till hans vardag. Han hade aldrig tänkt att saker kunde finnas, som han inte såg eller hörde. Det här var som en uppenbarelse. Tänk så spännande! Kanske det fanns en massa saker som han hela tiden gått miste om. Han kom omedvetet att tänka på tillfället igen, när han tyckte sig ha hört grävlingen tala till honom. Kanske kunde han ändå börja uppleva något av allt det där om han bara..., ja vad då? Vad behövdes för att kunna uppleva...? Han avbröts i sin fundering när Oscar One Stab började tala igen.

- "Det här var bara den första delen av berättelsen, som kanske är rätt så lätt att förstå. Men klockan har nu hunnit bli mycket och ni pojkar kanske börjar bli trötta", sa han samtidigt som han lutade sig fram och såg från den ene till den andre.

- "Nej då! " skyndade sig den äldre av de två att säga, "Berätta mera!"

Han tittade på sin yngre bror, som nickade ivrigt och så såg han upp på sin mor, som också nickade och log mot honom.

- "En liten bit till då", sa hon och nickade mot Oscar One Stab, som satte sig tillrätta igen efter att ha studerat pojkarnas ansikten ännu en gång.

- "Den här delen kommer att vara lite svårare att förstå", sa han, "men vi får väl se om ni kan följa med."

Han harklade sig och drog andan på nytt.

- "Så snart de kommit hem igen satte bröderna på nytt igång att samla mera mat och bränsle till vintern. När så äntligen vintern och snön kom, så började en grupp pojkar åka kälke på sluttningen väster om deras hydda. Stenpojken stod länge och såg längtansfullt på dem. Bröderna såg det och till slut frågade den yngste brodern varför Stenpojken inte gick dit och åkte tillsammans med dem.

För att de då kanske skulle bli rädda för mig, svarade Stenpojken. Men kanske skulle jag pröva en gång i alla fall.

Så nästa dag, när pojkarna kom tillbaka, och började åka, så gick Stenpojken också bort mot kullen. När han var nästan ända framme fick pojkarna syn på honom. De blev rädda och sprang därifrån. Alla utom två små pojkar, som hade en stor kälke målad i alla färger och med små bjällror i ändarna som klingade så glatt när de åkte. Just som Stenpojken började gå uppför backen, kom de två farandes nerför och passerade honom med en fart som hos en pil skjuten från en kraftig pilbåge. När de väl kommit ner vände de genast och började dra släden uppför igen. Det var brant och Stenpojken erbjöd sig att hjälpa dem dra upp den tunga släden. Stenpojken såg genast att de två måste vara tvillingar, så lika som de var. Det enda sättet att se skillnad på dem var genom att de hade olik-färgade halsdukar på sig. Den ene hade en röd och den andre en svart. Väl uppe erbjöd de två tvillingarna Stenpojken att låna deras kälke för ett åk. De sade, att de ändå behövde vila sig en stund. Så Stenpojken satte sig till slut på kälken, efter att först ha trugat en stund, och for iväg utför backen. Men nu var det så, att han redan var en sådan expert på kälkåkning, att han inte bara nöjde sig med att åka rakt utför. I stället for han i snäva svängar och han lät till och med kälken flyga över ett gupp så högt att ingen annan tidigare hade vågat köra där. Han hade så när krossat kälken med sin vilda framfart och ett tag var han rädd att han inte skulle få åka mera. Men tvillingarna blev alldeles vilda av förtjusning över hans skicklighet och bad honom att de skulle få åka med på en sådan tur. Först vägrade han och sa, att de då säkert skulle förstöra den fina kälken. Men tvillingarna stod på sig och menade att det gjorde inget. Deras far skulle kunna göra en ny åt dem om det gick så illa. Så till slut gav han med sig, men förmanade dem, att när de kom till guppet skulle de bara titta rakt fram och inte ner. För om de lutade sig fram och tittade ner så skulle det sluta med att de alla hamnade i en hög på ravinens botten. De båda lovade att göra som Stenpojken sade och iväg for de. Den extra vikten gav dem nu en ännu högre fart och de tappade nu nästan andan, så fort gick det. Snabbt närmade de sig guppet och tvillingarna började bli nervösa.

Kom ihåg att sitta upprätt och inte titta ner, förmanade Stenpojken från sin plats längst bak på kälken.

Den av de två som satt längst fram satt upprätt och tittade rakt fram som han blivit tillsagd, men den andre böjde sig fram och tittade ner när de kom till stupkanten. Så gick det som det gick. De störtade allesammans ner i ravinen. Stenpojken föll över de båda tvillingarna och då han var av sten och mycket tung, så krossade han båda två. De andra pojkarna, som sett vad som hände, rusade fram till stupkanten, där de såg de två tvillingarna ligga döda och Stenpojken, till synes medvetlös, ett stycke ifrån dem. Pojkarna trodde att alla var döda och sprang därför hem och berättade vad som hänt. De sade att de trodde att Stenpojken med avsikt hade kört över kanten så att tvillingarna skulle dödas och att det var rätt åt honom att han nu själv hade dött."

Här gjorde Oscar One Stab ett litet uppehåll. Wayne såg att den yngste av pojkarna satt helt spänd, med stora ögon och ena handen på sin mammas knä, som om han sökte hennes skydd. Den andre pojken såg hastigt upp på sin mor och ett hastigt leende for över hans ansikte. De båda var helt fångslade av historien. Den unga kvinnan strök varsamt den yngste sonen över håret och viskade lågt:

- "Jag tror faktiskt inte att Stenpojken blev dödad. Lyssna vidare nu så ska ni få höra!"

Oscar One Stab gav Wayne en hastig blick, innan han satte sig till rätta på stolen igen och fortsatte berättelsen.

- "Nu var det så att de här tvillingarna råkade vara barn till Buffelnationens överhövding. Denne samlade genast sina spejare och de begav sig till platsen, för att se om pojkarna verkligen talade sanning. Här fann de också mycket riktigt de döda tvillingarna. Men av Stenpojken fanns inga spår. De letade och letade överallt, men kunde inte finna honom. Så de gav upp och bar försiktigt hem de döda tvillingarna. Överhövdingen kallade till ett stort rådslag och därefter begravdes de döda på bufflars vis.

Några dagar senare återvände Stenpojken morbröder efter en lång utfärd. När de närmade sig hemmet noterade de den ovanligt stora mängden av bufflar som var samlade på deras sida av bergen. Det var ovanligt med så mycket bufflar just där och de undrade naturligtvis vad det kunde bero på.

När de väl kom hem berättade systemen hela historien om hur Buffelnationens hövdingebarn hade dött. Det tyckte morbröderna förklarade den stora ansamlingen av bufflar. De hade naturligtvis kommit för att delta i begravningen!

Men var är vår systerson, Stenpojken? frågade den äldste. Jo, han har gått ut för att undersöka just varför det har samlats så många bufflar här, svarade systemen.

Och så var det. Stenpojken hade givit sig iväg på morgonen för att ta reda på varför så många bufflar plötsligt hade börjat samlas omkring deras hem. Han närmade sig den ena flocken efter den andra, men det var mest unga bufflar och kalvar och de var så rädda, att de bara sprang undan när han närmade sig. Till slut tröttnade han på sitt jagande och beslutade sig för att gå hem igen. När han så nästan var hemma såg han till slut en ensam, gammal buffeltjur, som stod och slipade sina nötta horn mot en stor sten.

Vad gör du här, farfar? frågade Stenpojken den ensamma tjuren, som var så gammal att han knappast kunde se någonting.

Jag slipar mina horn inför det stora kriget, svarade buffeltjuren.

Vilket krig? undrade Stenpojken.

Har du inte hört, svarade tjuren, som såg så dåligt att han inte kände igen Stenpojken, att hövdingens tvillingar dödats av Stenpojken, som avsiktligt körde dem över stupkanten med en kälke. Så nu har hövdingen kallat alla bufflar att samlas här, så att vi kan döda Stenpojken och hans familj.

Jaså minsann. Och när ska det kriget börja då?

Om fem dagar från nu ska vi alla sätta oss i rörelse och vi ska trampa ner och döda dem allihopa!

Jaså, farfar, tack så mycket för upplysningarna. Som tack ska jag hjälpa dig så att du slipper att fila så mycket på dina horn.

Som han sa det drog han en lång pil ur sitt koger och strängade sin båge. Den gamle buffeltjuren, som inte såg vad Stenpojken gjorde, stod bara stilla och väntade på vad den utlovade tjänsten skulle vara. Under tiden som han spände sin båge talade Stenpojken till buffeln.

Farfar, du är för gammal för att behöva delta i något krig. Om du skulle behöva ge dig ut på marsch, så kunde du ju snubbla i något hål och själv bli trampad till döds. Det skulle ju vara förfärligt, så jag ska spara dig allt det lidandet genom att ge dig det här.

I samma ögonblick lät han pilen flyga. Det var ett perfekt skott. Pilen gick in just bakom buffelns framben och med sådan kraft att den passerade rakt igenom och satte sig i ett träd sjuttiofem meter bort. Medan Stenpojken gick och hämtade sin pil igen mumlade han:

Jag antar, farfar, att du nu inte behöver slipa dina horn mera för Stenpojken och hans morbröder."

Oscar One Stab gjorde ett nytt uppehåll. Han tog upp en flaska vatten han hade i en väska invid stolen och tog sig ett par rejäla klunkar.

- "Man blir torr i munnen av så mycket prat", sa han.
- "Tyckte ni det var ruskigt?" frågade han så de två pojkarna.

Men de bara skakade på huvudena och ville att han skulle fortsätta.

- "Ja, ja, det är inte slut än", sa han så och satte ifrån sig vattenflaskan.

Så fortsatte han att berätta:

- "När Stenpojken senare kom hem sa han till sina morbröder, att de skulle sätta igång att bygga tre ringar av pålverk omkring hyddan. Och mellan pålverken skulle vara djupa vallgravar, stora nog att rymma många bufflar. Den fjärde förskansningen skulle han bygga själv, sade Stenpojken. Så morbröderna satte genast igång att bygga som Stenpojken sagt dem. Det tog dem tre dagar att bygga de tre förskansningarna och gräva de tre vallgravarna. Under tiden hade Stenpojken inte visat minsta intresse för att börja bygga sin fjärde förskansning, trots att det nu bara var två dagar kvar innan anfallet skulle komma. I stället hade han, med hjälp av modern, tillverkat mängder av pilar, så att när morbröderna var färdiga med sina byggnadsverk, hade han gjort tusen pilar åt var och en av dem.

På kvällen före den femte dagen sade Stenpojken till sina morbröder att resa fyra pålar från vilka de kunde sitta och skjuta. Under tiden gick han själv ut för att rekognosera. I gryningen den femte dagen kom han så springande tillbaka. Det är bäst att ni fattar posto bakom den första palisaden, för nu kommer dom, ropade han till morbröderna.

Men du har ju inte byggt din förskansning än, protesterade de.

Lugn, bara lugn, svarade Stenpojken, jag kommer att ha byggt den i tid.

Marken skakade och det mullrade som av åska. Stora dammoln vällde upp över åsens krön. Snart syntes de första ledarna komma stormande. När de såg förskansningarna gav de upp ett vrål som fick luften att vibrera. Tusen sinom tusen bufflar kastade sig med våldsamt kraft mot det första pålverket, som snart gav vika. Framknuffade av alla de där bakom, störtade de första ner i vallgraven, där de trampades till döds av alla de andra, som störtade ner efter dem. Bröderna var heller inte sena att använda sina pilar och bågar för att stoppa de som eventuellt tog sig igenom.

Den andra palissaden stod emot trycket lite bättre än den första, men gav också till slut med sig, så att också den andra vallgraven började fyllas av nedtrampade bufflar. Bröderna såg nu oroligt på Stenpojken, när de märkte att det bara var en palissad kvar och att de båda vallgravarna nu redan var helt utfyllda med döda bufflar. Bufflarna var nu också ännu vildare, när de såg, att de bara hade ett hinder kvar mellan sig och familjens hydda. Så de gick till förnyad attack mot det sista hindret.

Kom in nu morbröder, ropade Stenpojken.

De fyra var inte sena att åttlyda honom och när de stod mitt på planen framför hyddan sa han:

Se nu på mig när jag bygger den fjärde muren!

Så tog han från sitt bälte fram en pil, med en vit pilspets av sten, som han lade på sin bågsträng. Han spände bågen och lät pilen flyga rakt upp i skyn, många hundra meter, innan den vände och kom rakt ner igen. Just som den träffade marken växte en stor stenmur upp runt omkring dem. I samma ögonblick bröt bufflarna igenom den tredje palissaden och fyllde på nolltid upp även den sista vallgraven. Men det hjälpte inte, för mot den stora stenvuren var de maktlösa. De bara skadade sig själva, men muren kunde de inte rubba. Under tiden lät Stenpojken och hans morbröder ett regn av pilar hagla över dem.

När buffelfolkets hövding såg vad som höll på att hända, kallade han till slut tillbaka sina styrkor.

Tillbaka, tillbaka, ropade hans utropare. Stenpojken och hans morbröder kommer att döda oss allihop!

Så buffelfolket drog sig tillbaka och gav upp slagfältet, där flera tusen av deras kamrater låg döda, endast för att bli till festmat för Stenpojken och hans morbröder, som levde länge och alla blev stora hövdingar i sin stam, efter att många följeslagare anslutit sig till dem där längs Stone Boy Creek."

Det blev tyst en stund. Wayne hörde på nytt ett avlägset åskmuller, men det var inget han fäste sig för just då. Han undrade mest över vad det var Oscar One Stab hade berättat. I grunden var det ju inget annat än en riktig rövarhistoria. Men han förstod, att den givetvis hade ett inneboende budskap. Men vad? Besviknen måste han tillstå, att han inte kunde räkna ut det. Var det han som var annorlunda, eller var det flera än han som inte fattade vad de där gamla historierna egentligen betydde? Han funderade, men det hjälpte inte. Han kunde inte se någon symbolik alls.

Oscar One Stab satt tillbakalutad på stolen med slutna ögon. Ingen sade något, men Wayne misstänkte att berättandet var slut för den här gången. De båda pojkarna satt alldeles tysta. Han undrade vilka associationer de hade fått av berättelsen. Tänk om det var så att till och med de här två småttingarna begrep innebörden i budskapet. Han kände ett starkt behov av att fråga, men höll sig avvaktande.

Så reste sig One Stab, sträckte händerna mot taket och mumlade tyst något ohörbart. Sedan sträckte han fram händerna mot de två pojkarna, som också reste sig.

- "Tyckte ni det var spännande?" frågade han.

De båda nickade och den unga kvinnan sträckte fram sin hand och sa:

- "Pilamaya Tunkashila!"

Wayne reste sig också från sin plats på golvet, men höll sig ändå i bakgrunden. Den unga kvinnan talade tyst med One Stab och Wayne ville inte störa. Ändå skulle han så gärna vilja tala med kvinnan. Men han insåg att de snart skulle ge sig av och att han troligen aldrig mera skulle se henne. Han suckade så ljudligt, att de båda vände sig om och såg på honom. Det hade kommit omedvetet och Wayne blev generad när han märkte att de andra undrade vad det var. Så han satte avvärande upp handen och skakade på huvudet i en gest som skulle innebära att det inte var något att bry sig om. Sedan vände han sig bort, ställde sig i dörren och såg ut över kullarna.

IX

Dagens värme hängde delvis kvar ännu, men det var fuktigt. Nere över Sandkullarna kunde man fortfarande se avlägsna blixtar ibland, men det hördes inte något av åskan längre. Nu var det bara syrsornas envisa filande och en och annan nattskärras spinnande läte, som strävade att fylla ut den stora tomheten. Han gick ut i stillheten. Sakta började han gå nerför sluttningen. Han såg upp på stjärnorna, som nu inte längre skymdes av några moln. Han visste att det fanns gamla sagor, där det berättades att en del stjärnor egentligen var människor, som hade levt för länge sedan. Människor som på något konstigt sätt var vanliga människor, men ändå på samma gång var något slags gudaväsen. Ja, det var så rörigt och han mindes inte riktigt hur det var. Bara att det var en kvinna som hette Whope och som var mycket vacker. Han ville minnas att hon nog var dotter till Solen och Månen, eller något sådant. Ja, så var det bestämt. Det som i alla fall hade fastnat i hans minne var att hon var mycket vacker och att hon representerade det goda i världen. Han skulle bra gärna ha velat se henne, tänkte han. Omedvetet drogs hans tankar till den unga kvinnan där uppe i huset. Kunde Whope ha sett ut som henne kanske? Kunde det kanske vara Whope som hade uppenbarats för honom på det sättet? Nej, nu fick han skärpa till sig! Fjantiga tankar! Han levde ju ändå i det tjugonde århundradet! Han var ju faktiskt utbildad! I varje fall betydligt bättre än många andra här på reservatet. Inte skulle han låta fantasin skena iväg med sig så där. Han vände sig ändå omedvetet om och såg upp mot huset. Men så suckade han uppgivet. Han insåg att den kvinnan kunde han glömma. Det fanns ju inte den ringaste anledning att hon skulle intressera sig för honom. Han ryckte på axlarna. Men så kom han att tänka på att One Stab hade sagt, att han skulle studera grävlingen som alltid var ensam. Att det inte var något fel att vara ensam. Ja, så hade Stendrämmaren sagt. Wayne kände en kall känsla fylla sitt inre. Kunde han menat att han, Wayne, alltid skulle komma att förbli ensam...? Det kändes grymt. Han ville minsann inte leva hela sitt liv ensam! Ja, tanken kändes nästan outhärdlig. Hur skulle han stå ut med det? Nej, så kunde det bara inte vara. Han såg ånyo upp mot huset. Kunde det vara så, att den där Stendrämmaren verkligen hade förmågan att se in i framtiden? Kunde han veta hur livet skulle komma att gestalta sig för Wayne? Det kändes kusligt. Och det var kanske inte alls så otroligt heller. Wayne hade börjat inse, att många av de där gamlingarna hade märkliga förmågor. Han skälvde till. Var det nattkylan, eller var det

något som kom från hans inre? Wayne visste inte. Sakta fortsatte han att gå utför slänten. Vart han var på väg visste han inte. Han hade inget särskilt mål. Han bara följde sin ingivelse. Antagligen var det för att han inte kunde tänka ut något bättre. Han hade hela kvällen väntat på att få bli ensam med Oscar One Stab. Att äntligen få börja fråga ut honom om allt möjligt. Men det gick ju inte så länge kvinnan och barnen var kvar. Han vände sig om ännu en gång, men uppe vid huset var allt stilla. Han visste inte om de fortfarande var kvar. Så i stället fortsatte han utför sluttningen.

Innan han visste ordet av var han nere i träddungen, där svetthyddan stod. Nu var det bara hyddans skelett som stod kvar. De böjda videslanorna som tidigare burit upp alla filtarna. Hyddan såg större ut så här i mörkret. Det ångade ännu lite svagt av stenarna i mittgropen. Wayne stod en stund och såg på den tomma kupolen, medan han tänkte tillbaka på allt som hänt där inne tidigare under kvällen och under yuwipiceremonin. Det hade varit en stark upplevelse. Han såg väldigt tydligt för sitt inre hur han satt där tillsammans med de andra. Hur de liksom hade blivit ett. Hur han hade känt gemenskap med alla, fastän det var flera som han ju egentligen inte kände alls. Men där i mörkret och värmen hade alla varit lika. Lika inför det stora heliga. Den gudomliga kraften som inte gjorde någon skillnad på person. Som var lika stark för alla och kunde hjälpa alla som bara ville. Wayne kände sig oerhört tacksam. Tacksam för att ha fått vara med om kvällens ceremoni. Han kände en slags tillfredsställelse. En slags inre frid som han inte hade känt förut. Och nu där i mörkret kände han det ännu starkare än förut. Han kände att det här var hans liv. Det här var vad Wakan Tanka hade att erbjuda honom. Han kände sig tacksam och oerhört privilegierad. Han var en oglala! Han var av samma folk som Red Cloud och Crazy Horse! Även om han visste att det fanns folk borta på Cheyenne Riverreservatet som menade att Crazy Horse var Miniconjou och inte Oglala. Men han tyckte att det egentligen inte hade någon betydelse. De var ju alla indianer i alla fall!

Han gick sakta runt den tomma hyddan. När han rörde vid grenarna kändes det som om de fortfarande hade kvar en del av den magasinerade värmen. Han stod så en stund och bara insöp atmosfären. Så böjde han sig ner och kröp in i ställningen. Han kröp fram till platsen där han hade suttit under ceremonin. Catku, tänkte han. Han hade suttit i catku, hedersplatsen! De äldre männen hade hedrat honom, med att låta honom få sitta på den allra heligaste platsen. Han som var yngst och mest oerfaren. Tårar trängde fram

i hans ögon. Tårar av glädje och tacksamhet. Han kände omkring sig med händerna på marken. Där låg fortfarande sage kvar. Han bröt några små kvistar och satte dem bakom öronen. Så satte han några under klockarmbandet på vänstra handleden. Därefter tittade han på den högra. Där skulle också ha suttit någon kvist, men han hade inget att fästa den med. Det var så här han visste, att de som dansade Soldansen skulle vara prydda. Sage var något som behagade Andarna och när man använde det så här kunde man vara säker på att Andarna skulle uppenbara sig. Han hade aldrig tänkt på sig själv som en soldansare. Märkligt, tänkte han, det här var första gången han ens funderade i de här banorna. Men tanken kändes inte alls främmande. Kanske var det meningen.... Han försjönk i tankar. Var det verkligen möjligt att hans far hade blivit av med sin ryggvärk? Bara så där,.. under kvällens ceremoni? Det fanns ju egentligen ingen logik i det. Men han hade ju sett med egna ögon hur gamlingen, till synes helt utan besvär, hade rest sig upp. Om det verkligen var sant, och han var ju tvungen att tro på det han sett, så var det inget annat än ett under! Det måste vara Andarnas verk. Inget annat hade kunnat verka på det viset. Wayne kände för ett ögonblick något som liknade rädsla. Andarna fanns! Och de samspelade med människorna! Han hade hört att det lika gärna kunde hända otäcka saker när Andarna kom. Att de kunde komma med illvilja. Hur man skulle skydda sig mot det hade han inte en aning om. Och nu satt han här, alldeles ensam, mitt i Världens centrum. Mitt i catku, det allra heligaste. Hans hjärta bultade. Hit hade han sökt sig av egen fri vilja, trots att här kunde vara farligt. Men ändå försvann snart känslan av rädsla och ersattes av ett lugn och en tillfredsställelse som han inte känt på länge. På något sätt visste han med sig att Andarna inte ville honom något illa. Tvärtom, han visste nu att han skulle få hjälp av Andarna. Få hjälp med att reda upp sitt liv. De skulle komma att visa honom vad han skulle göra med sitt liv. För det kände han en obetvinglig lust att hoppa upp och ropa ut sin glädje och sin tacksamhet. Han insåg nu, att han skulle vara tvungen att visa sin tacksamhet genom att offra vid nästa Soldans.

Beslutet kom naturligt. Det var inget svårt beslut. Han kände inte någon rädsla eller osäkerhet, trots att han mycket väl visste att det skulle vara svårt att gå igenom de fyra dagarnas pina. Men han behövde ha en hjälpare. Någon som kunde sätta honom in i alla turer, så att han gjorde det på rätt sätt. Gjorde det på ett sätt som skulle tilltala Andarna. Oscar One Stab skulle säkert hjälpa honom. Han skulle fråga Stendrömmaren.

Han hade suttit så i sina egna tankar en god stund. Hur länge visste han inte. Men så hörde han det. Först ett svagt prasslande i snåren närmast bäcken. Så ett grymtande läte. Och plötsligt dök den upp. Mitt framför honom, i väster. Grävlingen! Den tvärstannade och satte nosen i vädret. Mån-
ljuset gjorde att de vita nosränderna blänkte nästan som om de var själv-
lysande. Djuret vädrade och snusade, vred på huvudet och trampade ner-
vöst med framfötterna.

- "Hau, Tunkasila," sa Wayne helt stilla.

Grävlingen ryckte till, men blev ändå stående kvar på samma ställe. Wayne var helt övertygad om att det här var ett planerat möte och blev nästan besviken när grävlingen inte visade några tecken på att vilja meddela sig på något sätt.

- "Är du min skyddsande?" frågade Wayne försiktigt.

Han visste inte vad annat han skulle säga. Men grävlingen reagerade inte. Bara vädrade och grymtade lätt. Den svängde med nosen i luften, som om den sökte lokalisera den främmande doften, men tycktes inte inse vad det var för något. Och inte svarade den något heller. Wayne kände sig besviken. Han hade nästan väntat sig att få höra något från den. Han lutade sig fram för att resa sig upp. Men då svängde grävlingen om och försvann ner i buskarna igen. Wayne suckade och sjönk tillbaka. Men bara för att plötsligt se grävlingen på nytt dyka upp vid sidan av sig. Nu kom den ut ur buskarna på norra sidan om hyddan och nu morrade den hotfullt. Wayne ryggade tillbaka och drog efter andan. Han var nästan färdig att rusa upp, när grävlingen på nytt kastade om och försvann samma väg som den kommit. Wayne såg sig oroligt omkring. Han hörde hur grävlingen rumsterade om i buskarna och hur den rörde sig bort mot öster. Och så plötsligt dök den upp ännu en gång. Nu alldeles bakom Wayne, där den blev stående med nosen i vädret på nytt. Wayne vände sig helt om och reste sig på knä.

- "Vad vill du?" undslapp han sig en smula oroligt.

Men grävlingen snodde bara runt och försvann igen. Nu dröjde det en längre stund innan något mera hände. Men Wayne hörde att djuret höll på och rotade i buskarna, medan det drog sig alltmer mot söder, i riktning ner mot bäcken. Det lät som om den grävde i marken och skrapljuden blandades ibland med snörvlingar och fräsningar. Så plötsligt stod den där igen. Nu i det södra väderstrecket. Den gnydde som en liten hund, men samtidigt tyckte Wayne att den visade tänderna. Han tyckte att det verkade ologiskt på något sett. Så såg han att grävlingen hade något i munnen. Med ena framtassen rörde den vid munnen, som om den ville peta ut något som

fastnat mellan tänderna. Därefter tog den några försiktiga steg mot Wayne, stannade och släppte ned föremålet den haft i munnen på marken. Så vände den om och försvann en sista gång in bland buskarna. Wayne satt en lång stund och lyssnade, men grävlingen var nu borta. Wayne undrade vad det här skulle betyda och vad det var grävlingen hade lämnat där på marken. Kunde det vara något som var ämnat för honom? Han reste sig slutligen och kröp ut ur hyddan. Där på marken låg en sten! En nästan exakt likadan sten som den han hade fått välsignad av Oscar One Stab tidigare under kvällen! Han tog upp den och försökte se på den i mörkret. Den var kanske lite större än den han redan hade, men annars såg den nästan lika ut. Han tog fram sin andra sten och lade dem bägge i handflatan. De var helt lika! Det här kunde inte vara en slump! Det måste betyda något. Han måste fråga One Stab. Så han stoppade snabbt ner de båda stenarna och började halvspringa upp mot husen.

Det lyste fortfarande i rummet och en ljuskägla föll ut ur den öppna dörren på det lilla gårdshuset, men det hördes inga röster, när han flåsande kom fram. Han klev in i rummet och såg sig om. Det fanns ingen där. Så han gick ut igen. Han sökte med blicken över gårdsplanen. Han tittade bakom huset. Men inga människor syntes till någonstans. Då satte han sig på trappsteget. Han tyckte, att han kunde lika gärna vänta där ett tag som att bara på måfå springa runt och leta. Dessutom behövde han hämta andan en smula efter språngmarschen uppför sluttningen. Medan han satt där tog han på nytt fram stenarna och vände sig in mot rummet, så att ljuset kunde falla på dem när han öppnade handen. Nu såg han för första gången, att även om stenarna till formen var helt lika, så var de ändå olika. Den nya stenen var röd, till skillnad från den vita han hade sedan tidigare. Han noterade det mera så där i förbigående. Han såg just då inget direkt märkligt med det. Han satt så en stund utan att tänka på något särskilt.

Han visste egentligen inte hur länge han suttit, när Oscar One Stab kom tillbaka. Men han satt fortfarande med de två stenarna i handen.

- "Vart tog du vägen?" undrade den äldre mannen.

- "Å, jag gick bara ner till bäcken," svarade Wayne lite undvikande.

Men så ångrade han sig och sade:

- "Nej, jag menar, att jag gick ner till svetthyddan."

Han funderade en stund innan han fortsatte:

- "Jag vet inte varför, men jag bara gick dit. Jag satt där en lång stund. Det var så stilla och kanske kände jag att jag behövde tänka på allt som hänt, eller nå't' sån't'."

Han ryckte liksom urskuldande på axlarna. Medicinmannen såg på honom, men svarade ingenting. Det var tyst en stund.

- "Ja, det har ju hänt så mycket den sista tiden som jag inte förstår och som verkar både fantastiskt och mystiskt men också lite kusligt. Jag har så mycket att fråga om. Men jag har ingen att prata med. Kan du svara mig, Tunkasila?"

Han såg vädjande på den äldre mannen. Den äldre mannen tog honom om axlarna och ledde honom varsamt mot den öppna dörren.

- "Javisst," svarade han, "jag lovade dig ju att jag skulle berätta om Det Stora Heliga. Om Wakan Tanka och alla hans former. Men jag känner också att det är mycket annat som jag behöver berätta för dig. Jag ser på dig att du riktigt törstar efter kunskap, men du har svårt att be om hjälp. Sam har berättat en hel del för mig om din situation. Så jag tror nog att jag vet vad jag behöver veta för att hjälpa dig."

De två steg in genom den öppna dörren och Oscar tecknade åt Wayne att sätta sig.

- "Förstod du innebörden av historien jag berättade förut?" frågade medicinmannen.

Wayne kände sig en aning besvärad, men så skakade han på huvud.

- "Nej", sa han, "ska jag vara riktigt ärlig, så gjorde jag inte det. Ja, det där du berättade om hur svehthyddan kommit till, det förstod jag, när du väl talade om det. Men det där andra, om buffefolket..., nej det förstod jag inte."

- "Nä' nä', det är kanske inte så lätt att se," svarade One Stab en aning dröjande. "Det är egentligen inte så lätt att förklara det heller, faktiskt."

Så blev han tyst ett ögonblick.

- "Jag kanske kan säga så här," började han en smula fundersamt, sedan han väl satt sig till rätta på stolen och Wayne åter sjunkit ner på golvet med ryggen mot väggen.

- "Allt utvecklas undan för undan. Så också alla människors förståelse och uppfattningar. Ingenting är statiskt och oföränderligt... även om man

undrar ibland, när man ser hur folk här på reservatet bara sitter sysslolösa och låter tiden rulla på," lade han till med ett snett leende.

- "Allt ändras i alla fall, även om det ibland går så sakta, att man har svårt att se det. Det är ofta först i samband med en kris av något slag som det sker en utveckling. Det är då folk blir tvungna att agera. Så man kan tänka sig att det i en människas liv finns barriärer som måste brytas ner för att ett nytt sätt att se saker ska kunna uppstå. För att förklara det här för människorna finns det ett antal urgamla berättelser som vi kallar *ohunkakan*. Ett slags legender som ska hjälpa människor att se på saker på ett nytt sätt. Att förstå att även sådant som man kanske tycker är så omöjligt, att man inte ens reflekterar över att det går att göra något åt det, ändå går att förändra om man bara vill. Hänger du med?"

Wayne nickade.

- "Så är det med många av historierna om Iktomi. Du vet, skojaren Iktomi... spindeln... han som alltid ställer till det, och i slutändan mest för sig själv...?"

One Stab såg forskande på Wayne, som bara nickade. Iktomi hade han hört talas om. Han hade också hört en hel del av de där galna historierna, men han hade aldrig tänkt på att de kunde vara avsedda för något speciellt ändamål. Han hade mest bara lyssnat på dem som... ja, vad skulle man säga kanske lustiga historier kort och gott. Men han visste i alla fall om dem. Så han nickade igen.

- "Bra! I alla fall så har vi ett antal sådana här historier, som ska få folk att tänka till lite. Som ska få folk att vakna upp och tänka, att jag måste ta tag mitt eget liv och göra något av det. Inte bara sitta och vänta på att någon annan kommer och fixar det åt mig."

Wayne undrade om det där sista var en pik åt honom själv. Han kände djupt inom sig, att han sannerligen inte gjort särskilt mycket för att komma någon vart här i livet. Bara suttit och väntat på att något skulle hända. Så nu kände han sig en smula träffad. Men medicinmannen bara fortsatte.

- "Så våra gamla ohunkakan är till för att stimulera utvecklingen, skulle man kunna säga. Sagan om Stenpojken är just en sådan. Men du ska veta, att det jag berättade förut bara var en av många varianter som finns. Varje sagoberättare har sin egen version. Många har flera olika versioner de kan använda allt efter tillfället. Och egentligen kan man skapa sina egna varianter allt efter behov, om du förstår hur jag menar. Min morfars bror, som faktiskt var en av våra mera kända äldre ledare,.. ja, han var bland annat polischef här på reservatet. Han hette George Sword. Han hade en egen

variant, som han alltid berättade, och som skilde sig en del från de vanligare varianterna. Det jag berättade i kväll var delar av hans version. Inte allt förstås, det skulle ha blivit alldeles för mycket för småpojarna. Men i grunden innehöll det ändå de viktigaste inslagen. Så om du tänker så här, så kanske du lättare förstår vad som är meningen med historien."

Han lutade sig tillbaka och tänkte en stund innan han fortsatte:

- "I begynnelsen var det fyra bröder som levde tillsammans. De levde ett inrutat liv. Varje dag var lik den föregående. Inget hände. Heller ingen utveckling. Allt bara rullade på. Så kommer en kvinna in i bilden och plötsligt förändras förutsättningarna. Brödernas roller förändras. Det är alltså meningen att människor, som hör berättelsen, ska inse att allt som är gammalt och invariant plötsligt kan ställas på ända och att det innebär att var och en också måste vara beredd att anpassa sig till det nya i förutsättningen. Förstår du?"

Wayne nickade.

- "Nu är det egentligen så att gamle gubben Swords historia innehöll en hel del mera än det jag berättade, som jag sa förut," fortsatte One Stab och lutade sig fram emot Wayne, "bland annat en del som kunde ha varit ruskigt för pojarna att lyssna till, så jag gjorde om det lite. Men egentligen var det så att kvinnan, som kom till bröderna, också visade sig vara en häxa. Den yngste av bröderna kom på att hon till och med var en kannibal och de fyra bröderna var tvungna att fly för sina liv. Hon förföljde dom och dödade alla utom den yngste, som med hjälp av de övernaturliga makterna till slut lyckades besegra henne. Det var därefter han byggde svetthyddan och kunde återuppväcka sina döda bröder igen. När sedan ännu en kvinna kom in i deras liv var de betydligt mera försiktiga att låta henne komma in i sin gemenskap. Men de övervann sin osäkerhet och sin rädsla och fann så småningom, till sin stora glädje, att den nya kvinnan var en god syster. Här kan man lära sig, att inte låta sin rädsla inför något nytt och osäkert styra sig, utan i stället vara öppen för möjligheterna. Ser du?"

Wayne nickade på nytt. Det här hade han kanske till och med insett själv, om bara One Stab hade sett till att berätta den delen av historien.

- "Ja, så gjorde jag också om Swords historia lite, när det gällde hur Stenpojken kom till. Men det har igen betydelse för vad man kan lära av historien. Det fanns också mellanstycken där, som jag likaledes hoppade över, om hur Stenpojken i sitt sökande efter morbröderna, och i fritagandet, fick hjälp av olika kvinnor. Men slutet på historien är i alla fall ungefär som Sword's originalversion. Han talar visserligen om att tvillingarna var flickor,

men det tycker jag inte har någon betydelse. Däremot, att han säger att de förvandlades till blommor, efter att det dödats i olyckan, har en viss symbolisk betydelse. Han talar också om hur kaninen och örnen kommer till Stenpojken och ber honom lämna jorden, då de anser honom vara alltför kraftfull och hur han då frågar sina släktingar vart de vill gå. Det är så det kommer sig att Stenpojken förvandlar morbröderna till stjärnor och sin mor, den goda systemen, till Polstjärnan. Men själv väljer han att ändå stanna på jorden för att hjälpa människorna."

Den gamle mannen tystnade och strök sig om hakan medan han undrande såg på Wayne.

- "Du förstår inte mycket, va'?"

- "Nej, egentligen inte," svarade Wayne.

- "Nä', jag kan nästan förstå det," sa One Stab, "det är inte så lätt, om man bara lyssnar på orden och försöker se sammanhang utifrån det liv och den värld och den vardag vi lever i nu. Men försök att inte söka verkliga händelser. Försök i stället att se det som att berättelsen vill väcka dina tankar för annat än det du är van vid att tänka på. Se det så här!"

Han tystnade en stund innan han fortsatte:

- "Från början lever folk i ett väl inrutat och tryggt socialt mönster. Alla vet sin roll, man vet vem som gör vad, vem som äger vad och hela tiden vad som ska hända. Så kommer någon utomstående in i bilden och börjar ta för sig av allt det som egentligen inte är hennes och allt ställs på huvudet. Allt måste börja att ändras. Nya mönster måste skapas och ett oroligt sökande efter hur man ska återställa ordningen börjar. För att lyckas med ett sådant nyskapande krävs alltid hjälp av övernaturliga krafter, som till exempel Stenpojken, eller Tate och hans söner, vindarna. Det sker bäst genom att kvinnor utnyttjas som mellanhänder. Kvinnor måste nämligen ingå i livets spel, om något ska kunna bära frukt och utveckling ske, förstår du. Det är därför kvinnor ofta har viktiga roller i våra urgamla ceremonier. Är du med?"

Han såg på Wayne, som nickade lite försiktigt.

- "Jo, kanske, men vem var Tate? Det var inget jag hörde om i historien."

- "Nej, det kanske jag också hoppade över. Men Tate är en av våra Gudar. Ja, jag lovade ju att jag skulle berätta allt för dig om våra Gudar. Men jag vill fortsätta och förklara det här först."

Han gjorde en kort paus igen.

- "Jo, egentligen är det så, att berättelsen om Stenpojken är som ett komplement till vår skapelseberättelse. Det kan man se på alla de kopplingar den rymmer mellan övernaturliga väsen och de världsliga saker vi nu ser omkring oss. Så när Stenpojken förvandlar sina släktingar till stjärnor, men själv stannar kvar på jorden, så skapar han en länk mellan himlen och jorden, mellan oss varelser här på jorden och de övernaturliga krafterna. Genom att buffelflickorna förvandlas till blommor, skapas en länk mellan djuren och växterna. Och genom att utmana buffelfolket på en maktkamp, fastställde han rangordningen i världen mellan människor och djur. Och slutligen, genom att uppträda som en Yuwipi Wasicun, en Yuwipi-präst, som kunde återuppväcka sina döda morbröder, signalerar han det naturliga i att det helt obegripliga plötsligt blir förståeligt. Det säger oss, att vi inte nödvändigtvis behöver förstå allt. Allt behöver inte ha en logisk förklaring. Det blir ändå rätt i slutändan, bara man förlitar sig på Krafterna. På det sättet ska vi också se kopplingarna från vår gamla, till synes fabelartade skapelsehistoria, till nutidens verklighet. Att fablerna inte ska tolkas bokstavligt, men att de ändå kan uttolkas som om det hade varit ett känt historiskt förlopp. Vi ska på det här sättet finna tröst i att också den osäkra framtiden inte behöver vara skrämmande, för vi har hela tiden hjälp av alla dessa Krafter. Vi ska i stället ha förtröstan på att de nya krav som framtidens osäkerhet för med sig kommer att leda till ständigt nya utvecklingar. Att vi ständigt kommer att skapa nya förväntningar för oss och att dessa kommer att gå i uppfyllelse med Andarnas hjälp. Det är på det sättet som vårt liv blir helt och meningsfullt. Det är på det sättet vi behåller en kontinuitet trots alla utvecklingar. Genom att vi hedrar gamla ceremonier, som ursprungligen har sin grund i det urgamla, lite mystiska, men som när de utförs i historisk tid hjälper till att förnya liv och skapar en fortsättning för vår utveckling. Så historier som den om Stenpojken kommer att leva bland oss indianer, så länge som vi fortsätter att hedra våra gamla traditioner. Och så länge vi gör det kommer också vårt folk att vara starkt och kunna utvecklas i takt med tiden. Vi indianer kommer inte att uppslukas av den vita rasen, även om det är många som har trott det. Vi kommer alltid att vara indianer! Vi kommer alltid att vara oglalas! Glöm inte det. Och var stolt över att du är en oglala!"

Det var tyst en lång stund. Wayne kände sig nästan lite tagen. Aldrig hade han känt så starkt att det var något speciellt med att vara en oglala. Han önskade att alla andra också kunde få uppleva den här känslan. Han tänkte på alla han hade stött på i arresten inne i Pine Ridge på lördagskvällarna. Alla som försupna och utan framtidstro, sjuka och misshandlade, i stort sett

bara bidat sin tid där på stengolvet i de stora gemensamhetscellerna i avvaktan på att ruset skulle avta tillräckligt för att de skulle bli utsläppta igen. Utsläppta, men till vad? Ja, för de flesta bara till en ny runda tillsammans med någon som var lycklig nog att ha en flaska billigt vin. Han insåg nu att alla de där olycksbröderna skulle behöva få vara med om det han nu fått uppleva. De skulle behöva ha en vägledare. En vis äldre som kunde förklara för dem. Visa för dem. Hjälpa dem att finna meningen med livet. Meningen med sig själva. Många gånger hade han undrat varför han egentligen fanns. Först nu insåg han. Han var en del av skapelsen. Han var en del av det stora heliga! Utan honom skulle det inte fortgå. Ja, kanske inte det var så noga med just honom som person. Men utan honom som en kugge i hela det stora livsspelet skulle det inte gå. För alla var lika mycket värda! Alla betydde något! Allt byggde på att de alla fanns! Och Andarna fanns där för att vägleda och hjälpa alla. Han kände en stor lättnad och en stor glädje. Han kom att tänka på Myrtle. Det fanns ju faktiskt hopp för henne också! Vetskapen var som en berusning. Han lät sig ryckas med och han tappade för ett ögonblick känslan av både tid och rum. Han hörde bara som på avstånd, att Oscar One Stab talade till honom. Men så kände han medicinmannens hand på sin arm och kom till sina sinnen igen.

- "Du sitter visst och drömmer", hörde han One Stab säga. "Jag har en känsla av att du börjar förstå vad allt handlar om. Det är bra."

Wayne nickade och hasade sig upp lite längre mot väggen. Han började få ont i ryggen.

- "Men den där Tate, vem var det nu då?" frågade han lite hjälplöst, när han inte visste riktigt vad han skulle säga annars.

- "Jo, det var en av våra gudar, som jag sa. Jag lovade ju berätta för dig om dom. Vad vet du? Känner du till något om dom redan?"

Wayne var tyst en stund, men så skakade han på huvudet.

- "Nej, jag kan väl inte säga, att jag vet så mycket", svarade han dröjande.

- "Nå, då så. Då ska jag berätta för dig hur det är. Det här är heller inte så lätt att förstå, om man förväntar sig något världsligt, något man kan se eller kommunicera med. Det kanske du börjar förstå, om jag säger att vår Gud inte är en Gud utan sexton olika Gudar i samma Gud. Låter det konstigt?"

- "Ja, det är klart att det gör det. Men egentligen har jag hört det förut, så det var inte någon nyhet. Fast jag vet inte så mycket mera. Och framför allt vet jag inte hur det fungerar."

One Stab lutade sig fram.

- "Wakan Tanka, min vän, Wakan Tanka är Gud. Det stora heliga, det mystiska, det outgrundliga. Det från vilket all kraft utgår. Wakan Tanka är allt. Hur vår värld blev till, det är Wakan. Hur människor förr kunde tala med djur, det är Wakan. Wakan Tanka är så stort att ingen kan förstå vad det är. Så därför har vi försökt förklara det genom att tolka det i mera beskrivande företeelser, eller hur jag ska säga."

Han blev tyst en liten stund innan han fortsatte.

- "Fast egentligen vet jag inte om det är så mycket lättare att förstå det heller. I alla fall så är vår Gud något av en ..., ja jag vet inte riktigt vad jag ska säga..., företeelse kanske... Ja, en företeelse skulle man kanske kunna säga.

Han tog sig fundersamt om hakan och såg upp mot taket.

- "Vår Gud kan beskrivas som en..., nej flera företeelser. Sexton, närmare bestämt. Det är sexton olika Gudar. Sexton olika Gudar, som alla egentligen bara är en."

Han blev tyst igen. Han slöt ögonen och tycktes fundera en stund. Så fortsatte han.

- "De sexton Gudarna är alla indelade i grupper. Det är fyra grupper med fyra Gudar i varje grupp. Och varje grupp är liksom rangordnad, så att en grupp betraktas som högre stående än en annan. Till den första gruppen, de finaste Gudarna, räknas Wi, Solen. Han är Gudarnas hövding, den mest betydelsefulla. Den som ständigt ser till att upprätthålla våra fyra stora dygder. Vet du vilka de är...?"

Han vände sig frågande mot Wayne, som bara skakade på huvudet.

- "De är tapperhet, mod, generositet och trofasthet," sa One Stab och spretade ut med fyra fingrar.

Så fortsatte han, efter att ha tagit en ny klunk av vatten ur sin flaska.

- "Sedan kommer Skan, Himlen, som representerar den allsmäktiga kraften. Skan som sitter som domare över alla Gudar och alla Andar. Så har vi Maka, Moder Jord, försörjaren och beskyddaren av allt levande och så Inyan, Klippan, eller Stenen, alltings ursprung, det äldsta som finns. Men som

också är maktens företrädare och konstens Gud. Det här är de fyra främsta Gudarna. Näst efter dom kommer deras följeslagare, de förbundna Gudarna. Den första av dem är Hanhepi Wi, Månen, som skapades av Solen för att vara dess följeslagare. Av en del betraktad som Solens hustru, är det Månen som styr tiden för alla viktiga händelser. Så kommer Tate. Tate, som du frågade om. Tate är Vinden, som skapades av Himlen till att vara dess följeslagare. Tate är den som kontrollerar de olika årstiderna, men också leder själarna på deras själavandring. Jordens följeslagare är Whope, den gudomliga. Whope betraktas som dotter till Solen och Månen och beskrivs som en underskön kvinna. Även om hon från början var en stjärna, alltså Solens och Månens dotter, så berättar legenden att hon sändes av sina föräldrar till Jorden för att träffa vänner. Det är därför vi också kallar henne för Den Fallande Stjärnan. Det är hon som är mediet genom vilket vi människor kan ha kontakt med alla Andarna. Hon är också försvararen av harmoni, glädje och lycka. Från början var Jordens följeslagare Unktehi, Stridigheten eller Oppositionen, men hon föll i onåd och kastades i vattnet och blev i stället vattnets Gudinna och som sådan också ursprungskälla till allt ont i världen. Den sista av de förbundna Gudarna är Wakinyan, De Bevingade, som skapades av Klippan och som alltsedan dess har varit dess förtrogna. Utrustad med en röst som Åskan och med en blick som kan skjuta blixtrar är Wakinyan renlighetens Gud. De här två första rangordningarna kallar vi för Wakan Kin, De heliga, för att de alltid har funnits och för att de var de som skapade Världen och allt som finns i den. Den tredje gruppen kallar vi de underordnade Gudarna. Bland dem hittar vi Buffelguden, Tatanka, ceremoniernas mästare, ansvarig för föda och hälsa. Där finns också Hunonpa, Björnen, representant för de tvåbenta. Han är vishetens bevarare. Tatetob, De Fyra Vindarna, eller väderstrecken, de som råar över väder, över temperatur och nederbörd och som därigenom är den kraft som vitaliserar allt och som skapar nytt liv. De är alla söner till Tate, som också hade en femte son, Yumni, Virvelvinden, spelets, lyckans och kärlekens Gud. I den sista gruppen, som vi brukar benämna Wakanlapi, De som liknar Wakan, alltså de gudaliknande, är det bara abstrakta företeelser som är svåra att beskriva. Här finns först och främst Nagi, Skuggan, Förnimmelsen, Uppenbarelsen, eller hur man nu ska förklara det. Här finns Niya, Livet, Livsanden, Andedräkten. Ja, jag vet inte riktigt. Det är svårt att förklara. Så har vi Nagila, Den skuggliknande eller Den kvardröjande. Slutligen så Sicun, Kraften, Viljan, Makten eller Styrkan. Ja, de är sannerligen inte lätta att förklara de där sista. Men de två sista grupperna kallar vi tillsammans för Taku Wakan, ungefär Heliga saker, Heliga ting. Det gör vi därför att de skapats av Wakan Kin, de första Gudarna, samtidigt som det gör dem till delar av dessa."

Han tystnade och såg på Wayne, som bara satt med gapande mun.

- "Inte så lätt att hänga med på allt det här va?"

Wayne bara skakade på huvudet.

- "Var inte bekymrad om du inte kommer ihåg allt och kan förstå allt. Se det i stället som så, att vi oglalas ser oss som en del av Naturen, även om vi är en alldeles speciell del av den. Precis som Taku Wakan är en del av Wakan Kin, trots att de ändå har alldeles egna former. Och allesammans är de egentligen inget annat än uppenbarelser av Wakan Tanka. De finns i Universum och våra specialister, våra medicinmän, kan kalla på dem för att be om hjälp, så att alla vi vanliga människor kan leva i harmoni med allt som annars skulle vara oförklarligt. Så var inte bekymrad om du inte förstår. Du behöver inte förstå det. Ha bara förtröstan på att det i alla fall är så.

Oscar One Stab lutade sig tillbaka.

X

Wayne hade haft flera kontakter med både Sam Reaches och Oscar One Stab under hösten. Med Sam hade han flera gånger diskuterat hur han då i somras hade känt för att delta i nästa års Soldans. Ändå hade han aldrig tänkt tanken fullt ut. Det hade mest varit något som han sagt i hastigt mod då. Men av någon anledning hade han ändå hållit fast vid det han sagt den där sommarkvällen. Då hade det känts fullständigt naturligt. Han hade känt det som något av en plikt vid det tillfället. Men också som en självklarhet. Som det minsta han kunde göra för att tacka Makterna för det märkvärdiga, som hade vederfarits hans far. För Sam hade varit mycket bestämd i sin uppfattning, att det var Makternas verk, att Aaron nu var fri från det onda. Och Sam hade varit så övertygande att även Wayne, åtminstone tidvis, trodde att det var så. I varje fall kunde han inte förklara det på något annat sätt. Men ändå... på något sätt kändes det där med att verkligen delta i en Soldans som något överkligt. Något som var från en svunnen tid, nästan som från en fantasivärld. Sådant där som hände i böckerna. Han hade svårt att föreställa sig att han själv skulle genomgå det. Inte för att han visste så mycket om vad det egentligen innebar. Han hade bara en mycket dimmig uppfattning om att det innebar stora fysiska ansträngningar. Men vad det egentligen var... nej, det visste han inte. Något som kändes som..., ja just det, som om det bara fanns i böckerna. I de gamlas värld och tid. Det här var ju ändå det tjugonde århundradet! Men han kunde ändå inte få tanken ur sitt huvud och vid vissa tillfällen kändes det nära nog oundvikligt. Det var som om en högre makt styrde hans tankar.

Han hade också pratat med Toby Eagle Bull om det. Toby hade först bara skrattat åt det. Men efterhand hade han insett att det nog låg allvar bakom det Wayne sade. Toby hade inte kunnat ge något råd. Men han hade heller inte slagit bort tanken, när han väl började förstå, att hans vän kanske menade allvar trots allt. Så Wayne hade grubblat mer och mer på det ju längre hösten led.

Så plötsligt en dag, när han hängde inne i Pine Ridge, utan att ha något att göra, kom en kvinna fram till honom. Det var något bekant över hennes ansikte, men först kunde han inte placera henne. Hon såg besvärad ut över att han tydligen inte kände igen henne.

- "Hej," sa hon trevande. Blicken flackade lite, men så rätade hon upp sig och såg honom rakt i ögonen.

- "Känner du inte igen mig?"

Han skakade på huvudet, men visste innerst inne med sig, att han sett henne förut. Hon trevade i jackfickan och fick så småningom fram en näsduk, som hon vecklade ut. När hon höll fram handen mot honom gick det som en stöt genom hans kropp. Stenen! Ja visst, det var stenen han givit till Myrtle Schwartz, eller vad hon nu egentligen hette, den där sommardagen i häktet, där på andra sidan vägkorsningen. Nu mindes han allt klart.

- "Myrtle!" utbrast han, "jo visst, nu kommer jag ihåg. Förlåt att jag inte kände igen dig först. Hur är det?"

Hon slog ner blicken igen.

- "Jo det är väl okey. Det är klart att du inte kan komma ihåg mig. Det var ju bara en så kort stund. Men jag vill ändå säga dig, att det betydde mycket för mig den gången. Har tänkt att söka upp dig så många gånger, men jag har inte vågat. Nu såg jag dig av en slump, så då tänkte jag, att nu tar jag chansen. Det var väl okey?"

Hon såg upp på honom med en frågande blick, samtidigt som ett försiktigt leende drog över hennes härjade ansikte. Men blicken var densamma som han hade upplevt den där gången inne i polishuset och det klack till i hans bröst. Han kände att han rodnade lite lätt, men hon låtsades som att hon inte märkte det.

- "Jag ville bara säga dig att den här stenen har betytt mycket för mig."

Hon höll fram handen med stenen på nytt.

- "Men vad är det med den egentligen? Har du någon särskild kraft eller nåt?"

Hon såg frågande ut och han kände sig nästan lite dum.

- "Nej det har jag nog inte - egentligen..." svarade han lite dröjande. "Men jag vet inte riktigt själv. Det har hänt så mycket på senaste tiden."

Han såg sig om.

- "Nej, det har jag nog inte," sa han till slut. "Det är bara gamlingarna som kan sån't."

Men han kände hur hans egna stenar brände i bröstfickan. Han stoppade handen i fickan, men ångrade sig och lät dem ligga kvar.

- "På vilket sätt har den hjälpt dig då?" frågade han i stället.

- "Jo, doktor Lewis... ja, han du träffade där inne då," hon knyckte med nacken bort mot polishuset, "han tog mig med upp till Red Cloud School. Där tog Fader Simon hand om mig. Han är alldeles underbar! Han fick mig att börja tillverka konsthantverk. Jag hade inte en aning om att jag kunde sådant. Men en dag när han fick se stenen, som jag höll i handen då, blev han nyfiken och frågade ut mig om vad det var. Så jag berättade allt för honom. Om hur jag hade fått den av dig och hur den gav mig tröst och själaro. Jag trodde han skulle bli arg och börja predika om avgudar å' sån't. Men han tog den och sa, att den innehöll krafter, som jag skulle kunna använda för att utveckla mig själv. Å' se'n har jag lärt mig att göra både broderier med piggsvinstaggar och att sy pärlarbeten. Och jag har blivit fri från spriten! Så nu har jag alltid stenen med mig, å' jag tror att det är den jag har att tacka för att jag står här idag. Eller kanske skulle jag snarare säga, att det är dig jag har att tacka för att jag står här idag!"

Hon höjde sig försiktigt upp på tå och gav honom en hastig puss på kinden. Han blev tagen med total överraskning och hann inte reagera. Rodnaden kom tillbaka och han såg sig ännu en gång förläget omkring. Men det var ingen som hade sett något, och egentligen hade det känts mera lustfyllt än förargligt. Men han visste ändå inte vad han skulle säga. Så han förblev tyst.

- "Bra", sa han bara lite tyst och nickade.

Hon såg upp på honom ännu en gång, med det där behagliga leendet, och strök honom hastigt över kinden med handen, innan hon vände och gick bort mot bensinstationen på andra sidan vägkorsningen. Han såg efter henne länge. Det kändes bra.

Han tog upp sina egna stenar ur fickan och tittade på dem. En röd och en vit... Han funderade fortfarande över om det betydde något. De två var ju helt lika till formen men olika i färgen. Han tänkte att han nog måste fråga Oscar någon gång.

Hösten hade gått och så en dag, mitt i vintern, hade det hänt. Han hade varit borta några dagar. Toby, som hade varit kallad till Tingsrätten inne i Rapid City för att vittna i ett trafikmål, hade bett honom följa med. Under tiden hade de stannat hos bekanta till Toby, som bodde i ett av de skära husen i området ute vid motorvägen. Det som kallades "the Sioux Addition". Allt hade varit okey. På vägen hem hade Wayne bett Toby att stanna till vid Red Cloud School. Kanske hade han hoppats att möjligen få se Myrtle. Men

hon hade inte varit där. Han hade inte heller sagt till Toby varför han ville stanna. Toby hade undrat men inte pressat Wayne på något svar. Han hade bara ryckt på axlarna och accepterat att vännen inte ville säga något. Wayne kände sig lättad över det. Han visste nämligen inte riktigt själv varför han plötsligt fått för sig att titta in där. Ja, det vill säga, det visste han ju, men ville väl inte riktigt erkänna det för sig själv.

Väl hemma hade huset varit tomt. Wayne tänkte inte så mycket på det först. Men tiden gick och inget hördes av Aaron. Det hade hunnit gå mot kvällen innan Wayne började misstänka att något var galet. Då först såg han att vattenhinken var borta. Med ens förstod han att något hänt. Han rusade ut på gården. Först ute i snön märkte han, att han inte hade några skor på sig. Väl inne igen såg han, för första gången, att Aarons överrock också var borta. En mängd tankar surrade genom hans huvud. Men inget ville verka särskilt logiskt. Hade Aaron gått bort till någon? Nej knappast, bärande på vattenhinken. Något måste ha hänt.

Wayne sprang runt husknuten och kunde nu se hela vägen utför sluttningen. Den upptrampade gångstigen låg där tom och öde.

- "Damn it!" tänkte han och drog jackan tätare om sig. Han började springa nerför den hala gångstigen. Som han kom runt buskagen nere vid bäcken, såg han fadern liggande alldeles intill vattnet. Ena foten låg nere i bäcken och hinken syntes inte till. Wayne stannade till ett kort ögonblick och hans magmuskler spändes som i kramp. Så tog han sig samman och sprang fram till den livlösa figuren.

- "Pa'!" ropade han flera gånger under tiden det tog att springa den korta sträckan. Men inget svar. Han halkade och föll i snön, men reste sig och sprang vidare. Väl framme insåg han genast att det var för sent. Aaron var redan alldeles stel. När Wayne med viss möda lyckats släpa upp den gamle över bäckens strandbrink och vänt honom på rygg, såg han att den gamles ansikte var alldeles vitt och hade stelnat i en grimas som av smärta. En förlamande känsla spred sig i hans inre. Vad skulle han göra? Han såg sig om. Ingen fanns det att få hjälp av. Här satt han ensam i snön med sin döde far i knät. Solen hade redan gått ner och det började skymma. Det var kallt. Han började gråta helt stilla.

Wayne hade egentligen inte en aning om vad han gjort sedan dess. Men nu satt han inne på agentens kontor. Polischefen var där och ytterligare någon från BIA, som han inte kände. Alla hade de ställt en massa frågor till honom, om vad han haft för sig under gårdagen. Precis som om de trodde, att han

hade haft ihjäl sin egen far. Wayne kände sig alldeles tom i huvudet. Han hade inte fått tala med någon sedan "Lag och Ordning" hade kommit med en stor van och lastat in Aarons döda kropp. Han kom inte ens ihåg hur han hade meddelat myndigheterna om olyckshändelsen. Hade han över huvud taget meddelat dem något? Han visste inte. Men hur hade de annars fått reda på det? Han visste att han inte hade sovit på hela natten, men han hade ingen aning om vad han gjort. Det enda han kunde minnas var hur han hade gått ner till vägen tidigt på morgonen och hur någon kommit som han fått åka med in till sta'n. Men så mindes han, hur han först gått och ryckt i dörren till Crazy Horse Café, utan att komma in och hur han sedan gått över gatan till kyrkan. På något konstigt sätt hade han tagit sig in och där hade han suttit ända till det kom någon, som sedan hade hämtat polisen. När de väl fått klart för sig att det inte rörde sig om ett inbrott, så hade de antagligen fått ur honom så mycket, så att de förstod att Aaron var död. För de hade tagit honom med sig ut till Wounded Knee igen, där de hittat Aarons kropp, precis som han hade lämnat den. Så hade de lastat in den döda kroppen i sin van och kört tillbaka till Pine Ridge. Där hade de lämnat av Wayne på BIA-kontoret och sagt att Aaron skulle till rättsmedicinska inne i Rapid City. Wayne hade inte orkat protestera.

Först efter ett par timmars utfrågningar hade han fått en kopp varmt kaffe och ett par pannkakor. Medan han satt och åt dessa hade domaren, Hobart Keith, bullrande kommit in i rummet. Han hade direkt vänt sig till polischefen och börjat gorma om något tidigare ärende, som Wayne inte hade en aning om. Så hade han svept till sig ett papper, som låg på agentens bord och blivit tyst en stund medan han läste. De andra sa inget heller. Man märkte att det var domaren som hade initiativet. Han var känd för att vara både viljestark och handlingskraftig och ute i bygderna sades det att det var han som bestämde i sta'n. Sedan han läst färdigt såg han ömsom från agenten till polischefen och sedan tillbaka igen. Så höll han fram papperet mot polischefen och frågade:

- "Va' är det här? Är det något brott att hitta sin egen far död?... Va' är de' ni håller på med? Vi kan väl inte arresteras folk bara för att vi hittar någon död! Å' vi kan väl för i alla glödheta inte misstänka ett mord förrän vi vet vad kar'n har dött av!?"

Han blängde ilsket på de två, som båda såg lite slokörade ut och inte visste riktigt vad de skulle svara. Så tittade han ner i papperet igen, vände han sig till Wayne och sa:

- "Wayne Looks Twice... är det du det?"

Wayne såg upp från maten.

- "Ja."

Domaren tittade på papperet igen.

- "Från Wounded Knee?"

Wayne nickade.

- "Vad har du att säga om det här?" Han höll fram papperet mot Wayne, som bara ryckte på axlarna och såg sig om bland de andra. Vad skulle han säga. Men så tog han mod till sig och sa:

- "Min far är död. Jag hittade honom och sedan har jag suttit här, utfrågad som om jag var en mördare."

Han kände en plötslig ilska välla upp inom sig och när han samtidigt fick för sig, att han verkade ha ett visst stöd av den storvuxne domaren, blängde han surmulet på de två tjänstemännen. Han tänkte fortsätta att späda på sin kritik, men stoppades av domare Keith, som satte upp en hand för att tysta honom.

- "Nu säger vi inget mera i den här saken förrän vi får rapporten från rättsmedicinska," sa han mästrande och såg sig om bland de närvarande. "Och du," sa han och pekade på polischefen, "du ser till att grabben kommer hem igen. Ni har annat viktigare att hålla på med här än att spela storstadsdetektiver".

-Å' du," sa han vänd till Wayne, "du kan lämna in dina klagomål till mig, om du har några."

Därmed var proceduren avslutad och polischefen reste sig, något tilltufsad, tog Wayne i armen och ledde ut honom ur kontorsrummet. Väl ute beordrade han en annan polis att skjutsa Wayne hem till Wounded Knee.

Det hade gått en månad sedan Aaron hade dött och Wayne hade haft det mycket svårt i sin ensamhet. Han hade funderat mycket på vad det skulle bli av honom nu. Skulle han bara sitta här och vänta på att tiden skulle gå? Eller skulle han ta sig i kragen och göra något med sitt liv? Kanske skulle han göra slag i saken och flytta till sin syster i Los Angeles ändå, som han ibland hade tänkt. Men i vanlig ordning hade det inte blivit mera än tankar. I stället hade han ofta drivit omkring på reservatet utan egentligt mål. Han hade undvikit folk så mycket som möjligt. Men han hade till och med överraskat sig själv med att kunna hålla sig ifrån spriten. Ibland, när suget satte åt honom, hade han helt enkelt givit sig ut i naturen. Sökt upp någon

avlägsen plats och suttit där och funderat. Det hade hänt vid sådana tillfällen, att han varit borta även över natten och han hade upptäckt att det hade givit honom avslappning och sinnesro. Han hade aldrig känt sig hungrig eller frusen. Aldrig hade han varit rädd. Tvärtom hade han upplevt en fridfullhet och ett lugn där i naturens stillhet och tystnad, som han aldrig tidigare känt. Han hade lärt sig att se saker i naturen, som han aldrig tidigare lagt märke till. Han hade lyssnat till fåglarnas sång ända till han tyckte, att de talade till honom. Han hade sett andra djur. Djur som han tyckte betedde sig precis som människorna gjorde. De tävlade med varandra. De jagade varandra. De vänslades med varandra och han tyckte, att han kände igen sig i alla deras skepnader. Han hade studerat stjärnorna på natthimlen och han hade överväldigats av hur stor himlen tycktes vara. Han hade sett stjärnor falla. Blixtsnabbt och ljudlöst hade han sett dem försvinna. Han kom ihåg sagan om Wophe, den fallande stjärnan. Den vackra kvinnan som var Solens och Månens dotter och som hade kommit ner till jorden för att hjälpa människorna. Han hade tänkt på den unga hopikvinnan, som hade varit hos Sam Reaches, den natten när Oscar One Stab hade berättat om Stenpojken. Han undrade om hon kanske trots allt kunde ha varit Wophe. Hon hade ju försvunnit lika fort som de fallande stjärnorna. Han hade så gärna haft henne kvar lite längre.

Han hade inte talat med varken Sam Reaches eller Oscar One Stab sedan olyckan hände, men när beskedet från rättsmedicinska anstalten i Rapid City kom och bekräftade att Aaron hade dött av en hjärtattack, så hade han först blivit mycket förvånad. Inte för dödsorsaken, för den hade han nästan själv räknat ut att det måste ha varit. Nej, men i protokollet hade det stått, som ett litet tillägg, att man hade noterat så utslitna höftleder, att man förundrade sig över att mannen över huvud taget hade kunnat röra sig! Hur kunde det då vara möjligt att Aaron, ända sedan den där natten med Stendrömmaren, hade verkat helt oberörd av sitt handikapp? Kunde det vara möjligt, att han hade en sådan självbehärskning, att han kunde sätta sig över smärtan? Så till den milda grad, att det såg ut som om han inte hade några problem alls! Han var tvungen att tala med Oscar om det här. Hade Stendrömmaren givit honom någon märklig kraft? Eller hade han någon hemlig medicin mot smärta? Eller vad var det?

Men han hade inte haft någon möjlighet att ta sig ner till Harrison och han hade heller inte hört att Oscar skulle ha varit uppe på reservatet sedan den där kvällen i höstas. Och det var först i samband med begravningen som han fått en chans att tala med Sam Reaches. Inte för att Sam hade sagt så mycket. Han hade bara hänvisat till att Andarnas makt var stor. Sådant där

snack som Wayne tyckte kändes meningslöst. Mera konkret behövde det vara för att han skulle tro. Men så hade Sam ändå antytt något som Wayne inte först noterade, men som han kom på långt senare.

- "Du borde själv ta reda på det," hade han sagt.

Ta reda på va'då?... Hur?... Och hos vem?... Frågorna hade gnagt honom ända sedan dess. Han måste få träffa Sam igen.

Så en dag, fram på vårkanten, hade han fått med sig Toby Eagle Bull ut till Porcupine igen. De hade suttit en lång stund och pratat med Sam, utan att Wayne tyckte, att de hade fått ur honom något alls. Han kände sig nästan färdig att ge upp, när Sam hade stoppat pipan och insisterat på att de båda skulle röka den på det ceremoniella viset. Därefter hade det varit tyst en lång stund, medan Sam satt med ögonen slutna och tyst mumlade för sig själv något som inte gick att uppfatta. Till slut hade han sett upp och vänt sig till Wayne med orden:

- "Du vill ha svaren på alla hemligheter. Precis som de vitas läkare tror att de kan förklara alla sjukdomar i sina medicinska och tekniska termer. Eller precis som en bilmekaniker kan förklara varför en bil inte fungerar. Men du ska veta att det finns mycket som vi människor inte kan förstå. Och vi ska heller inte sträva efter att förstå allt! Vi måste i stället ha tilltro till Andarnas krafter och vi måste därför sträva efter att leva i samklang med Krafterna. Inte ifrågasätta Krafterna. Inte försöka att ständigt bara kräva förklaringar på hur allt kan komma sig. Vi ska inte sätta oss över vad Naturen bereder åt oss! Vi ska inte tävla med Wakan Tanka om att styra universum!"

Så hade han tystnat igen och suttit så en lång stund. Wayne hade skruvat på sig och utväxlat frågande blickar med Toby. Men ingen av dem sade något. De förstod att det skulle komma mera. Och efter ytterligare en stund lutade sig Sam fram mot dem igen och sade:

- "Du har undrat över hur Aaron kunde bli av med sin ryggvärk. Du har undrat över det där som läkarna sa, att hans höfter var så utslitna, att han egentligen inte borde kunnat gå alls."

Wayne hajade till. Hur kunde Sam veta att han haft just sådana tankar? Hur kunde Sam veta att det var just det som stått i det rättsmedicinska läkarutlåtandet?

- "Det är det här jag menar, när jag säger att vi människor inte kan förstå allt," fortsatte Sam efter en kort paus. "Läkaren hade nog säkert rätt i, att

Aarons höfter var utslitna, efter ett så långt liv med så mycket hårt slit. Men du såg ju själv med egna ögon vad som hände. Så sätt din tillit till Andarna! Det finns Krafter som är starkare än vad vi människor kan förstå. Men det gäller att inte kämpa emot!"

Sam såg forskande på honom. Wayne vände sig tveksamt till Toby Eagle Bull. Men vännen ryckte bara på axlarna. Wayne visste inte vad han skulle säga, så till slut nickade han bara. Det var ändå för svårt för att förstå. Kunde en människa verkligen suggerera sig själv så till den milda grad? Kunde man verkligen tänka bort sådan smärta? Var det möjligt? Eller... ja, vad var det annars?

Det var tyst en lång stund. Sam hade skrapat ur pipan och lagt undan den. Efter en stund vände han sig till båda yngre männen:

- "I gamla tider var det enklare för Andarna," började han. "Då litade människorna på dom." Han skrattade till lite. "Då fanns det inte en massa tvivel och idéer om allt möjligt. Då visste människorna att Andarna hjälpte. Då var det lättare för oss medicinmän också. Vi kunde koncentrera oss på att vara förmedlare mellan Andarna och de människor som behövde Andarnas hjälp. I dag är det annorlunda..."

Han suckade och lutade sig för ett ögonblick tillbaka mot husväggen. Men så satte han sig upp igen.

- "Du vill ha svar på allt," sa han och satte pekfingeret i bröstet på Wayne. "Du vill alltid veta varför. Precis som wasicun. Du blir inte nöjd förrän du har fått ett svar som du tycker stämmer överens med vad du själv i förväg har räknat ut."

Han tittade forskande på Wayne, som slog ner ögonen och inte visste vad han skulle svara.

- "Hur ska du då någonsin kunna lära dig något nytt? Förstå saker som du inte redan känner till..? Nej, du måste inse att det finns saker som du inte nödvändigtvis måste förstå! Du måste öppna dig för det andra. Det som ligger bortom ditt eget förstånd. Det som inte alltid är logiskt. Öppna dig och du ska finna många märkliga ting! Jag är säker på att du har förmågan. Det är bara att du är så förbaskat envis och motsträvig!"

- "Men hur ska jag göra då?" Wayne vädjade med framsträckta händer mot den gamle mannen. "Jag vet ju inte ens hur jag ska bete mig! Ska jag blunda? Ska jag be? Ska jag...?"

Han hejdades av Sam Reaches.

- "Jag är villig att hjälpa dig. Men du måste hjälpa till själv. Du har nu länge pratat om att du vill delta i Soldansen till sommaren."

Han såg på Wayne, som bara nickade.

- "Det är bra. Det är bara det, att det går inte!"

Wayne blev bestört.

- "Varför inte?"

- "Nej, för du har ingen förståelse för vad det är. Du kan inte ta emot Andarna och då skulle det bara vara farligt för dig att vara där i den heliga ringen. Du måste först förstå hur du ska kunna möta Andarna. Hur du ska tala med dom. Hur du ska kunna ta emot deras hjälp. Du måste ha en hjälpare! Och du måste framför allt veta varför du vill delta i dansen! Du måste ha en anledning, en orsak, ett mål med varför du ska delta. Soldansen är en ceremoni, som vi sätter upp för att hjälpa folket. Inte för vår egen del. Utan för folket. För någon i vår närhet, eller för någon annan som behöver hjälp. I gamla tider gjorde vi det för att be Andarna om hjälp för att hela vårt folk skulle ha det bra. För att vi skulle få ett bra år. För att vi skulle ha god tillgång på jaktvilt, skydd mot våra fiender och för att vårt folk skulle växa till och stärkas. Vi gjorde det genom att visa vår underdånighet inför Wakan Tanka. Visa att vi högaktade och respekterade de Krafter som styr Universum. Vi visade, genom att offra av det enda vi hade som var vårt eget, nämligen våra kroppar, att vi inte ansåg oss vara något förmer än vilket litet oskyldigt kryp som helst. Vi bad på det sättet Andarna att förbarma sig över oss och se till alla våra behov. För utan deras hjälp skulle vi gå under. Vi offrade genom att ge upp en del av våra egna kroppar, genom att ge av vårt eget skinn, våra muskler och vårt blod. Det är det enda sätt vi har att visa Andarna att vi verkligen vill ge av oss själva. Då ser Andarna att vi menar allvar och då kommer dom till vår hjälp."

Han var tyst en stund igen, innan han med ett indignerat skratt och en fnysning fortsatte:

- "Och det här förstod inte de vitas svartrockar. När de såg oss offra av vårt eget kött och blod, det enda vi hade som verkligen var vårt eget, då tjöt de i högan sky och menade att vi var hedniska och ociviliserade! Då ropade de med detsamma på förbud!" Han vände sig med en grimas mot Wayne. "De förbjöd oss att utföra Soldansen! Fattar du? De förbjöd oss att visa vår tacksamhet mot vår Gud! Med vilken rätt..? De som själva hade

spikat upp sin egen Gud på ett kors och stuckit honom blodig i sidan med spjut!"

Han sjönk tyst tillbaka på stolen och blundade. Han skakade stilla på huvudet. Wayne funderade. Det här hade han aldrig tänkt på. Så hade han aldrig sett det. Han visste om att Soldansen hade varit förbjuden, men han hade aldrig tänkt på det på det här sättet. Aldrig brytt sig om vad det egentligen innebar. Det slog honom, att han troligen var så "vit" i sitt tänkande, att han hade tyckt att det var helt naturligt att reagera som de vitas präster hade gjort. Det skrämde honom lite. Nu stod det plötsligt klart för honom hur fel det egentligen var och han kände sig lite skamsen för att han inte insett det tidigare. Så kom han att tänka på något annat.

- "Ja, att de vita inte förstod att det här var nödvändigt för våra unga mäns utveckling till krigare. Det som de ju var tvungna att genomgå för att bli värdiga manliga medlemmar i samhället. Hur skulle de annars kunna vinna rätten att få gifta sig och hur skulle samhället då ha kunnat förnyas?" sa han ivrigt och såg ömsom på Toby och ömsom på Sam.

Medicinn mannen såg frågande på honom, lade sin hand på hans axel och sa med en suck:

- "Min vän, du är lika vilseförd som så många andra!" Han skakade stillsamt på huvudet. "Soldansen har inget alls att göra med några mandomsprov, eller några andra machotilltag. Allt du hört om sådant är bara vitmanspåfund!" Han skakade på huvudet igen. "Det har inget att göra med några hjältedåd. Allt det där är bara bullshit! Soldansen är vår tacksägelse och vår bön om fortsatt välgång. Inget annat! Det är vårt sätt att tacka Gudarna för att de visar förbarmande med oss. Det är vårt sätt att visa att vi är medvetna om det och tacksamma för det. Vårt sätt att visa hur obetydliga vi är och hur hjälplösa vi är på egen hand. Hur viktigt det är för vårt samhälles fortbestånd att vi får fortsätta att åtnjuta Gudarnas hjälp och stöd. Inget annat. Glöm inte det!"

Wayne kände sig dum. Här hade han låtit lura sig igen. Lyssnat på fel informationskällor. Han borde ha begripit bättre. Givetvis borde han ha frågat de gamla. De som förde traditionen vidare. Han skulle naturligtvis inte bara ha accepterat det han läst i tidningarna och hört och sett på TV. Han borde ha ifrågasatt. Tänkt efter. Han borde faktiskt ha begripit bättre... Han slog ner blicken och blev sittande tyst ända till Sam fortsatte:

- "Men var inte ledsen för det! Trösta dig med att du inte är ensam om det. Det finns så många andra också som inte vet. Många som borde veta, men som varken ser eller förstår. Eller kanske inte ens vill förstå! Många

som egentligen borde veta mycket bättre än du. Du har ju i alla fall börjat söka sanningen, även om du kanske inte vet riktigt än vad det är du letar efter. Men det är en god början. En viktig början. Bara du öppnar dig och tar emot budskapet. Det finns många som kan hjälpa dig. Nu har du kommit till mig och det är bra. Jag kan hjälpa dig!"

Wayne såg upp på honom.

- "Hur..? Och när, farbror?" sa han med den högtidliga frasen, så som traditionen påbjöd.

- "Ja, du får nog lugna dig," svarade Sam skrattande, "du har mycket annat du måste göra innan du är redo för en Soldans. Men Frank Fools Crow har lovat att sätta upp en Wi wanyang wicapi i juli för en man från Potato Creek, som har en sjuk dotter. Så kanske du kan vara med där uppe i Kyle, när han gör det. Men först måste du förstå varför du vill. Varför du ska offra dig. Och för vad. Du ska förstå meningen med att ta del i vår mest vördade ceremoni. Om du inte har den rätta inställningen blir det bara fel. Då blir hela ceremonin förfelad. Det kan till och med förstöra för de andra. Fools Crow kommer att veta om du inte har den rätta inställningen. Och det kan hända att han vägrar att sätta upp dansen då. Så vi har mycket att göra innan vi kan bestämma något."

Wayne såg på Toby Eagle Bull, som bara ryckte på axlarna på nytt. Så vände han sig till den gamle igen:

- "Vad ska jag göra då, farbror?" undrade han och slog ut med händerna.

- "Ja, först och främst måste du lära dig tålmod. Du måste kunna råda över din vilja, styra den. Inte bara rusa åstad, så fort du har kommit på något som verkar intressant. Du måste rådgöra med dina hjälpare!"

- "Vilka är mina hjälpare då, farbror?" undrade Wayne. "Jag förstår inte hur jag ska kunna göra det om jag inte vet vilka de är. Är det du? Eller Oscar One Stab? Eller Fools Crow? Eller...?"

- "Nej, nej. Det är ingen av oss. Det är ingen människa, eller någon du känner. Det är ett väsen, en ande... Vi kanske kan säga din egen inneboende kraft. Du måste lära dig att lita till din egen förmåga. Lyssna till din inre röst. Tro på din egen kraft! Men du har hjälpare omkring dig bara du lyssnar. Jag vet att du redan har mött din hjälpare, men du har bara inte förstått det. Så det är det vi måste arbeta med. Med att få dig att se hur du ska kunna kommunicera med din hjälpare. Du måste sitta på berget...!"

Wayne hade nästan förstått att det skulle komma. Ändå blev han överraskad och lite skrämmd. Han hade tänkt på det ibland, men alltid slagit det ifrån

sig. Han skulle aldrig klara av det. Att sitta ensam ute i vildmarken, helt utlämnad åt väder och vind och makternas spel i fyra dagar och fyra nätter! Det skulle han aldrig klara.

- "Du måste sitta på berget!" upprepade Sam igen, "du måste rena dina sinnen och dina tankar, så att du kan se din hjälpare, när han kommer. Det kan man bara göra om man drar sig undan i avskildhet, så att man kan koncentrera sig på sina tankar. Du måste dra dig undan världen och anstränga dig för att få kontakt med andarna! De andar som kan hjälpa dig. Du måste söka en uppenbarelse, en vision! Något som gör att du förstår vad din roll är. Förstå varför du finns. Och då kommer du också att förstå vad du mera behöver göra. Svårare är det inte!"

Sam skrattade lite stilla. Men så blev han allvarlig igen.

- "Jag ska hjälpa dig. Jag vet en plats som kommer att vara ett bra ställe för dig att söka dina svar. Vi ska förbereda dig och jag ska följa med dig dit. Där ska vi göra i ordning din plats. Där ska du möta Andarna och jag ska be för dig under tiden."

Wayne såg på Toby. Han kände sig lite skärrad. Nu var det på gång. Plötsligt insåg han att det inte fanns någon återvändo längre. Han hade startat något, som han inte visste om han skulle gå iland med. Men nu var det för sent att backa ur. Toby Eagle Bull insåg också att det nu var allvar. Han nickade sakta mot sin vän som för att visa sitt stöd. Men han hade inget att säga. Här kände han sig hjälplös. Han hade ingen egen erfarenhet av sådant här och han kunde inte råda. Så han förblev tyst. De båda väntade i stället på att Sam skulle ta även nästa steg. Men den gamle mannen förblev bara tyst. Wayne skruvade på sig. Han visste inte vad han skulle säga.

- "När?" pressade han till slut fram med darrande röst.

Men Sam svarade inte. Han bara satt tillbakalutad med slutna ögon. Det gick en lång stund innan han till slut såg på Wayne igen och sa:

- "Det måste vi fråga Andarna om. Vi kan inte bestämma när de vill komma och hjälpa oss. Du måste lära dig att vi människor måste visa ödmjukhet. Vi måste ha tålamod. Det går inte att bara rusa åstad och tro att man kan kräva eller bestämma. Men jag ska tala med dem. Kanske redan i kväll, så får vi se. Har du pipan med dig?"

Wayne nickade och tittade bort mot bilen.

- "Ja, den ligger där borta i bilen," sa han. "Ska jag hämta den?"

"Nej, det behöver du inte," svarade Sam, "men du ska alltid ha den med dig och du ska veta att den kommer att vara ett av de viktigaste medlen för dig i din kontakt med Andarna. Så glöm aldrig att ha den tillgänglig!"

Han satte på nytt ett finger i bröstet på Wayne och såg honom djupt i ögonen.

- "Jag vet att du har två stenar," sa han så plötsligt överraskande. "Dom ska du ge till mig. Jag ska få dom välsignade i kväll, så att du kan börja att dra nytta av dom. Dom kommer att hjälpa dig när du ska sitta på berget. Precis som din pipa. Å' så ska du skaffa svart och vitt, rött och gult tyg, så att vi kan sätta upp platsen för din hanbleceya ordentligt."

Han sträckte fram handen för att ta emot den lilla skinnpåsen, som Wayne fiskade upp ur bröstfickan.

- "Det är en vit och en röd. Men annars är dom helt lika," sa Wayne. "Vad kan det betyda?"

- "Det vet vi inte än," svarade medicinmannen. "Kanske har det ingen betydelse alls. Men du kommer själv att förstå det så småningom, så det är inget vi behöver bry oss om nu. Säkert kan Oscar One Stab hjälpa dig så småningom. Men nu bryr vi oss inte om det! Har du varit hos honom förresten?"

Wayne bara skakade på huvudet.

- "Jag vet inte ens var jag ska hitta honom."

- "Åh, det är inte svårt. Han bor nere i Harrison. Det är bara att åka dit."

Wayne kände vanmakten komma krypande i kroppen igen. Allt verkade vara så enkelt för de gamla. Bara att åka dit! Och så plötsligt skulle Oscar bara stå där..! Nej, Wayne insåg att så enkelt var det inte. Han hade inte ens en aning om var Harrison låg. Annat än att det var någonstans nedanför gränsen till Nebraska. Och hur skulle han sedan hitta Oscar där då? Bland alla människor som säkert bodde där. Nej, det fick bli en annan gång. Han skakade på huvudet.

- "Det går inte," sa han stilla.

- "Jodå, visst går det, om du bara vill," svarade Sam uppmuntrande, "du åker bara ner till Rushville. Där tar du till höger, på US 20. Du åker förbi Chadron å' Crawford. Ja, du vet, där Fort Robinson ligger. Sedan är det inte långt till Harrison. Det tar inte mer än omkring tre timmar. Det är inga

problem. Du borde åka ner och träffa honom! Toby här kunde väl följa med dig!" Medicinmannen nickade mot Toby Eagle Bull.

Wayne såg upp på sin kamrat.

- "Vill du det?"

Toby nickade tyst.

- "Kan jag väl, om du vill. Men har du bensin då?"

- "Ja, inte just nu, men det går väl att ordna. Kanske vi skulle göra det ändå..." sa Wayne dröjande. Men så vände han sig mot medicinmannen igen.

- "Men när kan farbror ta mig ut på berget då?" undrade han.

- "Jag ska tala med Andarna om det först. Sedan ska jag låta dig veta," svarade Sam undvikande. "Men åk du först ner och träffa Oscar, så kanske jag har ett svar åt dig när du kommer tillbaka. Låt oss nu avsluta det här med en pipa," sa han, och de båda förstod att samtalet var över.

XI

En vecka senare hade Wayne lyckats låna ihop tillräckligt mycket bensinpengar för att de skulle kunna åka fram och tillbaka till Harrison. Han och Toby hade givit sig iväg en tidig morgon. Vid Fort Robinson hade de stannat till en stund. De hade varit inne i parken och tittat på minnesstenen som utvisade var Crazy Horse hade blivit mördad 1877. Toby hade läst om det och kunde berätta lite för Wayne. Det kändes märkligt att stå här på platsen där en av deras egna folkhjältar hade dött. På något sätt blev historien som mera verklig då. Muséet brydde de sig inte om, för det kostade fyra dollar och pengarna behövde de till bensin. Från Fort Robinson var det inte långt till Harrison. Harrison visade sig vara en liten by med ett typiskt villasamhälle vid sidan av vägen. Inga människor syntes till och de körde fram till vägkorsningen mitt i byn.

- "Jaha, vart nu då?" frågade Wayne och såg sig om.

- "Ingen aning," svarade Toby, "men vi körde förbi ett motell där borta. Vänd så frågar vi där!"

De vände bilen mitt i korsningen och körde tillbaka till motellet. Willage Barn stod det på en stor neonskylt ut mot vägen. Den mindre skylten, som annonserade att det fanns rum lediga var tänd, fastän det var mitt på ljusan dagen. Några bilar stod parkerade utanför, men det syntes inga människor i närheten.

- "Okey, vi går väl in då," sa Wayne. Han kände sig en smula osäker. "Men inte för att jag tror att dom vet här vem Oscar One Stab är."

- "Får väl se," svarade Toby, och de två stegade fram mot ingången.

De hann bara lagom innanför dörren så möttes de av en stor karl i snedgångna cowboystövlar och med en livrem hårt spänd under den hängande ölmagen.

- "Inga prärieniggers här!" sa han bryskt. "Ut!"

- "Okey, okey," svarade Wayne och satte upp händerna, "vi ville bara fråga efter Oscar One Stab."

Den stormagade såg misstänksamt på dem. Men så vände han sig in mot rummet och ropade:

- "Nå'n som känner nå'n djävla knivmördare?" Han skrattade själv rått åt sitt eget skämt. "One Stab..." han vände sig mot Wayne igen. "Oscar,.. va' det de' du sa?" frågade han.

Wayne bara nickade.

- "Nå'n som känner en Oscar One Stab?" ropade han så in mot rummet igen.

Det var tyst en stund, men så svarade en annan röst inne från skumrasket:

- "Ja, de' va' ett rö'skinn som va' me' o' grävde ute vid Agate för nå't år se'n. Han bodde i husvagn där nere. Jädra löss dom där. Bara super å' slåss."

- "Hörde du nigger? Agate Springs. Försök där! A'jöss!"

Han motade ut de två och stängde dörren. De såg på varandra. Till slut ryckte Wayne på axlarna och de två satte sig i bilen igen.

- "Jaha, å' nu då?" Toby såg på Wayne.

- "Vet inte, men vi åker bort till macken där i krysset. Behöver faktiskt fylla på vatten, tror jag."

För att ha ett ärende in på bensinstationen köpte Wayne en Coca-Cola. Samtidigt frågade han efter vägen till Agate Springs. När de kom ut visade Toby flinande upp en hopvikt vägkarta.

- "Snodde den där inne," sa han lugnt. "Nu ska vi nog hitta i hela förbannade Nebraska!"

De båda skrattade och satte sig i bilen igen.

- "Där..! Där, till vänster!" utropade Toby plötsligt och pekade framåt, när de hade kört någon mil. "Där är det! Agate Springs. In där.. till vänster!"

De svängde av in på en smal grusväg. Dammet yrde. De körde ytterligare någon kilometer, utan att se skymten av någon bebyggelse. Men så, när de kom runt en skarp kurva, pekade plötsligt Toby ner åt höger.

- "Där!.. Där nere ligger en gård. Det måste vara ranchen," sa han. "De' måste finnas nå'n infart här framme, nå'nstans. Ta't lugnt nu!"

Någon infart fanns det inte, men när de rundade en ganska hög kulle, bestående av grå lerskiffrar, som gick i dagen här och där, svängde vägen

plötsligt av rakt ner mot gården. Och där, precis bakom kullen, stod en gammal husvagn!

- "Stopp," sa Toby, "kan det vara här han bor?"

Wayne bromsade in och de stannade mitt på vägen en bit ner. De såg båda på varandra.

- "Kan vara," svarade Wayne. "Men de' vore väl bra märkligt ändå, om vi bara skulle ramla på honom så här enkelt."

Toby höll med honom, men de bestämde sig ändå för att se efter. Så Wayne backade tillbaka en bit och körde så långt ut på vägkanten han vågade. De två gick försiktigt fram mot husvagnen. Ingen syntes till, så Wayne gick fram till dörren och knackade på. Inget svar. Toby kikade försiktigt in i ett fönster.

- "Ser inte ut att vara nå'n här," sa han.

I samma ögonblick ryckte de båda förskräckta till. Runt husvagnens hörn stack det fram en bösspipa och en röst uppmanade dem att stå stilla. De båda backade förskräckta undan från husvagnen och sträckte upp händerna, samtidigt som Wayne stammade fram:

- "Vi är obevä... obeväpnade! Vi letar bara efter... efter Oscar..."

- "Då har ni hittat honom," svarade rösten, och den gamle mannen steg fram bakom vagnen med ett skratt.

- "De' va' som tusan," sa han, "så fint främmande hade jag inte väntat. Vad kan det vara som för er den här långa vägen ända hit ner?" Han sänkte bössan och gick de båda vännerna till mötes.

- "Man får ju vara lite försiktig här ute," sa han urskuldande och höll upp det gamla hagelgeväret. Man vet aldrig va' det är för ena som stryker omkring så här ute i obygderna. Men vad kan ni ha på hjärtat då?" sa han och sträckte fram handen mot Wayne.

Wayne torkade av handflatorna mot byxbenen, innan han tog den äldre mannen i hand.

- "Jee'sus, vad farbror skräms," sa han skrattande. "Höll nästan på att skita på mig..! Det här är Toby," sa han sedan och pekade på sin kamrat.

Oscar One Stab nickade igenkännande.

- "Ja, jag kommer ihåg dig också, ja."

Han tecknade åt de båda att stiga in i vagnen.

- "Så förbaskat blåsigt här ute, så vi kan lika gärna gå in," sa han, samtidigt som han ställde ifrån sig geväret mot husvagnsväggen. Han tog i dörrhandtaget, på samma gång som han dunkade till med andra handen i väggen alldeles invid låset. Dörren gick upp och han steg åt sidan för att de två skulle kliva in.

- "Lite knepig den här," sa han urskuldande. "Det är det förbaskade alkalidammet som blåser in i låset och får det att kärva." Han klev in efter de två. "Har inget kaffe," sa han urskuldande, "men det finns Coke i skåpet."

Wayne skakade på huvudet.

- "Tack, men det är bra ändå. Vi klarar oss utan."

Så blev han tyst. Nu visste han inte hur han skulle börja. Han hade blivit överraskad över, att de så lätt hade funnit Oscar. Egentligen hade han nog varit inställd på, att de inte alls skulle få tag på honom. Så nu, när de väl stod här, så visste han inte riktigt vad han skulle säga. Men han behövde inget säga, för Oscar förekom honom.

- "Och du tänker offra åt solen," sa han rakt på sak. "Det är bra. Men du kan inte göra det utan att veta! Det skulle vara farligt! Har du stenarna med dig?"

Wayne blev överraskad. Hur kunde Oscar veta? Det var precis som om de hade meddelat honom i förväg om sitt ärende.

- "Jo, vi har varit hos Sam Reaches och han menade att vi borde söka upp farbror. Jag har bestämt mig för att offra i sommar. Men jag vet inte hur och jag behöver ha hjälp. Så Sam föreslog att vi skulle söka upp farbror."

När han väl sagt det och innan Oscar One Stab hunnit svara, tog Wayne fram pipan och sträckte fram den mot den äldre mannen. Men Oscar satte bara upp händerna och ville inte ta emot den.

- "Nej, nej," sa han och slog ifrån sig med båda händer. "Jag är ingen Soldanspräst och jag kan inte vara din hjälpare i den heliga cirkeln. Det får du be Sam att vara. Han har själv offrat. Det har jag aldrig gjort. Så jag kan inte hjälpa dig med det."

Wayne såg lite snopen ut. Här hade de åkt ända hit ner bara för att få ett nej! Och varför hade Sam sagt att de skulle kontakta Oscar då? Han förstod ingenting.

- "Men Sam sa..." började han tvekande.

- "Ja, ja, det är klart att jag ska hjälpa dig med vad jag kan! Men nå'n Soldanspräst, nej det är jag inte!"

- "Vad kan du hjälpa mig med då?" undrade Wayne en smula tveksamt.

- "Ja, du har ju mycket annat att lära först," skrattade Oscar. "Du måste ju till exempel ha en hjälpare som finns där, när Sam inte kan vara med och visa dig allt. Du måste förstå vad det egentligen är du söker. Du måste förstå varför du ska offra. Sådant kan jag hjälpa dig med! Du har väl stenarna med dig?"

Frågan kom överraskande, men Wayne fann sig snabbt.

- "Ja visst! Här!" Han trevade efter skinnpåsen i bröstfickan. Men så kom han ihåg.

- "Nej, förresten, dom har ju Sam... Shit! Han skulle göra nå't me' dom. Jag vet inte vad..."

- "Ja, ja, det ordnar sig. Jag vet ändå att du har två stenar. Dom ska du ha med dig när Sam sätter dig på berget! Kom ihåg det! Med hjälp av dom kommer du att kunna få kontakt med din hjälpare. Så det är viktigt att du har dom med dig. Och så pipan förstås... Pipan är det allra viktigaste! Pipan kommer att skydda dig för allt. Du kommer att vara rädd. Men om du bara håller i pipan så kommer den att skydda dig. Förstår du...?"

Wayne bara nickade.

- "Hur går det till egentligen, en så'n där hanbleceya?" Wayne frågade lite tvekande.

- "Sam kommer att berätta allt för dig. Så lyssna bara på honom du, så kommer allt att gå bra ska du se! Han kommer att ta dig med ut till någon avlägsen plats, där han kommer att lämna dig ensam i ett par dagar och nätter. Ensam så att du verkligen ska ha tid att söka, och få kontakt med, din hjälpare. Hur det går kan ingen säga. Det är något som bara du själv kan uppleva. Men om du bara öppnar dig och lyssnar, så kommer du säkert att få ett bud av något slag. Men kom ihåg pipan! Sam och jag kommer att be för dig hela tiden. Vi kommer att vara med dig i tanken hela tiden. Och du kommer inte att vara ensam där uppe heller. Din hjälpare kommer också att vara där!"

- "Vem är det då? Hur ska jag veta när han kommer, om jag inte vet vem det är? Kommer han att tala om det för mig?" Wayne hade mängder av frågor.

- "Nja, det vet jag inte. Men det brukar alltid ordna sig. Du kommer att förstå när det verkligen är dags. Håll i din pipa bara! Och du ska inte vara rädd! Pipan och stenarna kommer att skydda dig."

Wayne kände sig inte så särskilt mycket klokare när de båda vännerna återvände fram på eftermiddagen. Men han hade nu bestämt sig för att söka upp Sam Reaches direkt, för att få komma igång med processen. Så redan nästa dag satt han på nytt hos medicinmannen och erbjöd honom pipan. Sam avböjde traditionsenligt tre gånger innan han slutligen tog emot den. De båda rökte ceremoniellt under tystnad tills pipan hade brunnit ut och Sam noga skrapat ur den och återlämnat den till Wayne.

- "Jag har lovat hjälpa dig med din hanbleceya," sa han så. "Du behöver söka kontakt med dina hjälpare för att få vägledning och för att förstå vem du är. Ingen annan än du själv kan göra det och det kan bara ske i avskildhet och under intensiv bön. Du måste be om deras hjälp och du måste genom att offra av dig själv visa att du menar allvar. Offret består i att du ska utlämna dig själv helt och hållet åt naturens makter och spel under en tid. I de gamla tiderna fastade man i fyra dagar och fyra nätter, men det är inte nödvändigt, om du inte vill det. Allra helst inte om du upplever att du har fått någon uppenbarelse redan efter en kortare tid. Då kan du avbryta fastan. Men jag tycker ändå att du ska förbereda dig för en riktig hanbleceya. Alltså sitta ute i ödemarken i fyra dygn utan mat och dryck."

- "Det klarar jag aldrig," svarade Wayne med en suck. "Utan vatten i fyra dagar! Det går inte!"

- "Jodå, visst går det," svarade Sam med ett leende. "Det finns många som har gjort det. Jag själv har gjort det många gånger. Jag ska lära dig några knep, som du kan ha nytta av, så ska du se att det går. Men först ska vi träna dig lite mentalt för uppgiften och jag ska berätta för dig hur du bör bete dig. Jag ska ge dig några sånger, som du kan använda och så ska du ha din pipa med dig. Sedan kommer dina hjälpare, vilka de nu är, att hjälpa dig med resten. Det kommer att gå bra, ska du se."

Wayne var tyst en stund och tänkte på vad medicinmannen hade sagt. Så såg han upp igen och frågade:

- "Var någonstans ska jag vara? Och när ska vi göra det?"

- "Jag vet ett bra ställe dit jag ska ta dig. Ett ställe fyllt av starka krafter. Ett ställe där du ganska säkert kommer att kunna få kontakt med de krafter som kan vägleda dig. Det är ett ställe dit vår egen folkhjälte, Crazy Horse, faktiskt brukade dra sig tillbaka för att söka hjälp. Det finns dom som säger att han också ligger begravd där i bergen någonstans. Men det är ingen som vet med säkerhet. Och det har ju heller inget med saken att göra. Det viktiga är att det är ett ställe fyllt av stor kraft. Jag ska ta dig dit. Jag tror att det är lämpligt att vi förbereder oss till nästa fullmåne."

- "När är det då?" frågade Wayne.

- "Ja, det bör vara om ett par veckor," svarade Sam lite dröjande. "Men innan dess ska du ha skaffat färgade tygremsor. Samma som när vi hade vår Yuwipi senast. Och så ska du binda tobaksoffer i små tygpåsar på en lina. Men nu ska du inte bara göra sju stycken. Nej nu ska det vara fyra-hundrafem stycken!"

De närmaste dagarna vistades Wayne en hel del hos Sam, som berättade för honom om allt han kunde tänkas behöva veta inför sitt sökande efter en uppenbarelse. Kvällen innan de skulle bege sig ut i ödemarken hade de så en Inipi, en svetthydda, tillsammans med flera andra indianer från byn. Också Toby Eagle Bull var med. Innan de hade påbörjat den egentliga ceremonin hade Sam och Wayne suttit i svetthyddan och fört ett sista allvarligt samtal om det förestående äventyret. Sam hade tagit Waynes pipa och fyllt den med sju små nypor tobak, som han först omständligt hade skurit på en bräda och blandat med bark, till så kallad kinikinik. Under tiden som han skar till tobaken hade han frågat Wayne, om han nu verkligen var beredd att möta Andarna.

- "Vet du nu varför du vill göra det här?" hade han frågat.

Wayne bara nickade och Sam nöjde sig med det.

- "Hur många dagar är du då beredd att offra?" var nästa fråga.

Wayne tänkte efter. Han visste, efter allt vad Sam hade berättat, att det inte var helt nödvändigt att sitta ute i vildmarken så mycket som fyra dagar och nätter. Men på något sätt kändes det som ett fusk, som ett svek mot sig själv och mot alla andra, att inte göra det. Men så tänkte han på alla strapatser det ändå skulle föra med sig. Han skulle sitta där alldeles naken, utan mat och utan vatten, timma efter timma, i ur och skur. Utlämnad åt naturens alla nycker. Det lät som en övermäktig uppgift. En uppgift som

han bara för några veckor sedan inte ens skulle ha reflekterat över att ge sig på. Han tvekade. Men till slut bestämde han sig.

- "Två," sa han en smula tvekande. Han tänkte att nu blir Sam besviken. Men Sam Reaches visade inga tecken på någon besvikelse.

- "Bra!" sa han bara. Sedan hade Sam tagit pipan, höjt den mot väster och börjat be en bön:

- "Oh, Wakan Tanka, alltings skapare. Du har alltid varit den störste och kommer alltid att så förbli. Se den här unge mannen, som har en plågad själ och som nu vill söka den rätta vägen. Han vill offra den här pipan åt dig. Tag hand om honom! Var barmhärtig och hjälp honom! Alla de fyra riktningarnas krafter tillsammans med hela universum kommer att placeras i den här pipan. Pipan som den här unge mannen vill offra åt dig med hjälp av de bevingade och med hjälp av markens alla väsen. Den första att bli placerad i pipan är ni, de bevingade, som lever i den nedgående solens land. Ni som med era väktare är urgamla och heliga. Det finns en plats i den här pipan för er. Hjälpt oss därför med era heliga blå och röda dagar!"

Han höll upp den första tobaksgnuttan mot väster och stoppade den sedan omsorgsfullt i pipan. Han var mycket noga med att inte spilla något.

- "Det kan förarga Åskvarelserna annars," förklarade han med ett skratt.

Sedan hade han vänt sig mot norr och upprepat samma sak, fast nu bett jätten Waziah, den renande kraften som kommer från norr, om hjälp. Därefter mot öster, mot ljusets och kunskapens väktare, samt mot söder där han tillbett vindarnas och livgivarens kraft om samma hjälp. För var och en av dem hade han omsorgsfullt stoppat en liten nypa tobak i pipan. Den femte tobaksgnuttan hade han hållit upp mot himlen och tillägnat Wanbli Galeshka, den fläckiga örnen, som flyger högre än alla andra fåglar och som ser allt i himlen och på jorden.

- "Oh, Wanbli Galeshka, du som cirklar i de högsta rymderna," hade han sagt. "Du som ser allt i himlarna och på jorden. Den här unge mannen står i begrepp att offra en pipa åt Wakan Tanka, för att erhålla kunskap. Hjälpt honom och alla andra som på det viset sänder sin bön genom dig."

Den sjätte nypa tobak representerade både Unchi (Farmor) och Ina (Mor). De symboliserade i det här fallet jorden. Jorden ur vilken allting föds och växer. Till slut räknade Sam också upp en lång rad varelser, fåglar, däggdjur och slutligen också de tvåbenta, alltså Wayne själv, som just stod i begrepp att offra av sig själv i den kommande ceremonin. När all tobak noga hade packats i pipan proppades den igen med en klick buffeltalg.

Wayne skulle nu ha pipan med sig på berget under hela sin provotid, men den skulle inte rökas förrän han kom ner igen.

Så hade Sam tagit fram flera buntar med olika långa träkäppar. En bunt med fem stycken längre käppar och fem buntar med tolv kortare i var och en. De skulle användas som offerkäppar vid bönegropen och skulle därför renas och välsignas över röken inne i svetthyddan senare, förklarade Sam. Han hade också med sig sage, sötgräs och en liten skinnpåse med jord, som också skulle användas i svetthyddan.

Svettceremonin hade dragit ut på tiden och det hade blivit mycket sent innan Wayne och Toby äntligen hade fått dra sig tillbaka för natten. De hade fått sova i en tipi, som någon hade rest på Sams bakgård. Det var första gången Wayne hade sovit i en tipi och det tog en lång stund innan han hade kommit till ro och slumrat in. Därför var han ganska trött när Richard Red Fox väckte honom tidigt på morgonen.

- "Det är tid!" hade han bara sagt och sedan gått igen.

När Wayne och Toby kom ut ur tipin såg de ett par bilar som var framkörda nedanför huset. Flera människor rörde sig kring dem, men Wayne kunde inte se vilka de var. Han undrade vad de skulle göra. Om de också skulle gå ner till bilarna, eller bara vänta och se. Han behövde inte vänta så länge. Sam Reaches och Richard Red Fox kom snart gående över gården. Sam vinkade åt dem att följa med.

- "Vi skulle egentligen ha haft hästar till det här," sa han urskuldande, "men det går så sakta och är så obekvämt. Så vi tar ett par bilar i stället. Du och jag ska åka i den sista," sa han så vänd mot Wayne. "De andra får åka i de två andra bilarna och ta med sig redskapen och alla offerkäppar och sådant. Så är det ändå som det var i de gamla tiderna... Bara det att det då var tre hästar i stället för bilar förstås."

Han såg på Wayne.

- "Har du pipan med dig?" frågade han.

Wayne nickade.

- "Från och med nu ska du hålla den framför dig hela tiden! Och så ska du vara allvarlig och bara tänka rena tankar. Förr grät och jämrade sig visionssökaren hela tiden, för att påverka gudarna att visa misskund med honom. Men det räcker att du koncentrerar dig och bara tänker goda och

rena tankar. Du kan gärna dikta upp små böner under tiden också. Så, håll upp pipan nu så går vi!"

- "Vart ska vi?" frågade Wayne, men insåg i samma stund att sådana frågor inte hörde hemma här och nu. Sam svarade inte heller och tids nog fick han väl se det, tänkte Wayne. Så han förblev tyst och allvarlig när han följde Sam ner till den sista bilen.

De åkte söderut. Ner genom Pine Ridge och ut från reservatet. Efter Whiteclay svängde de av mot höger, på en dammig grusväg. Då började Sam att tala.

- "Jag ska ta dig till en gammal helig plats," sa han. "En plats fylld med starka krafter. En plats som har använts i alla tider av sökare som du. Också i riktigt gamla tider. Det sägs att till och med Crazy Horse sökte sig hit ibland för att be om råd och styrka. Ja, det finns dom som påstår att han till och med ligger begravd där nere någonstans... Men, det är klart, att det är ju ingen som vet med säkerhet, förstås," sa han efter en stund, mest som för sig själv.

Wayne kände hur spänningen började gripa tag i honom. Tänk om han inte skulle klara av att sitta där ensam i ödemarken i flera dygn. Tänk om det skulle bli oväder. I går kväll, just som de gick in i svedthyddan, hade han hört åska på långt håll nere över Sandkullarna i Nebraska. Det var visserligen bara i slutet av april och det var lite väl tidigt för åska, men han hade hört det tydligt. Men det kunde ju lika gärna bli kallt och till och med snö, om det ville sig illa! Han drog omedvetet till sig den gamla buffelfällen, han fått låna och som skulle komma att vara hans enda skydd mot naturens krafter. Han såg att de var på väg mot Hay Springs, men han hade fortfarande ingen aning om var de slutligen skulle hamna. Han höll upp pipan framför sig, tog ett djupt andetag och sa tyst för sig själv:

- "Hjälp mig, fader!"

Han kände sig torr i munnen. Och inte skulle han få dricka något nu på två dygn! Nervositeten tilltog.

Dammet från grusvägen stod som en sky om de båda bilar som åkte före dem. Men när de passerat över krönet på en av de otaliga kalkstensåsarna saktade Red Fox in och Wayne kunde se en trång, vindlande dalgång breda ut sig framför dem. Nere i svackan växte täta snår av poppel, vide och andra lövträd. Gräset där nere var grönt och frodigt, till skillnad från uppe

på de magra kalkstenssidorna, där det mest var småbuskar och ogräs. Här och var bröt de lergrå stenyterna fram genom vegetationen och uppe mot horisonten avtecknade sig flera spretiga och knaggliga klipputsprång. Inte särskilt höga och inte särskilt dominerande, men ändå dramatiska på något sätt. Märkligt formade med en mängd klippavsatser och tydligt synliga grottor och andra sprickbildningar. Överallt växte spridda bestånd av småväxt tall och en risig variant av enbuskar. Gräset nedanför de grå bergssidorna var redan brunt. Kanske hade det aldrig ens hunnit bli grönt innan den obarmhärtiga vårsolen torkade ur de få vattenförråden i den magra marken på de branta slänterna.

- "Beaver Valley!" sa Sam. "Beaver Valley var i gamla tider en av vårt folks viktigaste vinterlägerplatser. Här samlades man sent på höstarna och här kunde hela dalgången vara fylld av olika tältlag. Det var säkert en härlig tid."

Sam såg drömmande ut.

- "Här nere hade Stinking Bear och Fast Thunder alltid sina vinterläger. Men också Brown Hat och tidvis bandet som Crazy Horse tillhörde. Men den kanske mest kände av alla de gamla ledare som gärna kom hit var American Horse. Man kan förstå att det här måste ha varit en eftersökt plats." Han vände sig mot Wayne. "Då du, skulle vi ha varit med!"

Så tecknade han åt Red Fox att fortsätta. De andra hade hunnit en bit i förväg och dammet hade börjat lägga sig en aning. Vägen ledde nu ner i dalgången. Ner mot de lummiga buskagen, som markerade var den lilla bäcken rann fram. Väl nere passerade de över en bro och vägen svängde av mot sydost. I ett par kilometer löpte den på bäckens högra sida innan den passerade över till vänstra sidan igen på en ny bro. Alldeles efter bron stannade Red Fox igen. Upppe i sluttningen till vänster pekade nu Sam ut fyra stycken spetsiga, mycket säregna klipputsprång, som stack fram mellan tallarna.

- "Där, den högsta där till vänster, är Scout Point," sa han. "Det ser inte så högt ut, men där uppifrån har man bra utsikt ut mot slätten i norr. Faktiskt ända upp mot Black Hills. Där uppe hade man alltid vaktposter utsatta. Och där nere," han pekade på den lite lägre kullen till höger om Scout Point, "där finns en stor grotta som vaktposterna använde som skydd, när de löste av varandra. Därifrån hade man också bra uppsikt över lägren, som låg här nere i dalen, samtidigt som man satt i skydd för väder och vind."

Han pekade med en svepande gest ner mot bäcken på högra sidan av bilen, där lägerplatserna hade legat. Så vände han sig upp mot bergen igen.

- "Där uppe på toppen fanns en örnfångargrop förr. När din far var yngre var han en skicklig örnfångare. Men det vet du kanske redan?" Han såg en aning frågande på Wayne, som bara nickade.

- "Faktum är att Aaron har använt just den gropen flera gånger. Visste du det också?"

Wayne skakade på huvudet. Det hade Aaron aldrig sagt något om.

- "Är det där uppe jag ska sitta?" frågade han så.

- "Nej," svarade Sam, "vi ska åka en bit till, men jag ville bara visa dig vad som har förevarit i det här landet, så att du förstår vad platserna betyder för vårt folk."

Efter ännu ett par kilometer såg Wayne hur de andra bilarna redan hade svängt av från grusvägen och stod parkerade på grässlätten strax ovanför bäcken.

- "Här är den gamla soldansplatsen," förklarade Sam, när de också svängde av och stannade strax bakom de andra bilarna. "Härifrån går det gamla vandringsstråk åt flera håll in ibland bergen," sa han.

När de stigit ur bilen pekade han upp mot höjderna på andra sidan bäcken och sa:

- "Det där berget är Twin Mountain och där till vänster ligger Beaver Mountain. Bakom kammen på Beaver Mountain, på en slät platå, ligger en urgammal visionssökarplats. En grop jag är säker på att självaste Crazy Horse har suttit i många gånger. Det är där du ska sitta!"

Han såg på Wayne, som kände spänningen gripa tag om sig igen. Det gick som en ilning genom hans kropp. Crazy Horse... Han skulle komma att sitta i samma bönegrop som Crazy Horse förmodligen hade använt! Det här var otroligt!

Han såg upp mot Beaver Mountain. Han kände kraften strömma mot sig. Han var inte rädd längre. Kände ingen tvekan. Han skulle klara av det. Crazy Horse hade suttit där... Varför skulle inte även han kunna sitta där?

- "Farbror," sa han, utan att vända sig till Sam, "farbror, kan jag ändra mig? Kan jag få sitta i fyra dagar och fyra nätter i stället för två?"

Sam såg tyst på honom en stund.

- "Om du känner det så, så visst kan du det," svarade medicinmannen dröjande till slut.

Sams medhjälpare hade tagit med sig alla offergåvor, bönekäpparna och en del redskap och givit sig iväg upp mot berget för att ställa i ordning bönegropen. Det var bara Sam och Wayne kvar vid bilarna nere vid den gamla soldansplatsen. De hade länge stått tysta och sett efter männen som snart försvann mellan tallarna uppe på sluttningen. Efter en stund tog Sam Wayne i armen och drog honom med sig ner i ängen. Han hade en stor stjärnfilt med sig, som han bredde ut på gräset alldeles i ytterkanten av buskagen längs bäcken. Han tecknade åt Wayne att slå sig ned. De två satt nu mitt emot varandra. Solen hade lagom kommit upp över höjdkammen i öster och den lite råa morgonluften började anta en betydligt behagligare temperatur.

- "Vad du gör så släpp aldrig pipan!" förmanade Sam, medan han tog Waynes båda händer och liksom kramade dem hårt runt pipskaftet. Sedan började han berätta. Berätta och instruera Wayne hur han skulle bete sig. Om hur allt det praktiska skulle göras. Om vad som skulle komma att hända. Eller åtminstone om vad som kunde komma att hända, bara Wayne gjorde som han blev instruerad.

- "Jag kommer att komma upp och hämta dig om fyra dagar," sa Sam. "Är du verkligen säker på att du vill sitta i fyra dagar?"

Wayne bara nickade.

- "Bra, då kommer jag upp om fyra dagar. Under tiden kommer jag att sitta här nere och be för dig. Jag kommer också att fasta och vara med dig i din kamp. Hela tiden! Både dag och natt! Och jag kommer att be för dig hela tiden, precis som så många andra också kommer att göra. Så även om du kommer att vara ensam, där uppe på berget, så ska du veta att du är långt ifrån ensam. Kom ihåg att vi allihopa är med dig i våra tankar och stöttar dig."

Så berättade han vidare om alla procedurerna. Om hur Wayne skulle bete sig. Om alla ritualer som måste göras och hur viktigt det var att de gjordes på rätt sätt för att inte misshaga Andarna. Wayne fick lära sig allt. In i minsta detalj. Gång på gång betonade Sam hur viktigt det var att göra allt sakta och omtänksamt. Och hur viktigt det var att hela tiden koncentrera sig på kontakten med Andarna. Att aktivt söka kontakten med dem. Att noga lyssna till deras budskap och att vara uppmärksam på allt som skedde. Att försöka glömma det normala rationella beteende som han med åren hade tillägnat sig. Att inse att allt som hände mycket väl skulle kunna vara ett budskap från Andarna. Även så obetydliga saker som en liten myra, som

kom krypande upp på pipan, kunde innebära ett budskap. Sam uppmanade honom att verkligen öppna sig och skärpa alla sina sinnen inför det han skulle komma att uppleva. Han beskrev hur platsen skulle komma att se ut när de väl kom dit upp. Om hur gropen var iordningställd och vad allt betydde, som han skulle finna där.

- "I gropens mitt har Red Fox och de andra grävt ett hål," berättade han, "ett hål där de först har lagt ner lite tobak, innan de planterat den långa staven med offertygen fastbundna i toppen. Sedan har de satt upp liknande stavar i alla fyra väderstrecken, ute vid gropens kanter. Det är vid de här stavarna som du ska be dina böner och tala med Andarna. På gropens botten kommer de att ha lagt ut sage. Där kan du ligga när du behöver vila dig. Men tänk på att du hela tiden ska hålla i pipan, eller ha den nära dig. Pipan kommer att vara ditt enda sällskap. Mina medhjälpare kommer att gå ner från berget, när de har ställt i ordning gropen och jag kommer bara att följa med dig upp och se att allt är som det ska. Sedan återvänder jag hit ner och kommer inte upp igen förrän dina fyra dagar har gått till ända. Men jag ska sitta här nere hela tiden. Och jag ska be för dig och du ska vara i mina tankar hela tiden! Precis som många andra också kommer att tänka på dig och be för dig hemma på reservatet. Och jag är säker på att du inte kommer att vara ensam där uppe heller. Det kommer att finnas många väsen som kommer att söka upp dig och du kommer säkert att samtala med många av dem. Jag ska lära dig några sånger och böner, som du kan använda. Men det är inte nödvändigt att använda dem hela tiden. Du kan lika gärna sitta tyst, bara du i tankarna hela tiden koncentrerar dig på kontakten med Andarna!"

Så lärde han Wayne att han ständigt, när han vandrade fram och tillbaka mellan offerkäpparna, skulle bedja:

- "O, Wakan Tanka, unsimala yo oyate wani wachin cha!"

Wayne kunde så mycket Lakota, att han visste, att det betydde ungefär: "O Store Ande, ha förbarmade med mig, så att mitt folk måtte leva ett gott liv." Orden verkade inte så konstiga längre, nu när han hade börjat förstå, att alla sådana här offer egentligen syftade till att hela folket skulle få nytta av det och inte bara han själv.

De hade suttit så här i flera timmar och samtalat, innan Sams medhjälpare på nytt kom nerför sluttningen. De hade alla kramat om Wayne och önskat honom lycka till, innan de hade satt sig i sina bilar och farit iväg. Kvar var nu bara Sam och Wayne.

- "Så är din stund då kommen," sa Sam. "Är du beredd?"

Wayne nickade och svarade:

- "Ja, jag tror det. Jag ska göra mitt bästa, i alla fall. Så jag hoppas att det går."

- "Det kommer det säkert att göra," tröstade Sam och gav honom en vänskaplig klapp på axeln. "Ta nu av dig alla dina kläder! Om du nu ska be om Andarnas hjälp, måste du verkligen visa hur fattig och hjälplös du egentligen är och att du är beredd att överlämna dig helt och fullt i deras våld."

Under tiden som Wayne klädde av sig tog Sam fram en liten handtrumma ur sin väska.

- "Egentligen skulle du nu ensam gå upp till berget medan jag skulle sitta här nere och be för dig. Men eftersom det är första gången för dig, och du aldrig varit där uppe, så ska jag gå med dig," sa Sam, när de båda var färdiga.

Wayne nickade tacksamt. Det kändes tryggt att ha Sams vägledning ända in i det sista. Så de båda började gå upp mot berget. Sam före, sjungande på en entonig, ordlös sång och Wayne efter, med buffelfällen svept om den nakna kroppen och pipan lyft framför sig. Det var en brant klättring och Sam var snart tvungen att sluta sitt sjungande, eftersom han blev så andfådd.

- "Det här är egentligen inget för en gamling," klagade han.

Men även Wayne kände av ansträngningen. Gång på gång halkade och snubblade han och det var svårt att hela tiden hålla pipan framför sig med en hand och hålla uppe buffelfällen med den andra, samtidigt som han försökte hålla balansen. Till slut gav han upp och hängde buffelfällen över ena axeln för att åtminstone få en hand fri. Det kändes lite konstigt, att gå så där helt naken mitt ute i naturen, men han kom snart över det. Här fanns ju dessutom ingen annan som kunde se det. Så det var väl okey.

Till slut var de uppe på krönet och kunde pusta ut en kort stund. Här uppifrån såg det betydligt högre ut, än det hade verkat när man stod där nere. Mot norr kunde Wayne nu se över åsen med Scout Point och bort mot slätterna uppe på reservatet. Ja, man kunde faktiskt till och med långt borta i soldiset skymta den mörka siluetten av Black Hills skogklädda kullar. Det var nästan alldeles tyst. Bara några insekter surrade och fåglar drillade i skyn. Solen värmde nu ordentligt och Wayne såg att Sam svettades

ordentligt i pannan, när han för en kort stund tog av sig sin svarta cowboyhatt. När de hämtat andan en kort stund och sett sig omkring tecknade Sam åt Wayne att de skulle fortsätta.

- "Vi har en bit kvar," sa han och pekade upp mot en lång sluttning i sydost. "Vi ska upp där på åskammen. Du som har bra ögon kanske ser offerkäpparna där uppe," sa han frågande, samtidigt som han pekade ut riktningen.

Wayne bara nickade. Uppe på åskrönet såg han ett par små låga klipputsprång, som lyste lergrå mot den grönskiftande grässlätten. Där uppe, alldeles intill ett av stenpartierna, såg han käpparna med de färgade tygbanden, som fladdrade i den svaga vinden. Han nickade igen. De bara fötterna ömmade efter det myckna kasandet i bergets lergrus och hans mun var redan torr som en uttorkad brunn. Men han hade bestämt sig för att inte fuska, så han traskade tåligt på i Sams fotspår, när de slutligen fortsatte marschen.

Väl framme såg nu Wayne en grop utgrävd i den steniga marken. En grop som kanske var en halvmeter djup och ungefär så lång, att han förstod att han skulle kunna ligga raklång i den. I gropens mitt stod den långa käppen med de färgade offertygen och i de olika väderstrecken de andra käpparna, precis som Sam hade förklarat. Han såg också, att alla hans fyrahundrafem små tobaksoffer hängde på en lina, som var uppspänd runt gropen som en avgränsning. När han lyfte blicken och såg sig om fann han, att de nu befann sig uppe på bergets verkliga krön. Härifrån hade man inte bara utsikt mot norr. Här såg man också långt ner mot söder och bort mot väster. Det vara bara i öster som bergsryggarna fortsatte på ungefär samma höjd och med enstaka klipputsprång skymmande sikten här och var. En svag och svalkande vind svepte förbi hans varma kropp och kompenserade därmed för lite av den ökande solvärmens. Det var nu nästan mitt på dagen och endast några få moln fanns på himlen borta i väster. Wayne var tacksam för det, för det han bekymrat sig mest för var, att det skulle kunna bli oväder medan han satt här uppe. Framför allt ville han inte ha någon åska. Åska var han rädd för här ute i ödemarken och allra helst på ett så utsatt ställe. Precis som om Sam hade läst hans tankar sa han:

- "Hoppas nu att du slipper åska! För åska ska du helst inte tänka på. Du vet väl att det är besvärligt om du drömmer om åska?"

Han lutade sig frågande fram mot Wayne.

- "För då måste du bli en Heyoka," förklarade han, när han såg att Wayne egentligen inte visste riktigt vad han skulle svara. "Och en Heyoka ska du akta dig för att bli! Det är så jädrans tufft. Du vet, en Heyoka är en som måste göra allting bakvänt. Och en Heyoka är alltid ensam och utanför samhället. Så det ska du passa dig för! Dröm inte om åskan, min vän, vad du än gör!"

Efter att ha givit Wayne de sista instruktionerna, vände Sam Reaches om för att lämna sin adept. Men en sista gång vände han sig åter till Wayne igen med orden:

- "Kom ihåg vad jag har sagt om att stoppa en liten sten under tungan när du blir törstig, så lättar det! Jag kommer upp igen om fyra da'r. Lycka till nu! Jag ska be för dig. Och tänk inte på åskan!"

Så vände han och haltade iväg. Wayne var ensam.

Wayne såg länge efter sin läromästare. Solen värmdde på ryggen, men ändå kände han en isande kyla i kroppen. Det nästan knöt sig i magen. Han var ensam! Nu fanns det ingen återvändo. Här var han verkligen utlämnad åt naturens krafter och de väsen som styrde naturens gång. Han kände sig väldigt liten och obetydlig. Ändå kunde han bara inte förmå sig att ge upp nu. Det skulle vara ett svek, inte bara mot sig själv och Sam, utan mot hela hans folk. Mot hela samhället. Det var otänkbart. Men hur skulle han stå ut? Fyra dagar och fyra nätter, utan mat och utan vatten! Det susade i hans huvud. Men så höll han upp pipan framför sig och ropade:

- "Wakan Tanka, unsimala yo, oyate wani wachin cha!"

Han upprepade det gång på gång, ända till tårarna började strömma nerför hans kinder. Han grät ohejdat under en lång stund, men han stod ändå upprätt och höll hela tiden pipan utsträckt framför sig. Småningom avtog gråten och han började så sakta komma tillbaka till sina sinnen. Han var ensam, men han var inte längre rädd. Han grep med vänstra handen om den lilla skinnpåsen han hade hängande om halsen. Skinnpåsen, som han hade fått av Sam, innan de skildes. I påsen låg hans två stenar. Den röda och den vita. Det kändes lugnande och han satte sig ner för första gången inne i gropen. Han gjorde ingenting. Bara satt stilla och såg sig om. Insöp den varma vårluften, med alla dess dofter. Lyssnade till fåglarnas sång och till insekternas surrande. Långt borta vid horisonten såg han kondensstrimman efter ett flygplan, men det störde honom inte, som han trott att det

skulle göra. Han höll på att koppla bort omvärlden. Han kände att han nu började förstå allt som Sam hade predikat om att glömma allt det vardagliga och i stället koncentrera sina tankar på det andliga. På naturen och på alla dess uttryck.

Större delen av den första dagen hade förflutit utan att något hade hänt. Han hade regelbundet rest sig och sakta gått fram till källan i gropens mitt. Där hade han höjt sin pipa mot skyarna och uttalat sina böner såsom Sam hade lärt honom. Så hade han gått till den västra källan och upprepat samma sak. Och sedan till den norra, östra och södra. Varje sådan runda hade gjorts mycket sakta. Han kunde inte bedöma tidsåtgången, för han hade ingen klocka. Men det var säkert minst en timma varje gång. Han hade börjat att se på solens förflyttning och försökt se ut märken vid horisonten, där han bedömde, att det var dags för nästa runda och hur lång tid den skulle ta. Efter hand började han bli så upptagen av sådana funderingar, att han helt glömde bort allt annat. Men han såg ett par korpar som hela eftermiddagen cirklade över kullarna i öster. Han hörde dem kraxa och till slut tyckte han att det lät som om de pratade med varandra. Han var förvånad över att han varken kände sig hungrig eller törstig, men till slut började han bli trött av att hela tiden stå med pipan utsträckt framför sig. Så han lade sig ner i gropen för första gången. Han låg med huvudet mot offerstaven i gropens mitt, så han hade svårt att sträcka ut sig. Men det var så Sam hade sagt att han skulle göra. Han hade kanske legat så någon timma när en liten fågel kom och satte sig på den norra offerstaven. Han visste inte vad det var för fågel, men han tyckte att den var vacker. Han tyckte att fågeln såg på honom, men något annat hände inte. Och när han satte sig upp flög fågeln iväg. Han undrade om han skulle se det som ett tecken på att han inte kunde tyda naturens tecken, men han slog snart den tanken ifrån sig. I stället upprepade han bara på nytt sina böner. Nu med ännu större inlevelse.

Solen hade närmast sig horisonten och skulle snart gå ner, när den lilla fågeln kom igen. Den här gången satte den sig på den östra offerkällan. Wayne höll ut pipan mot den. Den här gången blev den inte skrämmd utan satt kvar. Först när han tog ett steg mot den och sa: "Zintkala oyate, unsimala yo...!" flög den upp med en kort drill och försvann. Han undrade om den lilla fågeln möjligen kunde vara en budbärare. Om den var en representant för zintkala oyate, fågelfolket. Sam hade sagt att fåglarna var de viktigaste av alla, för att de befann sig närmast himmelen och Andarnas

hemvist. Så det gällde att vara extra uppmärksam på just de bevingade, hade Sam sagt. Kanske var det någon av fågelfolket som var hans hjälpare? Men den hade inte sagt något eller gjort något, som Wayne kunde tolka som en signal. Så han suckade och satte sig ned igen.

Kvällen gick och mörkret började sänka sig. Kvällskylan kom och han började frysa, där han satt i sin nakenhet. En sista gång reste han sig och gick sin bönerunda mellan offerkäpparna. Först till den i mitten. Så till den som stod i väster, för att sedan gå tillbaka till käppen i mitten. Därefter i tur och ordning till den i norr, öster och söder. När han, någon dryg timme senare hade avslutat sin sista bön, var det redan mörkt och han tog buffelfällan och svepte den om sig, innan han lade sig tillrätta med huvudet mot offerkätten i gropens mitt. Han låg så en lång stund och bara såg upp mot stjärnorna. Vädret var klart och han såg tusentals stora och små stjärnor. Han såg också Hanhepiwi, månen, som nu hade börjat sin nattvandring över himlavalvet. Han tänkte på den där andra gången, när han suttit i bilen på Sams gård och väntat på medicinmannen. Han hade också då funderat över om månen hade något med hans liv att göra. Den gången var det Sam som hade suttit ute i ödemarken, så här som han nu gjorde. Wayne undrade om Sam också hade sett upp mot månen och om han hade någon kontakt med den. Men inget hände. Inga uppenbarelser kom till honom. Inga ljud hördes. Allt var stilla och tyst. Wayne somnade.

Mitt i natten vaknade han av att han frös. Fällan hade rullat på sidan och han låg med benen utanför. Han reste sig och såg sig om. Inga varelser syntes till, men han hörde det dova ljudet av en tågsignal långt borta i sydväst. Måste vara ända nere i Platte-dalen, neråt Scottsbluff någonstans, tänkte han. Så blev han irriterad, för tåg hörde ju definitivt inte hemma i den gamla indianska religionskulten. Varför skulle han behöva bli störd av sådant nu, när han behövde koncentrera sig på att få kontakt med Andarna? Crazy Horse hade då minsann inte behövt bli utsatt för det, när han satt här! Med ens, när han tänkt tanken, kände han som ett lätt slag i bakhuvudet och hukade sig instinktivt skrämmd ner. Han såg något fladdra bort i mörkret, men hann inte uppfatta vad det var. Vad var det? Han såg sig om. Men inget syntes. Så tänkte han på hur Sam hade sagt, att han inte fick låta sig påverkas av någonting. Inte låta sig irriteras. Inte tänka illa om något. Det var ju precis vad han just gjort. Förargad på sig själv satte han sig ner med ryggen mot offerkätten i gropens mitt. Kunde det nu ha varit

något andeväsen, som direkt straffade honom, för att han glömt sig? Han reste sig igen, höjde sin pipa och ropade ut sin bön i alla riktningar:

- "Tunkasila, unsimala yo, unsimala yo, unsimala yo...!"

Hans mun var alldeles torr när han vaknade i gryningen. Han slickade sig om läpparna, men de bara torkade direkt igen. Han såg sig om. På ett stort gräsblad alldeles invid gropen blänkta en vattendroppe bildad av den tidiga morgondaggen. Hans första ingivelse var att suga den i sig. Men så hejdade han sig. Det här var säkert Andarnas sätt att testa honom. Så lätt skulle han inte låta lura sig. Han såg på droppen igen. De allra första solstrålarna fick den att gnistra och glimma. Den såg så stor och härligt inbjudande ut... Så kom han ihåg Sams tips och letade reda på en liten sten som han placerade under tungan. Efter en stund hade saliven runnit till och han började känna sig mera normal igen. Därför började han sin första bönerunda direkt efter samma mönster som tidigare. Han skulle komma att hinna med många... många... innan hans provningar var över.

Ingenting hände under hela förmiddagen. Blåsten hade ökat lite, men solen sken ännu från en klarblå himmel. Vinden gjorde att han frös utan buffelfällan, men han blev för varm när han svepte den om sig. Wayne grimasade och såg upp emot solen. Ljuset stack starkt i ögonen. Hur kunde de som dansade Soldansen verkligen stå och stirra, med öppna ögon, rakt in i solen? Han fattade det inte. Och det var vad han själv hade lovat att göra senare i sommar. Hur skulle han klara det? Då satt den där plötsligt igen. Den lilla fågeln. Nu på den södra offerkåpan.

- "Du kan!" sa den tyst.

Wayne var säker på att den hade sagt det. Bara en gång, men ändå fullt tydligt. Han gnuggade sig i ögonen och skakade på huvudet.

- "Zintkala!" sa han, "är du min hjälpare?"

Han önskade att han hade vetat vad det var för fågel. Men han kände inte igen sorten. När han höjde pipan mot den flög den på nytt bort igen, utan ett ljud.

Dagen gick. Wayne gjorde sina bönerundor. Törsten plågade honom alltmer och en stund på eftermiddagen mådde han illa. Men han hade lagt sig ner

och det hade gått över igen. Han undrade om han över huvud taget skulle få någon kontakt med Andarna. Tvivlade gjorde han väl kanske inte, men... Han hade hört så mycket berättas den sista tiden, om hur man i gamla tider hade upplevt den ena händelsen märkligare än den andra, under sina stunder på berget. Sam hade dock aldrig avslöjat vad han själv hade varit med om. Inte kunde det väl vara så, att han aldrig hade fått någon uppenbarelse...? Nej, naturligtvis inte. Det var klart att han hade haft det... Wayne tänkte på flera av de historier han hört. Men mest på hur Crazy Horse lär ha fått sin första vision. Det hade skett redan när han var ganska ung, om Wayne nu hade förstått det rätt. Hur var det nu man hade berättat, att han hade gjort? Kunde det ge någon vägledning? Skulle han försöka göra som Crazy Horse? Men, nej... han kunde inte ens minnas några detaljer längre. Han kände sig trött och yr i huvudet.

Antagligen hade han somnat för ett kort ögonblick igen, för han vaknade upp av det skarpa skriet från en örn. Han såg örnen cirkla alldeles över platsen där han låg. Han tyckte att han till och med kunde möta örnens blick, så nära var den. Han blev alldeles överväldigad av fågelns mäktighet. När han försökte lyfta pipan mot den, darrade hans händer.

- "O, Wanbli, du som svävar högre än alla andra och ser allt, hjälp mig!" ropade han.

Örnen svarade honom med ännu ett skri, men så seglade den bort mot Beaver Valley. Wayne kände sig alldeles matt. Han hade rest sig så häftigt att det svartnat för hans ögon. Så han satte sig ner igen. I Crazy Horses dröm hade det inte funnits någon örn. Det kom han ihåg. I stället hade det varit en liten rödryggad hök som svävat över honom. Men kanske hade det ingen betydelse vilken fågel det var. Kanske kunde det här också vara ett tecken av samma slag som det Crazy Horse hade fått. Wayne var nu ganska säker på att det var fågelfolket som var hans hjälpare. Men hur skulle han se någon mening i vad fåglarna gjorde? Crazy Horse hade ju sett saker hända. Saker som utgjorde verkliga händelser. Han hade sett en man komma ridande på en häst upp ur en sjö. Han hade sett hur mannen var klädd, hur han var målad och hur han betedde sig. Mannen hade till och med talat till Crazy Horse och sagt hur han skulle bete sig. Det hade ju varit en dröm som innehöll så mycket, att den knappast ens behövde tolkas av någon drömtydare. Men Wayne hade inte sett eller hört någonting än, som han kunde tolka ut någon mening med.

I sitt undermedvetna hörde han det. Men han var så disträ nu, att han inte först lade märke till det. Men där var det igen! En fågel som kvittrade. Han

såg sig om och där, på den västra offerkåpan, satt den. Den lilla fågeln som hade besökt honom ett par gånger tidigare.

- "Pass på i natt!" sa den. "Var inte rädd!"

Wayne kände sig fortfarande yr och visste inte riktigt säkert om han verkligen hörde det. Men.. Jo, nog var det så att fågeln sa något! När han vände sig om rasade fällan av honom och fågeln flög skrämmd iväg.

- "Shit!" sa han tyst för sig själv. "Vad är det du vill säga mig, Zintkala?" ropade han. Men han fick inget svar.

Blåsten hade tilltagit fram emot kvällen och Wayne hade suttit huttrande långa stunder, insvept i fällan och tänkt på hamburgare och coca-cola. Hungerkänslor plågade honom faktiskt mera än törsten just nu. Solen hade gått ner, men han hade trofast fortsatt att gå sina bönerundor. Det kändes nu ganska enformigt och Wayne började undra om det här verkligen kunde tjäna något till. I väster hade han sett en molnskärm komma upp just innan solen hade gått ner. Småningom hade han lagt sig för att vila igen och antagligen somnat. Nu vaknade han med ett ryck. Det var någon i hans närhet! Han såg sig om, men allt var becksvart. Det blåste nu ordentligt, men trots vinden hörde han det tydligt. Hasande steg! Grus som rullade nerför slänten. Grymtande läten! Han drog fällan tätare om sig och spanade ut i mörkret. Där..! Något som glimmade till! Och där..! Han reste sig, men snubblade omedelbart omkull igen. Benen bar honom inte och han blev alldeles yr. Hjälplos låg han där och såg två bleka och en skarp ljustrimma, som svängde fram och tillbaka en bit bort. Så hörde han grymtandet igen. Det var något välbekant över det där ljudet! Mödosamt försökte han ställa sig upp på knä. Han höjde pipan och sa med svag röst:

- "Ho, Tunkasila, vem du än är så hjälp mig!"

Nya grymtanden. Och så en frän doft, som Wayne kände igen. Grävlingen! En grävling måste det vara!

- "Ho, Hokala," sa han, "är det du som är min hjälpare?"

Med ens visste han det. Inte för att han förstod varför. Men, han bara visste det! Det var grävlingen som var hans hjälpare! Egentligen hade han säkert förstått det hela tiden. Ända sedan den där gången bakom Sams lilla bönehus. Det var ju grävlingen som hade kommit med de två stenarna till honom. Stenarna, ja! Han slet av sig den lilla skinnpåsen och med darrande händer öppnade han läderremmarna. Han tömde ut stenarna i handen, samtidigt som grävlingen, med ett morrande, kom farande mot honom.

Wayne blev så rädd att han föll baklänges. Han tappade den ena stenen, när han samtidigt försökte rafså åt sig pipan, som han för ett ögonblick hade lagt ifrån sig. Han höll hastigt upp pipan mot grävlingen, som tvärstannade. De vita strimmorna på nosen lystes nu klart, när grävlingen svängde fram och tillbaka med trynet och vädrade. Så stod den en stund innan den började gny och snusa. Det lät som om den försökte sjunga. Wayne tyckte tydligt att det var som en melodi och efter ett kort tag stämde han själv in med entonig röst. Sången växte fram som från ingenstans. Först utan ord, men snart kom även de. Grävlingen gav antydningarna och Wayne fyllde på med resten. Det kändes precis som om grävlingen lärde honom sången. En sång om att högakta den gamla läran. Att bevara de gamla traditionerna. Att rädda folket undan att slukas upp i det vita samhället. Nästan som det uppdrag Crazy Horse hade fått, tänkte Wayne en stund senare, när grävlingen hade dragit sig tillbaka och han själv hade lugnat ner sig. Han hade fått i uppdrag att göra något för att bevara sitt eget folks traditioner och särart. Det var helt klart den uppgift grävlingen hade givit honom. Han tvekade inte en sekund på att grävlingen hade kommit till honom enbart för att bringa honom det budskapet. Han nöp sig själv i armen för att se att han verkligen var vaken och inte bara drömde. Då kom den första blixten! Långt borta i väster lystes himlen upp för ett kort ögonblick av ett starkt ljussken. Strax därefter kom en blix till. Det dröjde inte länge förrän han också började höra mullret. Han såg sig förskräckt om. Ingenstans hade han att ta vägen. Här satt han mitt ute på den öppna bergskammen utan något som helst skydd. Vad skulle han göra? Först tänkte han rusa upp och försöka ta sig ner bland tallarna. Men så sansade han sig. Han kunde ju inte avbryta sin hanbleceya på det viset. Då skulle ju allt vara förgäves. "Håll i pipan!" hade Sam sagt. "Vad som än händer, håll pipan framför dig, och inget ont ska hända dig!" Wayne fumlade med skinnpåsen, så att han nu även tappade den andra stenen. Förargad slängde han också påsen ifrån sig och grep om pipskaftet med båda händerna. Han lyfte pipan mot det annalkande ovädret och bad:

- "Oh-h, Åskvarelser, lämna mig ifred. Jag lovar att genomgå tortyren i Soldansen, om ni låter mig vara! Jag vet att jag inte alltid har levt som jag borde, men från och med nu ska jag hålla mig till den röda vägen!"

Den röda vägen? Var hade han fått det ifrån? Han kunde inte påminna sig att någon hade sagt något sådant. Men det lät inte helt fel. Han hade ju fått i uppdrag att bevara sitt folks traditioner, så då kunde man ju mycket väl säga att han skulle hålla sig till något, som man kunde kalla "den röda vägen".

Vinden ökade i styrka och Waynes ögon började tåras. Men han stod ändå envist, rak i ryggen, och med pipan utsträckt mot det snabbt annalkande ovädret. Himlen korsades nu gång på gång av ljungande blixtar och hela gropen lystes upp som på dagen. Mullret var öronbedövande och blåsten slet i honom så att det var omöjligt att behålla skinnfällan på. Naken stod han där, modigt trotsande den mäktiga naturens raseri. Naken och huttande, men ändå beslutsam och modig. Precis som grävlingen, tänkte han. Grävlingen, som aldrig backar, hur stor fienden än må vara.

- "Ho, Åskvarelser, jag är Hokala, den modige! Ni kan inte skrämma mig! Ge er iväg och lämna mig i fred! Ni kan gå nå'n annanstans och föra ert oväsen!"

Så sjöng han sången som han diktat tillsammans med grävlingen. På något konstigt sätt fick han för sig att grävlingen stod bakom honom. Men han tordes inte vända sig om. Han hade hela sin koncentration riktad mot ovädret. Vid ett tillfälle, när en kulblixtnullade genom molnen och lyste upp nästan hela himlen, såg han en molnform som såg ut precis som örnen, som tidigare på morgonen hade besökt honom. Han såg tydligt samma intensiva ögon som han tyckt sig se då. Örnens klor var utsträckta mot honom, som om den försökte gripa tag i honom. Nya blixtar sköt ur dess ögon, och dånet från dess vingar var obeskrivligt. Wayne blundade för ett ögonblick, men sänkte aldrig pipan och slutade inte sjunga. Han skakade i hela kroppen, men han gav sig inte. Han hörde hur regnet trummade mot marken längre bort på berget, men i gropen där han stod föll inget!

- "Jag är Hokala! Gå er väg! Ni kan inte skrämma mig!" upprepade han gång på gång.

Blåsten rev nu i ännu mera och temperaturen sjönk snabbt. Det var nu isande kallt och Wayne frös som han aldrig gjort tidigare. Ändå höll han stånd. Hans fingrar vitnade, men om det var för det krampaktiga grepp han höll om pipan, eller om det berodde på kölden visste han inte. För övrigt brydde han sig inte om det just då. Han bara önskade att ovädret skulle dra förbi innan han frös ihjäl. En sista gång såg han molnformationen som liknade en örn när en kraftig blixtnull slog ner i marken bara några hundra meter från där han stod. Tryckvågen var så stark, att Wayne föll omkull och blev liggande. Han grep tag om offerkappen i gropens mitt, men behöll ändå greppet om pipskaftet med den andra handen. Han blundade och han grät av rädsla och utmattning. Men han tänkte också, att han minsann hade sett att örnen i molnet såg förvriden ut. Det såg ut som om den höll på att upplösas. Då visste han att han hade segrat! Åskvarelserna hade givit upp! De hade inte lyckats besegra honom!

Han orkade inte resa sig utan låg kvar där han fallit i gropen. Han lyckades dra buffelfällan över sig och till slut somnade han av utmattningen. Men åskvädret var inte över och i takt med det bortdragande mullret drömde Wayne om hiskeliga vidunder, som kom och grep honom med jättelika klor och förde honom långt upp bland molnen där Åskvarelsernas hövding höll straffpredikan för honom. Hur han såg indianer, utklädda på de mest groteska sätt och utförande alla möjliga bakvända saker, fara omkring för att till synes roa och behaga Åskvarelserna. Han förstod att det var Heyokas. Indianer, som liksom han, skräckslagna hade drömt om just Åskvarelserna.

När han till slut vaknade var det redan långt lidet på dagen. Solen stod högt på himlen och nere på bergsslutningen, där det fortfarande var skugga, lyste det vitt. Först insåg han inte vad det var, men efter en stund förstod han att det måste vara drivor av hagel. Han såg sig om. Där han befann sig var marken inte ens våt. Ovädret måste ha gått runt om bergskammen där han hade legat. Märkligt! Så kom han att tänka på Sam som satt nere i Beaver Valley. Hur hade gamlingen klarat sig i det här ovädret? Ett tag blev han lite orolig, men så insåg han, att om han hade klarat sig här uppe, så måste Sam ha klarat sig där nere där det ändå fanns skydd att få.

Han satte sig till rätta i gropen och lät solen värma sin frusna kropp. Han log för sig själv. Han hade minsann stått emot Åskvarelserna! Även om läpparna nu var spruckna av torkan och vinden och munnen kändes som ett sandpapper, så var han vid liv. Han hade klarat av det! Han hade ingen aning om hur länge han hade varit här uppe, eller hur länge det skulle dröja ännu, innan Sam på nytt kom upp och hämtade honom. Men just nu var det bara skönt att sitta stilla och låta solen ge honom en del av krafterna tillbaka. Så småningom, när han började att kunna tänka klart igen, kom han ihåg stenarna han tappat. Han började leta bland sagekvistarna i gropens botten. Först efter mycket letande hittade han den röda stenen. Men den vita var borta. Till slut gav han upp. Han stoppade den röda stenen i skinnpåsen igen och band den om halsen. Resten av dagen ägnade han åt att omväxlande gå sina bönerundor och att bara vila. Frampå eftermiddagen blev han på nytt illamående och han blev liggande en lång stund och undrade om det inte vore klokast att avbryta det här nu. Men så gick det över igen och han föll i en orolig slummer.

När han på nytt vaknade till var det mörkt igen. Det kändes konstigt. Det var som om han inte kunde röra sig. Som om han hängde i luften på något sätt och inte kunde få fäste med händer och fötter. Han visste inte om han verkligen var vaken eller om det hela var en dröm. Han försökte återigen

nypa sig i armen, men kände ingenting. Han såg små ljuspunkter som singlar runt i luften. Precis som i mörkret under en Yuwipi. Kanske var det Andarna som var hos honom nu! Han låg stilla och lyssnade. Men det hördes inget. Så kände han något som var som en fjäder mot sina skuldror. Han tordes inte vända sig om, utan låg alldeles stilla. Där var det igen. Nu försökte han vända sig, men han kunde inte! Skräckslagen insåg han att det var någon i gropen hos honom. Eftersom det kändes som fjädrar på ryggen drog han slutsatsen att det var Åskvarelserna som kommit tillbaka och gjorde ett nytt försök att föra bort honom. Han bara väntade på smärtan när de stora klorna skulle gripa tag i honom. I sin fantasi kunde han föreställa sig hur det skulle kännas. Det måste vara samma känsla som när medicinmannen under Soldansen skar snittet under bröstmusklerna där läderremmarna skulle fästas. Han väntade. Men inget hände. I stället hörde han på nytt de välbekanta grymtningarna. Grävlingen! Det var grävlingen som åter igen kom till hans undsättning. Ett rytande och ett fräsande blandades med ljudet av flaxande vingar. Grävlingen och örnen slogs! Grävlingen försvarade honom mot Åskvarelserna!

I sitt utmattade tillstånd hade inte Wayne en aning om ifall han sov eller var vaken. Men han blev så småningom medveten om, att någon stod böjd över honom och försiktigt skakade honom i axlarna. Han såg upp, men kunde bara urskilja en mörk skugga.

- "Låt mig vara!" kved han och försökte komma loss ur greppet.

- "Det är dags att komma ner," hörde han en familjär röst svara. Det var Sam Reaches. Sam hade kommit upp för att hämta honom. Han hade klarat det! Hans hanbleceya var över!

Sam hade kläder med sig. Speciellt tacksam var Wayne för de skor han nu fick ta på sig. Hans fötter var fortfarande såriga och ömma efter vandringen uppför berget. Annars brydde han sig inte så mycket. Helst ville han bara lägga sig ned och sova vidare. Sam hade också haft lite frukt och vatten med sig och efter att ha ätit och druckit lite försiktigt kände Wayne sig något bättre till mods. Det dröjde ändå ganska länge innan han var pigg nog att börja nedfärden. Det gick långsamt och de båda sade inte så mycket till varandra. Berättelsen om upplevelserna fick komma senare. Sam hade bara nickat, när han konstaterat, att det inte låg några som helst hageldrivor uppe på bergskammen, men han hade inte frågat. En bit ner på slutningen flög en liten fågel upp framför dem. Den flög bara korta bitar i taget, precis som om den följde med de båda.

- "Vad är det där för en fågel?" frågade Wayne, "Den har besökt mig flera gånger under de här dagarna."

- "Jag har så dålig syn vet du, att jag inte kan se det," svarade Sam, "men på låtet låter det som en flugsnappare. Den bör ju faktiskt ha hunnit upp här från Södern nu vid det här laget."

De båda sade inte så mycket mera. Sam stöttade Wayne så gott han kunde i de brantaste partierna. Men för det mesta hade han fullt sjå att klara sig själv. Så småningom kom de ändå ner till bilen och Wayne tyckte att det kändes som en befrielse att få sätta sig på det mjuka sätet. Han lade knappast ens märke till Richard Red Fox, som hela tiden måste ha suttit kvar i bilen och väntat på dem. Nästan direkt som de startade på återfärden somnade han dessutom. Han vaknade inte till förrän Sam skakade om honom och sa att de nu var hemma.

- "Kom med in nu och ät!" uppmanade medicinmannen honom.

Wayne ville egentligen bara sova, men han samlade ihop sig och följde de två andra in till Julie i köket. Det doftade av nybakat frybread och varm löksoppa och Wayne kände små krampryck i magen. Gud, så hungrig han var! Samtidigt tog det emot.

- "Ät nu bara lite försiktigt i början," manade Julie, medan hon smulade sönder en bit av brödet i soppan. Det smakade underbart! Wayne åt sakta. Han slöt ögonen och lät den varma soppan skölja runt i munnen. Han hörde ett tickande, men just nu var det bara maten som gällde. Men sedan han tömt sin första tallrik lutade han sig tillbaka på stolen och då såg han att den gamla klockan över dörren på nytt fungerade. Julie såg att han tittade på den och skrattade.

- "Ja, de' va' ett Herrans åskväder här i förrgår natt. Blixten slog ner ute i stängslet vid vägen upp här. De' small som ett kanonskott å' hela huset skakade. Jag trodde de' skulle ta eld. Men då hoppade klockan igång igen! Å' se'n har den gått!" Hon skrattade igen och såg på sin man.

- "Ja, vi hade också åska," svarade Sam. "Pojken måste ha haft ett litet helsike där uppe. Men vi har inte pratat så mycket än. Nu ska han sova och så ska vi ha en Inipi. Sedan får vi se vad han vill berätta."

XII

Wayne hade somnat omgående efter maten. Han hade sovit hela eftermiddagen och hela natten och nästa morgon hade han ätit med glupande aptit. Därefter hade han och Sam gått ner till bäcken, där de först gjort i ordning svethyddan, samlat ved till en ordentlig eld och sedan suttit ner och pratat länge och ingående. Det hade ändå dröjt en lång stund innan Wayne hade berättat något om sina upplevelser. De båda hade gått som katten kring ett hett grötfat när det gällde det. För Wayne kändes det som om han ville smälta sina upplevelser först. Sortera och utvärdera dem i sin egen hjärna. Och det verkade som om Sam förstod. Inte förrän långt in på eftermiddagen började Wayne försiktigt berätta om sina upplevelser. Till en början lät Sam honom bara hållas. Den gamle nickade bara då och då, men sa inte så mycket. Till slut började Wayne ändå fråga vad än det ena, än det andra kunde betyda. Sam hade varit tyst en lång stund, innan han tog fram sin pipa. Under fortsatt tystnad rökte de båda ända till den brunnit ut. Därefter sa Sam:

- "Får jag se på dina stenar!"

Wayne såg upp på honom.

- "Men jag berättade ju att jag tappade bort en av dem," sa han.

- "Ja, men får jag se på den du har kvar då," envisades Sam.

Wayne lyfte skinnremmen över huvudet och sträckte fram påsen mot Sam.

- "Det är bara den röda som är kvar," sa han.

- "Kunde ana det," svarade medicinmannen, medan han öppnade påsen och skakade ut stenen. Han såg på den en stund. Så vände han sig mot Wayne och sa:

- "Den första stenen du hittade var vit. Den symboliserar din uppväxt och din uppfattning under ditt tidigare liv. Du levde då i de vitas värld. Du kände bara de vitas livsåskådning och värderingar. Men så kom Hokala, som du nu säkert har förstått är din hjälpare, och gav dig den röda stenen. Den röda stenen betydde att du hade börjat förstå ditt indianska jag. Att du hade börjat reflektera över att du faktiskt är indian och inte vit."

- "Men den första stenen jag hittade var också röd och inte vit," protesterade Wayne.

- "Ja, förvisso, men den gav du bort till en person som redan hade bestämt sig för att gå den röda vägen. Eller hur? Var det inte så...?"

- "Jo..." Wayne tänkte på Myrtle. "Hon hade ju faktiskt börjat ägna sig åt de indianska traditionerna sedan dess. Så kanske låg det något i vad Sam sa."

- "Så du menar..." Han tvekade ett slag. "Du menar att det var grävlingen som visade mig in på den rätta vägen, när den kom med den andra röda stenen?"

- "Ja," svarade Sam, "det var Hokala som gav dig impulsen. Som fick dina ögon att öppnas. Och sedan tappade du bort den vita stenen, medan du har den röda kvar." Han höll upp Waynes sten i solljuset. "Det kan bara betyda att du nu helt har brutit med de vitas sätt att tänka och vara. Från och med nu är du indian, helt och fullt! Det här är Andarnas budskap till dig! Håll dig till den röda vägen! Förvalta ditt indianska arv! Helga ditt ursprung! Då kommer det att gå bra för dig!"

Wayne andades häftigt. Det var ju klart att det var så! Han hade kanske fått en vision i alla fall då! Han kände sig upprymd och glad.

- "Var de' det som var visionen?" frågade han för säkerhets skull.

Sam satt tyst en stund innan han svarade. Han såg bekymrad ut.

- "Nej..." sa han dröjande. "Det var det inte. Det här är bara så'nt som händer i det verkliga livet, i vardagen. Som kan hända vem som helst. Faktiska saker, som går att tolka, bara man tänker efter lite grann. Nej, din vision är något som faktiskt bekymrar mig mycket. För du har med största säkerhet haft en vision. En mycket kraftfull, men också farlig, vision! Tänk efter själv. Vad var det du upplevde under och efter åskvädret?"

Wayne grubblade.

- "Ja, det var ju kanske en hel del. Men jag vet inte riktigt vad du tänker på," svarade han.

- "Jo, först så stod du upp och gjorde motstånd mot Åskvarelserna. Du befalldes dom att gå någon annanstans. Och du gjorde det så kraftfullt att dom åttlydde dig! De lämnade dig ifred där uppe på krönet. Eller hur...? Men sedan..."

Han tystnade igen och strök sig med händerna om ansiktet.

- "Sedan hade du starka drömmar. Drömmar om att du var i Åskvarelsernas våld. Och du var rädd för dom! Du glömde att hålla upp din pipa! Pipan, pojke..! Pipan som annars hade skyddat dig. Jag hade ju sagt åt dig att alltid hålla upp pipan! Nu måste du ta konsekvensen av det...!"

Wayne anade skräckslagen vad som skulle komma.

- "Nej..." sa han tyst för sig själv.

- "Jo-o... Tyvärr är det nog så... Jag kan då inte tolka det på annat sätt, än att du måste lova att sätta upp en Heyokaceremoni. Det värsta är att det finns väl troligen ingen av de gamla kvar som kan hjälpa dig. Så nu vet jag inte vad vi ska göra," suckade Sam.

Wayne svarade inte. Det kunde inte vara sant. Heyoka...! Nej... allt, men inte det!

- "Det går ju inte," sa han till slut nästan uppgivet. "Vad som helst, men inte det! Du skojar med mig, väl?"

Men Sam var fullt allvarlig. Han såg stadigt på Wayne och sa:

- "Jag har aldrig varit med om det här någon gång förr. Men det du har berättat för mig är så glasklart som det någonsin kan vara. Finns det någon symbolik i din dröm, så är det att du måste offra dig som en Heyoka!"

- "Men..." protesterade Wayne, "...i vår tid! Finns det något i vår religionsutövning, som är förlegat, så måste det väl ändå vara Heyokakulten? Det här är ju rena hedendomen...! Jag gör det bara inte!"

Han satte upp händerna i protest och skakade på huvudet.

- "Ja, jag kan ju inte tvinga dig," svarade Sam, "men jag varnar dig! Du tar en stor risk. Du kan råka mycket illa ut och jag varnar dig verkligen!"

De satt båda tysta en lång stund. Wayne funderade på hur han skulle göra. Han kände det inte så definitivt och bindande som Sam tycktes göra. Han såg inte någon anledning till oro, egentligen. Men hur skulle han få Sam att ge med sig. Hur skulle han få Sam att hjälpa honom att hitta någon väg ur det här? Att hitta någon gångbar ursäkt. För han insåg ju, att om han ville framstå som trovärdig, så fick han inte bara strunta i det här. Men själv kände han det inte så speciellt tvingande.

- "Men...", försökte han igen efter en stund, "det är ju inga vettiga människor som håller på med sån't här nu för tiden!"

- "Det hjälper inte," svarade Sam bekymrat. "Du kan bara inte ignorera Gudarna så. Då kommer det att hända förskräckliga saker! Tro mig!"

- "Nej, jag gör det bara inte!" sa Wayne bestämt efter en stunds eftertanke. "Jag ska genomföra en Soldans... Det får räcka!"

- "Oh, nej, det går inte! Definitivt inte!" Sam blev upprörd. "Du kan absolut inte gå in i medicinhyddan, om du inte först har bevekat och ärat Åskvarelserna, så som du är skyldig! Det kommer att sluta med katastrof! För resten, Fools Crow kommer inte att tillåta dig. Han kommer att veta!"

Wayne såg misstroget på sin handledare.

- "Då får jag väl gå någon annanstans."

- "Vad du än beslutar, så kom ihåg att jag kan inte hjälpa dig, om du inte tar det här på allvar."

Sam var nu mycket bestämd. Han såg bekymrad ut.

- "Det värsta är, som jag sa förut, att det väl inte finns någon som kan hjälpa dig. Så jag vet inte själv riktigt vad vi ska göra. Men jag vet att dom inne på museet i Rapid har en bok om Heyokas, av en som heter Wallis. Vi kanske skulle se om det kan hjälpa oss."

- "Äh, en gammal bok...! Säkert skriven av en vit..! Far sa alltid, att dom där förbannade antropologerna var värre att ha och göra med än till och med Custer! Så jag tycker inte vi bryr oss om det!"

Wayne började nu bli otålig. Det kändes som om hans engagemang höll på att få sig en knäck. Så länge händelserna kom slag i slag, på ett naturligt sätt, hade det känts fängslande. Men nu, när man plötsligt snärjde in sig i konventioner och traditionsregler och skulle låta sig styras av krångliga förhållningsregelverk, som dessutom var så svåra att ingen riktigt säkert visste hur det skulle vara, ja då kändes det inte så inspirerande längre. Som politik ungefär, tänkte han. Wayne kände att han började tappa tron lite grand igen. Det gjorde honom besviken.

- "Låt mig fundera på det en tid då," sa han, mest bara för att kunna bryta det dödläge han kände att de hade kommit in i. Sam ryckte på axlarna.

- "Som du vill," svarade han lite uppgivet. "Men kom ihåg vad jag sagt! Det kommer att hända något förskräckligt, om du inte gör som traditionen bjuder! Och vad du gör, ge dig inte på någon Soldans i det här läget!"

Wayne kände stor frustration när han senare på dagen for hem igen. Det som hade börjat så bra och som hade varit en så stor upplevelse, hade plötsligt förbytts i något av en besvikelse. Ja nästan som en mardröm. Han förstod inte hur det kunnat ske så snabbt. Och framför allt visste han inte vad han skulle göra åt det. Det värsta av allt var att han kände, att han inte längre kunde anförtro sig till Sam Reaches. De båda såg på saken utifrån alltför olika värderingar. Och ingen annan hade han heller att anförtro sig till. Han grubblade mycket över sin situation, alltmedan veckorna rullade på och våren började övergå i sommar. Han tvekade. Ena stunden tyckte han, att det bästa han kunde göra var att gå vidare som han planerat från början. Det vill säga att förbereda sig för Soldansen trots allt. Men då behövde han Sams hjälp. Och det var inte att tänka på. Så i nästa stund tänkte han, att det kanske var lika bra att skita i alltihopa. Kanske borde han ta och söka upp sin syster i Los Angeles nu i stället och försöka skaffa sig ett jobb. Det här var ju ändå alldeles i slutet av det moderna 1960-talet! Man kunde ju inte i ett modernt samhälle hålla på och larva sig med att gå baklänges och säga nej, när man menade ja. Eller säga adjö, när man menade god dag! Nu var det väl i och för sig ungefär vad han visste om hur en Heyoka skulle bete sig. Men det verkade tillräckligt larvigt för att han definitivt hade bestämt sig för att det inte var något för honom. Och det där med att det skulle hända nå't då, ja det gav han inte mycket för. Han spottade förvisso inte heller tre gånger när en svart katt sprang över vägen! Och det hade aldrig hänt nå't för det! Så varför skulle det här vara annorlunda?

Sysslolösheten gjorde honom nervös. Grubblerierna tilltog och han blev så rastlös, att han hade svårt att sova om nätterna. Han tänkte, att han kanske skulle ta mod till sig och söka upp Frank Fools Crow ändå. Om inte för annat, så åtminstone för att se om det var som Sam hade sagt, att Fools Crow säkert skulle se på honom, ifall han kunde delta i en Soldans eller ej. Men modet svek honom. Fools Crow... han var ju nästan en legend! Det kändes alltför stort och allvarligt att bara stövla in där och säga - hej, jag heter Wayne - jag vill delta' i din Soldans! Så han förblev passiv.

I sin missmodighet började han hänga inne i Pine Ridge igen. Inte så att han höll på att spåra ur. Men han hade förlorat en del av sin självaktning och sitt självförtroende och han hade svårt att ta sig för med något. Han samlade ändå ihop sig och åkte in till Rapid och den stora pow-wowen i Civic Plaza. Men han hade inte råd att gå in, så det blev mest att han hängde utanför på parkeringen, eller satt i parken och drack öl med andra indianer.

Men så en dag kom det upp affischer i Pine Ridge. Affischer som annonserade, att Stamrådet skulle hålla sin årliga Soldans andra veckan i augusti. Det klack till i honom. Det här var visserligen ingen "riktig" Soldans, men ändå. Och just därför behövde han kanske inte heller vara så noga med alla ritualer. Kanske skulle han till och med klara av det här utan hjälpare. Han kunde ju kanske ta reda på någon annan, som skulle vara med, och den vägen få tips om hur det gick till. Han visste, att Stamrådet under några år nu hade satt upp ett turistjippo, som de kallade "Soldans". Men det var alltså mest för att locka turister och tjäna pengar. Han grimaserade vid tanken, men tänkte ändå, att det här kanske var hans chans nu, när Sam inte längre ville hjälpa honom. Och för sig själv kunde han ju låtsas att det var en riktig Wi Wanyang Wacipi - en Soldans. Därför blev han först besviken, när han kom in på kommitténs kontor och fick veta att det kostade tio dollar - i anmälningsavgift! Betala för att få vara med i en Soldans!!! Som om det var nå'n jävla rodeo, eller nå't! Otroligt!!!

En vecka senare hade han kommit över chocken och betalat sina tio dollar. Han hade fått ett programblad, som också innehöll ordningsregler, och där stod det mesta han tyckte sig behöva veta. Plus en massa som han gärna hade velat slippa att veta. Han tyckte att det här var på gränsen till vad man kunde tillåta sig när han läste:

Oglala Sioux Tribal Sundance, torsdag, fredag, lördag och söndag. Piercing i soluppgången på söndag. Soldans till middagstid varje dag. Alla donationer mottages tacksamt av Oglala Nations Soldanskommitté. Konferencier blir Mr. Paul Apple. Tillgång till färskt vatten och goda campingmöjligheter nära Soldansplatsen. Stammen och kommittén tar inte på sig något ansvar för eventuella olyckshändelser. Vinnaren i skönhetstävlingen kommer att koras till Soldansprinsessa på lördagen.

Richard "Buddy" Red Bow kommer att hålla en förbön för fred i världen. Red Bow kommer att offra sitt blod som en bön för våra servicemän i Vietnam och för att kriget ska få ett snart slut.

Sam White Bear, Post 251 American Legion, kommer att hedra våra stupade landsmän och de som ännu strider i Vietnam och inbjuder härmed alla andra organisationer att tillsammans med honom forma den här dagen till en motdemonstration mot de "demonstrationer" som nu allt oftare genomförs av en del andra siouxindianer i storstäderna.

Han hade blivit överraskad när han visat Toby Eagle Bull anslaget och Toby hade sett förebrående på honom och sagt:

- "Håll dig borta från det där taskspeleriet! Det är ju bara business. Det skämmer ut vår gamla kultur!"

Wayne hade blivit förvånad över den stridslystna tonen. Och ännu mera förvånad blev han för svaret han fick, när han talat om att det bara kostade tio dollar att vara med.

- "Shit man! Nu har dom lurat dig också! Har du verkligen betalat för att vara med bland dom där?! Du går då på allting! Jag hörde, att några av grabbarna nere på bowlinghallen hade fått femti' spänn för att dom skulle ställa upp! Och du har betalat...! Du är ju dummare än tåget!... Ja, fan i mig, dummare till och med än sista vagnen... Wayne...". Han grep sin vän om axlarna och ruskade honom. "Vakna upp, Wayne! Skärp dig!..."

Wayne kände sig förkrossad. Betalade Stamrådet underhuggare för att uppträda som några jädrans skådespelare? Det kunde inte vara sant! I en Soldans!... Han måste fråga.

Men tiden hade runnit iväg och han hade inte frågat. Första veckan i augusti kulminerade i en värmebölja av sällan skådat slag. Wayne höll sig mest inomhus för att undkomma den värsta solhettan. Men dagen för Soldansen i Pine Ridge närmade sig och han hade ju betalt, så nu ville han inte dra sig ur. Fast egentligen kändes det inte bra. Det måste han medge. Han hade medvetet undvikit alla kontakter på sista tiden och bara hållit sig för sig själv. Ja, det vill säga, Toby Eagle Bull hade dykt upp häromdagen och undrat hur det var. Först hade Wayne känt en irritation. Kanske skämdes han lite för sitt beslut att delta i den där Soldansen. Toby hade ju direkt genomskådat det och Wayne hade varit tvungen att erkänna för sig själv, att det ju egentligen inte var någon riktig soldans. Och så hade han känt sig dum som ändå hade gått på det. Men samtidigt hade han svårt att erkänna det och i stället blev han butter och tjurig. Han såg på sin vän att denne tyckte det var jobbigt. Men Toby försökte ändå hålla god min. Han till och med sa, att han kunde tänka sig komma till soldansplatsen, om nu Wayne verkligen höll fast vid sitt beslut. Wayne blev en smula överraskad, men samtidigt också lite lättad. Men så tänkte han, att det var nog bara som Toby sa, för att han ville vara vänlig. Så de hade inte pratat mera om det och Toby hade snart lämnat honom igen.

Men nu var han tvungen att bege sig in till Pine Ridge, för ledaren för Soldansen skulle hålla genomgång med alla deltagare. Han såg redan på långt håll, att ett stort tivoli hade slagit upp sina salustånd, sina karuseller, pariserhjul och andra attraktioner alldeles intill soldansplatsen. Tält och husvagnar i mängder stod uppställda på ängen bredvid vägen. Han såg på nummerskyltarna att det var många långväga besökare. Inne på soldansplatsen höll kommunalanställda på att dra elkabel för belysningar och för högtalaranläggningar. En svetthydda och ett medicintält hade satts upp vid sidan av själva soldanshyddan. Överallt människor som sprang om varandra. Mängder av salustånd höll på att sättas upp. I en del hade man redan packat upp sitt krims-krams. Mest drömringar, bältspenner och billiga pärlhalsband. Mycket av det såg ut som om det kom direkt från Hongkong. Wayne kände att det höll på att bli för mycket för honom. Skulle han verkligen stå ut med det här. Tur att Toby inte var med. Hans ilska växte efter hand och när han plötsligt fick syn på en man, som han sett inne på organisationskommitténs kontor den dagen han betalat anmälningsavgiften, rann sinnet på honom och han sprang ifatt mannen. Han grep mannen i armen och snodde honom runt. Med hetsig röst frågade han om det var sant att vissa fick betalt för att ställa upp som soldansare. Och vad det i så fall var för rättvisa, att han i stället hade fått betala. Mannen såg sig irriterad om och svarade först:

- "Ja, hur fan skulle vi få det här att gå ihop annars!"

Men så bytte han genast fot och blev betydligt lenare i tonen:

- "Men ta det nu inte så," sa han överslätande. "Se här, ta dom här, så kan du göra dig en trevlig kväll sedan!"

Han tog upp fyra stycken tjugodollarsedlar ur sin ficka och tryckte dem i Waynes hand.

- "Men kom ihåg att rösta på mig nästa gång! Jag heter Dick Wilson!"

Wayne såg långt efter den kortsnaggade, rundmagade mannen, som skyndade vidare bort bland folkmassorna. Han tittade på pengarna i sin hand. Nu kände han bara avsky. Det här var precis som Toby hade sagt. Det var business! Men så avbröts han i sina funderingar av ett skrapande och tjuvtande i högtalaranläggningen. Till slut fick man ordning på ljudet och någon ur arrangörsstaben kallade alla dansare till danshyddan, där "Chief Medicine Man" skulle hålla genomgång med dem. Wayne skyndade dit. Han fick veta

att "solstirrandet" skulle starta klockan 8.30 och pågå till klockan 11.00 nästa förmiddag. Att dansarna bara behövde fasta under tiden själva dansen pågick och att det var tillåtet att äta och dricka och röka i alla pauser. Den som ville genomgå piercing kunde få det utfört av "Chief Sun Dancer" på söndagen - mot en mindre donation! Det var allt och Wayne fick återvända till bilen. Den natten sov han i bilen. Det fanns ingen annanstans att ta vägen. Fram emot morgonen kom det en häftig regnskur som friskade upp luften, men som gjorde ängen, där han parkerat, våt, hal och slipprig.

Med en känsla av viss förväntan, trots allt, hade han tagit sig bort till soldansplatsen i god tid före halv nio på morgonen. Inga dansare syntes till. Några få frusna åskådare stod och huttrade i den råa morgonluften. Han kom på sig själv med att undra om Toby verkligen skulle dyka upp som han sagt. Han tittade sig med jämna mellanrum lite förstulet omkring. Men ingen Toby. Och det var väl egentligen lika bra det, tänkte han.

Först en halvtimme efter utsatt tid anlände några äldre indianer, som utan några som helst ceremonier kröp in i svetthyddan, varifrån de sedan slängde ut sina kläder. Ingen frågade efter Wayne, som bara passiv stod vid sidan och inte visste, om han också skulle krypa in eller ej. Men han förblev stående utanför. Eldskötaren lämpade in några stenar i hyddan och sedan tog det bara några minuter, så kom alla deltagarna ut igen och ceremonin var över. Därifrån gick de, med medicinmannen i spetsen, på ett led raka vägen in i soldanshyddan. Wayne kunde inte förmå sig att följa efter. Men han ställde sig så att han kunde se in i öppningen. Flera dansare strömmade till från olika håll och sällade sig till gruppen i hyddan. Wayne tyckte att en av dem såg ut att vara vit! Och han hade förmodligen peruk, för håret, med de långa flätorna, såg inte naturligt ut. Dansandet startade, men genomfördes utan något större engagemang och redan en halvtimme innan utsatt tid avslutades ceremonin och alla skingrades. Wayne stod kvar utanför danshyddan. Han kände sig alldeles tom. Det här var en enda stor skymf mot allt det heliga han hade börjat lära sig. Det var tur att inte Sam Reaches såg honom nu. Eller Toby... Han skämdes.

Han satt i bilen större delen av dagen och mot kvällen tänkte han, att det här var nästan som att sitta och meditera på berget. Det var ungefär lika långsamt. Han började sakta och lågmält sjunga på en sång, han hade diktat för att ha i soldanshyddan.

Hotfulla moln hade dragit upp under sena eftermiddagen och när mörkret fallit hade det börjat regna. Han hade somnat efter ett tag, men plötsligt vaknade han med ett ryck. Åskan! Det hade börjat åska. Än så länge var det ett ganska avlägset muller, men natthimlen lystes upp allt mer av korsande blixtar som bara kom närmare. Han mindes natten på berget. Skräcken, men också fascinationen över skådespelet och över hur han upplevde sig ha kontakt med Åskfolket. Han satt så en stund och betraktade skådespelet. Men efter hand började han känna en obetvinglig lust att gå ut och på nytt söka kontakten med Wakinyan - Åskfågeln. Han kände sig inte rädd. Han visste att han hade sin pipa med sig. Han drog på sig jackan, knöt skorna och gled försiktigt ut i regnet. Han stod så en stund och njöt av den syremättade luften, innan han sakta gick bort mot soldanshyddan. Nu skulle han dansa sin Soldans. Men det skulle bli en Åskdans. En hyllning till Åskvarelserna. Ett upprepande av den tidigare kraftdemonstrationen, där han hade visat sig kunna betvinga Åskfågeln. Han stannade i ingången till soldanshyddan och höll upp pipan mot ovädret.

- "Ho, Tunkasila, förlåt mig för att jag inte har hedrat dig med någon ceremoni än. Jag vet att vi hör ihop och jag ska ära dig som sig bör! Jag ska sätta upp en ceremoni för dig senare!"

Så gick han fram till soldanspålen i hyddans mitt. Där knäböjde han och viskade fram ytterligare några böner om förlåtelse. Några häftiga blixtar ven genom luften och regnet tilltog. Knallarna, som kom nästan omedelbart på blixterna, var öronbedövande och det var uppenbart att ovädret nu var nästan mitt över soldansplatsen. Wayne reste sig igen och höll upp pipan mot västerhimlen. I samma ögonblick kom det en dubbelblixt rakt framför hans ögon, så stark att han blev alldeles förblindad. Den häftiga knallen och tryckvågen fick honom att knäa och liksom sjunka ihop.

- "Ho, Wakinyan, jag är inte rädd för dig!" ropade han och sträckte på sig igen. "Jag ska stå här mitt i vårt allra heligaste rum och trotsa dig, så att du ser att jag inte är rädd för dig. Jag står här vid livets träd. Trädet som symboliserar liv och kraft och pånyttfödelse. Trädet som garanterar att vårt folk, oglalafolket alltid kommer att leva vidare, oavsett om du gör vad du kan för att förinta oss!"

Han gick fram till trädet, stoppade ner pipan innanför jackan och famnade om den regnvåta trädstammen. Han kramade stammen hårt och tårar började strömma nerför hans kinder.

- "Jag vet nu att det var fel att komma hit," sa han mellan snyftningarna. "Det här är ett helgerån av allra grövsta slag. Dessutom har jag inte gjort

vad jag borde enligt min vision och jag känner att jag nu måste ta konsekvensen av det. Oh, Wakinyan, jag är beredd att möta dig!"

I ögonvrån uppfattade han en rörelse utanför soldanshyddans ingång och han skulle just vända sig om när det small till. En kraftig blix lyste upp hela dansplatsen. Löv, kvistar och barkbitar regnade ner över Wayne, som kände en förlamande känsla sprida sig i hela kroppen. Först var det varmt. Sedan blev det kallt. Han kände att det luktade bränt, men han kunde inte tänka klart. Han såg inte heller något och det bara susade i hans huvud. Han var inte medveten om, att hans ben gav vika och att han sjönk till marken, men en behaglig avslappnande känsla spred sig i hans kropp. I det kompakta mörkret tyckte han sig se örnens stirrande ögon igen, men han förmådde inte säga något till den. Inte heller kunde han höra om den hade något budskap till honom.

Så blev även synintrycket suddigt och han uppfattade inte längre något annat än bara mörker. Jo, där borta var det som en ljus prick! En ljus prick som blev större och större. Det blev som ett rör, en tunnel. I tunneln såg han så något. Vad var det? En kvinna... Var det Den Vita Buffelkvinnan...? Nej, det var... någon han kände igen... Myrtle! Sedan blev allt bara svart.... Wakinyan hade utkrävt sitt offer! Den stora Åskfågeln hade fått sin hämnd!

BIBLIOGRAFI

- Bucko, Raymond A. The Lakota ritual of the sweat lodge; Univ. of Nebraska Press, 1998
- Catches, Pete S. Sr: Sacred fireplace; Life and teachings of a Lakota Medicine Man: Clear Light Publishers, 1990
- DeMallie, Raymond J. Sioux Indian religion; Univ. of Oklahoma Press, 1987
- Feraca, Stephen E. Wakinyan; Lakota Religion in the Twentieth Century
- Fletcher, Alice C.: Lakota ceremonies; Lakota Books, 1993
- Lewis, Thomas H. The medicine men; Oglala Sioux ceremony and healing; Univ. of Nebraska Press, 1990
- Mails, Thomas E. Fools Crow; Univ. of Nebraska Press, 1979
- McLaughlin, Marie L. Myths and legends of the Sioux; Tumbleweed Press, 1974
- Nurge, Ethel The modern Sioux; Social systems and reservation culture; Univ. of Nebraska Press, 1970
- Powers, William K.: Yuwipi, Vision & Experience in Oglala ritual; Univ. of Nebraska Press, 1982
- " - Oglala religion; Univ. of Nebraska Press, 1975
- Schwartz, Warren E. The Last Contrary; The Story of Wesley Whiteman (Black Bear)
- Walker James R.: Lakota belief and ritual; Univ. of Nebraska Press, 1980
- " - The Sun Dance of the Oglala; Lakota Books,
- Wallis, W. D.: Heyoka, Lakota rites of reversal; Lakota Books, 1996

BERTIL THÖRN
berättar här hur livet
kunde vara på Pine
Ridge Indian Reser-
vation i slutet av
1960-talet

I novellform beskrivs hur vardagen kunde te sig för indianerna på reservatet. Hur indianer där upplevde sin livssituation och sin vardag. Men i historien är invävt beskrivningar av indianernas religion, deras ceremonier, deras föreställningsvärld och hur de försöker att bevara sin traditionella kultur. Det är egentligen dessa beskrivningar som är huvudsyftet med den här texten.

Alla personer och händelser är dock fiktiva och ska inte uppfattas som verkliga